

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI**

Fatih ÇİÇEK

**69 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU
VE DEĞERLENDİRİLMESİ (s. 169-336)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ YÖNETİCİSİ
Yrd. Doç. Dr. Ümit KILIÇ**

ERZURUM 2011

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

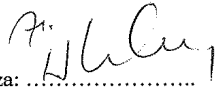

TEZ KABUL TUTANAĞI

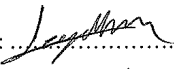
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yrd. Doç. Dr. Ümit KILIÇ danışmanlığında, Fatih ÇİÇEK tarafından hazırlanan bu çalışma 11 / 10 / 2011 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından. TARİH / YENİÇAĞ TARİHİ Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

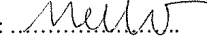
Başkan : Yrd. Doç. Dr. Ümit KILIÇ

İmza:

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Savaş EĞİLMEZ

İmza:

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Mevlüt ÖZBEN

İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. / /

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
ÖNSÖZ.....	V
KISALTMALAR	VI
GİRİŞ	1
I.DİVÂN-I HÜMÂYUN.....	1
A. DİVÂN-I HÜMÂYUN KALEMLERİ.....	3
1. Divân (Beylikçi) Kalemi	3
2.Tahvil (Nişancı) Kalemi:	3
3. Ruûs Kalemi	4
4. Amedî Kalemi.....	4
5. Teşrifatçılık kalemi	4
C. FERMAN.....	9
1. Rükünleri.....	9
2. Şartları	9
3. Bölümleri	10

BİRİNCİ BÖLÜM

ÜÇÜNCÜ MURAD

1.1. OSMANLI - İRAN İLİŞKİLERİ.....	12
1.2. OSMANLI - İRAN BARIŞI	15
1.3.OSMANLI AVUSTURYA İLİŞKİLERİ	15
1.4.OSMANLI - İNGİLİZ İLİŞKİLERİ.....	17

İKİNCİBÖLÜM

69 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

2.1. DEFTERİN FİZİKİ ÖZELLİKLERİ	19
2.2. DEFTERİN DİPLOMATİK VE TEKNİK ÖZELLİKLERİ.....	20
2.3. TARİH VE DİL ÖZELLİKLERİ	23

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DEFTERİN MUHTEVASI

3.1.EŞKIYALIK MESELELERİ.....	24
3.2.VAKIFLARLA İLGİLİ HUSULAR	26
3.3. İSTANBUL’UN İAŞE TEMİNİ.....	27
3.4.DEVLETİN MUHAFAZASI.....	28
3.5.HÜKÜMLERİN KONULARINA GÖRE TASNİFİ.....	29

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DEFTERDEKİ HÜKÜMLERİN ÖZETLERİ VE TRANSKRİPSİYONU

4.1.HÜKÜMLERİN ÖZETLERİ.....	33
4.2.DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU	68
4.3.BİTİRİLMEMİŞ HÜKÜMLER	224
SONUÇ.....	226
KAYNAKÇA	227
EKLER.....	229
Ek-1 Neşredilen Ve Tez Olzarak Hazırlanan Mühimme Defterleri.....	229
Ek-2 69 Numaralı Mühimme Defterinden Örnekler	235
DİZİN	241
ÖZGEÇMİŞ.....	245

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

069 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU VE
DEĞERLENDİRİLMESİ (s. 169-336)

Fatih ÇİÇEK

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ümit KILIÇ

2011 – Sayfa: 251

Jüri Yrd. Doç. Dr. Ümit KILIÇ (Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Savaş EĞİLMEZ

Yrd. Doç. Dr. Mevlüt ÖZBEN

Mühimme defterleri Divân-ı Hümâyûn'da görüşülen önemli siyasî, iktisadî ve sosyal olayları içeren karar defterleridir. Mühimme Defterleri, Divân-ı Hümâyûn'a ait fermân sûretlerinin bir araya getirilmesiyle oluşmuştur. Bu defterler Osmanlı Devleti'nin merkez ve taşra teşkilatındaki idarî ve askerî kurumlarının karşılıklı ilişkileri, çalışma tarzları ve işlevleri hakkında önemli bir kaynak oluşturmaktadır. 1591 – 1592 yıllarına ait olan 69 Numaralı Mühimme Defteri toplam 336 sayfa olup 650 hüküm ihtiva etmektedir. Transkripsiyonuyla beraber, tahlil ve değerlendirilmesi yapılan 69 numaralı mühimme defteri, III. Murad dönemi sosyal siyasî ve ekonomik olaylarını etmektedir. Transkripsiyondan önce, defterin anlaşılmasına katkıda bulunabilecek devrin siyasî olaylarıyla birlikte divân-ı hümâyûnun isleyişinden ve mühimme defterlerinin özelliklerinden bahsedilmiştir. Sonrasında defterin muhtevası değerlendirilip özetli transkripsiyon kısmına geçilmiştir.

Anahtar kelimeler: Mühimme Defterleri, Divân-ı Hümayun, III: Murad, Eşkiyalık

ABSTRACT

MASTER THESIS

**THE TRANSCRIPTION and EVALUATION OF MÜHİMME
REGISTER NO 69 (Page: 169-336)**

Fatih ÇİÇEK

Advisor: Assist. Prof. Dr. Ümit KILIÇ

2011 - Page: 251

Jury : Assist. Prof. Dr. Ümit KILIÇ (Advisor)

Assist. Prof. Dr. Savaş EĞİLMEZ

Assist. Prof. Dr. Mevlüt ÖZBEN

Mühimme registers are the books of decision that include important political, economic and social events discussed in the Divan-ı Hümayun. *Mühimme* Registers compile the copies of the orders of the Ottoman *Divan*. The Muhimme Register Number 69 which belongs to the years 1591-1592 is 336 pages and contains 650 verdicts. The Mühimme register of Number 59, which is transcribed, analyzed and evaluated in this study, includes is one of the social political and economic events of the reign of Murad III. In the section before the transcription part, political events of the period, the operation of the Divan-ı Hümayun and characteristics of mühimme registers are mentioned. Then the content of the related book is evaluated and it is followed by the transcription section. In the conclusion, there are the index and the original text.

Key Words: Muhimme Words, Imperial Council, Murad III, Banditry

ÖNSÖZ

İbn-i Haldun'un ifade ettiği üzere “devletlerde insanlar gibidir; doğar gelişir büyür ve ölür.” Bu doğrultuda kendilerinden önceki Türk devletlerini, İslam devletlerini ve dünya hâkimiyetinde etkili olmuş diğer devletleri iyi tahlil eden Osmanlılar, Küçük bir uç beyliği iken kısa sürede teşkilatlanarak, güçlenip, İstanbul’u fethetmiş, devrinin süper gücü haline gelmiştir. Bunda şüphesiz mükemmel işleyen kurumları ve belli bir sisteme dayalı devlet yapısı etkili rol oynamıştır.

Osmanlı devletinin merkez siyasetinin belirlenmesinde çok önemli rol oynayan Divân-ı Hümayun merkez ve taşra teşkilatları arasındaki en önemli unsurdur. Bu kuruluş devletin her türlü meselelerine ait kararların verildiği yasama, yürütme ve yargı yetkisini icra eden en üst karar mercidir. Bu doğrultu ortaya konan her türlü divan yazışmalarından geriye muazzam bir arşiv kalmıştır. Tarihi araştırmalar için çok önemli olan ve birinci elden kaynak sayılan bu belgeler dönemin anlaşılmasına ve aydınlanmasına ışık tutmaktadır.

İncelememizin özünü teşkil eden 69 numaralı mühimme defteri III. Murad döneminin 1591- 1592 yılları arasını ihtiva etmektedir. İncelediğimizde 69 numaralı mühimme defterinin 169-336 sayfaları arası çalışılmıştır. İncelemenin giriş bölümünde Divân-ı Hümayun işleyişi ve mühimme defterlerinin özellikleri anlatılmıştır. Birinci bölümde III. Murad döneminden kısaca bahsedilmiştir. İkinci bölümde defterimizin fiziki ve teknik özellikleri değerlendirilmiştir. Üçüncü bölümde defterin muhtevası incelenmiştir. Dördüncü bölümde defterin transkripsiyonu ve özetleri verilmiş, son bölümde ise bibliyografya, sonuç ve ekler kısmı açıklanmıştır.

Bu çalışmamda kaynak temininden metnin transkripsiyon çalışmalarına kadar yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Ümit KILIÇ’a, önemli katkılarından dolayı Sayın Yrd. Doç. Dr. Abdulkadir GÜL’e, transkripsiyon çalışmalarında büyük yardımlarını gördüğüm babam Yrd. Doç. Dr. Ali ÇİÇEK’e ve kardeşim Arş. Gör. Mustafa ÇİÇEK’e, maddi ve manevi katkılarından dolayı aileme en içten teşekkürlerimi sunarım.

KISALTMALAR

B	: Receb
BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C	: Cemâziye'l-âhir
Ca.	: Cemâziye'l-evvel
c.	: Cilt
çev.	: Çeviren
DİA	: Diyanet İřlam Ansiklopedisi
DAGM.	: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü
H.	: Hicri
Haz.	: Hazırlayan
İA	: İřlam Ansiklopedisi
İÜEF	: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
L	: Şevval
M	: Muharrem
N	: Ramazan
R	: Rebiü'l-âhir
Ra.	: Rebiü'l-evvel
S	: Safer
Sad.	: Sadeleřtiren
S	: Şa'ban
TTK	: Türk Tarih Kurumu
Z	: Zi'l-hicce
Za.	: Zi'l-ka'de

GİRİŞ

I.DİVÂN-I HÜMÂYUN

Divan; Türk İslam devlet geleneğinde merkezi otoritenin ve siyasal idarenin tecelli ettiği en mühim devlet organlarından biridir. İslam devletinin İran'ı fethinden sonra Sâsani devlet yapısından alınan ancak ilk aslı yapısı Hz. Ömer zamanında oluşmaya başlayan divan, tarihî süreç içinde İslam esaslarına göre şekillenen İslam ve Türk İslam devletlerinde değişikliklere uğrayarak farklı isimler altında gelişimini sürdürmüştür. Divan, Emevilerde Divan-ül Haraç, önemli gelişmeler kaydettiği Abbasilerde her kurumun bir divanının yanında asıl idare merkezinin adı Divan-ül Dar'ül Kebir, Selçuklularda Divân-i Alî, Memlûklularda Divân-i Sultanî, İlhanlılarda Divân-ı Kebir ve Osmanlı devletindeki ismi ise Divân-ı Hümâyûn'du.¹

Arapça, Farsça ve Türkçede farklı manalarda kullanılan divân kelimesi farsça kökenli olup, Sasani İmparatorluğunda devlet idaresine ait bir terim olarak Arapçaya geçtiği ve aslının Aramiceden geldiği bilinmektedir. Divan devlet idaresindeki çeşitli idarî, malî ve askerî hizmetlerin yerine getirilmesinde kullanılan defterlere ve bunların ve devlet memurlarının bulunduğu yere verilen isimdir.²

Osmanlı devletinde Osman Bey zamanında, İbn-i Kemal divândan “*taht-ı nişin üzerine divanın... olan beyler*” diye bahsetmektedir. Fakat bu divan Anadolu Beyliklerinde görülen ilkel bir şekildedir. Orhan Gazi'den itibaren divanın var olduğu görülmeye başlanmıştır. Divana katılan beylerin burma dülbnat giymeleri emredilmişti.³ Divan toplantıları Orhan Gazi'den Fatih'e kadar her gün toplanırdı. Burada Osmanlı padişahı devletin en üst otoritesini ve gücünü temsil ederdi. Orta Asya Türk egemenlik geleneğinden gelen bu anlayış İslam devlet anlayışında da padişaha devlet içinde güçlü bir yer vermiştir. Yürütme gücünü elinde bulunduran padişahın, şer'i konular hariç örfi konularda yargılama ve yasama yetkisi tamdır. Padişahattan sonra en yetkili kişi vezir-i âzamdır. Özetle Osmanlı devletinde siyasal iktidarı elinde bulunduran padişah buna bağlı olarak örfi yürütme ve yasama sahasındaki yetkilerini vezir-i azam aracılığı ile

¹ Ahmet Mumcu, *Divan-ı Hümayun*, Birey ve Toplum Yay., Ankara 1986, s. 11-14.

² Abdülaziz Ed-Düri, “Divan”, *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul 1994, IX, 378; Ahmet Mumcu, “Divan-ı Hümayun”, *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul 1994, IX, 430.

³ Aşıkpaşazade (Ahmed Âşıkî), *Tevârihi-i Âl-i Osman*, (Düzenleyen: N. Atsız Çiftçioğlu) İstanbul 1949, s. 118.

kullanır.⁴ Divân-ı Hümâyûn'un asli üyeleri başta veziriazam olmak üzere kubbe altı vezirleri, nişancı, kadiaskerler, defterdarlar ve Rumeli beylerbeyidir.

Divan-Hümâyûn'a milliyet ve din farkı gözetilmeksizin Osmanlı tebaasından herkes başvurabilirdi. İlk zamanlarda bizzat padişahın katılımıyla gerçekleştirilen divan toplantılarına daha sonraları vezir-i azamlar başkanlık etmişti. Bu durum vezir-i azamın devlet adamları üzerindeki gücünü artırmıştı. Padişah ise divan toplantılarını kafes arkasından dinlemek suretiyle onları devamlı kontrol altına alma imkânı sahipti. Divân-ı Hümâyûn'da idarî, malî, askerî, örfî, şer'î, hususların yanında; savaş ilanı, her türlü tayin, terfi, azl etmek gibi devlet ve toplumla ilgili meseleler müzakere edilip karara bağlanırdı.⁵ Divan aynı zamanda kaza mahkemelerinde görülen hükme bağlanmış davalara itiraz edebilmek için en üst temyiz kurulu olarak davaların yeniden görüşülüp karara bağlandığı bir kurumdur. Divanda verilen kararlar kesinlikle icra edilirdi.⁶ Divanda görüşülen idarî ve örfî işler veziriazam, arazi işleri nişancı, şer'i ve hukuki işler kadiaskerler, mali işler ise defterdar tarafından icra edilmekte olup burada alınan kararalar *Mühimme ahkâm tahvil ruus name ve ahidname* gibi defterlere kaydedildikten sonra veziriazamın mührü ile mühürlenerek defterhanede muhafaza altına alınırdı.⁷

Divan toplantıları Fatih dönemine kadar padişahın başkanlığında haftada her gün yapılırdı. 1454' ten sonra haftada 4 güne indirildi ve veziriazam başkanlık etmeye başladı. XVII yüzyılda divan toplantıları haftada iki güne indirildi. XVII yüzyılın sonlarına doğru işlevini kaybetmeye başlamış olan divan toplantıları bundan sonra devlet işlerini yürütmek üzere veziriazam divanında görülmeye başlanmıştır. Divân-ı hümâyunda bitirilemeyen devlet işleri İkinci Divanında görüşülürdü. Bu divan toplantılarından başka, Kapıkulu Ocaklarına maaş verilmesi ve elçi kabulü münasebetiyle meydana gelen işleri yürütmek üzere Galebe Divanı, bir de olağanüstü zamanlarda alelacele görüşülen toplantıların yürütüldüğü Ayak Divanı bulunmaktaydı buna da ayak divanı denilirdi.⁸

⁴ Mumcu, s. 21-31.

⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, TTK. Yay., Ankara 1988, s. 1-14.

⁶ Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Fakülte Kitabevi Yay., Isparta 2005, s. 52.

⁷ Yusuf Halaçoğlu, *Osmanlı Devlet Teşkilatı*, TTK. Yay., Ankara 2003, s. 10.

⁸ Recep Ahışalı, "Divanı-ı Hümayun Teşkilatı", *Osmanlı*, Yeni Türkiye Yay., Ankara 1988, IV, 24.

A. DİVÂN-I HÜMÂYUN KALEMLERİ

Osmanlı devletinde; idarî, siyasî, adlî, askerî ve malîhususların görüşülerek karara altına alındığı divan toplantılarında alınan kararların hazırlanması, kaleme alınması ve bunların kayda geçirilmesiyle ilgili belirli metotları bulunmaktaydı. Toplantılarda alınan kararlar doğrultusunda kayda altına alınan fermanlar, beratlar, suretler, emirler, mukaveleler, hükümler ve hattı-ı hümayunların suretleri saklanırdı. Divân-ı Hümayun'daki yazı işleri Reisü'l-küttâb ve ona bağlı bulunan beylikçi kaleminin nezaretinde yürütülürdü. Beylikçi kalemine bağlı çeşitli kalemler vardı ki bunlara kısaca divan kalemleri denilirdi. Osmanlı devlet teşkilatında kalemler iki ana kola ayrılırdı. Bunlar; Bâb-ı Âsafi ve Bâb-ı Defterî olarak sınıflandırılırdı. İnceleme konusu olan kalemler ve bunların tuttuğu defterler Bâb-ı Âsafi ile ilgili olan kısımlardı. Bunlar sadâret mektubu, sadâret kethüdası, beylik (divan), tahvil (nişancı), rûus, âmedi ve teşrifat kalemleriydi.⁹

1. Divân (Beylikçi) Kalemi

Divân-ı Hümayun toplantılarında ele alınan ve karara bağlanan evrakı gereken yerlere gönderen kalemdir. Bu kalemin reisi olan Beylikçi Efendi, Divân-ı Hümayun kalemlerine nezaret eder, yabancı devletlerle yapılan antlaşmaları saklar, uygulanmasını sağlar, her çeşit şikâyetlere dair hüküm verir, toprak ve çeşitli konularda anlaşmazlıkları çözümler, ferman ve beratların arkasını yazdırarak belgelerin arkasına kendi alametini koyardı.¹⁰ Bu kalemde divanda müzakere edilen hususların kayıtları tutulur, bunlar defterlere geçirilirdi. Bu defterlere Mühimme defterleri, defteri yazanlara da mühimmenüvis denilirdi. Bu kalemin en önmeli defterleri, mühimme, mühimme zeyli, atîk şikâyet, mukavelenâme, mühimme-i mektûm, mühimme-i Mısır, nefiy ve kısas, imtiyaz, muktezâ, kalebend, kilise ve şehbender idi.¹¹

2. Tahvil (Nişancı) Kalemi:

Nişan veya kise kalemide denilen bu kalemin görevi vezir, kaptan-ı derya, beylerbeyi, sancakbeyi, vali, kazasker, tımar ve zeamet sahiplerinin tayin, tevcih ve

⁹ Mübahat S. Kütükoglu, "Tarih Boyunca Paleografya ve Diplomatik Semineri", *Bildiriler*, İstanbul 1998, s. 71.

¹⁰ Halaçoğlu, s. 21.

¹¹ Uzunçarşılı, s.45-47; Yusuf Halaçoğlu, "Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilatı", *Genel Türk Tarihi*, Yeni Türkiye Yay., Ankara 2002, IV, 158.

nakil kayıtlarını tutmaktı. Bir kimseye verilen zeamet ve tımarlar derkenar olarak işlendikten sonra Tahvil kalemine gönderilirdi. Burada yazılan belgeler beylik ve tahvil kâtiplerince kaleme alındıktan sonra amedci tarafından kontrol edilip ilgili yere gönderilirdi. Bu kalemin baş amiri Tahvil Kesedarı olarak isimlendirilirdi.¹²

3. Ruûs Kalemi

Yüksek dereceli devlet görevlileri hariç, devlet hizmetinde çalışan bütün görevlilerin tayin ve terfi işlemleriyle uğraşan kalemdir. Ayrıca dairelerin reis ve mümeyyizleri, kapıcı basılar, kale ağaları, dizdarlar, kethüdalar, müderris, vaiz, devirhan, imam-hatip ve mütevellilerle, hazine ve evkaftan maaş ve tahsisat alanların mali işlerine bu kalem bakar ve bütün muameleler buradan sorulurdu.¹³

4. Amedî Kalemi

Reisü'l-küttâbın özel kalemi olup sadrazam tarafından padişaha yazılacak olan takrir ve telhisler, yabancı devlet başkanlarına gönderilen mektup müsveddeleri, barış antlaşmaları ve çeşitli ahidnâme metinleri, protokoller, yabancı elçi, konsolos ve yabancı tüccara ait her çeşit yazışma ve evrak, konuşma mazbataları bu kaleme yazılır ve muhafaza edilirdi. Bu kalem devletin gizli işleri ile ilgili olduğundan burada çalışan kimselerin iyi ahlaklı ve sır tutabilen kişiler olmasına dikkat edilirdi.¹⁴

5. Teşrifatçılık kalemi

Bu kalem saray merasimleri, padişah cülusu, mısır hazinesinin teslimi, bayramlarda ve sarayda yapılan törenler, hilat giydirilmesi, gibi merasim, protokol ve tören işlerine bakarlardı. Kalemin başkanı olan teşrifatçı bütün bu merasimi elindeki teşrifat defterine göre icra ederdi.¹⁵

¹² Kütükoğlu, s. 72; Uzunçarşılı, s. 43.

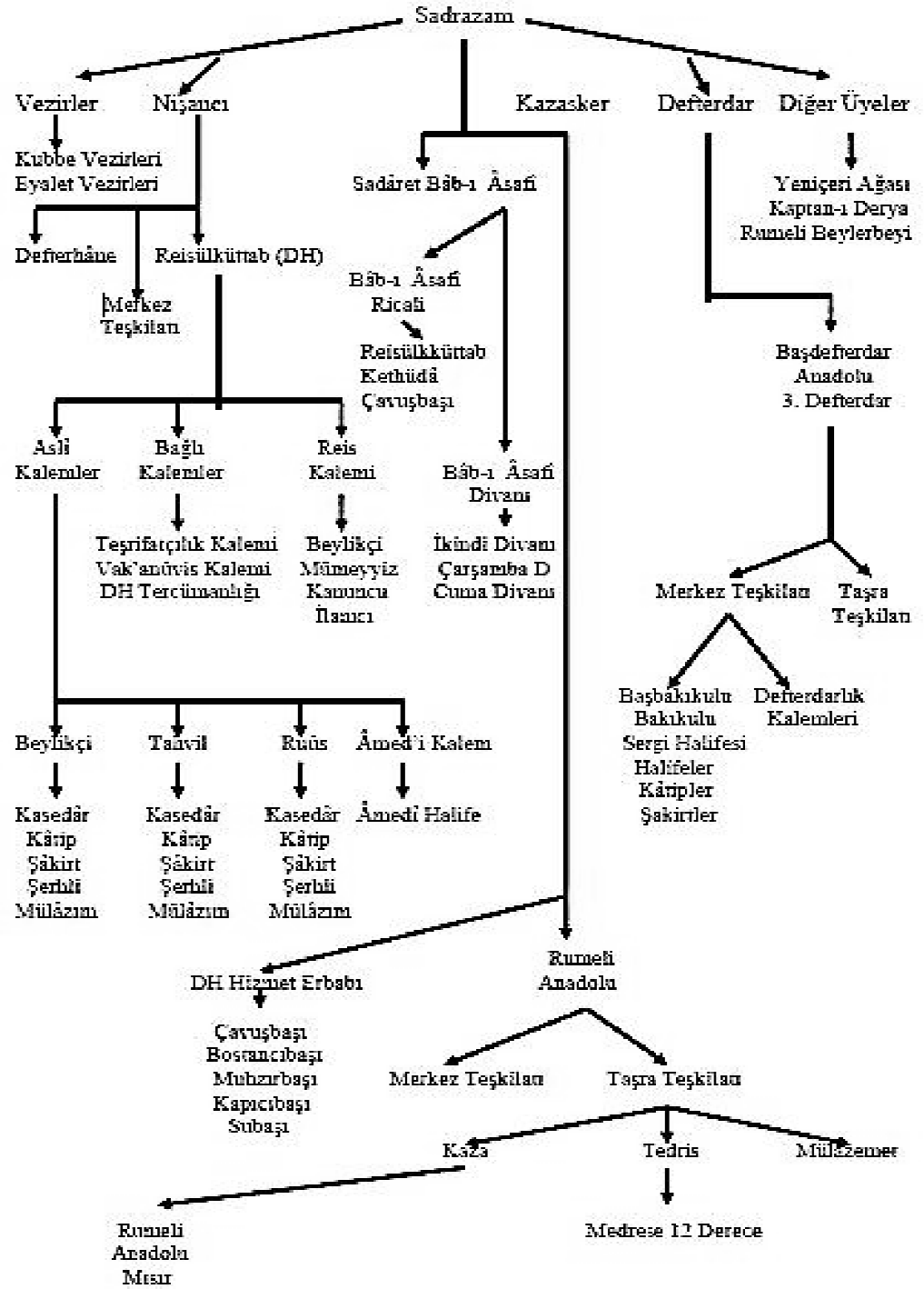
¹³ Uzunçarşılı, s. 45-47; Halaçoğlu, s. 158.

¹⁴ Kütükoğlu, s. 73.

¹⁵ Halaçoğlu, *Osmanlı Devlet Teskilatı*, s. 23.

Divan-ı Hümayun ve Osmanlı devleti merkez teşkilatı¹⁶

Tablo - 1

¹⁶Erkan Tural, *Osmanlı İmparatorluğu ve Avrupa'da Devlet Sistemi*, IQ Kültür-Sanat Yay., İstanbul 2009.

B. MÜHİMME DEFTERLERİ

Arşiv, bütün dünyada gerçek ve tüzel kişilerin, kurumların tüm faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan, sosyal, idarî, siyasî, hukukî ve malî her türlü bilimsel değeri olan tekrar kullanılmak üzere üretilen her türlü bilgi kaynağının muhafaza edildiği yerdir. Arşivlerin, geçmiş ile bugünün arasında bağlantı kurmak gibi oldukça önemli bir görevleri bulunmaktadır. Devletlerin, kurumların ve kişilerin haklarını korumak, saklamak, devletlerarası ilişkileri belgelemek arşivlerin görevleri arasında sayılmaktadır. Arşivler, ait oldukları dönemin toplumsal, ekonomik ve ticari yapısını, ilgili döneme ait kurumsal ilişkileri ortaya koyan belgeleri bünyelerinde bulundurmaktadırlar. İlgili konularda yapılan araştırmaların belgelere ve bu belgelerin hizmete sunulduğu arşivlere dayandırılmadan sağlıklı biçimde yürütülmesi oldukça güçtür. Tüm kurumlar belirli ihtiyaçların sonucu olarak ortaya çıkmaktadırlar. Bu ihtiyaçlar, aslında kurumsal varlığın oluşum nedenlerini ortaya koymaktadır. Toplumsal yaşamın ve buna bağlı ilişkilerin bir parçası olarak var olan arşivlerin, hizmetlerini sağlıklı olarak gerçekleştirilebilmesi için, oluşum nedenleri ve hizmetlerinden beklentilerinin doğru analiz edilmesi gerekmektedir. İnsanın toplumsal bir varlık haline dönüşmesi, ortaya konulan bilgi birikiminin ve bu bilgilerin devamlılığının bir sonucudur.

Arşivler, yeni kurulan devletlerin yasal dayanakları olarak ortaya çıkmıştır. Yeni sınırların yönetiminin gerçekleşmesinde belgeler temel göstergeler olmuştur. Arşivler mülkiyetin ve toplumsal hayatın düzenli bir şekilde yürümesi ve devamlılığının teminatı olarak kabul edilmişlerdir. Bu da toplumla bireyler arasındaki ilişkilerin gelişmesiyle gerçekleşmiştir.¹⁷

Osmanlı devletinde arşiv fikri hemen hemen devletin ilk kuruluşundan beri mevcut olmuş ve günümüze kadar milyonlarca arşiv vesikası yok olmadan gelebilmiştir.¹⁸

Osmanlı devleti Tanzimat'a kadar, İslam devlet geleneğinde mevcut olan divanın daha mükemmel bir şekli olan Divan-ı Hümayunla yönetilmiştir. Divan-ı Hümayun bir istişare meclisi, bir kabine gibi rol oynamış devletin siyasetinin belirlendiği yer olmuştur. Divan-ı Hümayunda devlete ve millete ait her türlü yönetim esaslarını teşkil

¹⁷ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, *3 Numaralı Mühimme Defteri*, (966 - 968 / 1558 - 1560), DAGM. Yay., Ankara 1994, s. XVI – XIX.

¹⁸ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, *3 Numaralı Mühimme Defteri*, s.XVI – XIX.

eden meselelere ait mülâhazalar, şikâyetlerin sonuçlandırılması ve yargılamalar, vb. icraedilmiştir. Divanı Hümâyûn yasama, yürütme ve yargı yetkisi olan üst düzey bir kurum idi. XVI. yüzyıldan itibaren divanda müzakere edilen meselelere ait hükümler, fermanlar, beratlar ve yazışmalar Divan-ı Hümâyûn kalemlerine havale edilmek suretiyle yürütülmüştür.¹⁹

Osmanlı Devleti'nin merkezi idare karargâhı olan Divân-ı Hümâyûn her divan toplantısında düzenli olarak akdedilen siyasî, içtimaî, malî, örfî, idarî vb. meselelerine ait kayıtları içeren defterlere *mühimme defterleri* denirdi.²⁰ Mühimme defterleri Divân-ı Hümâyûn sicilleri olarak da bilinir. Konuların veya hükümlerin hangi kıstasa göre mühim sayılıp deftere kaydedilme gereğiduyulduğu konusu tam anlaşılmamıştır. Genel olarak divanda görüşülen meselelerin sonucunda alınan kararların hepsi bu defterlere kaydedilmemiştir. Divan kalemlerinin şefi olan Reisülküttâb'ın "*ehemm-i umur*"dan saydığı konuların yazımı ile mühimme defterleri ortaya çıkmıştır.

Bu güne kadar tespit edilmiş 888 numaralı en eski ahkâm defteri dışında, divan kararlarının kaydedildiği defterlerin, Fatih döneminden itibaren tutulduğu kuvvetle muhtemeldir. Bilinen en eski tarihli Mühimme Defteri Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'nde bulunan 1544/951 tarihli mühimme defteridir. XVI. yy ortalarından XX. yy başlarına kadar 961-1323/1553-1905 tarihleri arasında 266 mühimme defteri kaleme alınmıştır. Mühimme defterleri; Mühimme-i Asakir, Mühimme-i Mektume, Mühimme Zeyli ve Mühimme-i Mısır defterleri ayrı olarak tasnif edilmiş, bu defterlerin ilavesiyle Başbakanlık Arşivi'ndeki mühimme defteri sayısı 376'ya çıkmaktadır.²¹ Mühimme defterleri rikab, ordu, kaymakamlık mühimmesi ve mühimme-i mektum gibi sınıflara ayrılmıştır. Gizliliği esas olan ferman ve hükümlerin yazıldığı mühimmeler mektum mühimmelerinioluştururdu. Rikab mühimmesi sadrazamın seferde olduğu zaman yerine vekâlet eden ve Rikab Kaymakamı olarak isimlendirilen bir vezirin riyasetinde toplanan divandan çıkan kararları ihtiva etmektedir.²² Divân'da müzakere edilen herhangi bir meseleye ait kararlar, divân kâtipleri tarafından zabt edilir, resiü'l-küttâb tarafından gözden geçirildikten sonra yazılır hüküm veya fermân, tuğra çekilerek ilgili yere gönderilirdi. Bu türden kayıtlar ve defterler, XVI. ve XVII. yüzyıllarda daha çok

¹⁹ Mumcu, s.1-31.

²⁰ Uzunçarşılı, s. 79.

²¹ Orhan Kılıç, "Mühimme Defterlerine Göre XVI. Yüzyılın İkinci Yarısında Meydana Gelen Depremler", *Osmanlı*, c. 5, Ankara, 1999, s. 672.

²² Mehmet Ali Ünal, *Mühimme Defterleri 44*, Akademi Kitabevi Yay., İzmir 1995, s.1.

"ahkâm", "ahkâm-ı mîrî", "defter-i ahkâm-ı mîrî" gibi tabirlerle anılmıştır. Mühimme ismi daha sonraları kullanılmıştır.²³

Mühimme defterlerinin oluşturulmasında zamanla şekil ve içerik yönünden bir gelişme görülmektedir. Klasik döneme ait (1553 - 1642) ilk defterler başlık taşımazlar ve yazıları daha karışıktır. İlk sayfalarda başlık yerine sadece kayıt tarihini belirten Arapça toplantı günü ve onun hemen altında ay ve yıl yazılıdır.²⁴ Mühimme defterlerindeki hüküm tarihlerinin yazılışı "başlık tarih'i" atmak suretiyle olmuştur. Daha sonra bu usulden vazgeçilerek; günler evâil, evâsıt ve evâhir tabirleriyle onar günlük dilimler halinde ifade olunmaya başlanmıştır. XVII. Yüzyılın ortalarından sonra yazılan 90 Numaralı Mühimme Defteri'nden itibaren mühimme defterlerinin daha sanatkârane bir dille ve hangi sadrazam zamanında yazıldığı, hangi Reîsü'l-Küttâb başkanlığında kaydedildiği belirtilir.²⁵ Defterlerdeki kayıtlar, asıl fermanların suretleri niteliğindedir. Bu suretlerin diğer kayıtlarını veya asıllarını ilgili devlet, beylerbeylik ve şer'î sicil arşivlerinde bulmak mümkündür. Divan toplantılarında alınan kararlar, padişahın onayından geçtikten sonra defterlere kaydedilirdi. Defterlerdeki bir kaydın iptali veya tashih edilmesi, ancak padişahın iznine bağlıdır. Divanda verilen bir karar ferman şeklinde hazırlanmadan evvel tashih edilen müsveddesi ilgili defterlere kaydolunmamışsa bir hüküm ifade etmezdi. Nişancının, yani ilk dönemlerdeki Divân kalemleri şefinin defterler üzerinde tashih yapabilmesi, padişahın "Kendi kalemiyle düzeltme yapabilir" müsâdesini taşıyan fermanıyla mümkündü.²⁶ Mühimme veya diğer ahkâm defterlerindeki bir hüküm kaydının geçersizliği, yani "terkîn" edilmesi veya kaydedilen bir fermânın kaydedilmeden önce "şakk", yani iptal edilerek yırtılması, emr-i âlî yahut hatt-ı hümayûn ısdârı ile yerine getirilirdi.²⁷

XVIII. yüzyılda devlet işlerinin Dîvân-ı Hümayûn'dan Paşa Kapısı'na kaydırıldığı, Bab-ı Âli'nin, yönetimde ağırlığının hissedilmeye başladığı dönemlerde Padişah fermanlarının yerini sadrazâm buyrukluları almaya başlamış ve bu buyruklular için "Ayniyat Defteri" adı altında yeni bir defter türü tutulmaya başlanmıştır. Bununla

²³ Feridun Emecen, *II. Bayezid Dönemine Ait 906 / 1501 Tarihli Ahkâm Defteri*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay. İstanbul 1994, s. XIII-XVI.

²⁴ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, *5 Numaralı Mühimme Defteri*, (973/1565 - 1566), DAGM. Yay., Ankara 1994, s. X.

²⁵ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, *3 Numaralı Mühimme Defteri*, s. XXII.

²⁶ Mübühât S. Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, Kubbealtı Neş. Yay., İstanbul 1994, s.99-105.

²⁷ *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, DAGM. Yay. (Yayına Haz.: Yusuf İhsan Genç ve Diğerleri), İstanbul 2000, s.8.

birlikte mühimme kayıtlarını tutan divan kalemleri az sayıdaki kâtip kadrosu ile sadaret teşkilatı içindeki yerini Osmanlı Devleti'nin son dönemlerine kadar korumuştur.²⁸

C. FERMAN

Ferman, emir buyruk buyruldu berat anlamlarına gelen ferman Divân-ı Hümayûn veya Paşa Kapısı'ndaki divanlarda alınan kararlara uygun olarak hazırlanan ve tuğra bulunan padişah emirlerine verilen addır. Fermân kelimesi tek başına değil, padişaha ait olduğunu ifade eden "fermân-ı âlişân"²⁹, fermân-ı şerîf³⁰, emr-i padişahî, hükm-i şerîf³¹, ferman-ı celilü'l-katr ferman-ı hümayun " gibi tamlamalar halinde kullanılmıştır.³² Öğretici mahiyetteki münşeat mecmualarında fermânın altı rükün ve beş şartı olduğuna işaret edilmektedir.³³

1. Rükünleri

- a) Fermân kelimesinin belge içinde kullanılması,
- b) Kendisine ferman gönderilenin isminin kendine layık duâ ve sena ile birlikte yazılması,
- c) Fermânın gönderilmesine vesile olan olayın belirtilmesi,
- d) Gönderilenin muradının emr edilmesi,
- e) İstenilenin açıklanması
- f) Gerekenin tamamlanması ve ifası için fermana duâ ile nihayet verme.³⁴

2. Şartları

- a) Tuğra
- b) Padişaha uygun düşen bir ifade
- c) Gönderilenin rütbesine göz önünde bulundurma
- d) Gönderilenin isminin yazılmasından önce "düstûr-ı mükerrer"³⁵ gibi senada; isminden sonra "zîde kadruhû"³⁶ gibi mevkiine uygun bir duâda bulunulması.
- e) Fermânın ısdar (çıkarma, çıkarılma) sebebinin belirtilmesi.³⁷

²⁸5 Numaralı Mühimme Defteri, s. XII.

²⁹ 69 Numaralı Mühimme Defteri Hüküm 504, 546 (Not: Bu dipnottan sonra defter adı verilmeyecektir.)

³⁰ Hüküm 423, 533

³¹ Hüküm 361, 384

³² Ferit Devellioğlu, Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi Yay., Ankara 2010.

³³ Kütükoğlu, s.99.

³⁴ Kütükoğlu, s.100.

³⁵ Hüküm 440, 508

³⁶ Hüküm 389, 516

³⁷ Kütükoğlu, s. 100.

3. Bölümleri

Davet: Bu rükün sadece fermân da değil, diğer bütün belgelerin de başında yer alır. Ancak bu rükün fermânda son derece yalnızca olup, sadece "hüve" veya "hû" kayıtlarıyla Allâhu Te‘âlâ'nın adının zikredilmesi şeklindedir.

2.Tuğra: Fermânların padişah emri olduğunu teyid ve tasdik etmek üzerebelgenin üzerine konulur.

Elkab: Lakabın çokluğu olup unvanlar ve rütbelere demektir. Fermân metinleri "mürselün-ileyh" denilen fermânın muhatabı olan şahsın elkabı ile başlar. Osmanlı diplomatiğinde, ister Osmanlı erkânına olsun, isterse yabancı hükümdar veya devlet adamlarına olsun yazılacak yazılarda kullanılacak elkab ayrı ayrı tesbit edilmiştir.³⁸

Duâ: Fermanlarda elkabdan sonra mutlaka duâ rükünü yer alır. Bu da elkabda olduğu gibi fermânın muhatabının unvan ve mevkisine göre olurdu. Belgelerde her vazifeli için kullanılacak duâ da tesbit edilmişti. Meselâ sadrâzam için: "Edâma'llâhü te‘âlâ iclâlehû" idi.³⁹

Nakil: Fermanlarda duâdan sonraki rükün, fermânın yazılma gerekçesininaçıklamasıdır ki buna nakil-iblağ denir. Ancak nakildan önce, duâ ile nakil kısmını bağlayıcı mahiyette olan "tevkî‘-i refî‘-i hümayûn vasıl olacak ma‘lum ola ki" ibaresi yer alır. Bundan sonra konuya geçilir. Nakil kısmı konunun önemine yahut nakledilen olayın mahiyetine göre kısa veya uzun olabilir. Bazen bir cümle ile özetlenebildiği gibi bazen de fermânın büyük bir kısmı nakil rükününe ayrılabilir. Şayet fermân devlet işleri ile ilgili re’sen verilmişse hemen gönderilme sebebine geçilip mesele izah edilir. Nakledilen olayın yeni cereyan etmiş olması halinde "hâliyâ"⁴⁰ yahut "şimdiki halde" ibareleri kullanılır. Fermânın yazılmasına sebep olan şey daha önce cereyan etmiş bir olayın anlatılmasını gerektiriyorsa "bundan akdem"⁴¹ veya "bundan evvel" ifadelerinden biri tercih edilir. Fermânların çok büyük bir ekseriyetinde bazen daha fazla olmak üzere "fermân" kelimesinin kullanıldığına da sıkça rastlanır.⁴²

Emir: Fermânın yazılmasına sebep olan olay özetlendikten sonra bu konuda verilen emre geçilir. Bu rükün genelde iki kısımdan ibarettir: Birinci kısım çok kere

³⁸ Kütükoğlu,s.101.

³⁹ Kütükoğlu,s.107.

⁴⁰ Hüküm 403

⁴¹ Hüküm 374, 514, 524

⁴² Kütükoğlu, s.108.

"imdi vech-i meşrûh üzre amel olunmak babında"⁴³ ibaresiyle başlayıp "fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur"⁴⁴ ibaresiyle son bulur. Padişahın nakil kısmında anlatılan şey hakkında kanaati burada belirtilir. Neyin doğru ve gerekli olduğu eskiden beri var olan tatbikattan ve eğer gerekiyorsa böyle bir durumda verilecek cezadan bahsedilir.⁴⁵

Tekid / Tehdid: Bazı fermânlarda emir rüknünü takiben sadece "şöyle bilesiz, alâmet-i şerife îtimâd kılasız" formülü yer alır ki daha başka bir tekid veya tehdid bulunmayan belgelerde bu ibare tekid rüknü olarak kabul edilmektedir. Bazı fermânlarda emrin yerine getirilmemesi halinde ne gibi bir cezaya çarptırılacağına da işaret olunmaktadır. "Özrü bahâne asla makbûl ve mesmû' olmayup müstehıkkı itâb-ı azîm vakı' olursuz, bilmiş olasız"⁴⁶. Ona göre ihtiyât u ihtirâz edüp dahl u taaruz olunmakdan ziyâde hazer eyleyesiz"⁴⁷ gibi. Emir rüknü içinde tehdide yer verilen fermânlara da rastlanmaktadır.⁴⁸

Tarih: Fermânlarda tekid / tehdid rüknünden sonra tarih bulunur. Tarihlerin başında genelde "tahriren fî" bazen de "hurîre fî" ibaresi yer alır. Tarih daima yazıyla, gün, ay, yıl sırasına göre ve Arapça olarak yazılır. Bazen ayın tarihinin yazılışı fermanın cinsine ve yazıldığı daireye görede farklılık arz edebilir. Divandan çıkan belgelerde çok kere ayın evâil (1-10), evâsıt(11-20) ve evâhir (21-30) şeklinde ayın onar günlük kısımları yazılırdı.⁴⁹

Mahall-i Tahrir: Fermânın nerede yazıldığını gösteren son rüknü, mahall-i tahrir denilen kısmıdır. Bu rükün sol alt kösede yer alır. Fermân İstanbul ve Edirne gibi padişahın devamlı ikamet yerlerinden birinde yazılmışsa şehir isminin başına "Be-makâmı Kostantiniyye el-mahrûsa"⁵⁰ gibi ibareler kullanılırdı. Sefer sırasında konaklanan yerlerde yazılanlarda yer adının başına "Be-yurd-ı Sahrâ-yı Sivas" şeklinde terkipler yazılırdı. Geçici ikamet yer adlarının sonuna herhangi bir sıfat eklenmezdi.⁵¹

⁴³ Hüküm 383

⁴⁴ Hüküm 355

⁴⁵ Kütükoğlu, s. 109.

⁴⁶ Hüküm 347, 417

⁴⁷ Hüküm 481

⁴⁸ Kütükoğlu, s. 111.

⁴⁹ Kütükoğlu, s. 112.

⁵⁰ Hüküm 433, 590, 627

⁵¹ Kütükoğlu, s. 113.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÜÇÜNCÜ MURAD

1546 yılında Manisa'da dünyaya gelen III. Murat, II. Selim'in Venedik asıllı hasekisi Nur-Bânû Sultanın oğludur.⁵² 1562'de Saruhan sancak beyliğine tayin edilen şehzade Murad, padişah oluncaya kadar burada kalmıştır. Tek varis olarak hayatını sürdüren III. Murad bu dönemde idari işlere pek karışmamıştır. Şehzadeliği sırasında Manisada Muradiye Camiinin inşaatını başlattı.⁵³ Babasının ölüm haberi Vezir-i azam Sokullu Mehmed Paşa tarafından bildirilip tahta davet edilmiştir.⁵⁴ Süratle İstanbul'a ulaşan III. Murad 22 Aralık 1574 (8 Ramazan 982) 'te tahta cülûs etmiştir. Akabinde Fatih kanunnamesine göre beş şehzade ortadan kaldırılmıştır.⁵⁵

1.1.OSMANLI - İRAN İLİŞKİLERİ

III. Murad tahta çıktığında Osmanlı devletinin İran'la 1555 de imzaladığı Amasya Antlaşması geçerliliğini devam ettiriyordu. Mevcut barışı koruma gayretlerine rağmen, İran'dan geçen ticaret kervanlarının yağmalanması, sınır emniyetini bozan hadiseler ve Safevilerin Anadolu halkı üzerindeki tahrikleri havayı gerginleştirmişti. Bunun üzerine devlet gerekli tedbirleri almakta gecikmedi. Sinan Paşa azledilerek Lala Mustafa Paşa Gürcistan üzerinden Şirvan'ın fethine memur edildi (1578).⁵⁶ Hudut beylerinin ise bu arada Hoy, Urmiye ve Selema'sı zapt ettiği haberleri İstanbul'da sevinçle karşılandı. Lala Mustafa Paşa Ardahan'dan sonra Çıldır gölü civarında bir İran ordusu ile karşılaştı. Osmanlı ordusunun zaferiyle sonuçlanan Çıldır savaşı ile Gürcistan kapıları açılmış oluyordu.⁵⁷ Şirvan hududuna ulaşan ordu Tebriz valisi Türkmen Emir Han'ın kuvvetlerinin baskınına uğradı. Kür nehri üzerindeki Koyun Geçidi mevkiinde Osmanlı ordusu galip geldi. Buradan Şirvan içlerine ilerleyen Lala Mustafa Paşa, bölgenin şehirlerini zapt ettikten sonra muhafız olarak Özdemiroğlu Osman Paşa'yı bırakarak geri döndü. Dönüşte bölgenin bazı emirleri gelerek itaatlerini arz ettiler. Kışı Erzurum'da geçiren serdar, Kars'a gelip daha önce İran ordusu tarafından tahrip edilen kaleyi tamir ettirdi. Bu sırada Kars'a yeni bir İran taarruzu oldu. Daha sonra İran,

⁵² Bekir Kütükoğlu, "Murad III", *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul 2006, XXXI, 172.

⁵³ Peçevi İbrahim Efendi, *Peçevi Tarihi*, Haz. Bekir Sıtkı Baykal, Kültür Bakanlığı Yay. Ankara 1992, II, 1.

⁵⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, cilt III/I, TTK yay. Ankara 1998, s. 42.

⁵⁵ *Tarih-i Selanik-i*, (Haz. Mehmet İpşirli), TTK. Yay. Ankara 1999, s.98-100.

⁵⁶ Peçevi Tarihi, s. 32.

⁵⁷ Peçevi Tarihi, s. 34.

Osmanlı ordusunu oyalamak için barış tekliflerinde bulundu. Osmanlı ordusu tamir sırasında yapılan tahribatın intikamını almak üzere tekrar harekete geçti. Bu suretle Tokmak Han tarafından terk edilmiş bulunan Revan yağma ve tahrip edildi; İran ordusu buradan Tiflis üzerine yürümüş ve kaleyi muhasaraya başlamış bulunuyordu. Maraş beylerbeyi Mustafa Paşa Tiflis'i kurtarmakla görevlendirildi. İran ordusu geri çekildi. Bunun üzerine Sokulluzade Hasan Paşa Tiflis kalesini asker ve zahire ile takviye etti.

Safevi hükümetinin Şirvan'ı geri almak için faaliyete geçti. Daha sonra eski Şirvan valisi Aras Han, Şemahı üzerine yürürken Karabağ hâkimi İmam-Kulu Han da Ereş'i muhasara etti. Buranın beylerbeyi olan Kaytas Paşa mağlup oldu. Ereş ve diğer Şirvan şehirleri yağma ve tahrip edildi.⁵⁸ Aras Han Şemahı'yı muhasara ederken Kırım kuvvetlerinin yetişmesi üzerine Osmanlı kuvvetleri galip geldi. Ancak İran veliahdı Hamza Mirza ile Vezir Mirza Selman kalabalık bir ordu ile yetişip Şemahı'yı şiddetle muhasara ettiler. Bu arada Kalgaz Adil Giray mağlup ve esir düştüğü için muhasara altındaki Özdemiroğlu Osman Paşa'ya yardım edemedi, Paşa Şemahı'yı terkedip Demirkapı (Derbend) 'ya sığınmak zorunda kaldı.⁵⁹ Hüsrev Paşa kumandasındaki diğer bir Osmanlı ordusunun Tebriz'e yaklaşması üzerine Vezir Selman Han geri dönmek zorunda kaldı. Özdemiroğlu geri dönecek iken Şirvan valiliğine tayin edilen Dulkadirli Muhammed Halife yeni bir ordu oluşturmuştu. Bu defa Demirkapı'ya yürümeye karar veren Muhammed Halife, Kırım Hanı Mehmed Giray'ın yardıma geldiğini haber alınca Şemahı'ya dönmek zorunda kaldı. Safevi devleti Mehmed Giray ile dostane münasebetler kurmak için uğraştı ise de başarılı olamadı. Osmanlı kuvvetleri Kırım kuvvetleriyle birlikte Şemahı'ya girdiler. Kuzey Azerbaycan bölgesi zapt edildi. Bundan sonra Mehmed Giray Kırım'a dönmüş, yerine oğlu Gazi Giray'ı cüzi kuvvetle bırakmıştı. İran kuvvetleri tekrar taarruza başladılar. Şirvan'a girmeye muvaffak oldular, fakat burada fazla kalamadılar.

Bu sırada Sokullu Mehmed Paşa'nın 1579'da öldürülmesiyle hamisiz kalan Lala Mustafa Paşa azledildi. Yeni serdar Koca Sinan Paşa Tiflis'e kadar gidip bazı tedbirler alarak döndü.⁶⁰ Bu sırada barış isteyen. İran, Türkmen İbrahim Han'ı İstanbul'a göndererek yine oyalama siyaseti güdüyordu. Zira daha müzakere zemini hazırlanırken

⁵⁸ Nicolae Jorga, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, Yeditepe Yay., İstanbul 2005. s.209..

⁵⁹ Bekir Kütükoğlu, *Osmanlı-İran Siyasî Münasebetleri*, İÜEF. Yay. İstanbul 1962, s.9-103.

⁶⁰ Mücteba İlgürel, "Zirveden Dönüş: II. Selim'den III. Mehmed'e" *Türkler*, c. 9, Yeni Türkiye Yay., Ankara 2000, s. 654.

Safeviler Şirvan'a asker sevk etmişti. Özdemiroğlu Osman Paşa zor duruma düşmüş, Demirkapı'ya çekilmek zorunda kalmıştı. Bu arada Tiflis'e gönderilen iaşenin de İranlılar tarafından yağmalanması anlaşma zeminini tamamen ortadan kaldırdı. Şirvan'ı elde tutmaya azmetmiş bulunan Osmanlı devleti, Kefe'ye gönderilen kuvvetleri Kefe beylerbeyi Cafer Paşa kumandasında Demirkapı'ya sevk etti. Buna mukabil İmam-Kulu Han 1583 baharında harekete geçti. Osmanlı ordusu Baştepe mevkiinde İran ordusunu hezimete uğrattı.⁶¹ İki tarafın meşaleler yakarak gece de savaşmalarından dolayı bu savaşa “Meş'ale Savaşı” denir. Osmanlı ordusunun bu galibiyeti üzerine civar Gürcü melikleri hediyeleriyle birlikte Türk ordugâhını ziyaret ettiler. Böylece bu savaşla bölgede Osmanlı nüfuzu yerleşmiş oldu.⁶²

Bu seferle yakından ilgili olan Kırım Hanının itaati meselesini belirtmek yerinde olur. Kırım Hanı Mehmed Giray İran seferlerine katılmakta öteden beri isteksiz davranmış, bu da padişahın dikkatini çekmişti. Bu yüzden Özdemiroğlu Osman Paşa Kırım üzerine gönderildi. Mehmed Giray bunu haber alıp Kefe'yi muhasara ile kaleyi elde etmek istemiş, etrafı ateşe vermişti. Osman Paşa İstanbul'dan gelen taze kuvvetlerle Kırım'a ulaştığı zaman Mehmed Giray bertaraf edilmişti, İslam Giray Kırım tahtına oturtulup payitahta dönüldü.⁶³ Özdemiroğlu Osman Paşa bu başarılarından dolayı 1584 de sadrazam tayin edildi.⁶⁴

İran'a karşı kazanılan zaferin bölgede pekiştirilmesi faaliyetlerinden dolayı Şark serdarı olarak tayin edilen Ferhad Paşa Revan kalesini tahkim ve Cığalazade Sinan Paşa'yı muhafız tayin etti. Ancak İran taarruzları kış aylarında dahi durmuyordu. Bunun üzerine Osman Paşa 1585 Haziranı'nda tekrar Şark seferine tayin ve Tebriz'in zaptına memur edildi. Alivar mevkiinde Hamza Mirza emrindeki İran ordusu mağlup edildi.⁶⁵ Tebriz İran ordusunun tahliyesi ile savaşız elde edildi.⁶⁶ Ancak bir müddet sonra Cığalazade Sinan Paşa'nın ve peşinden diğer bir Osmanlı ordusunun mağlubiyeti asker arasında bir yılgınlık yarattı. Cığalazade serdar tayin edildi. Tebriz'i elden kaçıran İranlılar burayı tekrar almak için 11 ay ısrarla muhasara ettiler. Çok iyi müdafaa edilen

⁶¹ İsmail Hami Danişmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, Türkiye Yayınevi, c.III, İstanbul 1972, s. 25.

⁶² Bekir Kütükoğlu, s. 103-128.

⁶³ Faris Çerçi, *Gelibolulu Mustafa Âlî ve Kühü'l-Ahbâr'ında II. Selim, III. Murat ve III. Mehmet Devirleri*, C. I, Kayseri 2000, s. 200.

⁶⁴ Danişmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, s. 76.

⁶⁵ Çerçi, s. 200.

⁶⁶ Solak-zâde Mehmed Hemdemi, *Solak-zâde Tarihi*, c.II., [Haz. Vahid Çabuk], Kültür Bakanlığı, Ankara 1989, s. 345.

kale önünden çekilip gittiler. Bir müddet sonra yeniden serdar tayin edilen Ferhad Paşa Tebriz'i tekrar tahkim ve içine asker koyarak Erzurum kışlağına çekildi. Van beylerbeyi Cafer Paşa ise Ordubâd, Merend ve Dizmar bölgelerinde sükûneti temin etti. Diğer taraftan Bağdat ve Şehrizor bölgelerinde de taarruzlar geliştirilerek İran'ın gücünün zayıflatılması planlandı. İran'ın içişleri ise karışık olup II. Şah İsmail adı ile isyan eden Kalender'in mağlup edilmesiyle ortalık daha da karışmıştı. Bunun üzerine Bağdat bölgesine önce Süleyman Paşa sonra Cığalazade Sinan Paşa serdar tayin edildiler.⁶⁷

1.2. OSMANLI - İRAN BARIŞI

İran'ın iç durumunun karışık olması ve Osmanlı devletinin teşvikleriyle Özbek kuvvetlerinin zaman zaman taarruzları bu ülkeyi barış görüşmelerine mecbur etmişti. Safevi hükümeti tarafından veliahdın küçük oğlu Haydar Mirza'nın İstanbul'a gönderilmesi bu görüşmelere zemin hazırladı. Ancak yeni şah Abbas Mirza'nın barış taraftarlarını öldürtmesi üzerine, Osmanlı devleti harekâta tekrar başlamak zorunda kaldı. Bu harekâta Osmanlı orduları başarılar kazanarak Gori'yi aldı, ertesi yıl ise Ferhad Paşa Gence'yi fethetti. Bu durumda Şah Abbas Haydar Mirza'yı kıymetli hediyelerle İstanbul'a göndererek anlaşma zemini hazırladı. Esasen Osmanlı devleti de harbin devamını arzu etmiyordu. Yıllardır süren mücadele hazinede darlık yarattığı gibi, fethedilen ülkeler de hazineye mali külfet getiriyordu. Diğer taraftan asker arasında dahi hoşnutsuzluk baş göstermiş bulunuyordu.⁶⁸

Böylece Osmanlı-İran barışı (21 Mart 1590/14 Cemazıyelevvel 998) gerçekleşti. İmzalanan İstanbul Antlaşmasına göre fethedilen topraklar Osmanlı devletinde kalacaktı.⁶⁹

1.3. OSMANLI AVUSTURYA İLİŞKİLERİ

1565 yılında imzalanan 8 yıllık muahede III. Murad'ın cülusu ile tasdik edilmiş olmasına rağmen Bosna ve Macaristan sınırında yaşayan Uskok denilen haydutların taarruzlarından hudut boylarında oturan Türk halkı mağdur olmakta idi. Osmanlı hudut kuvvetleri de zaman zaman bunları tedip maksadıyla sınırı geçmekte idi. Bunlardan Bosna beylerbeyi Telli Hasan Paşa Avusturya'nın Hırvatistan topraklarına akınlar

⁶⁷ Bekir Kütükoğlu, s. 169.

⁶⁸ İlgürel, s. 56.

⁶⁹ Bekir Kütükoğlu, s. 193-198.

yapmış Hrastoviçe, Gora ve Bihke'yi zapt ederek Petrina bölgesinde bir de kale inşa etmiştir. Hatta Avusturyalı kumandan Nadasdy'yi mağlup ederek aldığı esir ve ganimetleri İstanbul'a göndermişti. Diğer taraftan Avusturya elçisi, Telli Hasan Paşa'nın azli veya başka bir yere nakli için padişahı tazyik etmekteydi. Avusturya bir taraftan da sefer hazırlığı yapmakta idi. Bunun üzerine Sadrazam Siyavuş Paşa Rumeli beylerbeyi Kirli Hasan Paşa'yı Telli Hasan Paşa'ya yardıma memur etti. Kirli Hasan Paşa da yardım haberi üzerine askeri önemi bulunan Siska (Sissek) 'yı muhasara etti. Fakat bu sırada sadarete yapılan değişiklik ve Koca Sinan Paşa'nın yardımı iptal etmesi üzerine Telli Hasan Paşa mağlup ve perişan bir halde geri çekildi. Askerin önemli bir kısmı ile kendisi de hayatını kaybetti.⁷⁰

Hükümet merkezinde büyük bir teessüre sebep olan bu hezimet üzerine Sadrazam Koca Sinan Paşa'nın ısrarı ile Avusturya'ya karşı savaş ilan edildi. Sinan Paşa'nın savaş ilanında ısrar etmesinin bazı sebepleri vardı. İran cephesini müsbet bir neticeye bağlamış bulunan Ferhad Paşa'yı kıskanıyor ve kendisi de böyle bir sonuca ulaşmak istiyordu. Hâlbuki Sinan Paşa Erdel, Eflak ve Bağdan beylerinin İmparator II. Rudolf ile gizlice anlaşmalarını bilmiyordu. Ordu Belgrad'a ulaştığı zaman Avusturya saldırılarında üs olarak kullanılan Pespirim ve Palota kaleleri fethedildi. Ancak bundan sonra sipahi ve yeniçeriler kışın yaklaşmasını bahane ederek Sinan Paşa'yı Belgrad'a çekilmeğe mecbur edip anlaşma talebinde bulundular. Böylece kapıkulu askeri arasında disiplinsizlik başlamıştı.

Osmanlı ordusunun kışlağa çekilmesini fırsat bilen Avusturyalılar Neograd ile birlikte bazı kaleleri zaptettiler.⁷¹ Bu arada muhasara edilen Hatvan ve Estergon kaleleri iyi müdafaa edildiği için düşmana teslim olmadı. Baharın gelmesiyle sefere devam eden Koca Sinan Paşa Tata ile Samartin (St. Martin) ve nihayet 60 günlük bir muhasaradan sonra Yanık'ı fethetme muvaffak oldu.⁷² Bu kaleleri müdafilere bırakan sadrazam Belgrad'a çekildi.

⁷⁰ *Mufasssal Osmanlı Tarihi*, Baha Matbaa, İstanbul 1959, III, s.1286-1287 ; Peçevi Tarihi, s.118 ; Kütükoğlu, "Murad III", İA, s.622-623.

⁷¹ Peçevi Tarihi, s.130 ; Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, s.70.

⁷² Peçevi Tarihi, s.134.

1.4.OSMANLI - İNGİLİZ İLİŞKİLERİ

III. Murad devrine kadar Osmanlı devleti sahillerinde ticaret yapma imtiyazı Venedik ve Fransa'ya verilmiş bulunuyordu. İngilizler ise Kıbrıs'ın Türkler tarafından fethi ile bölgeden uzaklaştırılan Venedikliler'in yerini almağa başladılar. 1579-1580'den sonra İngiliz ticaret gemileri artık Doğu Akdeniz'de seyrediyordu. III. Murad 1579 yılında 3 İngiliz tüccarına Osmanlı topraklarında ticaret yapma imtiyazını tanıdı.⁷³ Bu suretle Londra'da Osmanlı devletinde ticaret yapma hevesi uyandı. Kraliçe I. Elizabeth, Sultan Murad'a gönderdiği mektubunda İngiliz'e verilen imtiyazın diğer İngiliz tüccarlarına da verilmesini talep ediyordu. Buna karşılık Türk tüccarlarının da İngiltere'de ticaret yapabileceği bildiriliyordu. Nihayet İngiliz William Harbome Mayıs 1580 de İngiliz tüccarlarının Türkiye'de serbest ticaret yapmalarını kabul eden ilk ahidnâmeyi aldı. Ayrıca 12 İngiliz'e ticari imtiyaz verilmişti. Bu hak 7 yıllığına verilmiş olup tüccarlar yıllık 500 İngiliz lirası vergi vermeğe mecbur tutulmuşlardı, İngilizler 1592'de *Levant Company* adlı bir şirket kurarak ticaretlerini istikrarlı bir yola soktular.⁷⁴

1.5.KUZEY AFRİKA'DA OSMANLI HÂKİMİYETİ

III. Murad devrinde Osmanlı hâkimiyetinin Kuzey Afrika'nın özellikle batısında geliştiği ve hatta daha da içerilere nüfuz ettiği anlaşılmaktadır. Fastâİspanyollar'ın himayesine girmiş bulunan Sadiye şeriflerinden Mevla Abdullah 1574'de ölünce halefleri İspanyol idaresine yüz çevirip Osmanlı devletinin himayesini istemişler ve bunun üzerine Abdülmelik'in hükümdarlığı gerçekleştirilmişti. Ancak başta papalık olmak üzere Fransa ve İspanya dikkatlerini Fas'a çevirip kuvvetlerini birleştirdiler. Portekiz kralı Don Sebastian'ın kumandasında Tanca yakınlarında Afrika sahillerine çıktılar. Burada Abdülmelik'in tahtta rakibi Mevla Muhammed Mütevekkil'in kuvvetlerini de alan Don Sebastian Vadi'üs-Sebil mevkiinde büyük bir yenilgiye uğradı (1578). Don Sebastian Abdülmelik'in elinden kaçarken Mütevekkil ile birlikte nehirde boğuldu. Portekiz kuvvetlerinden pek azı sahile

⁷³ İsmail Hakkı Uzunçarsılı, *Osmanlı Tarihi*, TTK Ankara 1998, III/I, 42.

⁷⁴ Mübühâ S. Kütükoğlu, *Osmanlı-İngiliz İktisadi Münasebetleri I (1580-1838)* Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara 1974, s. 6-16.

ulaşabildi. Genç Portekiz kralı Don Sebastian vâris bırakmadan öldüğü için İspanya kralı II. Philip Portekiz krallığına da getirildi. Bir müddet sonra Abdülmelik ölünce yerine oğlu Ahmed el-Mansur'un hükümdarlığı Osmanlı devleti tarafından tanındı. Yakın zamana kadar Osmanlı devlet adamlarının Afrika içleri ile ilgilendikleri ve siyasi münasebet tesis ettikleri hakkında bilgiler mevcut değildi. Fakat son yıllarda yapılan araştırmalarla Orta Afrika'da, bulunan Müslüman Bornu Sultanlığı ile siyasi ve ticari münasebetlerin kurulduğu ortaya çıkmıştır. Bu münasebetlerde Trablusgarb eyaletine bağlı Fizan sancağı önemli rol oynamıştır. Zira burası Orta Afrika'ya en yakın Osmanlı toprağıdır. Bornu devletinin en zengin devri, İdris Alavma (1570-1602)'nin' hükümdarlık zamanıdır. 1551 de Sinan Paşa ve Turgut Reis tarafından fethedilen Trablusgarb, bir Osmanlı eyaleti olarak teşkilatlandırıldıktan sonra Osmanlı-Bornu ticari münasebetleri arttı. Bornu sultanı İdris Alavma hacca gittiği zaman, burada Türkler'in elinde ateşli silahları görüp kendi ordusunu da bunlarla teçhiz etmeyi planladı. Bornu hükümdarı Osmanlı devletinden, silah ile birlikte uzman da getirtti. Bornu sultanları Trablusgarb'a yerleşmiş bulunan Türklerle iyi geçindiler.⁷⁵

1.6. III. MURAD'IN ÖLÜMÜ

III. Murad Osmanlı-Avusturya mücadelesinin artığı bir sırada 16-17 Ocak 1595 (6 Cemaziyelevvel 1003) tarihinde vefat etti. Vefatından 20 gün kadar evvel soğuk algınlığından muzdarip olduğu biliniyordu. Valide Nur-Banu Sultan Manisa'da bulunan şehzade Mehmed'e haber gönderip gelmesini temin ederek cülûsunumüteakip, III. Muradın babası II. Selim'in Ayasofya'daki türbesinin bahçesine defnedildi.

⁷⁵Cengiz Orhonlu, *Osmanlı-Bornu Münasebetlerine Ait Belgeler*, Tarih Dergisi, İstanbul 1969, sayı 23, s. 111-120.

İKİNCİBÖLÜM

69 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

2.1. DEFTERİN FİZİKİ ÖZELLİKLERİ

Başbakanlık Osmanlı arşivinde A.DVN. MHM. d.069 numara ile kaydedilmiş olan 69 numaralı defterin incelememize konu olan kısmı 169-336 sayfalar arasındır. Defterin sayfa sayısı 336 dır. Varak adedi 168 dir. İnceleme konusu olan Defterin kenar ölçüleri 29×22,5 cm ebadındadır. Defterin en başında 4 sayfa boştur. Numaralandırılmış boş sayfalar 14 ve 323 dür. Numaralandırılmamış sayfa yoktur. Defter ciltli olup ebruludur. Defterinkâğıdı hafif aharlı, sarımtırak bir beyaz olup cinsi bilinmemektedir.

Sayfalarda nemden kararmalar olmuştur bu kararmalar genelde defterin sayfaların baş ve alt kısımlarına bazı sayfalarda orta kısımlarında olmuştur.⁷⁶ Bazı Sayfalarda yazılan hükümlerin mürekkebi karşısındaki sayfaya bulaşmıştır.⁷⁷ Genel itibariyle defter iyi muhafaza edilmiştir.

Her hükme bir numara verilmiştir. Hüküm olmayan suret ifadelerinde numara verilmiştir.⁷⁸ Bazı hükümlerin numaraları yoktur⁷⁹, bazılarının numaraları siliktir.⁸⁰ Bazı sayfalarda hükümler rakamsal sıraya göre numaralandırılmamıştır.⁸¹

Sayfalarda ortalama 2 adet hüküm bulunmaktadır. Hükümlerden bazıları başladığı sayfada bitmemektedir.⁸² Defterde kâtipler tarafından, üzerleri çizilip iptal edilen 16 adet hüküm vardır.⁸³ Defterde tamamlanmamış hükümler de mevcuttur.⁸⁴ Defterde bulunan hüküm, name-i hümayun ve hüküm özelliği ihtiva etmeyen suretleride ilave ettiğimizde toplam hüküm sayısı 650' dir.

Her sayfada ortalama 15 satır bulunmaktadır. Bazı hükümlerin sayfalara sığması için satırlar eğik bir biçimde birbiri üzerine girdirilerek, bazıları da ters bir biçimde yazılmıştır. Defterdeki hükümlerin bazısı da sayfada boşluk olduğu halde gelişigüzel

⁷⁶ Hüküm 522, 621

⁷⁷ Hüküm 460, 478

⁷⁸ Hüküm 402

⁷⁹ Hüküm 458

⁸⁰ Hüküm 412

⁸¹ 69 Numaralı Mühimme defteri s.199-200

⁸² 69 Numaralı Mühimme defteri s.186-187

⁸³ 69 Numaralı Mühimme defteri s.180, 189, 196, 202, 204, 210, 215, 218, 219, 227, 238, 241, 249, 262.

⁸⁴ 69 Numaralı Mühimme defteri s.336

yazılmıştır.⁸⁵ Hükümlerin pek çoğunda satırlarda düzeltmeler yapılmış, yazılan satırın üzeri çizilerek kenarda boş bir yerden devam edilmiştir. Bazı hükümlerde cümle bitirilmemiş bir ok çizilerek cümlenin nereden devam ettiği belirtilmiştir.⁸⁶ Defterde bazı hükümler tamamlanmamıştır.⁸⁷ Belgelerde kullanılan yazı mühimme defterlerinin genelinde kullanılan bir yazı şekli olan divânîdir. Belgelerde aynı sayfalar için farklı yazı şekilleri mevcuttur.⁸⁸ Bazı hükümlerin yazımı sırasında harflerin noktalmasına dikkat edilmemiştir.⁸⁹

2.2. DEFTERİN DİPLOMATİK VE TEKNİK ÖZELLİKLERİ

Mühimme defterleri Divân-ı Hümâyunda alınan kararların suretleri olduğu için bir fermanda bulunması gereken rükûnlardan tarih ve mahall-i tahrir bulunmaz. Osmanlı diplomatik usulüne göre padişah tuğrasını taşıyan ferman, emir, berat, nâme, mülknâme, sınırıname, ahidname, gibi belgelerde bulunması gereken rükün ve şartlar şunlardır:⁹⁰

- 1- Davet
- 2- Tuğra
- 3- Elkab
- 4- Dua
- 5- Nakil-İbلاغ
- 6- Emir-Hüküm
- 7- Te'kid-Tehdid
- 8- Tarih
- 9- Mahal-i Tahrir

Belgelerde bulunan davet kısmı sadece fermanlarda değil diğer bütün belgelerin başında da bulunurdu. Bu kısım fermanlarda *hüve* veya *hubiçiminde* Allah'ın adının zikredilmesi şeklinde idi. Daha sonraları yabancı memleketlere gönderilen fermanlarda ağırlıklı ve ağdalı bir dil kullanılmıştır.⁹¹ Mühimme defterleri divanda müzakere edilen meselelere dair hükümlerin suretleri olduğu için tuğra bulunmazdı. Padişah tarafından başka hükümdarlara gönderilen belgelerde kendi unvan ve elkabına yer verilirdi. Bu

⁸⁵ Hüküm 225, 432, 523

⁸⁶ Hüküm 392, 438, 440

⁸⁷ Hüküm 322

⁸⁸ 69 Numaralı Mühimme defteri s.244, 297, 329

⁸⁹ Hüküm 337, 338, 377

⁹⁰ Mübâhat S. Kütütoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, s. 99-124

⁹¹ Mübâhat S. Kütütoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, s. 100

daha çok Nâme-i Hümayûnlar'da görülürdü. Ancak Mühimme Defterlerinde padişahın unvan ve elkabına yer verilmemiştir. Mühimme defterlerinde muhatabın elkabı hemen hemen hiç yer almazken hükümler içinde bahsi geçen görevlilerin elkablarının kullanıldığı görülmektedir.⁹² “Dergâh-ı mu‘allam yeniçerileri Ağası olan “iftihârü’l-emâcid ve’l-ekârim” gibi. Hükümlerin çoğu “Basra beğlerbeğisine hüküm ki”, “Rum beğlerbeğisine hüküm ki” şeklinde yazılarak başlardı.⁹³ Bazı belgelerdeki hitap kısımlarında farklı görevlerdeki kimselere aynı başlık altında hüküm yazılmaktaydı: “Erzurum beğlerbeğine, Erzurum ve Erzincan ve Tercan kadılarına hüküm ki”⁹⁴, “Yenişehir kadısına Kırcaan koyunu sürdürmeğe me’mûr olan Piri kethüdâyâ hüküm ki”.⁹⁵ Hükümlerdeki hitapların bazısında yer isimleri verilerek “Budin’e varınca yol üzerinde olan kadılara hüküm ki”, “Üsküdar’dan Karaman’a ve Adana ve Haleb etrâfına varub gelince yol üzerinde vâki’ olan sancakbeğlerine ve kadılara hüküm ki” gibi.⁹⁶ Defterde belgelerin bir kaçında yer, isim ve muhatabın görevinin birlikte verildiğine hükümler vardır “Tebriz muhâfazasında olan vezîr Ca’fer Paşa’ya hüküm ki”, “Şirvan muhâfazasında olan vezîr Hasan Paşa’ya hüküm ki” gibi.⁹⁷ Eski göreve yönelik hitaplarada ise “Sâbıkan Şehr-i Zol beğlerbeğisi Mahmud Paşa’ya hüküm ki”, “Sâbıkan hazîne-i âmiremin Haleb cânibi defterdârı olan Nuh dâme uluvvuhûya hüküm ki” şeklinde yazılmıştır.⁹⁸

Elkabdan sonra muhatabın rütbe, mevkii, ve sınıfına göre dua ve hayır ibaresi kullanılır. 69 numaralı defterdeki hükümlerde veziriazam için “*edama’llahu teala iclâlehû*”⁹⁹, beylerbeyleri için “*dâme ikbâlehû*”¹⁰⁰, sancakbeyi için “*dâme izzûhu*”¹⁰¹, kadılar için “*dâme fazluhû*”¹⁰², defterdarlar, Dârü’s-sa’âdet ağaları ve yeniçeri ağası için “*dâme ulüvvuhu*”¹⁰³,

Buraya kadar olan bölüm belgenin girişi ilgili olan kısımlarıdır. Bundan sonra hükümlerin yazılmasına sebep olan olayların bahsedildiği nakil ve iblağ rüknü

⁹² Hüküm 454, 534

⁹³ Hüküm 349, 355

⁹⁴ Hüküm 358

⁹⁵ Hüküm 358, 382

⁹⁶ Hüküm 357, 612

⁹⁷ Hüküm 351, 438

⁹⁸ Hüküm 385

⁹⁹ Hüküm 456

¹⁰⁰ Hüküm 345

¹⁰¹ Hüküm 355

¹⁰² 69 Numaralı Mühimme defteri s.204

¹⁰³ Hüküm 454, 388, 579

gelmektedir. Hükümlerin bu kısmı genelde *bundan akdem*¹⁰⁴, *mektub gönderüb*¹⁰⁵, *tezkiye gönderüb*¹⁰⁶, *adam gönderüb*¹⁰⁷, *arz-ı hâl sunub*¹⁰⁸ şeklinde geçiş yapılmaktadır. Hükümün yazılmasına sebep olan mesele özetlendikten sonra bu konuda verilen emrin anlatıldığı, *buyurdum ki* ifadesiyle başlayan emir-hüküm bölümüdür. Bu kısımda ne yapılması ve nasıl hareket edilmesi gerektiğinden bahsedilmektedir. Buyurdumki'den sonra *vardukta vusul buldukta* gibi ibareler emir kısmının başlangıcı olan ifadelerdir. “*buyurdum ki vusul buldukta mezbure-i îhzâr evkâd-ı vechile hâk üzere teftiş idüp gönderesiz*”¹⁰⁹ Bu kelimelerin kullanılmasının nedeni müsvedde ve suret yazılırken fermanı götürecek kişinin henüz belli olmamış olmasıdır. Hüküm temize çekilip ferman haline getirildikten sonra hükmü götürecek şahsın belirlenip fermanda isminin yazıldığı anlaşılmaktadır. Bu durum hükümlerin üzerinde bulunan “*Kapucıbaşılar kethüdâsına virildi*”¹¹⁰ “*Şirvan beğlerbeğisi kethüdâsına virild*”i¹¹¹ ibarelerden anlaşılmaktadır.

Hükümler bazen, “*et bâbında müzâyaka çekile aslâ özrünüz makbûl olmak ihtimâli değildir ana göre mukayyed olasın*”¹¹², “*mes’ûl ve mu’âteb olursuz ona göre mukayyed olub ihmâl ve müsâheleden hazer idesiz*”¹¹³ tehdid ve teâkid rûknüyla bitirilir.

69 numaralı deftere ait hükümlerin bazısında hükmün gideceği yere ulaştırılmak üzere hangi tarihte ve kime verildiği belirtilmiştir “*Mehmed Çavuş’a verildi.*”, “*Köse Mehmed Çavuş’a verildi*”¹¹⁴. Mühimme defterlerinin çoğunda olduğu gibi bu defterde de yazılan hükümlerin nerelere yazılması gerektiğini gösteren suret kayıtları vardır. “*Bir sureti Basra Beğlerbeğisine*”, “*Bir sûreti Şehr-i Zol Beğlerbeğisine*” şeklinde yazılarak hükmün nerelere yazılması gerektiği belirtilmiştir.¹¹⁵ Bazı hükümlerde ise suret yazısı olmakla beraber suretin kime ve nereye yazılacağı belli değildir. Bu durum hükmün yazılacağı kişi ve yerlerin sonradan belirlenerek yazılmasından kaynaklanan bir

¹⁰⁴ Hüküm 391

¹⁰⁵ Hüküm 338

¹⁰⁶ 69 Numaralı Mühimme defteri s.237

¹⁰⁷ Hüküm 339

¹⁰⁸ Hüküm 591

¹⁰⁹ Hüküm 336

¹¹⁰ Hüküm 426

¹¹¹ Hüküm 440

¹¹² Hüküm 394

¹¹³ Hüküm 620

¹¹⁴ Hüküm 377

¹¹⁵ 69 Numaralı Mühimme defteri s.207

durumdur. Hükümlerin çoğunda “*Bu dahi*” ibaresi görülür. Bu ibare divandan çıkış tarihleri ve içeriği aynı olan hükümler için kullanılır. Bazı hükümlerin hangisine hatt-ı hümayun sadır olduğunu görmek mümkündür.¹¹⁶ Mühimme defterlerinde hükümlerin iptal edilmesi durumuna da rastlanmaktadır. Yazılan bir hükmün iptal edilmesi “şakk”, ya da kaydın silinmesi, yani geçersiz olması “terkin” diye adlandırılmış, Bu durum iptal edilen hükümlerin üzerine çizgi çekilerek gerçekleştirilmiştir.¹¹⁷

Defterde doğru okunduğundan emin olunamayan kelimeler ?, okunmayan yerler ..., silik olan yerler [silik] şeklinde gösterilmiştir.

2.3. TARİH VE DİL ÖZELLİKLERİ

Defterdeki ilk tarih ilk sayfada yer alan Fî 13 Zi'l-ka'de sene ihdâ ve elf ibaresi ile başlamaktadır. Defterdeki hükümlerin çoğunda tarih yoktur. Tarihlerde sadece günler rakamla, tarih ve aylar yazıyla yazılmıştır “Yevmü'l isneyn Fî 5 v. sene elf”.¹¹⁸

Defterin dili; Osmanlı Türkçesinde Arapça ve Farsça unsurların Türkçe içersindeki sayılarının çok artmış olduğu hatta bazılarına göre kullanılan dilin Osmanlı Türkçesi yerine Osmanlıca olarak adlandırılması gerektiği bir dönemde yazılan bu defterde kullanılan dilin aynı dönmedeki divan şairlerinin ve yazarlarının kullandığı dile göre daha sade olduğu hükümlerin dilinde anlaşılmaktadır.¹¹⁹ Ancak burada kullanılan Arapça ve Farsça terkiplerin dilde ciddi bir anlaşılmaazlığa sebep olduğu dolayısıyla bir karışıklığın varlığı görülmektedir. Metinlerde kullanılan bazı Arapça ve Farsça kelimelerin sözlük yardımı ile bile anlaşılmasının zor olduğu görülmektedir. Ayrıca kullanılan yazıda zaman zaman kâtiplerin yazdığı yazı tiplerinin bir takım karışıklıklara neden olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanında metinlerde kullanılan dilin çok ağıdalı olduğu ve anlaşılır bir Türkçe olmakla birlikte, günümüzde pek kullanılmayan kelimelere de rastlanılmaktadır. Numaralı sayfalarda yer alan bu hükümlerin yazısı okunaklı olmasına mukabil ağır bir dil kullanılmıştır. Tarihlerin yazılmasında yine Arapça ifadelerle yer verilmiştir.

¹¹⁶ 69 Numaralı Mühimme defteri s.191

¹¹⁷ 69 Numaralı Mühimme defteri s.180, 189, 204, 218

¹¹⁸ Hüküm 476

¹¹⁹ Muharrem Ergin, *Osmanlıca Dersler*, Boğaziçi Yay., İstanbul 2001, s. 1-50

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DEFTERİN MUHTEVASI

3.1.EŞKİYALIK MESELELERİ

Eşkîya kelimesi Arapça “şeka” mastarının öznesi olan “şâki” kelimesi sözlüklerde; şekavette bulunan, hareketli, haylaz, fena günahkâr, asi ve haydut anlamında kullanılmaktadır. Eşkîyalık hukuki açıdan ise malı gasp etmek, zapt etmek, suikastta bulunmak, öç almak, ülkelerin iç huzurunu bozmak için ev, çiftlik, köy, kasaba, ağıl, değirmen vs. yerleri basarak veya yakıp yıkarak, tahrip ederek, insanları öldürerek, yollarda ve geçitlerde soygun yaparak, adam kaçırmak karşılığı olarak kullanılmaktadır. Bu fiillerden dolayı şâki hapis iken firar ederek, silahla dolaşp, emniyet ve asayişî tehdit ve ihlal etmek şeklinde tarif edilmektedir.¹²⁰

Osmanlı Devleti, kökleri XVI. yüzyıla kadar inen siyasî, idarî, sosyal ve iktisadî olmak üzere birçok alandaki bozulmalar sonucu XVII. yüzyılda bir buhran ve sarsıntı içine düşmüştür. Avrupa ve İran ile olan sürekli savaşlar, devleti bir hayli yıpratmış, zaten kötü bir durumda olan ekonomik yapıyı daha da kötüleştirmiştir. XVII. yüzyılda etkisini daha belirgin olarak gösterecek eşkıyalık hareketlerinin temelinde, XVI. yüzyılın ortalarında Kanunî döneminde şehzade Mustafa ile şehzade Selim arasındaki taht mücadeleleri önemli bir yer tutmaktadır. Anadolu, bu mücadeleler sırasında, büyük bir karmaşa ve şiddete maruz kalmıştı. İşsiz güçsüz binlerce Anadolu köylüsü paralı asker olarak rakip şehzadelerin bayrağı altında toplanıyor, bulunduğu taraf kazandığı takdirde askerî sınıfa yükselmeyi umuyordu.¹²¹ XVI. yüzyılın sonlarında ortaya çıkan Celal isyanları ve savaşlar özellikle genç erkek nüfusun yerlerinden ayrılmasına dolayısıyla yerleşim merkezlerindeki nüfusun azalmasına ve belli bir durağanlığının ortaya çıkmasına sebep olmuştu.¹²² Topraklarıyla bağlarını yitiren ıssız güçsüz köylüler, ya taşradaki medreselere, ya bölgesel askeri birliklere ya da devletin doğu ve batı sınırlarına yaptığı seferlere katılıyorlardı.¹²³ Böylece şehirlerde nüfus fazlalaşarak işsizlik daha da artıyordu. Artan nüfus, yüksek enflasyon, akçenin aşırı değer

¹²⁰ Ahmet Mumcu, *Osmanlı Devleti'nde Siyaseten Katl*, Birey ve Toplum Yay., Ankara 1985s. 8.

¹²¹ Halil İncik, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, Eren Yay. c.1, İstanbul 2000, s.58.

¹²² Mustafa Akdağ, *Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi (1453-1559)*, c. II, Cem Yay. İstanbul 1995, s. 316-318.

¹²³ Karen Barkey, *Eşkîyalar ve Devlet Osmanlı Tarzı Devlet Merkezîleşmesi*, (Çev. Zeynep Altok), Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul 1999, s. 157.

kaybetmesi, çeşitli idari bozukluklar ve yolsuzluklar, ayrıca Celal isyanları mevcut durumu daha kötü bir noktaya götürmüştür.

XVI. yüzyılın sonlarında İran (1578-1590) ve Avusturya (1593-1606) ile girişilen uzun süreli harpler Osmanlı devlet düzenini iyice yıpratmıştı. Ayrıca XVI. yüzyılda şehirlerin nüfusundaki artış ve enflasyon Osmanlı düzenini tamamıyla altüst etti. İncelemede bulunduğumuz mühimme defteri tarih olarak tam bu iki dönem arasını ihtiva etmektedir. 69 numaralı defterde geçen eşkıyalık hareketlerine baktığımızda bunların daha çok şahsi hareketler olduğu, Celalî isyanları gibi büyük bir bölgeyi ya da devlet ekonomisini ciddi bir biçimde zarara uğratacak tarzda top yekûn bir hareket olmadıkları görülmektedir.

Hükümlerde geçen eşkıyalık hareketleri daha çok karyelerde meydana gelmiş genel olarak eşkıyalık yapanların karyeleri basıp malları yağmaladığı, kişileri katlettiği görülmektedir.¹²⁴ 69 numaralı Mühimme Defterinde yer alan hükümlerin yaklaşık olarak üçte biri Osmanlı devletinin çeşitli bölgelerinde meydana gelen eşkıyalık meseleleri ile ilgilidir.

Belgelerin genelinde görülen şakiler çevrelerine topladıkları birkaç kişi ile eşkıyalık yapmaktadırlar. Eşkıyalıkla ilgili hükümlerde genel olarak geçen kelimeler “*mal ve menâlleri gâret-ü ehl ve iyâllerin çeküb*”, “*şirret ve şekâvetle*” “*reayaya teaddisi ve tecâvüz eyledikleri*”, “*zulm ve ta’addî idüp*”, “*katl ve yanlarında olan esbâb ve erzâkların gâret idüb*” vb. şeklindedir.¹²⁵ Osmanlı devleti, belgelerde eşkıyalık faaliyetlerinde bulunanlarla ilgili olarak “*fesâd ve şenâ‘at üzere olanlar*” ve “*ehl-i fesâd*” ibarelerini kullanmıştır.¹²⁶

Eşkıyalık hareketlerinde bulunanlar sadece reayaya mensup olmayıp, aynı zamanda sahib-i Tımar¹²⁷, yeniçeriler¹²⁸, subaşılar¹²⁹, sancakbeyleri¹³⁰, ve kadılar¹³¹ içindende çıkabiliyordu. Eşkıyalık yapanlar sadece Anadolu’da değil, aynı zamanda Rumeli, Basra, Kudüs ve Şam gibi güney eyaletlerde de faaliyette bulunmuşlardır. Bu cümleden olarak Arap eşkıyanın faaliyetleri sonucu merkezle bu

¹²⁴ Hüküm 355, 362, 368, 375, 400, 533

¹²⁵ Hüküm, 346, 374, 387, 558, 601

¹²⁶ Hüküm 386, 399, 407, 421, 422

¹²⁷ Hüküm 364

¹²⁸ Hüküm 374

¹²⁹ Hüküm 384

¹³⁰ Hüküm 540

¹³¹ Hüküm 426

eyaletler arasında bir yazışmaların ortaya çıkmasına sebep olmuş bu faaliyetleri yapanların haklarından gelinmesi hususunda hükümler yazılarak meselenin halledilmesi yetkili mercilere bildirilmiştir.¹³²

Osmanlı Devleti eşkıyalık faaliyetlerine girişenlere karşı sıkı tedbirler alma yoluna gitmiş, ilgili yerlerdeki yöneticilerin dikkatli davranarak bu tür durumların önlenmesine azami gayret göstermesini istemiştir. Eşkıyalık faaliyetlerinde bulunanlara verilen cezalar genelde küreğe konulmak¹³³, habs etmek¹³⁴, sürgün edilmek¹³⁵ vb. şeklinde idi.

3.2.VAKIFLARLA İLGİLİ HUSULAR

Vakıf, bireylerin yardımlaşma düşüncesiyle; taşınır taşınmaz mallarını kendi iradeleriyle özel mülkiyetlerinden çıkarıp, içinde bulunduğu toplumun ihtiyaçlarını karşılamak için dinî, sosyal ve ekonomik bir gayeye tahsis etmeleri arzusundan doğmuş bir müessesedir. Bu davranışın arkasında herhangi bir zorlama ve mecburiyet yoktur. Bunda bireylerin insanlığa karşı ferdi sorumluluk hissi, iyilik, yardımlaşma, dayanışma gibi kültür değerlerini taşıma etkileri vardır.¹³⁶ Osmanlı devletinin kendine özgü bir model içersinde sunmuş olduğu kamu hizmetlerinin bir bölümü olan ve bir sosyal devleti simgeleyecek faaliyet konuları vakıf müesseselerince üstlenilmiş idi. Sağlık, eğitim, sosyal yardım, kültürel ve sportif faaliyetler, bayındırlık ve alt yapı, şehircilik hizmetleri vakıfların kamusal hizmetlerinin başında gelmekteydi.¹³⁷

69 numaralı mühimme defterindeki hükümlerde vakıflarla ilgili daha çok vakıfların istismarı ve düzenini bozacak fiiller üzerinde durulmuştur. Vakıfla ilgili Hükümlerde daha çok “vakıf malını kendi emlakına ve tımarına ilhak etme¹³⁸”, “vakıf malını yağmalama¹³⁹”, “vakıf malından ziyadesiyle mal tahsil etme¹⁴⁰”, “vakıf için gümrük alınmama¹⁴¹”, “vakfı tımar yapma¹⁴²”, “Vakfın reayasının celây-ı vatan idüb

¹³² Hüküm 368, 380

¹³³ Hüküm 465

¹³⁴ Hüküm 362, 387

¹³⁵ Hüküm 426, 537

¹³⁶ Ziya Kazıcı, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*, Bilge Yay., İstanbul, 2003, s.54.

¹³⁷ Mecit Eş, *Tarihsel Bir Bakışla Klasik Osmanlı Maliyesi*, Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yay.,Eskişehir 1991, s. 171.

¹³⁸ Hüküm 473

¹³⁹ Hüküm 534

¹⁴⁰ Hüküm 593

¹⁴¹ Hüküm 428

¹⁴² Hüküm 606

harâb ve bîtâb olması¹⁴³ gibi vakıf sistemini bozacak olaylar geçmektedir. Bu hükümlerin dışında “Haremeyn vakfı mahsulünden İskender Beğ Camisi için altı akçe tahsis edilmesi¹⁴⁴”, “Bağdatda Darüssadet Ağasına temlik olan yerlerin Medine’ye vakfedilmesi¹⁴⁵” gibi farklı örneklerle de rastlamaktayız.

3.3. İSTANBUL’UN İAŞE TEMİNİ

İstanbul için takip edilen iaşe politikasında, Osmanlı sınırları içerisinde yapılan her türlü üretimin, üretim bölgelerindeki ihtiyaçlar giderildikten sonra arta kalan kısmının, öncelikli olarak İstanbul’ a gönderilmesi zorunluluğu bulunmaktadır.¹⁴⁶ Devlet yöneticileri, ülkenin her yanından yiyecek maddelerini getirebilmek için; kara ve deniz taşımacılığı, eşyanın pazarlanması, fiyatların kontrolü, ihtikârın önlenmesi konularında geniş bir örgüt kurup işletme gereğini duymuşlardır.¹⁴⁷ İaşe temini faaliyetlerinde, ilk olarak ihtiyaç duyulan ürün veya mallar tespit edilip, ardından bu ürün ve malların bulunduğu ve getirileceği sahalar belirlenmektedir. Bu işlem sonrasında ise, ürün veya malın getirileceği yerel birimle yazışmalar gerçekleştirilmekte ve ürünün toplanma işi özel kişilere veya memurlara verilmektedir.¹⁴⁸ Ürünü toplayacak kişiler ellerinde konu ile ilgili çıkmış hükümleri bulundurmaktadırlar. Hükümlerde mal veya ürünleri toplayacak kişilere kolaylık gösterilmesi ve müdahale edilmemesi sıkıca tembihlenmektedir.¹⁴⁹ Elinde bulunan hüküm ile iaşenin temin edileceği yere varan memurun, öncelikle mahalli yöneticilerle teması gerçekleşmekte, lazım olan paranın daha önceden belirlenmiş kaynaklardan tedariki sağlanarak, iaşenin toplanmasında gerekli olacak personel hizmete başlatılmaktadır.

Hükümlerde geçen konular genel hatlarıyla şu şekildedir: “Akdeniz yalılarının sağ tarafında olan kadılara hüküm ki: hâlâ taht-ı kazânızdan İstanbul zahîresiçün varub tereke tahmîl iden gemiler İskenderiye ta’yîn mu’accelen her gemiye yarar

¹⁴³ Hüküm 389

¹⁴⁴ Hüküm 457

¹⁴⁵ Hüküm 428

¹⁴⁶ Suraiya Faroqhi, "İstanbul'un İaşesi ve Tekirdağ-Rodocuk Limanı." *ODTÜ Gelişme Dergisi, Türkiye İktisat Tarihi Üzerine Araştırmalar*, II, 1981, s. 139.

¹⁴⁷ Halil İnalçık, "İaşe." *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, c. 4, İstanbul 1994, s. 117.

¹⁴⁸ Hüküm 467

¹⁴⁹ Hüküm 479

adamlarta‘yîn idüb mu‘accelen mahrûsa-i mezbûreye irsâl itmek mühimmâtından olması...¹⁵⁰” gibidir.

3.4.DEVLETİN MUHAFAZASI

Kale tabiri Türkçede şehrin dış mahallelerine karşılık olarak şehrin iç kısmını ifade etmektedir.¹⁵¹ Osmanlı devleti sınırları içerisinde bulunan kaleler devlete ait hazine (para) ve eşyaların korunduğu mekânlardandı.¹⁵² Askerî teçhizatın yani top, tüfek, güherçile ve barut gibi malzemelerin saklandığı ve muhafaza edildiği bir mekân olan kalelerde aynı zamanda zindanlar da mevcuttu. Özellikle iç kale, Osmanlı şehirlerinde devlete ait resmî kayıtların, vergi olarak toplanan para ve zahirenin, tacirlerin kıymetli mallarının saklandığı bir yer idi. Kapıkulu askerlerinin ikamet ettiği iç kale, şehir sakinlerinin her hangi bir tehlike anında sığındıkları mekândı.¹⁵³ Bu nedenle isyancıların en önemli hedeflerinden biri devleti temsil eden sancak ve kaza merkezlerindeki kaleler oluyordu. Devletin hazinesi, ordusu, resmi vesikaların muhafaza edildiği kaleler isyancılar tarafından sıklıkla kuşatılmakta idi.

69 numaralı defterde Osmanlının memleket muhafazasında iki unsur dikkat çekmektedir. Bunlardan birincisi karasal savunma, diğeri de deniz savunmasıdır. Belgelerde geçen ibareler “özi muhafazası¹⁵⁴” “derya muhafazası¹⁵⁵” şeklinde görülmektedir. Hükümlerde daha çok serhatlerde bulunan beğlerbeğliklerinin ve oradaki idarecilerin dikkatli ve her zaman düşmana karşı hazırlıklı olmaları istenmiştir.¹⁵⁶ Ayrıca bazı hükümlerde sefer mevsiminde sınırda bulunan düşman unsurların üzerine seferler yapılması ile ilgilidir.¹⁵⁷ Derya muhafazası ile ilgili hükümlerde gereken hassasiyetin gösterilmesi ve fetih gerekmedikçe derya muhafazasındaki gemilerin yerlerinden ayrılmasından bahsedilmektedir.¹⁵⁸

¹⁵⁰ Hüküm 467

¹⁵¹ M. Streck, “Kale”, *İA.*, C.VI, 124-125.

¹⁵² Özer Ergenç, *Osmanlı Klasik Dönemi Kent Tarihçiliğine Katkı XVI. Yüzyılda Konya ve Ankara*, Enstitüsü Vakfı Yay., Ankara 1995, s. 78.

¹⁵³ Ergenç, *Age.*, s. 78.

¹⁵⁴ Hüküm 416

¹⁵⁵ Hüküm 455

¹⁵⁶ Hüküm 438

¹⁵⁷ Hüküm 446, 482

¹⁵⁸ Hüküm 455

3.5.HÜKÜMLERİN KONULARINA GÖRE TASNİFİ

Ahidnamelere riayet edilmesi: 356, 357, 443, 509

Akçe tahsisi: 457, 462, 646

Arazi işgali: 545

Asker sayımı: 476, 506

Bina inşası ve tamirâtı ile ilgili hükümler: 407, 493, 494, 495, 605, 615, 622, 649

Cinayet faillerinin soruşturulması: 529, 598

Görölmekte olan davalar: 531, 585

Devam eden davalara müdahale etme: 504, 505

Devlet malını gasp etmek: 579

Devletçe yapılan tahsilâtlar: 345, 348, 352, 361, 371, 420, 441, 450, 470, 471, 483, 487, 513, 630

Devletin güvenliği ve sınır muhafazası: 380, 393, 416, 419,438, 440, 446, 455, 482, 491, 551, 573, 574, 618, 623

Ekmeğin vukiyesinde oynama: 523

Esir takası: 376

Esnafın korunması: 489,

Eşkıyalık ile ilgili hükümler: 346, 354, 358, 362, 363, 364, 368, 374, 375, 381, 383, 384, 385, 387, 400, 401, 403, 404, 408, 411,421, 422, 423, 427, 442, 445, 449, 452, 454, 461 462 465, 481, 498, 502, 515, 519, 521, 522, 528, 532, 533, 534, 535, 540, 542, 549, 550, 552, 554, 555, 558, 563, 569, 576, 582, 583, 586, 587, 592, 601, 614, 616, 619, 620, 621, 624, 628, 629, 633, 633/2, 634, 640, 643, 650

Görev deęişiklikleri ve tayin: 379, 460, 499, 507, 604, 613, 617, 642

Görevden azil: 431, 589

Hac ile ilgili hükümler: 368, 493, 572

İdarecilerin halka zulmü: 417, 425, 431, 537, 588, 590, 637

İstanbul için zahire ihtiyacı: 349, 372, 391, 399, 467, 479, 503, 597, 631, 632

İstihdam: 360, 365, 396, 413, 414, 416, 444, 453, 458, 492, 559, 570, 610, 611, 647

İşyan: 635

Karaborsacılık: 456

Koyun ihracı ve sayımına dair muhtelif hükümler: 365, 382, 394, 432, 500, 511, 524, 553, 556, 575, 580, 600

Malı değerinin üzerinde satma: 500, 523

Memnu meta: 478, 543

Mukataaya bağlama: 351

Mühimmat irsali: 561, 627

Müsadere: 508

Müzayaka: 394, 516, 612

Paranın değerinin düşürölmesi: 370, 451, 476, 641

Sahtekârlık: 409, 477, 546

Soruşturma: 501

Su ile ilgili hükümler: 602

Sürgün: 425, 426, 488, 517, 537, 538

Şarap üretimi: 388

Tahrir: 350, 430, 530, 539, 547, 562, 588

Tımar ile ilgili hükümler: 373, 526, 571, 608, 636, 639

Ulufe, Mevacib ve ücretlerin verilmesine dair hükümler: 378, 525, 560, 626

Uluslararası ilişkiler: 347, 443, 447, 564, 577, 625

Vakıf ile ilgili muhtelif hükümler: 389, 397, 405, 412, 428, 457, 469, 473, 474, 490, 500, 510, 534, 593, 595, 596, 606, 607

Vergiler ile ilgili muhtelif hükümler: 392, 408, 415, 415, 434, 483, 484, 578, 581, 591, 644

Yahudilerin Müslüman cariye çalıştırması: 603

Zorla el koyma ve satış: 544

3.6. HÜKÜMLERİN GÖNDERİLDİĞİ MAKAMLAR

Hükümlerin Gönderildiği Makamlar	Hüküm Numaraları
Kadı	339, 342, 343, 344, 346, 348, 353, 355, 358, 360, 362, 365, 367, 377, 378, 381, 383, 384, 387, 388, 389, 394, 396, 397, 398, 400, 401, 404, 405, 408, 409, 410, 411, 415, 421, 422, 425, 427, 428, 431, 432, 434, 437, 442, 443, 444, 445, 449, 451, 454, 460, 461, 462, 463, 465, 466, 467, 468, 469, 473, 476, 477, 478, 479, 483, 489, 490, 491, 493, 498, 499, 500, 501, 503, 508, 510, 511, 512, 513, 515, 516, 523, 524, 525, 527, 528, 531, 533, 534, 535, 536, 540, 542, 543, 544, 546, 550, 552, 553, 554, 555, 556, 558, 563, 568, 570, 575, 576, 578, 579, 580, 582, 585, 586, 587, 588, 590, 593, 595, 596, 598, 600, 601, 603, 605, 606, 607, 612, 614, 615, 616, 621, 628, 631, 635, 640, 641, 645, 646, 647, 650
Beğlerbeği	339, 343, 345, 349, 354, 356, 357, 358, 364, 369, 370, 371, 372, 373, 375, 380, 383, 385, 387, 389, 391, 400, 401, 408, 409, 409, 414, 415, 415, 417, 421, 422, 425, 426, 427, 433, 437, 439, 452, 453, 456, 458, 469, 473, 474, 476, 481, 482, 484, 488, 495, 502, 504, 505, 509, 512, 517, 519, 526, 530, 533, 537, 541, 545, 547, 549, 551, 554, 560, 561, 564, 577, 580, 582, 587, 590, 591, 592, 602, 603, 611, 614, 616, 617, 618, 619, 620, 622, 624, 625, 626, 630, 633, 633, 634, 636, 639, 640, 642, 643, 649,
Beğ	361, 368, 376, 392, 411, 419, 442, 446, 455, 465, 499, 520, 527, 532, 534, 540, 552, 571, 573, 574, 578, 601, 604, 608, 628, 641,
Sancakbeği	378, 379, 381, 393, 402, 403, 410, 415, 416, 445, 498, 521, 522, 529, 565, 569, 583, 612, 629, 647
Defterdar	352, 370, 377, 392, 430, 437, 456, 473, 476, 495, 504, 561, 562, 572, 616, 619, 630,
Voyvoda	374, 412, 413, 448, 471, 497, 547, 581,
Vezir	351, 438, 506, 633

Kale Dizdarı	419, 604, 613, 620
Han	347, 447, 566
Ağa	450, 470, 485
Ümera	341, 377
Kapıcılarbaşı Ağası	363, 420
Müfettiş	397, 632
Çavuş	441, 589
Muharrir	457, 610
Yeniçeri Ağası	492, 559
Subaşı	486, 487
Kapudan	538, 597
Kâşif	368
Kethüdâ	382
Kapucı	448
Emin	494
Mütevelli:	498
Mültezim	539
Melik	567
Kethüdâyeri	637
Alaybeği	644
Çeribaşı	644
Kethüdâ	382
Çiftlik Ağası	399
İstanbul Şehremaneti	407

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
DEFTERDEKİ HÜKÜMLERİN ÖZETLERİ VE TRANSKRİPSİYONU
4.1.HÜKÜMLERİN ÖZETLERİ

Hüküm: 339

Karlıda Kul taifesine ait mevaciblerin ödenmesi ile ilgili olarak Karlı beğlerbeğine ve kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 340

Lazım olan suretin acele ile sudde-i saadete gönderilmesine dair yazılan hüküm

Hüküm: 341

Mezbur kadırgaların İstanbul'a sevkine dair Derya muhafazasında olan ümeraya yazılan hüküm

Hüküm: 342

Silistrede mültezim olan Abdi beğın yanında buluna akçelerle sudde-i saadete irsal olunmasına dair Silistre sancağında vaki olan kadılara yazılan hüküm

Hüküm: 343

Beğlerbeğliğindeki dava için mübaşir tayinine dair Rum Beğlerbeğine ve Sivas kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 344

Askeriyye kadısının Südde-i Saadete gelmesine dair Askeriyye kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 345

Nasârâ ve yahûdi tâifesinden haklaşmak şartıyla yedi yük akçelerin ve üç yük akçe cevahirlerin alınıb iki yıldır akçelerin verilmemesine dair Karaman beğlerbeğine yazılan hüküm

Hüküm: 346

Oğuzlu nâm karye sakin İslam Fakih'in reayaya zulm ve teaddi yaptığına dair Teke sancağı beğine Kazankaya kadısına sabıka Güzelkaya kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 347

Levan ülkesinde ticaret yapan Müslüman tüccarlara ipek verilmeyip akçelerinin alınmasına dair Levan Han'ına yazılan hüküm

Hüküm: 348

Gence defterdârı olan Hacı Kâsım oğlu Mehmed'in mal-ı mîrîden üç bin altın alıp ve bu huhusda temessükler olduğunu bildirüb bahsi geçen meblağı mîriçün kabz olunması için Burusa kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 349

İstanbula gönderilmek için hazırlanan metanın kapudan Mahmud tarafından alınmasına dair Basra beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 350

Tebrizde sınır dâhilinde olan yerlere muharrir gönderüb tahrîr itdirüb hakkında Mekri hâkimi Hüseyin Beğ'e yazılan hüküm

Hüküm: 351

Meranme ve Şah Yurdu ve Bektaş Sultanın yerleri ile bazı yerleri elli yük akçe mukâta'a bağlanması ile ilgili Hüseyin Beğin engel olmasına dair Tebriz muhâfazasında olan vezîr Ca'fer Paşa'ya yazılan hüküm

Hüküm: 352

Sol azab ağası Mustafanın tersâne-i âmire mühimmâtına îrâd ve masraf olan akçeden yedi yüz bin akçe ve kumaş vesayirenin zimmetinde olduğuna dair eski hazîne-i âmire Haleb defterdârı olan Nuh'a yazılan hüküm

Hüküm: 353

Ley beğlerinden Katif sancağıbeği olan Beşâret Beğ hayattayken hazırladığı metayı Basra'da kapudan olan Mahmud alıp Dergah-ı Mu'allama getirmemesi hakkında Basra beğlerbeğine yazılan hüküm

Hüküm: 354

Amasya ve Havzada Keyir nam karyedeki yağma ve eşkıyalık faaliyetlerine dair Rum beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 355

Amasya ve Havzada Keyir nam karyedeki yağma ve eşkıyalık faaliyetlerinde bulunanların haklarından gelinmesine dair yazılan Amasya ve Havza kadılarına hüküm

Hüküm: 356

Nic kralının elçisine verilen icazeti hümayun gereğince Budinde olan ümeranın anlaşmaya bağlı olmaları ve dikkatli olmalarına dair Budin beğlerbeğine yazılan hüküm

Hüküm: 357

Nic kralının elçisine icazet-i hümayun gereğince gerekenin yapılmasına dair Budin'e varınca yol üzerinde olan kadılara hüküm

Hüküm: 358

Erzincanda vaki olan eşkıyalık ve yağma hareketlerine dair Erzurum beğlerbeğine Erzurum, Erzincan ve Tercan kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 359

Katip tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiştir.

Hüküm 360

Kasr-ı hümayun için gereken neccar istihdamı hakkında Gelibolu kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 361

Fereste sancağına tabi manya haslarında dokuzyüz seksenbeş senesinden bu zamana kadarki akçelerin cem olunması hakkında Tırhala beğine yazılan hüküm

Hüküm: 362

Mihaliç'de Deşkir nam karyedeki eşkıyalık, yağma ve katl yapılmasına dair Mihaliç kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 363

Dergâh-ı Mu'allam yeniçerilerinden Mehmed nâm yeniçeri vilâyet-i Eflak'da Mustafa nâm sipahiyi katl idüb ve hapisde olduğu mezbûr Mustafa kayd ü bend ile Südde-i sa'âdetime gönderilmesine dair Südde-i sa'âdetde kapucılar başı olan Mehmed Ağa'ya yazılan hüküm

Hüküm: 364

Şirret ve şekâvetle meşhûr olan erbâb-ı tımardan Çemşid nice kimesneleri rencîde etmesi hakkında Silistre ve Niğbolu beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 365

Südde-i saadete kürekçi ihracına dair Bursa kadısına yazılan hüküm

Hüküm:366

Bitirilmemiş hüküm

Hüküm: 367

Yanbolu'da vâki' tâife-i celebkeşâna dair Yanbolu kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 368

Hac hizmetinde Arap eşkıyaya karşı hıfz ve hirasat lazım olması babında Secvan beğine ve Katiye kâşifine yazılan hüküm

Hüküm: 369

Haleb hazînesine mâliye tarafından hük-m-i hümâyûnum gönderilen hük-m-i hümâyûnum mûcibince malın tevfir ve teksîrinde bezl-i makdûr eylemek babında Haleb beğlerbeğine yazılan hüküm

Hüküm: 370

Altın yüzük ve kuruşun değeri ile ilgili Haleb beğlerbeğine ve defterdârına yazılan hüküm

Hüküm: 371

Mukâta'ât-ı hâssadan tahsîs olunan altının tahsiline dair Trablusşam Beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 372

Istab-ı âmirem arpa mühimmâtı için Rumeli beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 373

Rum'un tımarları defterdârı Dergâh-ı Mu'allama mektûb gönderüb vilâyet-i mezbûrede tımarında habs olanlar hakkında Rum beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 374

Eflak'da Dergâh-ı Mu'allam çavuşlarından, kapı kullarından ve Âsitâne-i Sa'âdet yeniçerilerinden ol cânibe varıp ve oturup reayaya teaddi ve tecâvüz eyledikleribazı zehâirin İstanbul'a gelmesine mâni' olduklarına dair eflak voyvodasına yazılan hüküm

Hüküm: 375

Anadolu beğlerbeğiliğinde vâki' olan fukarâdan bazılarına ziyâde ta'addî ve tecâvüz olunması hakkında Anadolu beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 376

Esir değişimine dair Dobronik beğlerine yazılan hüküm

Hüküm: 377

Bağdad beğlerbeğisinin mâbeynlerinde ihtilâl olması hakkında Bağdad kadısına, defterdârına ve Bağdad'da olan ümerâya yazılan hüküm

Hüküm: 378

Bosna askerinin mevâcibleri için Uluniye, Leş mukâta'âtı ve Rüstem Paşa hâsları mukâta'âtından her sene ta'yîn olunan akçenin Bosna hazînesine ulaşmaması hakkında İskenderiye ve Uluniye sancağbeğlerine ve zıkr olunan sancaklarda vâki' olan kadılara yazılan hüküm

Hüküm: 379

Sâbık Sektüvar beği olan Hasanın Göle sancağına tayin olması hakkında Sâbık Sektüvar beği olup hâlâ Göle sancağbeği Hasan Beğ'e yazılan hüküm

Hüküm: 380

Vilayeti mezburenin korunması babında emr-i şerif mucibince hareket edilmesi hakkında Şam beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 381

Mezbur kazada İbrahim nâm kişinin ve ona tâbi' eşkiyâ ile cem' olub fukarâyâ zulm ve ta'addîsi olduğu ve bu durumun teftiş edilmesi hakkında Canik sancağbeğine ve Erih kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 382

Hasan Tatarı adlı karyede Koyun ihracı hakkında Yenişehir kadısına Kırcan koyunu sürdürmeğe me'mûr olan Piri kethüdâyâ yazılan hüküm

Hüküm: 383

Merdahay adlı yahûdîye bazı yalan isnâdlar yapılp sicil ittirib haksız yere parasının alınması ve emr-i şerif mucibince gereğinin yapılması hakkında Haleb beğlerbeğisine ve kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 384

Sâbık Şehr-i Zor beğlerbeğisi olan Mahmudun adamlarından bazı kimseler Şehr-i Zor'de re'âyânın malların ve emvâllerin ve esbâbların alub ve şer'-i şerîfe itâ'at etmeyib ve bu durumun teftiş edilmesi hakkında Şehr-i Zor beğlerbeğisine ve Şehr-i Zor, Gergün kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 385

Hasan Şehr-i Zor beğlerbeğisi iken bazı ademlerin fukarânın hılâf-ı şer'-i şerîf mallarını ve erzâk ve eşyâlarını alıp şer'le ahvâlleri görülmek için Şehr-i Zor beğlerbeğisi ile toprak kadılarına hükm-i şerîf gönderilmesi hakkında Sâbıkan Şehr-i Zor beğlerbeğisi Mahmud Paşa'ya yazılan hüküm

Hüküm 386

Çemişgezek sancağı beğinin ketküdalarının asitane-i saadete giderken ekraddan şahkulu adlı eşkıya grubunun yolu kesib kethüdaları katl edip mallarını yağmalamaları hakkında Diyarbekir beğlerbeğisine ve Harirde kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 387

Sofyada yeniçerilerin yaptığı eşkıyalık ile ilgili olarak emr-i şerif mucibince gereğinin yapılması hakkında Rumeli beğlerbeğisine ve Sofya Samako kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 388

Mahmud nâm yeniçeri Mumcı Pavlo nâm zımmînin evinde şarab hamr idülmesi ve bu durumun teftiş edilmesi hakkında Karakarye ve sâbıkan Özi kadısı olan Bekir Efendi'ye yazılan hüküm

Hüküm: 389

Sultan Süleyman Hân evkâfı hakkında Şam beğlerbeğisine ve kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 390

Katip tarafından üzeri çizilmiş ve İptal edilmiştir.

Hüküm: 391

Kılar-ı âmire mühimmâtıçün Mısır gemilerine vesâir hububat tahmîl olunub emr-i şerif mucibince gerekenin yapılması hakkında Mısır beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 392

Hasanlu nâm karye re'âyâsından Ya'kûb Fakih gereken vergiyi vermemesi hakkında Bozova beğine ve Akdağ kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 393

Donanma-i hümayûn gemileri Eğriboz ve İnebahtı sancaklarıbeğleri ile muhâfazada bulunması hakkında Menteşe sancağıbeğine yazılan hüküm

Hüküm: 394

İstanbul'da et bulunmayub ziyâde müzâyaka olmağın taht-ı hükûmetinizde celeb tâifesi uhdelinde olan zahîre koyunları ne mikdardır şimdiden tenbîh, ad ve dahi başka defter idüb irsâl olması hakkında Gümölcine, Kavak, İpsala, Hayrebolı, Mağlağra?, Yenice-i Vardar, Karasu, Çorlu ve Gelibolu kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 395

Hüküm 394 deki fermanın suretlerini gönderildiği yerlerden bahsedilmiştir

Hüküm: 396

Mahrûsa-i mezbûrede kasablarının ekserî sınıb sermâyesiz kalub yarar ve maldâr kasab tedârîki lâzım olması hakkında Ruscuk kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 397

Evkâf-ı mezbûre mütevellîsi Mustafa ve adamları tarafından zabt ve tasarruf etmekle mâl-ı vakıfdan küllî mal ekl ü bel‘ idüb zimmetinde küllî mal-ı vakf olduğu i‘lâm olunmağın hakkında Akkirman müfettişine ve sâbıkan İsmail Geçidi kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 398

Kazâ-i mezbûr sâkinlerinden kazgancı oğlu demekle ma‘rûf Ali nâm reise zahîre mühimmi için iki kıt‘a tob virilüb zıkr olunan tobları Tobhâne-i âmireye teslîm etmeden gemisi pârelenmesi hakkında İzmir kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 399

Valide sultanın çiftliğinde hizmet eden oğlanların ulufelerinin verilmesi ve çiftlikteki boş olan kadrolara hizmet edenlerin yerleştirilmesine dair Bekir ağaya yazılan hüküm

Hüküm: 400

Salamon nam yahudinin, Bahreyne incir almaya giderken Bahreyn veziri ile yerel bir kimse bir olup yahudiyi katledip malının yağmalanmasına dair Basra beğlerbeğisi ve kadısına yazılan hüküm

Hüküm 401

Basraya gönderilen yük gemisinin Cevazerde gemi reisi ve kul taifesinin ekseri katledilip, gemideki malların yağmalanmasına dair Bağdad Beğlerbeğisine, Bağdad ve Cevazer Kadılarına yazılan hüküm

Hüküm : 402

Katip tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiştir.

Hüküm: 403

Ankarada naib Fetullahın rüşvet alıp halka zulm etmesine dair Ankara sancağbeğine yazılan hüküm

Hüküm: 404

Ankarada naibin halka zulm etmesi ve buna karşılık yapılması gerekenlere dair Ankara kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 405

Bursada Abdi nam kimesneye tevcih edilen Sultan Orhan vakfına ait ilgili kısmın vakıf mütevellisi tarafından başka bir kimseye verilmesine dair Bursa kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 407

İstanbulda Balık pazarı ile Yahudiler kapısı arasındaki sahipsiz araziye başıbozuk kimselerin gelmesinden dolayı bahsi geçen yerlere duvar inşaa edilmesi hakkında İstanbul şehremanetine yazılan hüküm

Hüküm: 408

Diyarbakır'a tabi bahsi geçen yerlerde halkın gerekli vergiyi vermemesi, yağma ve isyan etmesine dair Diyarbakır beğlerbeğisine ve Amed kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 409

Diyarbakır'a tabi bahsi geçen yerlerde isyan edenlerin yakalanıp Diyarbakır beğlerbeğliğine gönderilmesine dair Musul beğlerbeğliğine yazılan hüküm

Hüküm: 409/2

Anadolu kadiaskeri Mevlana Abdülbaki tarafından bir varis tayin olunmadığı halde Taloğlu nam kimesnenin Kassam nasb oldu deyip nice kimselerin mallarını yemesine dair Şam beğlerbeği ve kadısına yazılmış hüküm

Hüküm: 410

Tilvan kadısı Sinanın iki Müslümanın ve iki kafirin boyunlarını hangi sebeple vurdurduğunu teftiş edilmesine dair Sere sancağıbeği, Tımeşvar ve göle kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 411

Haymanadan toplanan mukâta'anın Ankara'ya gönderildiği sırada Hamanşahlu karyeden bazı eşkıya taifesinin toplanan mukâta'anın yağmalanmasına dair Ankara beğine ve kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 412

Bağdad'da Bahsi geçen yerlerde bulunan arazinin Medine'ye vakfedilmesi hususunda Bağdad voyvodasına yazılan hüküm

Hüküm: 413

Karsta gönüllü gedğine tezkeresi olmayanların deftere kaydedilmemesi hakkında Bağdad voyvodasına yazılan hüküm

Hüküm: 414

Karsta gönüllü gediklerine ehliyetsiz ecnebilerin alınmasına merkezin rızâ-yı şerifin olmadığına dair Kars beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 415/2

Şehr-i zor, Basra ve Urmiye’de verginin hukuka uygun toplanması ve eşkıya ile mücadelede gerekenin yapılması hakkında toplanacak olan Şehr-i zor, Basra, ve Urmiye beğlerbeğliklerine yazılan hüküm

Hüküm: 415

Bağdadda bahsi geçen yerlerde verginin fazla toplanmasından dolayı mezbur yerlerde baş gösteren sosyal ve mali problemlerin giderilmesine dair Bağdad beğlerbeğisine ve vilâyet-i mezbûrede vâki’ olan sancakbeğlerine ve elviye-i mezbûrede olan kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 416

Özi muhafazası için Akkirmandan akıncı tayinine dair Akkirman beğine yazılan hüküm

Hüküm: 417

Lorudaki idarecilerin halka zulmedenleri himaye etmeleri, vergilerin fazla alınması ve bunun sonucunda halkın bölgeden göç etmesi hakkında Loru beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 418

Kâtip tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiştir.

Hüküm: 419

Serhadda bulunan Karka sancağının düşman tecavüzüne maruz kalması, sancakta yeterli silah bulunmaması üzerine Belgrad kalesinden silah gönderilmesine dair Samandıra beğine ve Belgrad kalesi dizdarına yazılan hüküm

Hüküm: 420

Vardar voyvodasının yağma edilen malının bir kısmının Mustafa ve Mehmed nam kimesnelerden tahsil edilmesi hakkında Kapucubaşı Mehmed Ağaya yazılan hüküm

Hüküm: 421

Musulda ehl-i şerik taifesinin Sencar ahalisinin eşyalarını, Musula giden kerbanın yollarını kesip sekiz kişiyi katledip ve malları yağmalamasına dair Musul beğlerbeğisine ve Sencar kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 422

Karaman beğlerbeğliğine tâbii Bozdapare ve Karageçitte bulunan mezbur şahısların reayanın mallarını yağmalayıp fesâd çıkarmaları hakkında Karaman beğlerbeğisine ve Kırşehir ve Kara Geçid ve Bozdapare kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 423

Bozdapare mültezimlerinin eşkıyalık yapmaları ve meclis-i Şer'e davet olundukları halde gelmemelerine dair Köprü? beğine ve livâ-i mezbûrda vâki' olan kadılara yazılan hüküm

Hüküm: 425

Lazkide sakin olan Hüsam ve İbrahim adlı kadıların zulm ve teaddisinden dolayı Kıbrıs adasına gönderilmelerine dair Anadolu beğlerbeğine ve Lazkiye kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 426

Lazkide sakin olan Hüsam ve İbrahim adlı kadıların Kıbrıs sürgün olmaları ve kıbrıs ulaştıklarında merkezin haberdar edilmesine dair Kıbrıs beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 427

Ekraddan Şamiz ve Şerik taifesinden Kırk elli nefer ile sencar ahalisine baskın düzenleyip, sekiz kişiyi öldürölüp ve mallarının yağmalanmasına dair Musul beğlerbeğisine ve Sencar kadısına hüküm

Hüküm: 428

İsmail Geçidi pazarına satış için gelen maldan vakfa gümrük alınmamasına ve Berayıl kalesi etrafına vakıf malından bina inşa ettirilmesine dair İsmail Geçidi kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 429

Kâtip tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiştir.

Hüküm: 430

Gence tımar defterdarı Mehmedin Gencede baki kalan yerleri tahrir etmesine dair Gence tımar defterdarına yazılan hüküm

Hüküm: 431

Karadağ Estebil Üsküp de celep tahriri yapan Hasan Çavuşun reayaya taaddisinden dolayı tahrirden feregat edilmesine dair Karadağ Estebil Üsküp kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 432

Karadağ, Üsküp, Eştirde koyun sayımına memur edilen Hasan Çavuş emr-i şerife muhalif tahrir etmesinden, bu sebeple eski ve yeni celep taifesi ile ilgili tüm defterleri gönderilen çavuşa teslim etmesine dair Karadağ, Üsküp, Eştir, kadılarına yazılan Hüküm

Hüküm:433

Erzurumda Erzurum çavuşları defteri müceddeden yazılıp Südde-i sa'âdete gönderilmesine dair Erzurum beğlerbeğliğine yazılan hüküm

Hüküm: 434

İstanbul Yahudilerinin Südde-i sa'âdete gelerek ferman olunan avarız ve sair gelir akçelerinden muaf olmak istemelerine dair İstanbul kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 435

Kâtip tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiştir.

Hüküm: 436

Kâtip tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiştir.

Hüküm: 437

Erzurum'da sâkin olan yeniçeri tâifesinin serhadde olan durumu ile ilgili olarak Erzurum beğlerbeğisine ve defterdârına ve kadısına yazılan hüküm

Hüküm:438

Revan, Çıldır, Kahire, Tiflis, Gence Beğlerbeğliklerine ahkam-ı şerife gönderilerek her bir eyalete tabi ümerâ ve asâkir ile müretteb ve mükemmel düşmen yarağıyla hâzır ve düşmenin tarafına nâzır olmak fermân gönderilmesine dair Şirvan muhâfazasında olan vezîr Hasan Paşa'ya yazılan hüküm

Hüküm: 439

Ciddede zü‘emâ ve sipâhîlerin ellerinde olan berâtları mûcibince yâfteleri virilmek bâbında Rumeli beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 440

Şirvan ve Gencede memalik-i mahrûsya zarar gelme ihtimali vardır diye tedbir alınmasına dair yazılan nâme-i hümayûn

Hüküm: 441

Tuna Eflak’ına müte‘allik tahsîl-i mâl hususunda Tuna Eflak’ına havâle-i âmme olan Mustafa Çavuş’a yazılan hüküm

Hüküm: 442

Gökçeğaç ve Akçasu karyede kara Abdülkadir nam kimesnenin reayaya zarar ve teaddisinden dolayı Kastamonu Beğine ve Taşköprü ve Gökçeğaç kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 443

Bender, Küllî, İsmail Geçidi, ve Akkirman da bazı tatar tâifesi sulh ve salâha mugâyir Leh cânibine akın idüb Leh re‘âyâsından hayli kimesne esir etmesine dair Bender, Küllî, İsmail Geçidi, ve Akkirman kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 444

Rodos da bulunan ulemâ, sulehâ, hutebâ, hisâr erleri, azabân, muhafaza için ta‘yîn olunan yeniçeriler ve re‘âyânın terekesi hususunda Mekri, Değer, Köyceğiz ve Pernaz kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 445

Hızır Beğ nâm karyede sâkin Ali nâm kimesne ile Mehmed nâm kimesne karındaşının hatununa fi‘il-i şenî‘ idüb Galata’da tutulub sicil olunub hakkından gelinmek üzere iken ve istedikleri kimesnenin kızın ve avretlerin çeküb dâimâ fesâd üzere olmalarından dolayı Çorum sancağibeğine ve kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 446

Baharda tatar üzerine sefere olmak lazım gelirse diye Gözlü muhafazasında hazır bulunulmasına dair Kazlılı Beği Hasan beğ yazılan hüküm

Hüküm: 447

Kırım serhaddinde Türk suyu üzerinde Rusların kaleler yapmasına dair Kırım Hanına yazılan name-i hümayun

Hüküm: 448

Ruhban patriği Dergâh-ı mu'allama mektûb gönderüb Koca, Setyar ve Endriye isimli zımmîlerin mâl-ı mîrînin cem' ve tahsiline ehl-i vukuf oldukları ve mu'accelen dergâh-ı mu'allama gönderilmesine dair Boğdan voyvodasına ve Dergâh-ı mu'allam kapucularından Muhammed'e yazılan hüküm

Hüküm: 449

Gelibolu sakinlerinden Hacı Mehmed oğlu Hasan, Ali oğlu Yusuf, Yunus oğlu Süleyman ve Genç nam kimesnelerin bezezistanda demirciyi dövüp vakıf mallarına el koydukları ve fesad üzere olduklarına dair Gelibolu kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 450

Rumeli'nin sol kolundaki padişah haslarına ait malı miri tahsiline sipahi oğlanları ağasının bölgedeki yeniçerilerle ve sipahilerle birlikte yapmasına dair Sâbikan sipâhi oğlanları ağası Harem ağaya yazılan hüküm

Hüküm: 451

İstanbul bezezistanında ve kuyumcularında alınıp satılan, damgasız ve kalıpsız gümüşün değerinin üzerinde satılmasına dair İstanbul kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 452

Akkirman taraflarına varan eşkıyanın memalik-i mahrusadan bazı yerlere zarar verme ihtimaline karşın tedbir alınmasına dair Rum beğlerbeğliğine yazılan hüküm

Hüküm: 453

Bağusbaş kalesinde göreve gelmeyenlerin yerine kalede bulunan yarar kul oğlanlarına verilmesine dair Kıbrıs beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 454

Haremeyn fukaralarına tevzi edilmesi için gönderilen sürrelerden hariç Şam ve Haleb'de olan Haremeyn vakıflarından tayin olunan akçenin fukaraya verilmesine sükkân-ı kadîmlerin mani olmasına dair Mekke ve Medine kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 455

Derya muhafazasında bulunan gemilerin dergah-ı muallama gönderilmesine dair Rodos beğine yazılan hüküm

Hüküm: 456

Mısırdaki kaşifler ve dividarların bulgur karaborsacılığı yapmalarına dair mısır beğlerbeğisine ve defterdarına yazılan hüküm

Hüküm: 457

Reşidiyede bulunan İskender Bey Camisinin imamı, müeezini, mum ve hasır için altı akçe tayin edilmesine dair Haremeyn-i Şerîfeyn evkâfı muharriri yazılan hüküm

Hüküm: 458

Bosna kalesinde boş olan kadrolara adam tayinine dair Bosna Beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 459

Rumeli beğlebeğisine yazılmış bitirilmemiş hüküm

Hüküm: 460

Karadeniz bi'l-fi'ıl vâki' olan iskelelere dergâh-ı mu'allam yeniçerileri yayabaşlarından Mehmed subaşı nişancıbaşı ta'yîn olunmasına dair Balçık, Köstence, Tuzla ve Karadamanlık kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 461

Filorinede ortaya çıkan eşkiyenin halka zulmetmesi ve buna mukabil bu durumun tesbiti ve eşkiyanın hakkından gelinmesine dair Filorine , Cum'a Bazarı, Vidin, Estervan, Perliye ve Gönölce kadılarına hüküm

Hüküm 462

Kasablar için tesbit edilen akçenin metropolitden alınıb kasablara verilmesine dair İstanbul kadısına yazılan hüküm

Hüküm 463

Kazâ-i mezburda sakin kimselerin Müslümanların mallarını yağmalanması ve bu hususda gereğinin yapılmasına dair. Kazan kadısına hüküm

Hüküm 465

Londar da tımara mutasarrıf olan kulak Süleyman ve kardeşlerinin eşkıyalık faaliyetlerinde bulunması dair Mora beğine ve Londar kadısına yazılan hüküm

Hüküm 466

Aladağ kazasına tabi perlüganda hacı ali nam kimesnenin halka zulm ve taadi yaptığına dair karaman beglerbegisine ve Konya ve Yireyaran kadılarına yazılan hüküm,

Hüküm 467

İstanbul zahiresi için Akdeniz yalılarının sağ tarafında olan yerlerden ne kadar tereke alınacağını dair akdeniz yalılarının sağ tarafındaki kadılara yazılan hüküm

Hüküm 468

Seyitgazide kadimden beygir yetiştiren kimselerden, hariç kimselere bu işin verilmesi üzerine bu işi üslûb-u sâbık üzere yapanlara verilmesine dair Seyitgazi kadısına yazılan hüküm

Hüküm 469

Şamda zü'ema ve bölükbaşılar tarafından kiralama usulüyle işletilen evkafın mahsulünü müzayaka zamanı pahalı satılması ve icare vermeyi sadece kadimden olduğu gibi sürdürülmesine dair Şam beglerbegisine ve kadısına yazılan hüküm

Hüküm 470

Boğdanda Setyar Endriye nam zımminin malı mirinin cem ve tahsil hususunda vukûfu olup İstanbul'a gönderilmesine dair Boğdanda hizmetde olan Mehmed Ağaya yazılan hüküm.

Hüküm 471

Eflakda malı miri tahsilinde ortaya çıkan karmaşayı çözmek için eflak voyvodasına yazılan hüküm

Hüküm 473

Bağdadda ve Eflak'da Haremeyn evkafına ait yerlerin, bölgede yaşayan bazı kübera, ümenâ, zü'ema ve erbabı tımar sahiplerince kendi emlak ve tımarlarına dahl etmesinden dolayı Bağdad beglerbegisine, defterdarına ve Boğdandaki kadılara yazılan hüküm

Hüküm 474

Bağdad'da Haremeyn vakfına dahl ve taarruz edilmesine dair Bağdad beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm 475

Katip tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiştir.

Hüküm 476

Diyarbakır da altunî yüzük ve meşrebe ve kuruşa temşîr akçeye icrâ itdirüb bir akçe ziyâdeye cârî olmaya hilâf-ı emr ziyâdeye bey' ve şirâ edenlerin yazılıp bildirilmesine dair Diyarbekir beğlerbeğisine, Amed kadısına ve defterdarına yazılan hüküm

Bir sûreti Erzurum beğlerbeğisine ve defterdârına ve kadılarına

Hüküm 476/2

Kıbrısta kul tâifesi ve kale neferâtın epeyi zamandır sayılmadığı kalede mevcut olan ve olmayanların yazılıp bildirilmesine dair Kıbrıs beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm 477

Gönderî Muslı subaşı ve Abdünnezzâr oğlu Şaban ve Şamlu Mehmed ve Erkeci Osman adlı kişiler kendilerinin mesâlih-i şer‘iyyesi yok iken ehl-i örf yanına varıp Müslümanları gamz idüb hılâf-ı şer‘-i şerîf nice akçelerin alınması ve bu mezburların ahvâlleri ol cânibde şer‘le görölüb hukûk-ı nâs alıvirildikten sonra îcâb iderse kayd ü bend ile Südde-i sa‘âdetime gönderilmesine dair Isparta ve Ezlingerî kadılarına yazılan hüküm

Hüküm 478

Erbince limanından gemilere tereke verilmek memnu olmasına rağmen mezbur kazada bazı kimselerin bu duruma muavenet etmesine dair Keşan kadısına yazılan hüküm

Hüküm 479

İstanbul zahiresi için her kimlerde der-mahzen tereke varsa ve iskelesinde dahi der-mahzen ne miktar tereke bulunur ise bey‘ ettirilmesine dair Varna ve Köstence ve Balçık ve Asudumi?ve sâir yalılardaki kadılara yazılan hüküm

Hüküm 480

Katip tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiştir.

Hüküm 481

Gence beğlerbeyisinin dergah-ı muallama mektûb gönderüb için beylerbeyliğinde olan kazak eşkıyasını zabt eylememekle merkezi haberdar etmesine dair Luri beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm 482

Bosna serhaddinde Erdelikoğullarının yaptığı saldırıyı Bosna beğlerbeyliğinin başarılı bir şekilde bastırması üzerine merkezin her daim hazırlıklı olunmasına dair Bosna Beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm 483

Eştib’de haraç akçesi toplanması ve ortaya çıkan sıkıntının giderilmesine dair Eştib, İlçe ve Tekuş kadılıklarına yazılan hüküm

Hüküm 484

Budinde Penc haracının tedarik edilmesi ve zamanında irsal olunması babında Budin beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm 485

İstanbulda Eyüp Camisinin suyu ile ilgili mesele hakkında Hâslar kadısı ve Suyolu nazırı Mehmed ağaya yazılan hüküm

Hüküm 486

Eflak voyvodasına ve Dergâh-ı Mu'allam yeniçerilerinden yayabaşlarından Ramazan subaşıya yazılmış ve bitirilmemiş hüküm

Hüküm 487

Aleksandre Voyvodası Şükrü beyin hakkı olan akçelerin Nasranilerden tahsil edilmesine dair Eflak Voyvodası Aleksandra Voyvodası ve Dergâh-ı Mu'allam yayabaşlarından Ramazan subaşıya yazılan hüküm

Hüküm 488

Maraşta Çavuşlar kethüdâsı olan Hidâyetin ehli fesad olmasından dolayı kıbrısa sürgün edilmesine dair Maraş beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm 489

Terhaniyatda bazı kimselerin bezezistanın haricinde taşrada dükkanlar açarak kumaş satmaları ve bezezistan esnafının durumu etkilemesi üzerine bezezistan dışında kumaş satılmamasına dair Terhaniyat kadısına yazılan hüküm

Hüküm 490

Terhaniyatda Bulunan vakfın problemlerinin çözümüne dair Terhaniyat Kadısına yazılan hüküm

Hüküm 491

Deryâ muhâfazası için giden kadırgalardan hâlâ beş kıt'a kadırga Gelibolu'ya geldiği istimâ' olunmayıp İstanbul'a gelmesine dair Gelibolu kadısına yazılan hüküm

Hüküm 492

Boş olan iki yüz seksen altı nefer bostancının yerlerine iki yüz nefer oğlan ulûfeye yerleştirilmesine dair Yeniçeri Ağasına yazılan hüküm

Hüküm 493

Mekke'de beyt-i şerifin etrafında harabe yerlerin tavaf sırasında hacılara zarar vermemesi için tamir edilmesine dair Mekke-i Mükerreme kadısına yazılan hüküm

Hüküm 494

Beyti Şerifdeki tamirat için Mekke kadısı tarafından cidde eminine adam gönderilip akçe talep edileceğine dair cidde eminine yazılan hüküm

Hüküm 495

Çıldır Beğlerbeğisi Yusuf Gutameş kalesinin tamiri ve ihtiyacı olan zahirenin gönderilmesi için Erzurum Beğlerbeği ve Defterdârına yazılan hüküm

Hüküm 496

Ayasofya Camii ihramında dükkân yapılması ile ilgili olarak Ayasofya mütevellisine yazılan hüküm

Hüküm 497

Boğdanda haracdan ne mikdar baki kaldığına dair boğdan voyvodasına yazılan hüküm

Hüküm 498

Melathiler nam mahalde göç eden fukaranın yollarının kesilip mallarının yağmalanması üzerine Biga ve Karesi sancakbeyleri ve kadılarına yazılan hüküm

Hüküm 499

Olonya sancağıbeği olan Sinanın bazı ehl-i fesâd teftişine mübaşir tayin olduğuna dair Tırhala Beği ve kadısına yazılan hüküm

Hüküm 500

Selanikte Kelmerye nahiyesinde miri için toplanan koyunları Yahudilere ziyade paha ile satanların yaptığı madrabazlığa dair Selanik kadısına yazılan hüküm

Hüküm 501

İlbasan sancağıbeğinin adam katlettiği, ehl-i fesad olduğu deyu Deraç kadısı bir sıpahi asitane-i saadete arz-ı hal göndermesi üzerine merkezin bu durumun soruşturulmasına dair İlbasan sancağında vaki kadılara yazılan hüküm

Hüküm 502

Musul zu‘emasından ve erbab-ı tımardan bazı kimselerin eşkıyadan olduğu, Basra Bağdad ve Şehr-i zor’a göç eden ebna-i sebinin yollarını kesib mallarını yağmalamaları üzerine Musul Beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 503

İstanbul zahîresiçün gelen koyunların doğruca İstanbul’a gönderilmesine dair İznikmîdi kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 504

Belgede bahsi geçen kişilerin görülmekte olan davalara müdahale etmemelerine dair Haleb beğlerbeğisine ve defterdârına yazılan hüküm

Hüküm: 505

Haleb’de sâkin olanların mâl-ı mîrîye ve alâkası olan ümenâyâ ve bazı da’vâlara karışub kendileri mübâşir ta’yîn ittirmekle ihtilâl virmekden hâlî olmadıkları ve bu mesâlihe karışmayıp kendi hâlinde olmasına dair sâbık Haleb beğlerbeğisi Ali’ye yazılan hüküm

Hüküm: 506

Tebriz’de ne mikdar kul tâifesi mevcûdu varsa cümlesi ale’l-esâmî defter olup mühürlenip Âsitâne-i Sa’âdete irsâl olunmasına dair Bağdad eylâyeti inâyet olunan Ca’fer Paşa’ya yazılan hüküm

Hüküm: 507

Sinan Paşanın mutasarrıf olduğu üzere tevcîh olunması hakkında yazılan hüküm

Hüküm: 508

Seyyid İbrahim malının müsaderesi ile ilgili olarak Bursa kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 509

Bosna taraflarında ahidnâme-i hümayûna aykırı bir harekette bulunulmamasına dair Bosna Beğlerbeğine yazılan hüküm

Hüküm: 510

Amasyada bulunan vakıflarla ilgili olarak Yerekümi ve Ayaş kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 511

Geliboluda Şehzade Mehmedin zahiresi için karşı kıyıya on bin koyun geçirilmişken ziyade koyun gönderilmemesine dair Gelibolu kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 512

Kastamonu’da müteveffâ Şeyh Şabanın halifeleri ile ilgili olarak Hacı Bayram adlı kimse, bunlar hakkında katl oluna diye emir vermesine dair Anadolu beğlerbeğisine Kütahya kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 513

Kütahya ahâlisinin her yıl fermân olunan yüz bin akçe ve her sene kırk bin akçe kasab akçesi husûsunda Kütahya ahâlisinin rencide edilmemesi hususunda Kütahya kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 514

Bitirilmemiş hüküm

Hüküm: 515

Bazı ehl-i fesâd; yeniçeri, acemî oğlanı, topçu, cebeci, kapıkulları elbiseleri giyip re'âyâ ve berâyâyâ zulm etmelerine dair Ankara ve Çukurca ve Çubuk ve Mernuzâbâd kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 516

İstanbul'da zahîre bâbında müzâyaka olmasından dolayı mezbur yerlerde deranbar olmuş ne miktar tereke, şimdiye değin ne miktar tahmîl olunmuş gemi, şimdiden sonra ne mikdar zahîre ile tahmîl olunacak mevcûd gemi varsa cümlesinin irsal olunmasına dair Akdeniz yalılarında vâki' olan kadılara hüküm

Hüküm: 517

Bazı ehli fesadın Cezayire sürgün edilmesine dair Cezâir-i garb beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 518

Katip tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiş hüküm

Hüküm: 519

Ebu Reyş oğlu Ebû Tâhir kavm ve kabîlesiyle Trablusşama geldikleri, re'âyâ ve berâyâyâ zulm etmelerine dair Trablusşam Beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 520

Ebu Reyş oğlu Ahmedin kendi sancağındaki umûra karışıp ve âhar sancaklara dahl etmeyip ve Emîr Tâhirinde senin sancağına müte'allik umûra dahl itmeyip dahl olursa sen men etmesine dair Selîmiye Sancağı beği Ebu Reyş oğlu Ahmed'e yazılan hüküm

Hüküm: 521

Ebu Tahîr kavmi ile Haleb ve Trablus-Şam eyâletlerine varub re'âyâ ve berâyâyâ tecâvüz etmesine dair Ana ve Harişe sancağıbeği Ebu Tahîr'e yazılan hüküm

Hüküm: 522

Arar nâm ehl-i fesâd Karamus nâm sancağıbeği ve ebnâ-i sebîli katledip, yağma yapmasına dair Selîmiye sancağıbeği Ahmed Beğ'e hüküm

Hüküm: 523

Karazümre, Balçık, Akkırman, Keli ve Peramin de ekmeğin vukiyesinin eksik ve buğdayın fiyatının pahalı olmasından dolayı İstanbul zahiresi için buğdayı pahalı alan gemicilerin isatanbulda buğdayı pahalı satmalarına dair Karazümre, Balçık, Akkırman, Keli ve Peramin kadılarına yazılan hüküm.

Hüküm: 524

Tırhala'da vâki' kadılıkların celeb tahrîrine dair Tırhala sancağı beğine ve Karakarye kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 525

İskelede çalışan hamalların, peremecilerin ve sakaların birkaç senedir ki ücretleri ile ilgili olarak İstanbul kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 526

Şark seferinden bu yana boş olan tımarlarla iliği olarak Anadolu beğlerbeğliğine yazılan hüküm

Hüküm: 527

Vezîr iken vefât iden Zal Paşanın mallarının telbîs ile defter olunub Südde-i sa'âdee i'lâm olmasına dair Bolu beğine ve kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 528

Sındırgıda eşkiyânın şer'le haklarından gelinmesi bâbında Karesi, Biga ve Hüdâvendigar sancaklarında vâki' olan kadılara yazılan hüküm

Hüküm: 529

Sâbıkan Avlonya sancağıbeği kal'a binâsına mübâşeret üzere iken katl olunub kâtilleri kimlerdir şer'le teftîş olunub buldurulub Avlonya sancağıbeğine yazılan hüküm

Hüküm: 530

Livâ-i Çirmen'i tahrîr ve tevzî' eyleyen kimsenin ehil olmamasına dair Rumeli beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 531

Cezîre-i Matlu zımmîlerinden davaları ile ilgili Rodos beğine ve İstanköy kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 532

Pir Hasan oğlu İsmail nâm kimesne üşerâdan olub ben cebeciyim diyerek fesadda bulunmasına dair Kırşehir beğine yazılan hüküm

Hüküm: 533

Kudüste fukarâ ve re'âyâyâ zulm ve ta'addî yapılması babında Şam beğlerbeğisine ve Kudüs-i şerîf kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 534

Sultan Bâyezid Han evkafı zabiti Abdulkerimin katledilip ve mâl-ı vakfın yağmalanması hakkında Kator beğine ve kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 535

Pir Ahmed nâm kimesne ve dört nefer karındaşları ile fukarânın yollarını basıp emvâl ve eşyâlarını yağmalanmasına dair Yegine ve Kelsar kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 536

Kalos nâm karyede sâkin Dergâh-ı Mu'allam yeniçerilerinden Mehmed nâm yeniçerinin şikâyetine dair Mat ve Manastır kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 537

Dergâh-ı âlî çavuşlarından İsmail Çavuş bundan akdem Biramlu kadısı iken evinde katl olunan Osman, Sinan ve sipâhî oğlanlarından Dulkadir nâm kimesneleri mezkûr katl idüb üzerine şer'le sâbit olmakla ze'âmetin ve çavuşluğu alınıp Kıbrıs'a sürgün edilmesine dair Kıbrıs beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 538

Dergâh-ı Alî çavuşlarından İsmail Çavuşun Dergâh-ı âlî çavuşlarından Kerim Çavuş'a tesli edilip cezîre-i Kıbrıs'a sürgün olunmasına hakkında Sâbıkan Dimyat kapudanı Hamza Beğe yazılan hüküm

Hüküm: 539

Serem sancağının tahriri için verilen defterlerin Südde-i sa'âdete irsal olmasına dair Serem sancağı mültezimine yazılan hüküm

Hüküm: 540

Haymanadaki haramzadelerin haklarından gelinmesi babında defaten emri şerif gönderilmesine rağmen haramzadelerin eşkıyalığı sürdürmeleri üzerine Ankara beğine ve kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 541

Mısırdaki kul tâifesinin zabt ü siyânetine dair Mısır beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 542

Hayreboluya tabi Seret ve Muradlu nâm karyede yapılan eşkıyalık, katl ve yağmaya dair Hayrebolu kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 543

Ebrice, Karaincir, Ereklü, Magarizöni ve Karakörönü nâm limanlar Boğazhisar'dan taşla çevrili olup zikr olunan limanlarda tahmîl olunan zahîre küffâr-ı hâksâra gittiği ecilden bu limanlara gemi yanaştırılmayıp zahîre tahmîl ettirilmesin diye mü'ekked evâmîr-i şerîfim verilmesine rağmen bu emre uyulmamasına dair Rodoscuk kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 544

Dıramur nâm karye de reayaya ait yerlerin zorla satışına dair Merzak kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 545

Erdel bazı köylerinden nevâhî ve araziye dahl ü tecâvüz olunmasına dair Tımeşvar beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 546

Siyavuş paşa vezîr-i a'zam iken hâslarından bazı ademleri mahsûlü getürüb teslîm etmeyip firâr edip zabt ettikleri mahsûl taleb olduğu zamanın re'âyâ üzerinde kaldığını söylemeleri hakkında Mirlük kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 547

Tameşvar tahrîr olduğunda Halil Beğ tahrîr idüb defter eylemiş idi hâliyâ Halil Beğ defterinde mukayyed olmayub kadîmden Erdel'e tâbi' olan kasabât, varoş ve kurâ ahidnâme-i hümayûnuma muhâlif ve Halil Beğ defterine mugâyir memâlik ve re'âyâlarına dahl ve tecâvüz ve ta'addî olunur diye i'lâm eyledikleri bundan dolayı Erdel vilâyeti re'âyâsı sâir memâlik-i mahrûsa re'âyâsı görülüp ahd ü emâna muhâlif ta'addî ve tecâvüz ve Halil Beğ defterine muhâlif kasabât ve varoş ve karyelerine dahl ve ta'arruz olduğuna rıza olmadığına dair Budin beğlerbeğisine ve Erdel voyvodasına yazılan hüküm

Hüküm: 548

Bitirilmemiş hüküm

Hüküm: 549

Avalonya da eşkiyalık faaliyetlerine dair Rumeli beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 550

Emki İl de Şah Ali nâm kimesnenin gece evi basılıp kendisi kayd ü bende ile alınmasına dair Karaman beğlerbeğisine ve Emki İl kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 551

Kırım Hanı Gazi Giray Han Südde-i sa'âdete mektûb gönderüb küffâr-ı hâkasârın ol câniblerde hareketi olması ol vilâyetlerin hıfz ve hırâseti için bir kal'a ve adam lâzım olmasına dair Kefe beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 552

Serarlayda eşirra ile ilgili Rodos beğine ve İstanköy kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 553

Müzâyaka koyunlar bi'l-fi'il sürücüleri üzerlerine der-uhde olmuşmu ve çavuşlar mukayyed olmamakla kalmışmıdır koyun sürücüleri üzerlerine ne mikdar koyun der-uhde olunmuşdur defter olunub Çorlu'ya gelecek koyun doğru Çorlu'ya ve İbsala'ya gelecek koyun doğru İbsala'ya gönderilip İstanbul zahîresi için sol kolda vâki' olan kadılara yazılan hüküm

Hüküm: 554

Musul sâkinlerinden Hacı Kasım ve oğlu Ali nâm kimesneler şirret ve şekâvet üzere olup ebnâ-i sebîl-i tüccârın yollarına inüb nice nüfûs katl eylediklerine dair Musul beğlerbeğisine ve kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 555

Dimoşayago nâm şakî Sinan nâm şakî ile bir çinganeyi katl idüb ve yeniçeriyim ve acemî oğlanım diye bahâne edip nice kimesneleri rencîde eylediğine dair Cum'a kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 556

Koyunun vukiyyesi dörder akçe üzere fûruht olunmak babında bursa kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 557

Kâtip tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiş hüküm

Hüküm: 558

Beğ nâm karyede eşirrâ ve eşkiyânın hakkından gelinmek için emr-i şerîf gönderilmişken eşkiyanın firâr edip ele girmemekle hakkından gelmeyüb fukarâyâ zulm ve ta'addîsi dahi ziyâde olduğuna dair Cum'a beğine, Külhisar ve Siroz kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 559

Hâssa ekmek fırınında ve simidhânede fevt olan ve boş olan yerlere oğlan tayinine dair Yeniçeri ağasına yazılan hüküm

Hüküm: 560

Mısır kullarından bazı kimesneler hüsn-i ihtiyâr ile gitmeğe rızâ virmekle ol makûle ihtiyârlarıyla gidenlere mâni' olmayıp müşârun-ileyh ile Mir hizmetde olduklarıncâ ulûfelerin sâir yoldaşlarıyla hazînesinden virüb gediklerine hazer iriştirmemek babında Mısır beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 561

Habeş hazine-i mısırdan mühimmat ne vechle gittigine dair Habeş beğlerbeği Mustafa ve defterdârı yazılan hüküm

Hüküm: 562

Tahrîr edilen yerlerin tevzi' edilmesine dair Sâbık Tımeşvar defterdârı İbrahim'e yazılan hüküm

Hüküm: 563

livâ-i mezbûrda ehl-i fesâd olanlar evler basıp yollar kesip katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl ve esbâb eylemeleri hakkında Aydın sancağıbeğine ve livâ-i mezbûrede vâki' olan kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 564

Kartil'in hâkimi olan Simonun kâsibe müte'allik olan yerlere dahl olunmamak babında Tiflis beğlerbeğisine hüküm

Hüküm: 565

Tomanes sancağının Çıldır beğlerbeğiliğine ilhâk olunduğuna dair Tomanes sancağıbeğine yazılan hüküm

Hüküm: 566

Asâkir-i İslam'dan Karibend vilâyetine müte'allik olan yerlere dahl ve ta'arruz olunmamak bâbında etrâfda olan beğlerbeğilere ve ümerâyâ mü'ekked ahkâm-ı şerîfe yazıldığına dair Kâribend hâkimi Simon Han'a hüküm

Hüküm: 567

Taahhüt edilen haracın gönderilmemesine dair Dâdyan melikine yazılan hüküm

Hüküm: 568

Eşkiyalık faaliyetlerine dair San'la beğine ve livâ-i mezbûrda olan kadılara yazılan hüküm

Hüküm: 569

Kazdağı eşirrâ yatağı olmasıyla ilgili Karasi sancağıbeği olan Hüseyine yazılan hüküm

Hüküm: 570

Mugayir kimseye kasaplık verilmemesine dair İstanbul kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 571

Mohaçda tevcih olunan icmâllü hâsları istihkâkından ziyâde olmağla ziyâdesin mîrî için giru sen zabt eylemek babında Mohaç beğine yazılan hüküm

Hüküm: 572

Sene-i mübâreke haccâc kulların mühimmâtı için Haleb hazînesinden yirmi bin altın verilmesi babında Haleb defterdârına yazılan hüküm

Hüküm: 573

Rodos'da olan gemilerle deryâ muhâfazasında olman fermân olunmasına dair Rodos beğine yazılan hüküm

Hüküm: 574

Rodos gemileri deryâ muhâfazasına fermân olunduğu ve Menteşe sipâhilerinden iki yüz nefer alçak hallü sipâhinin gemiye girip muhâfazada olması hakkında Menteşe beğine yazılan hüküm

Hüküm: 575

Celeb-keşânın hüccetlerin yoklanıp ve koyun sürücilerine der-uhde edip gönderilmesi hakkında Dire Pınarhisar kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 576

Dobrı nâm karye sâkinlerinden Osman ve Suyut nâm karye sâkinlerinden Ali nâm kimesnelerin dâimâ şekâvet üzere oldukları, mezkûr Osman'ın tımarı olup kendüsi habs olunup hâlâ bazı yeniçeri eşkiyâsıyla Tekuş kadısının mahkemesin basması hakkında Köstendil beğine Tekuş ve ...kadılarına hüküm

Hüküm: 577

Zeken ülkesine hariçden gelen tüccar âyende ve revendeye dahl ve ta'arruz eylememesi hakkında Gence beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 578

Eğriboz ve atinada tekâlif-i örfiye ye ile ilgili Eğriboz beğine ve Atina kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 579

Canha sâkinlerinden olan Turimişin hazîneye müte'allik muhâsebe defterlerin ve bazı temessükât ve bin sikke altun ve iki yüz bin akçelik murassa' hançer ve altmış bin akçelik malları alıp firâr eylediğine dair Erzurum beğlerbeğisine ve kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 580

Bin senesinde vâki' olan bahâr koyunun emr ile sürmeye dair Pınarhisarı kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 581

Erdel'de baki kalan ve Südde-i sa'âdete irsâl olunan harac akçesini emin ve sâlim ulaştırılması hakkında Boğdan ve Eflak voyvodalarına yazılan hüküm

Hüküm: 582

İbrahim nâm kimesne dâimâ şirret ve şekâvetden hâlî olmayub gelen ümerâ ve kasabâtın mühürlerin taklî etmesinin ve ehli fesad olmasını teftiş olması babında Karaman beğlerbeğisine ve Seydişehir kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 583

Venedik'e tâbi' olan Senk nâm kal'anın eşkiyâsı karkayı basub cümle emvâl ve erzâkın gâret ve hasâret eyledüklerinden, ademlerin şehîd ve nicesin esîr eyleyüb sulh ve salâha ve ahd ü emâna mugâyir davrandıklarına dair Karkas sancağıbeğine yazılan hüküm

Hüküm: 584

Bitirilmemeiş hüküm

Hüküm: 585

Bursada Yahudi taifesinden bazı kimselerin davaları ile ilgili bursa kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 586

Kırşehirde Ca'fer ve Ali ve Selim ve Mustafa nâm şakîler Süleyman nâm şerîkleriyle nâ-hak yere fukarânın on dokuz yük akçelerin alub fesâd ve şenâ'atden hâlî olmadıkları hakkında şehri beğine ve livâ-i mezbûrede vâki' olan kadılara yazılan hüküm

Hüküm: 587

Aksaray sâkinlerinden Kurak Hasan ve hükm Alâaddin nâm kimesneler ziyâde eşkiyâdan olmağla elli nefer mikdarı kimesneleri yanlarına cem' idüb ve o bölgede başına buyruk hareket etmelerine dair Karaman beğlerbeğisine ve Aksaray kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 588

Rakiye kadısının hılâf-ı şer'-i şerîf ve fukarâya ziyâde ta'addî ve tecâvüzü olduğuna dair Siroz kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 589

Köstendil ve o câniblerde celeb tahrîrine me'mûr olan me'mûr olduğun celeb tahrîrinden raf' olunmasına dair mezbur Mehmed Çavuşa yazılan hüküm

Hüküm: 590

Kem sancağıbeği Süleyman Beğ Hınıs sancağına tâbi' Hasanaylar nâm karyenin cümle re'âyâsın cebren kendi sancağına bağlayıp ve Hınıs beği Ali beğin iki yıllık mahsûlün fuzûlî kabz edip, nice karyeleri yağmalaması hakkında Erzurum ve Diyarbekir beğlerbeğilerine ve kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 591

Temeşvar'da bazı kasabaların vergilerinin Erdele verilmesi emri şerifine rağmen bazı sipahilerin vergileri kendilerinin zabt etmeleri hakkında Tameşvar beğlerbeğine yazılan hüküm

Hüküm: 592

Temaşver de tahrir olan bazı karyelerde Serhad sipahilerinin yağma ve eşkıyalık hareketlerine dair Tameşvar beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 593

Akkirman'da vâki' evkâf malı üzerindeki usulsüzlüklere dair Akkirman müfettişine ve Akkirman ve İsmail Geçidi kadılarına ve sâbikan Akkirman kadısı Mehmed'e yazılan hüküm

Hüküm: 595

Marmarada Sultan Selim Han evkafındaki usulsüzlüklere dair Marmara ve Alaşehir kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 596

Sultan Selim Han evkâfının mütevellîsi Mustafa'nın muhâsebesinin görülmesine dair Rodoscuk kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 597

Bazı gemiler tereke ve sâir zahireyi İstanbul'a getirmeyib küffâr tarafına satmaları hakkında Kavala kapudanına yazılan hüküm

Hüküm: 598

Davud oğlanı nâm karyedeki adam öldürme ile ilgili olarak Beğpazarı kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 599

Bitirilmemiş hüküm

Hüküm: 600

Sofya ve tevâbi'inde vâki' olan celebkeşân tâifesi tahrîrine dair Sâbikan Tatar Bazarcık kadısı olan İbrahim'e yazılan hüküm

Hüküm: 601

Erbâb-ı tımardan Bekir nâm kimesne mesâlih-i müslime ta'arruz etmesi hakkında Kastamonu beğine ve Ergani kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 602

Yeniçekayı, Suluzemki, Bozok, Çeltuk, Ebsarı ve Küker de pınar ve ark suları ile ilgili olarak Karaman beğlerbeğisine ve Konya yazılan hüküm

Hüküm: 603

Yahûdilerin Müslüman olan Arab câriye ve kul istihdâm eylemeleri şer'an câiz olmaması Mısır beğlerbeğisine ve kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 604

Nakşe sancağıbeği Musa ol cânibde yalılar muhâfazasına ta'yîn olunmasına dair Sakız ve San'la sancakları beğlerine ve Çeşme ve Sakız kal'aları dizdarlarına yazılan hüküm

Hüküm: 605

Has bahçenin viran olan yerlerinin tamirine dair Hâslar kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 606

Haremeyn vakfı iken için zabt olup sonradan muharrer vilâyet beş bin akçe tımar kaydedilmesi hakkında Erikli kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 607

Göynükde sâkin Yahya bin Yusuf eşkiyâdan olub müslimînin ehl ü iyâline ta'arruz idüb miraren fi'il-i şenî ettiğine dair Göynük kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 608

Estergonda zü'emâ ve erbâb-ı tımarın tepit edilmesi hakkında Estergon beğine yazılan hüküm

Hüküm: 609

Katip tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiş hüküm

Hüküm: 610

Sipahi ihtiyacına dair Göle ve Suluk sancakları muharririne hüküm

Hüküm: 611

Bitlisde mahlul olan ze'âmet tımarı ve gedüklerle ilgili olarak Van beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 612

İstanbul'da et bâbında müzâyaka olması Üsküdar'dan Karaman'a ve Adana ve Haleb etrâfına varub gelince yol üzerinde vâki' olan sancakbeğlerine ve kadılara yazılan hüküm

Hüküm: 613

Azak cânibine gönderilen muhâfız gemilerden tayin olunacak cenkçilere dair Sinob ve Amasra ve Kastamonı kal'ası dizdârlarına yazılan hüküm

Hüküm: 614

Erzurumda bazı yeniçerilerin eşkıyalık faaliyetlerine dair Erzurum beğlerbeğisine ve kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 615

İstanbulda bina mühimmatı için İstanbul kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 616

Şam şehrinde mukâta‘acı olan Yasin’in defterinde küllî mâl-ı mîrî olup ehl-i fesâddan olmağla habs olunub teftîş olunması hakkında Şam beğlerbeğisine ve kadısına ve defterdârına hüküm

Hüküm: 617

Gazze beği Ahmed Şam cânibinden Emir-i hac ta‘yîn olunub sancağın muhâfazası için Ariş mollasının ağası Mahmud ta‘yîn olunmasına dair Mısır beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 618

Tarbası sancağının hıfz ve hırâseti ile ilgili olarak Şam beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 619

Şamda yeniçerilerin eşkıyalığına dair Şam beğlerbeğisine ve hazîne defterdârına yazılan hüküm

Hüküm: 620

Şamda fukarâya ta‘yîn olunan malların yağmalanmasına dair Şam beğlerbeğisine ve dizdârına hüküm

Hüküm: 621

Bayramlı, Bulman ve Yakub Beğ Derbendi adlı karyelerde Atsuz Kemal ve Topal Hasan nam meşhûr şakilerin Müslümanlara karşı yaptıkları eşkıyalık hakkında Karahisar-i Şarkî beğine, Bayramlı, Bulman ve Yakub Beğ Derbend kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 622

Tiflis kalesine yeni bir kapı ve köprü yapılması hakkında Tiflis beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 623

Rodos câniblerinin hıfz ü hırâseti için gerekli olan tedarik yapılması hakkında Kocaili beğine yazılan hüküm

Hüküm: 624

Trabzon'a tâbi' kaza-i Keşay sâkinlerinden Çepni tâifesinden olan bazı kimselerin eşkıyalıklarına dair Batum beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 625

Batum'a tâbi' Künye kal'ası serhad olub etrâfında her sene bahârda Abaza ve dadyan keferesinin yağma faaliyetlerine karşı tedbir alınması hakkında Batum beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 626

Senaveter? Kalesini hıfz ve hırâseti ehem ve mühimmâtından olduğu, içinde olan neferâtın mevâciblerini zamanında verilmesine dair Senaveter? beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 627

Nihavend kal'asına hazîne ve zahîre îsâlinde mu'âvenet ve müzâheret edildiğinden mürûr ve ubûr iden âyende ve revende dikkat edilmesi hakkında Edirne hâkimine yazılan hüküm

Hüküm: 628

Paşa sancağında tımara mutasarrıf olan Mehmed eşkıyalık hareketleri hakkında Selanik beğine ve Biruz kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 629

Eşkiyâdan Kaya, Muharrem ve Fethullah nâm kimesneleri mukayyed ve mahbûs Südde-i sa'âdete gönderilmesi hakkında Bozok sancağbeğine yazılan hüküm

Hüküm: 630

Sinan Paşaya ait olan, temessükât-ı şer'îyye mûcibince zikr olunan karyelerden kendisineait olanı kabz idenlerden alınması hakkında Tebriz beğlerbeğisine ve defterdârına yazılan hüküm

Hüküm: 631

kılâr-ı âmire mühimmâtı için zehâir cem'ine hâssa bazara gidenlerden Ebu Bekir mîrîye alınacak zahîreyi alıvirüb ve mîrî zahîre bahânesiyle re'âyâdan küllî meblağ ekl eylemesi hakkında İzmir kadısına hüküm

Hüküm: 632

kılâr-ı âmire mühimmâtı için zehâir cem'ine hâssa bazara gidenlerden Ebu Bekir mîrîye alınacak zahîreyi alıvirüb geri dönmemesini teftiş edilmesi hakkında İzmir kadısına ve Lala'ya ve Aydın ve Saruhan mukâta'âtı müfettişine yazılan hüküm

Hüküm: 633/2

Yağmalanan emvalın bi kusur tebit edilip ve nihavend kalesi neferatla eşkıyanın hakkından gelinmesine dair Bağdad'da vezîr Ca'fer Paşa'ya, Bağdad eyâli (?) virilen vezîr Hızır Paşa'ya, Mara'a beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 633

Nihavend kalesinin zahire tedariki ve ol caniblerde eşkıyanın hakkından gelinmesine dair Şehr-i Zor beğlerbeğisine ve Mihriyan beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 634

Debbağ tâifesinden Yaramaz Ahmed nâm kimesne şirret ve şekâvetle meşhûr ve fesâd ve şenâ'at ile ma'rûf olub fukarâya hadden ziyâde zulm etmesi ve hakkından gelimsine dair Rum beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 635

İskenderiyeye tabi bazı karyelerde reayanın isyan ve tuğyan üzere olması hakkında İskenderiye beğine, İskenderiye ve Burgurice kadılarına hüküm

Hüküm: 636

Vilâyet-i Rum'da beş bin ve beş binden aşma vâki' olan t mahlûl tımarların emr-i şerif mucibince tevcih edilmesi hakkında Rum beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 637

Erzurum'da olan bölük halkının re'âyâ ve berâyâyâ küllî zulm ve ta'addîleri olduğu hakkında vilâyet-i Erzurum'da Sipâhi oğlanları zümresi bölük halkı kethüdâyeri olan Hasan'a yazılan hüküm

Hüküm: 638

Bitirilmemiş hüküm

Hüküm: 639

Taht-ı eyâletinde zü'emâ ve erbâb-ı tımarın berâtları mûcibince mutasarrıf oldukları ve emr-i şerif mucibince hareket edilmesine dair Anadolu beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 640

Dakuk nâhiyesi sâkinlerinden Yunus ve Mustafa nâm kimesnelerden hırsız ve harâmi yatağı olup dâimâ Müslümanların emvâl ve erzakların nehb ü gâret idüb dâimâ fesâd ve şenâ‘at üzere olmaları hakkında Şehr-i Zor beğlerbeğisine ve Kerkük kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 641

Taht-ı hükûmetde vâki‘ olan darbhanelerde kat‘ olunan akçe ve altının ve sâiri sahihü’l-a‘yâr olmaması hakkında Vilâyet-i Rumelinde darbhane olan yerlerin beğlerine ve kadılarına yazılan hüküm

Hüküm: 642

Davud Paşanın kılıcı kuşanub ve hil‘at-i hümâyûnumu giyip vilâyet-i mezbûrenin zabt ve rabtı ve re‘âyâ ve berâyânın refâhı bâbında Gence beğlerbeğisi Davud Paşaya yazılan hüküm

Hüküm: 643

Tekfur nâm karyede şirret ve şakavetin emr-i şerif mucibince haklarından gelinmesine dair Anadolu beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 644

Rumilinin sağ kolunda cizye cem‘ine varan kullarım âdet-i kadîmede ve hükm-i hümâyûnda kendilerine ta‘yîn olunana kanâ‘at etmeyip her cizye başına dörder beşer yüz akçe alıp ve cizye cem edenler malı vakt ü zamanı ile getirmeyip bu babda emr-i şerif mucibince kemâl-i adâlet ve istikâmet üzere tahsîl ettirilmesi hakkında Vilâyet-i Rumilinin sağ kolunda vâki‘ olan kadılara ve alaybeğler ve çeribaşlara ve sâir zü‘emâ ve erbâb-ı tımara yazılan hüküm

Hüküm: 645

Urumcede reayanın firar etmesi hakkında Urumce kadısına yazılan hüküm

Hüküm: 646

Rumelinde avârız cem‘ine gidenlerin emr-i şerîfde ta‘yîn olunan akçeden ziyâde akçe aldıkları hususunda Rumelinde vâki‘ olan kadılara yazılan hüküm

Hüküm: 647

Kaya Şaban reisi ve birkaç hisar erini gemiye koyub reisleriyle mu‘accelen Südde-i sa‘âdetime gönderilmesine dair Selanik kadısı ve sancağıbeğine yazılan hüküm

Hüküm: 649

Tebriz muhafazasında Acısu üzerinde ki köprünün tamirine dair Tebriz Beğlerbeğisine yazılan hüküm

Hüküm: 650

Kurdlar nâm karye sâkinlerinden Garavan nâm zımmî şakî ve haramî olması ve çeşitli hilelerel Müslümanların malların almasına dai Köstendil beğine ve Tekunet?kadısına yazılan hüküm

4.2.DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU

(Sayfa 169)

Hüküm 338

... beğе hüküm ki: hâlâ Bağdad kulu ile sâbık Bağdad beğlerbeğisinin mâbeynlerinde ihtilâl olmağla beğlerbeği ... idüb kal'anın kapusın sed itmekle sen dahi ...muâvenet ... ile Bağdad'ın etrâfına gelüb ebnâ-yı sebîli ve mu'accelen kullarından ele getüresin katl idüb küllî mal ve esbâb ve tereke yağma itdüğün i'lâm olunub göresin Südde-i sa'âdetime itâ'at ve inkıyâd üzere iken hâlâ hılâf-ı emr ... gelüb bu vechle zikr itmeğün ... bu bâbda mugâyir olmak ... fermân-ı hümayûnum ile varub ... buldukda **buyurdum ki** aslâ te'hîr ve tevakkuf itmeyüb cümle ... ile mâbeyn eski ...beği kendü eğer Bağdad kuluna ve eğer tüccar ve ebnâ-yı sebîlden kimesneye zarar ... şöyle ki bir vechle mâni' görüb ... hılâf-ı emr ... havalisinde idüb ...eyleyesin tedârik olunub hakkından gelinür ana göre mukayyed olub fermân-ı hümayûnuma mugâyir inâd ve muhâlefetden hazer eyleyesin sonra özrün makbûl olmaz bilmiş olasın.

Hüküm 337

...hâkimi ... beğе hüküm hâlâ Bağdad kadısı ... beğlerine mektûb gönderüb Bağdad'da olan kul tâifesiyle sâbık beğlerbeğisi olan adem zendgâni olmağla mâbeynlerinde küllî ihtilâl oludğu ve bu bâbda berlerbeği ıslâha mâni' olmayub ... itdüğün bildirmişsin imdi Bağdad kulu Südde-i sa'âdetime kulların ma'mûl kullarım olub hâlâ ... ol cânibe mutasarrıf ve ... hâlâ ıslâhat oldukları rızâ-yı hümayûnuma mugâyir vaz' olmayub beğlerbeğinin bu bâbda sû-i tedbîri olduğı ma'lûm-ı hümayûnum olmağla raf' olunub vilâyet-i mezbûre ahâlisi Revan berğerbeğis Hızır Paşa'ya varub ... varmak üzeredir sen dahi ol vilâyetin ... olub itâ'at ve hizmet-i memleket ve devlet hâssa olmağla ol ... muhtâr olub ... olmak uğûr-ı hümayûnmdan def'le hizmetin mezbûre ... mesmû'-ı şerîfim olmağla ... mazhar olmuşsundur deyu beğlerbeği ... için sen aram görüb intizâm virüb ... sa'y eylesin bu bâbda sen dahi sû-i tedbîrin mülk-i adem tasaddîn olduğı mesmû'-ı şerîfim olmuşdur envâ'-ı inâyet ile mes'ûl olmuşsundur **buyurdum ki** min ba'd ol cânibde eğer kularımın ahvâllerinde ve eğer re'âyânın refâhın ve istirahatinde ... kalkub sancağa kethüdâsına evkât-ı vechile ihtimâm eyleyüb el-iyâzu billâhi te'âlâ sû-i tedbîr ve adem-i tasaddî ile arz ve saltanata mugâyir ve hassa sudûrundan hazer idüb hala Revan beğlerbeği ve ...vilâyetin... re'âyânın kâr ve kesblerine meşğûl olma ayende

ve revendenin ve tüccarın emin ü sâlim çeküb gitme bâbında envâ-ı mesâ'î ve meskûr ...göresin ne vechle özrûn makbûl olmayub mesmû' olma ihtimâli yokdur sonra bilmiş olasin.

(Sayfa 170)

Hüküm 339

Ba hatt-ı Hüseyin Efendi

Karlı beğlerbeğine ve kadısına hüküm ki: mükrema lori kullarıdan iken karlıya kal'asına ihraç olunan kul taifesi sudde-i saadetime adam gönderüb doksanyedi senesinde dört kat aşmış mevacibler olmakla içlerinden yüzbaşı olan mustafayı mirimiran defter-i mucibince Trablusşama gönderdüklerine mezbur mustafa cümlesi defter mucibince olup bir mikdarını teslim idüp lakin yetmiş altı nefer kimesnenin ikişer kat mevacibleri virülmeyüb zımmetinde kalmuşdur deyu şer ile görölüp mikyası el verdiği babında emri hümayunum talep eyledükleri ecilden buyurdum ki vusul buldukda mezbure-i îhzâr evkâd-ı vechile hâk üzere teftiş idüp gönderesiz fi elvaki mezbur ol mikdar kimesnelerin ikişer kat mevaciblerin Trablusşamdan alub üzerine ...şer ile sabit olursa bakulur ilvirüb Osmaniye teslim idüb hilaf-ı şer-î şerîf kimesne iş olmakdan ziyade hazer idesin.

Hüküm 340

Ba hatt-ı efendi

Paşaili kadısına hüküm ki: sudde-i saadetime sureti lazım ve mühim olınmağın **buyurdum ki** vusul buldukda bir an ve bir saat tehir ve terahim itmeyesiz ber veçhi istiğcal sudde-i saadetime karşı ihmal ve müsahale itmekden ihzar eyleyesin.

Hüküm 341

Ba hatt-ı Mezi Efendi

Derya muhafazasında olan umeraya hüküm ki: Südde-i Saadetim için moradan parçala şöyleki tahmil olunub irsal olunub rüzgar muvaffak olmağla yanluz söküb ahb olmayub şöyleki hususundamüzyaka olmayub parçalardan ihraç olunub kadırgalar yükün alub muaccel südde-i saadetime irsal eylemenüz emr idüp **buyurdum ki** vusul buldukda hatem-i avm için parçalardan olan şekria'vm üzere çıkarub dahi kadırgalar yükün tahmil idüp muaccel südde-i saadetime irsal eyleyesin husus-u mezbur mühimmât dandurihmal ve müsaleheden hazer idesin.

(Sayfa 171)

Hüküm 342

Hasan çavuşa virildi

Fi 29 r. Sene elf

Silistre sancağında vaki olan kadılara hüküm ki: Silistre memali-i mültezimi olan Abdi beğ Asitane-i Saâdetime ihzarı olmakla dergâh-ı muallâm çavuşlarından zide kadrihuya irsal olunmuşdur **buyurdum ki** vardukda mezbur Abdi müdafilerin taht-ı kazanuzda ele girürse yanunda bulunan akçesiyle müşarun ileyh çavuşuma koşub ber vech-i istiğcal asitane-i saadetime irsal eyleyesin ve teallül tevakkuz itdürmeyesin husus-u mezbur mühimmâtandandır ihmal ve müsahaleden ihtiraz eyleyesin.

Hüküm 343

Kapıcılar kethüdasına virildi

Fi 3 r. Sene elf

Ba hatt-ı hümayun

Rum beglerbeğine ve sivas kadısına hüküm ki: ... südde-ü saadetime mektub gönderüb... hususunda... nam kümesne ile beglerbegi davaları için emr-i şerifim ile mübaşir tayin olunan dergâh-ı muallam çavuşlarından mehmed çavuş ve senin tarafından teftiş olunan ... varduklarından ebna-i sebil

Hüküm 344

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Askeriye? Kadısına hüküm ki: senki asitane-i saadetime gelinmek lazım ve kalm? olmuşdur **buyurdum ki** vusul buldukta bir an tehir ve tevaffuk itmeyüb muvaffakla çavuşumla südde-i saadetime gelesin ihmal müsahaleden hazer idesin.

(Sayfa: 172)

Hüküm: 345

Bâ hatt-ı Sahib

Karaman beğlerbeğisi olan Sinan dâme ikbâluhûya hüküm ki: hâlâ nasârâ ve yahûdi tâîfesinden dahi erkân-ı hümayûnuma arz-ı hâl sunub bundan akdem seni mahbûs iken etarayı? haklaşmak şartıyla terkin mûcibince yedi yük akçelerin alub iki yıldır ki akçelerin virmeyüb andan mâ'adâ mâh-ı Zilhicce'de yahudadan ve evkâfdan olup üç yüz akçelik cevâhirlerin alub anı dahi haklaşmayub beğlerbeğiliğine teveccüh itmekle hakları zâyî' olan husûsdan birinde tasaddî olmak bâbında emr-i şerîfim virilmesin emr eyledükleri ecilden hakları edâ olunmak bâbında fermân-ı hümayûnum sâdır olmuştur **buyurdum ki** fermân-ı celîlü'l-kadrim üzere ve tezkire ve temessüklerin muktezâsınca mezbûrdan nasârâ ve yahûdânın hakların bî-kusûr edâ eyleyüb emr-i şerîfime muhâlif ta'allül ve nizâ'dan hazer eylesin sonra mu'âteb olursun bilmiş olasın.

Hüküm: 346

Teke sancağı beğine Kazankaya kadısına sabıka Güzelkaya kadısına hüküm ki: Südde-i sa'âdetime muhzır gönderüb kazâ-i mezbûra tâbî' Oğuzlu nâm karye mütemekkinlerinden İslam Fakih nâm nâib neyâbetden raf' olunub neyâbet itmesün deyu mukaddemâ ol emr-i şerîfe gönderilmiş iken memnû' olunmayub yine telbîs siciller ve hüccetler tarîkiyle re'âyâ ve berâyâyâ zulm ve ta'addîsinden âciz ve ferûmânde kalmışlardır ve bi'l-fi'il nâib değilken dahi nisbet ve ta'yîn ile yetmiş seksen yaşında olan İsa nâm kimesnenin hakkında tezvîr hüccetler yazılsa siyâset etdirmeye bâ'is olmuştur her vechle izâlesi lâzımdır deyu a'yân-ı vilâyet ve re'âyâ ve berâyâ ricâ eyledükleri i'lâm olunmayub eğer hâlâ nâib dahi neyâbetden raf' olunmasın emr idüb **buyurdum ki** vardukda bu bâbda bi'l-fi'il mukayyed olub mezbûr nâibi getürdüb muhkem tenbîh ve te'kîd eylesin ki min ba'd kadılar nâibine varub neyânet eylemeye şöyle ki bu def'a dahi memnû' olmayub giru müzâlaha karışub kadılar nâibine varub hüccet ve siciller yazduğı zâhir olursa ahvâlin yazub arz eylesin ki müntehâ hakkında gelinmekle sâirlerin husûs teftîş olunan ammâ sizden celb ve ahz itmekle mufassal virmekle giru neyâbet eyleyüb ve siz i'timâd eyledüğünüz i'lâm oluna gereği gibi mes'ûl ve mu'âteb olursuz bilmiş olasız.

(Sayfa: 173)

Hüküm: 347

Ba Hatt-ı Hazreti

Levan hâna hüküm ki: hâlâ tüccar tâifesinden Hacı Ali ve Hacı Mustafa ve Muhammed nâm kimesne ile nice müslümanlar küllî mal ve metâ' ile ipek almak için ülkene dâhil oldukların sen mezbûrlara ipek vireyin deyu akçelerin alub bir akçe ve bir habbe ipek virmediğinden mâ'adâ kendülerin ahz idüb ve ebnâ-i sebîl ra'îyyetlerinden dahi nice müslümanlara bunun emsâli envâ'-ı zulm ve sayf eyledüğün i'lâm olundu imdi Sütte-i seniyyâ ve atebe-i ulyâma uluvviyet ve ihlâs ve rakîde ve ihtisâs makâmında iken bu makûle vaz' sende olmamız dahi cümlesi senin dahi ahz ile ta'yîn lâzım gelmiştir **buyurdum ki** vusûl buldukda te'hîr ve tevakkuf itmeyüb bi'l-fi'il ülkende tüccâr tâifesinden ve gayrıdan ne mikdar kimesne ahz olunub ne mikdar kimesnenin malların alınmış ise bî-kusûr ashâbına virüb habsden itlâk eyleyüb emîn ü sâlim ve taraflarına avdet itdüresin şöyle ki bu babda tüccâr tâifesinden ve temâdîden bir kimesnenin akçesi alınub ahz olunduğu istimâ' oluna bir vechle öZRÜN makbûl olmayub ahvâlini ... lâzım gelür gaflet itmeyüb tedarikle varub gelenlere zulm ve ta'addî eylemekden begâyet hazer eylesesin.

Fî evâyil-i ra. Sene elf.

Hüküm: 348

Emri hümayunum Paşa Gönderilsin

Mezi Çavuşa virildi

Fi 29 ra. Sene elf

Bursa kadısına hüküm ki: Melik Ahmed dergâh-ı mu'allama mektûb gönderüb bi'l-fi'il Gence defterdârı olan Hacı Kâsım oğlu Mehmed'in Sütte-i sa'âdetimde mal-ı mîrîden üç bin altun olub ve bu bâbda temessükler dahi olduğun bildirüb meblağ-ı mezbûr mîriçün kabz olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğin **buyurdum ki** vardukda bu bâbda bi'z-zât gereği gibi mukayyed olub mûmâ-ileyhin mühürlü temessûki mûcibince zikr olunan üç bin altunu taleb eyleyüb dahi bî-kusûr ve'l-küsûr der-kîse idüb mezkûr çavuşumla ale't-ta'cîl Sütte-i sa'âdetime gönderesin anun gibi levâzımda ta'allül iderse Âsitâne-i Sa'âdetime gönderesin ki gelüp müşârun-ileyh ile müvâcehe olub cevâbın vire şöyle ki meblağ-ı mezbûrı vermeyüb Âsitâne-i Sa'âdetime

gelmekde dahi ihmâl idüb cevâb gönderesin ki müfterî olursa azl ile konulmayub mu‘âteb ve mu‘âkab olman mukarrerdir.

(Sayfa: 174)

Hüküm: 349

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:hâlâ Basra’da kapudan olan Mahmud Ley beğlerinden katîf iki iken fevt olan beşâret beğ hâl-i hayatında bir altundan hurma ağacı ve mâyirine incüler ile sahte bir tuhfe ile iki derzi incülü seniyye-i saltanatım için ihzâr idüb göndermek üzere iken mezbûr Mahmud alub henüz dergâh-ı mu‘allama göndermemeğin mezkûr kapudan ahz olunub zikr olunan tuhfe aynı ile getürdilüb emîn ü sâlim dergâh-ı mu‘allam çavuşlarından kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Mehmed Çavuş ile mu‘accelen Südde-i sa‘âdetime gönderilmek emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda te’hîr ve tevakkuf itmeyüb emrim mûcibince mezkûr kapudanı ahz eyleyüb zikr olunan tuhfe ile iki tesbih incüleri aynı ile getürdüb mûmâ-ileyh çavuşumla emîn ü sâlim dergâh-ı mu‘allama gönderesin anun gibi mezbûr kapudan zikr olunan tuhfei ve incüleri vermekde inâd ve muhâlefet ider ise mezkûru habs idüb ahvâlin vukû’u üzere yazub dergâh-ı mu‘allama arz eylesin.

Hüküm: 350

Ba hatt-ı hazreti efendi

Mekri hâkimi Hüseyin Beğ hüküm ki: Tebriz muhâfazasında olan düstûr-ı mükerrerrem vezîrim Ca‘fer Paşa mektûb gönderüb hâlâ kat’ olunan sınır dâhilinde olan yerlere müşârun-ileyh muharrir gönderüb tahrîr itdirüb Meranme?ve Şah Yurdu ve Bektaş sultanın yerleri ile bazı yerleri elli yük akçe mukâta’a bağlanub bazı ümenâya der-uhde idüb zabtıçün irsâl eyledikde sen ademlerine karşı gelüb alay bağlayub sonra tasaddî olub ümenâya zabt itdürmeyüb hilâf-ı emr ve kânûn vaz’ ü hareket eylediğin i‘lâm eyledi imdi Südde-i sa‘âdetime itâ‘at ve inkiyâdın hasebiyle envâ‘-ı inâyet-i şâhâneme mazhar düşüb kadîmî ocağın olan Deramne?sana yurdluk tarîkiyle virilmiş iken feth ve teshîr olunan yerlere dahl ve ta‘arruz itmek senden me’mûl değil iken bunun gibi şâyeste harekete bâ’is midir **buyurdum ki** vusûl buldukda min ba’d sana ocaklık tarîkiyle inâyet ve sadaka olunan kadîmî yurdun olan Dramne’ye mutasarrıf olub baki feth ve teshîr olunub sınır dâhilinde olan Dramne ve Şah yurdları ve Bektaş Sultan

yerleri ve sâiri ki elli yük akçe mukâta‘ası bağlanub ümenâyâ virilmiştir aslâ dahil ve ta‘arruz itmeyüb ümenâyâ zabt itdirüb ve lâzım olan husûslarına mu‘âvenet ve müzâheret idesin atebe-i ulyâma sadâkatde ve istikâmetle itâ‘at ve hizmet idenler hakkında inâyet-i aliyye-i şâhâne ve avâtıf-ı seniyye-i pâdişâhî mebzûl ve sakâkat ve üzere olanların emvâli dahi ma‘lûm olub ol ecilden mezbûrlar olursa şöyle ki sen dahi müşârun-ileyh vezîr kurâsı ve münâsib gördüğü üzere hizmetde bulunasın me‘mûlünden ziyâde lâıyk-ı ri‘âyet ve himâyet olursun semteyü olmaz ana göre basîret ve intibâh üzere olub dâimâ rızâ-yı hümayûnum mûcibince dâ‘îleri olan hizmet-i hümayûnumda bezl-i makdûr ve sa‘y-i nâ-mahsûr idesin.

(Sayfa: 175)

Hüküm: 351

Ba hatt-ı hazreti efendi

Tebriz muhâfazasında olan vezîr Ca‘fer Paşa’ya hüküm ki: mektûb gönderüb Kızılbaş tarafından feth ve teshîr olunub sınır dâhilinde olan Meranme ve Şah Yurdları ve Bektaş sultanın yerler ve bazı yerler dahi tahrîr olunub elli yük akçe mukâta‘a bağlanub ümenâyâ der-uhde olub zabtıçün ümenâ varduklarında Mekri hâkimi Hüseyin Beğ mâni‘ olduğun arz eylemişsin mûmâ-ileyhe dahl ve ta‘arruz itmeyüb ancak kendüsi ..olanlara Dranme ülkesin tasaddî eyleyesin deyu mü’ekked hükm-i hümayûnum gönderilmiştir der-uhde itdiğin ümenâyı gönderdükde zabt ve tasarruf itdirmek emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda mukâta‘aya mezbûre ta‘yîn eylediğin üzere ümenâyâ zabt itdirmek bâbında ihtimâm eyleyesin eğer müşârun-ileyh Hüseyin Beğ bu def‘a dahi mâni‘ olursa yazub arz eyleyesin ki tedâriki görüle ve bi‘l-cümle ol diyar celîbü’l-i‘tibârın umûru senin re‘y-i sâkıb ve fikr-i sabîkına tefvîz olunmuştur ona göre mukayyed olub envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle zuhûra getüresin.

Hüküm: 352

Sâbıkan hazîne-i âmiremin Haleb cânibi defterdârı olan Nuh dâme uluvvuhûya hüküm ki: mukaddemâ Diyarbekir’e defterdâr olduğunda hâlâ Südde-i sa‘âdetimde sol azab ağası olan kıdvetü’l-emâcid ve’l-ekârim Mustafa dâme mecduhûdan ber-vech-i karz altı yük akçe ba‘dehû Haleb defterdârı olduğunda tersâne-i âmire mühimmâtına îrâd ve masraf olan akçeden yedi yüz bin akçe ve kumaş bahâsından yüz bin akçe ve estefân

bahâsından dahi yüz elli bin akçe ki cem'an on beş yük ve elli bin akçe olub ile'l-âhar edâ itmeyüb zimmetinde olduğun bildirüb zikr olunan meblağı bî-kusûr edâ eylemek emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda müşârun-ileyhin zimmetinde olan akçesin aslâ ve kat'â ta'allül ve nizâ' itmeyüb bî-kusûr ve'l-kusûr edâ idüb inâd ve muhâlefetden hazer eylesin şöyle ki inâd ve muhâlefet eylesin mu'âteb ve mu'âkıb olman mukarrerdir ana göre mukayyed olasin.

(Sayfa: 176)

Hüküm: 353

Suzanizade Mehmed çavuşa virildi

Fi 12 r. sene elf

Basra Beğlerbeğine hüküm ki: Ley beğlerinden Katif sancağıbeği olan Beşâret beğ hâl-i hayâtında cenâb-ı celâdethânım için bir altundan hurma ağacı ve hurma yerine incü ile sahte bir tuhfe ile iki tesbih incü ihzâr idüb göndermek üzere iken hâlâ Basra'da kapudan Mahmud zikr olunan tuhfe ve incüleri alub henüz dergâh-ı mu'allama göndermemenin mezkûr kapudan her kande ise ahz olunub tuhfe-i mezbûre incüler ile aynı ile getürdülüb dergâh-ı mu'allamım çavuşlarından Muhammed Çavuş ile emîn ü sâlim mu'accelen dergâh-ı mu'allama gönderilmek emrim olmuşdur **buyurdum ki** vusûl buldukda te'hîr ve tevakkuf itmeyüb emrim mûcibince mezkûr kapudanı ahz eyleyüb zikr olunan tuhfe ile iki tesbih incüleri aynı ile getürdüb mûmâ-ileyh çavuşumla emîn ü sâlim dergâh-ı mu'allama gönderesin anun gibi mezbûr kapudan zikr olunan tuhfe ve incüli vermekde inâd ve muhâlefet ider ise kendüsin habs idüb ahvâlin vukû'u üzere yazub dergâh-ı mu'allama arz eylesin.

Hüküm: 354

Sami çavuşa virildi

Fi 12 r. sene elf

Rum beğlerbeğisine hüküm ki: Amasya beği ve Havza kadısı mektûb gönderüb kaza-i havza subaşı Hasan ile Keyir nâm karye halkı mahkemeye gelüb karye-i mezbûre sipâhîsi olan ...tumar husûsunda hasan ki Yahya ile nizâ'ları olmağla senin tarafından İbrahim nâm kimesneyi mübâşir alub birkaç nefer kimesneler ile varub karye-i mezbûreyi basub mezbûr kadar mecrûh idüb karye-i mezbûre halkının mal ve menâlleri

gâret-ü ehl ve iyâllerin çeküb mezbûr Hasan subaşı habs ve yirmi bin akçe ve iki re's at ve nice esbâbları alub envâ'-ı fesâd eyledükleri pâye-i serîr-i a'lâya arz olundukda haklarından gelinmek fermânım olmağla Amasya beğine ve Amasya ve Havza kadılarına şer'le görölmek için emr-i hümâyûnum gönderilmeğın mezbûr İbrahim ve yanında olan kimesneler mukayyed ve mahbûs mahal-i hâzırasına gönderilmesin emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda mezbûrlar emr-i şerifim saikiyle ve kendüleriyle varan ademleri mukayyed ve mahbûs ve muhtel saduşaya getüresin şer'le ahvâlleri görölüb ehl-i fesâdın gereği gibi hakkından geline mezbûrları siyâset idüb gönderüb avk eylemeyüb ziyâde ihtiyât idesin.

(Sayfa: 177)

Hüküm 355

Ba hatt-ı efendi

Çavuşa virildi

Amasya ve Havza kadılarına hüküm ki: Amasya sancağıbeği Mehmed dâme ızzuhû ile sen ki Havza kadısısin dergâh-ı mu'allama mektûblar gönderüb kazâ-i Havza'da subaşı olan Hasan ile Keyir nâm karye halkı mahkameye gelüb karye-i mezbûre sipâhîsi olan Kurdek tımar husûsunda Çaşnigir Yahya ile nizâ'ları olub ademleri ve vekîlleri olan Mehmed nâm yeniçeri ve İskender nâm kimesneler mâbeynlerinde olan nizâ'ı def' için beğlerbeği tarafından İbrahim nâm kimesneyi mübâşir olub birkaç yeniçeri ve bir nice kâfiri yeniçeri seninle koyub cem'an yirmi beş nefer atlu ile karyeleri basub mezbûr sipâhi Kurd'u mecrûh idüb ve mal ve menaller gâret ve ehl ve iyâl ve bâkire kızlarımız çeküb iki re's ve on altı bin nakd akçemiz alub ve mezbûr Hüseyin'e subaşı Hüseyin idüb yirmi bin nakd akçesin ve bir gümüş eğerlerin alub envâ'-ı zulm ve ta'addî itmekle cem'i tımarı kılınmayub bu kadar zulm ve ta'addî mezbûrân yeniçeri Mehmed ve İskender'in tahrîki ile olmuşdur deyu tazallum eylediklerinden gayrı nice Müslümanlar dahi şehâdet eylemişlerdir deyu arz idüb bu bâbda Amasya kadısı nâibinin mektûbu ve sûret-i sicil dahi vârid olmağın pâye-i serîr-i a'lâma arz olundukda dirlikleri alınub haklarından geline deyu fermân-ı âlişânım sâdır olub ve zikr olunan husûsda Boyalıca nâm karye sâkinlerinden Hüdâverdi oğlu Mehmed ve İskender oğlu Memi ve Yanlı oğlu Mehmed nâm kimesneler ile olduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki** vusûl buldukda zikr olunan ehl-i fesâdı hüsn-i tedbîr ve tedârikle ele getürüb da'vâ-yı hak idenler ile

şer'-i şerîfe ihzâr ve hak üzere teftîş ve tefahhus idüb göresin fi'l-vâki' bu makûle fesâd ve şenâ'at eyledükleri şer'le sâbit ve zâhir olur ise ashâb-ı hukûka bî-kusûr hakların alıvirdikden sonra yeniçeri tâifesiinden olanı ağaları mektûbuyla varan bölükbaşına teslîm idüb ve sâir muhtâc-ı arz olanlar ile haklarında vâki' olan mevâdın sûret-i sicilleri ile yazub arz eyleyesin ve muhtâc-ı arz olmayan ehl-i fesâdın şer'le hakkından gelesin ki sâir ehl-i fesâd mûcib-i öZR olmayasın teftîş-i hakk-ı sarîha tâbi' olub arz ve ta'sî ile kendü hâlinde olanlara dahl ve celb ve ihzar ile ehl-i fesâda himâyetden hazer idesin.

Bir sûreti Amasya beğine ve Amasya voyvodasına ve kadılarına

(Sayfa: 178)

Hüküm 356

Hatt-ı derkenar

Budin beğlerbeğisine hüküm ki: Hâlâ Nic kralının dahi ve elçisi gelüb Südde-i sa'âdetime vâsıl olub mukaddemâ gelen elçisine icâzet-i hümayûnum virilüb min ba'd serhad-i memâlik-i mahrûsada olan ümerâ ve mehâkimin memleket kendü hallerinde olub mâbeynde mukayyed olan merâsim-i sulh ve salâh gereği gibi muhkem ve mukayyed olub bir vechle beru cânibden onlara tâbi' olan yerlerin krallarından dirlik memâlik-i mahrûsamız olan yerlere dahl olunmamak bâbında fermân-ı kazâ-cereyânım sâdır olmuştur **buyurdum ki** vardukda bu bâbda mukayyed olub bu hükm-i hümayûnun sûreti sana tâbi' olan serhadler ümerâsına mü'ekked mektûbun ile gönderüb gereği gibi tenbîh yeleyesin min ba'd iki cânibden dahi sulh ve salâh umûrunu ri'âyetde kusûr itmeyüb re'âyânın kemâl-i emr ü emân ve refâhın ve itminân üzere olmasına sa'y ve ihtimâm eyleyeler şöyle ki bu emr-i hümayûnuma mugâyir ve sulh ü salâha muhâlif ol cânibe tâbi' olan re'âyâya dahl ve rencîde eyledikleri arz olunan ol serhad olan ümerânın sancakları alınmağla konulmayub envâ'-ı itâb ve ikâba mazhar olurlar ana göre mukayyed olub tenbîh ve te'kîdde kusûr eyleyemeyesin ve serhadlere müte'allik dâhil olduğun ihbâr-ı sahîha ale't-tevâlî i'lâm ve ihbârdan hâlî olmayasın.

Bir sûreti Bosna Beğlerbeğisine

Bir sûreti Tımaşvar Beğlerbeğisine

Hüküm: 357

Budin'e varınca yol üzerinde olan kadılara hüküm ki: hâlâ Nic kralının harac ile elçüsi Südde-i sa'âdetime gelüb ve mukaddemâ gelen elçisine icâzet-i hümayûnum virilmiştir **buyurdum ki** vardukda her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olursa kendiye ve âharlarına akçeleri ile zâd ve zevâdeleri tedârik itdirüb müzâyaka çekdirmeyesin ammâ mukayyed olasın ki bindikleri bargir olub ve memnû' olan metâ' alub gelmekden hazer eylesin.

(Sayfa: 179)

Hüküm 358

Mehmed Çavuşa virildi

Fi 20 r. sene elf

Ba hatt-ı hazreti efendi

Erzurum beğlerbeğine Erzurum ve Erzincan ve Tercan kadılarına hüküm ki: sen ki beğlerbeğisisin mektûb gönderüb nefsi-i Erzincan sâkinlerinden olub İbrahim ve Köse Ahmed nâm sipâhî ve Köle Yusuf ve Molla Mahmud ve Haydar ve dizdârını ve oğlu Kaya ve Debbâğ Kara Emir oğlu ve Dîvâne Hasan ve Bazarbaşı oğlu Hasan ve Emir Beğ oğlu ve Kürdlü Ali ve Hacı Receb oğlu Mehmed ve Emir Ali ve Şah Mehmed ve Elvend ve Putur Kaya ve Muslı ve Deli Bâyezid oğlu nâm kimesneler dergâh-ı mu'allam yeniçerilerinden olub Erzincan'da sâkin olan Rüstem ve İskender ve Ali ve diğer Ali ve Mustafa ve Mehmed nâm yeniçerilerin ve Acemi oğlanı Mehmed'in âlât-ı harble evlerin basub mezkûr İskender'i katl ve sâirin mecrûh idüb ve mezbûr Rüstem'in beş yüz kuruşun ve gümüşle rıhtel ve gümüşle hançerin ve üç ferâce ve üç dülbend ve iki büyük kalice ve on iki sahan ve altı tepsisin alub ve merkûm İskender'in iki yüz doksan iki kuruşunu ve bir gümüşlü kılıç ve bir gümüşli balan ve iki ferâce ve iki dolma ve bir çağşırın ve mezkûr Ali'nin dört yüz kuruşunu ve bir gümüşlü kılıç ve bir gümüşlü raht ve bir kırmızı ferâce ve iki kırmızı dolmasın ve mezkûr diğer Ali'nin bir gümüşlü kılıç ve iki yüz kuruşunu ve mesfûr Mustafa'nın üç yüz kuruşu ve iki ferâce ve iki dülbende ve merkûm Acemî Mehmed'in iki yüz kuruşu ve beş halice ve altı kilim ve on beş sahan ve bir kılıcın gâret idüb sana varub tazallüm idüb adem gönderüb da'vet eylediğinde itâ'at itmediklerin arz eylemişsin **buyurdum ki** vusûl buldukda mezkûrları hasmâsıyla beraber idüb gaybet iderlerse şer'le buldurmasın lâzım olanlara buldurub

getürdüb hak ve adl üzere teftîş ve tefahhus idüb göresin fi'l-vâki' arz olunduğu üzere evleri basılıb katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl ve erzâk vâki' olduğu şer'le sâbit olursa gâret olunan esbâblar[silik]olunub alıvirdikden sonra kâtil kimlerse sûret-i sicilleriyle yarar ademlere koşub Südde-i sa'âdetime gönderesin ammâ tamâm-ı hak üzere olub arz ve tevkibden ve hılâf-ı şer'le iş olunmakdan begâyet hazer idesin.

(Sayfa: 180)

Hüküm: 359

Katip tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiştir.

Hüküm: 360

Ba Hatt-ı efendi

Gelibolu kadısına hüküm ki: Südde-i sa'âdetimde mi'marbaşı olan Dâvud dâme mecduhû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb hâliyâ binâ olunan kasr-ı hümayûnum için üstâd-ı neccara müzâyaka olmağın Gelibolu'da sakîn üstad naccarlardan ...Satudururı ve Melek Aleksi ve Estani Gürcü ve Dimitri Yakla ve Yani ve Mahal Manol ve Kerya Kadezikad Edan nâm [silik] ve Mihal Kerid ve Espani Karkal ve Yezir ve Kominoz nâm zımmîler üstad naccârlar oldukların bildirüb ol cânibde naccarlara yigitbaşı olan Sufla nâm zımmîye zikr olunan on üç nefer naccar koşulub kasr-ı hümayûnum istihdâmı için irsâl olunmaları bâbında emr-i hümayûnum ricâ itmeğın vech-i meşrûh üzere mezbûr zımmîler irsâl olunmak emr idüb **buyurdum ki** hükm-i şerîfim vardukda zikr olunan zımmîleri mezbûr yigitbaşıyla binâ olunan kasr-ı hümayûnum istihdâmı için irsal itmeyüb bu cânibe irsâl eylesin ihmâl ve müsâhaleden hazer idesin.

(Sayfa: 181)

Hüküm: 361

Tırhala beğine hüküm ki: Fereste sancağına tâbi' Manya hâsları re'âyâsı zimmetlerinde cizyeleri bekâyâsından dokuz yüz seksen beş senesinden bu ana gelince üç yüz kırk üç bin altı yüz otuz altı akçe olup cem' ve tahsîl olunup Südde-i sa'âdetime irsâl eylemek için mâliye tarafından sana mufassal hükm-i şerîfim gönderilmiştir **buyurdum ki** mâliye tarafından virilen hükm-i şerîfim mûcibince zikr olunan akçeyi mu'accelen bî-

kusûr cem‘ ve tahsîl idüb Âsitâne-i Sa‘âdetime irsâl idüb teslîm-i hazîne eyleyesin ihmâl ve müsâhale itmeyesin

Hüküm: 362

Mihaliç kadısına hüküm ki: Südde-i sa‘âdetime arz-ı hâl sunulub ve sâye-i mezbûre Deşkir nam karyede sol azabdan İskender nâm sipâhinin gece ile âlet-i darbla evi basılıb kendüsi katl ve mâl ve menâlleri gâret ve hasâret olmağın ve etbar-ı siyâsetden Keşiş Mehmed’in dahi cümle eşyâsın gâret idüb kendüyi mecrûh idüb ve acemî oğlanlarından Ahmed’i dahi mecrûh eyleyüb ve bu fesâd idenler yirmi beş nefer kimesne olub mezbûrları Kara Durmuş ve Eşak oğlu Ahmed’i ve Tokma oğlu Mehmed’in ta‘yîn eyleyüb müteveffâyı mezbûrun oğulları Mehmed ve Süleyman ve mecrûh olan mezbûr Mehmed ve mezkûr Ahmed’in ol bâbda ehl-i fesâd üzere her birinin töhmet-i şâyi‘ası içün üçer dörder scilleri vardır deyu ele getirülüb ahvâlleri örf-i ma‘rûf ile görölmek içün emr-i hümayûnum taleb eyledikleri ecilden **buyurdum** **ki**vardukda bu bâbda evkât-ı mukayyed olub zikr olunan ehl-i fesâdı ahvâlin ve bi’l-cümle şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurub ... hasımları ile meclis-i şer‘de yarar ademler anun gibi töhmet-i şâyi‘ası kısmet olanları örf-i ma‘rûf ile teftîş idüb dahi fesâd ve şenâ‘atler ... eyledükleri ta‘addî ve zulümleri şer‘le sâbit oldukdan sonra şer‘le lâzım geleni icrâ eyleyüb muhtâc-ı arz olanları habs idüb arz eyleyesin ammâ töhmet-i şâyi‘ası olmayanların ahvâli şer‘le görölüb ve hîn-i örfde telef-i nefis olmaksızın dahi ziyâde hazer eyleyesin bu bâbda dergâh-ı mu‘allam çavuşlarından mübâşir olub ammâ ...ve sen ki kadısın bu husûsda tamâm hak üzere olub ehl-i fesâd ahz ve celb olunmağla himâyet olunmayub kendü hallerinde olanlara hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve havf eylemekden hazer eyleyesin.

(Sayfa: 182)

Hüküm: 363

Lala Abdi Efendiye virildi

Fi evâhir-i sene elf

Ba Hatt-ı Mezri efendi

Südde-i sa‘âdetimde kapucılarım başı olan Mehmed Ağa’ya hüküm ki: dergâh-ı mu‘allam yeniçerilerinden Mehmed nâm yeniçerii vilâyet-i Eflak’da Mustafa nâm

sipahiye katl idüb hâlâ senin habsinde olduğı i'lâm olunmağın mezbûr Mustafa kayd ü bend ile Südde-i sa'âdetime gönderilmesi emr idüb **buyurdum** ki vardukda mezkûr yeniçeri katl iden mezbûr Mustafa'yı mukayyed ve mahbûs yarar kimesneleri koşub Südde-i sa'âdetime göndersin ve tenbîh eylesin ki bu yolda ve izde bir tarikle halâs olmak ihtimâli olmaya.

Hüküm: 364

Ba Hatt-ı Efendi

Silistre ve Niğbolu beğlerbeğisine hüküm ki: Silistre Beğisi mektûb gönderüb mukaddemâ şirret ve şekâvetle meşhûr olan erbâb-ı tımardan Çemşid nice kimesneleri rencîde idüb ziyâde şikâyetçileri olduğı ecilden şer'le görölmek için emr-i şerîfim irsâl olunmuş iken firâr idüb bazı yerlere ilticâ itmekle hukûk-ı kavî görölmek müyesser olmaduğın bildirüb her kande bulunursa ahz olunub ahvâli görölmek için emr-i şerîfim taleb eyledüğün ecilden **buyurdum ki** vardukda bu bâbda her biriniz mukayyed olub mezbûr Çemşid'i her kande ele getürüb dahi ahvâlde emr-i sâbık mûcibince hamsen muvâcehesinde toprak kadıları ma'rifetiyle hak üzere teftîş ve tefahhus idüb ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların bî-kusûr alıvirdükden sonra üzerine sâbit ve zuhûr olan mevâdın sûret-i sicilleriyle ahvâli vukû'u üzerinde yazub bildüresin.

Hüküm: 365

Bursa kadısına hüküm ki: Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb kürekci ihrâcına emr-i şerîf vârid oldukda garb her zamanda bu şehirde nice fesâd iderler garbın akçelerin gönderelim eğer câiz olmaz ise garbi yolun gönderelim yohsa üç yüz garb bir yerden gönderilürse küllî fesâd olur havf ideriz deyu ahâlî-i şehir emr-i şerîf ricâ itdiklerin arz itmeğın **buyurdum ki** vardukda emr-i şerîfim mûcibince ihrâc olunacak kürekçileri kırkar ellişer gönderüb dahi mukaddem Mudaniye'ye haber gönderesin ki kadırgaya kuvvetiyle bu bâbda gereğî gibi ihtimâm idüb kimesneye hılâf-ı şer'-i şerîf zulm olunmakdan hazer eylesin bu husûsa evkât-ı mukayyed olub emrim mûcibince kırkar ellişer kürekci ziyâde olmağla gavra itdirmeyesin.

(Sayfa: 183)

Hüküm: 366

Bitirilmemiş hüküm

Hüküm: 367

Üzere Mehmed Çavuşa virildi

Fi evâsıd sene elf

Ba Hatt-ı Hazreti efendi

Yanbolu kadısına hüküm ki: mektûb gönderüb kazâ-i mezbûrda vâki' tâife-i celebkeşânın uhdelerinde olan bahâ za'mleri ihrâc olunub eşkinci ve müselleme ve yonuk ve taycı olduk didiklerine amel olunmak için hükm-i hümâyûnumla dergâh-ı mu'allam çavuşlarından Hüdaverdi çavuşu vardukda celeblerden eşkinci ve müselleme ve yonuk ve Taycı olanlar mu'âf olup nesne teklîf olunmak için emr-i şerîf ibrâz itmekle hükümleri der-kîse idüb aynıyle Âsitâne-i Sa'âdetime irsâl idüb kangısı ile amel oluna deyu arz eylediğin ecildeen celeb defterinde mukayyed olanlara ta'allül itdirilmeyüb uhdelerinde olan koyunlar ihrâc olunmasın emr idüb **buyurdum** kivusûl buldukda emrim üzere taht-ı kazânda vâki' celeb defterinde mukayyed olanlar ekser eşkinci ve eğer müselleme ve eğer yonuk ve taycı ve gayrıdır aslâ ta'allül ve bahâne itdürmeyüb defterde üzerlerine takdîr olunan koyunlara mûmâ-ileyh çavuşum ma'rifeti ile yarar sürücilere der-uhde idüb dahi mu'accelen ihrâc itdürüb Sûdde-i sa'âdetime irsâl idesin et husûsunda ziyâde müzâyaka vardır ihmâl ve müsâhaleden begâyet ihtirâz idesin.

Hüküm: 368

Ba Hatt-ı Efendi

Yeniçeri ağasına virildi

Fi evâsıd sene elf

Secven beğine ve Katye kâşifine hüküm ki: Gazze sancağıbeği Ahmed dâme izzuhû tezkire gönderüb kendiye emîr-i hâclık hizmeti sipâriş olunub haccâc-ı zevi'l-ihhtiyâc Mekke-i mükerreme'ye azîmet itdikde sancağı hâlî kalub arabân eşkiyâsından hıfz ve hırâset lâzımdır deyu arz itmekde Arbeş kal'asında olan kul tâifesiyle livâi muhâfazasında olmanız emr idüb **buyurdum** kivusûl buldukda mûmâ-ileyh haccâc-ı

zevi'l-ihyâc ile Ka'be-i mu'azzamaya varub gelince kal'a-i mezbûrede olan kul tâifesiyle livâ-i mezbûrun muhâfazasında olub arabân eşkiyâsından ve gayrıdan muhkem hıfz ü hırâset idesin.

(Sayfa: 184)

Hüküm: 369

Ba Hatt-ı Yahya Efendi

Haleb beğlerbeğine hüküm ki: senin fikr ü firâset ve akl-ı kiyâsın ki i'timâd-ı hümayûnum olmağla Haleb hazînesine sen nâzırü'l-emvâl idüb mukaddemâ mâliye tarafından hükm-i hümayûnum gönderilmişdi ol hükm-i hümayûnum mûcibince nâzırü'l-emvâl olub malımın tevfir ve teksirinde bezl-i makdûr eylemek emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda emrim üzere Haleb hazînesine nâzırü'l-emvâl olub bekâyâ-yı atîka ve cedîdenin tahsîli ve sair emvâl-i hâssanın tevfir ve teksiri bâbında bezl-i makdûr ve sen nâ-mahsûr kulûb-ı irsâliyeyi vakti ve mevsimi ile Âsitâne-i Sa'âdetime irsâl ve îsâlde emvâl-i mesâ'î-i cemîleni zuhûra getüresin.

Hüküm: 370

Bu dâhi

Haleb beğlerbeğine ve defterdârına hüküm ki: ol diyârda altun yüzük ve kuruş yetmiş Osmânî'ye çârî olub ve başları dahi kat' olunmayub ve geçmeyüb Osmânî kat' olub câr olmak için mukaddemâ emr-i şerîfim irsâl olunmuşidi ol hükm-i hümayûnum kemâkân mukarrerdir **buyurdum** kivusûl buldukda emrim üzere altun yüz yirmi ve kuruş Osmânî'ye cârî olub dahi ba'de başları kat' olunmayub ve câr olmayub sahîhü'l-a'yâr gümüşdendir sekiz üzerine Osmânî kesdirüb ecr itdüresin emrime muhâlif iş olmaktan ihtiyât eylesin anun gibi fermân-ı hümayûnuma mugâyir altun ile kuruş ziyâdeye başları ile bey' ve şirâ idenleri ele getürüb muhkem habs idüb arz eylesiz ki gereği gibi haklarından geline bu bâbda ihtimâmım ziyâdedir ihmâl ve müsâheleden hazer idesiz.

(Sayfa: 185)

Hüküm: 371

Ba hatt-ı Hüseyin

Trablusşam Beğlerbeğisine hüküm ki: Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb bundan akdem emr-i şerîfim gönderilüb Trablusşam'dan ber-vech-i isti'câl irsâliye gönderesin deyu fermân olunmağın tedârikine mübâşeret olunub amâl ve mültezimine havâleler gönderilüb ilzâm ve ihtimâm olundukda her biri tekâsül ve ihmâl üzere olub sa'bi yerlere tahsîl idüb Celiye ve Lazkiye mültezimi olan Mir Ali ele getirilüb hâlâ kal'a-i Trablus'da habs olunduğın ve bi'l-fi'il mukâta'ât-ı hâssadan elli bin altun tahsîs olunub irsâl olunduğın ve min ba'd dahi mâl-i mîrî tahsîlinde mecd ü sâ'î eyledüğün i'lâm eylemişsin yüzün ağ olmağın altunların atmasın imdi mezbûr Mir Ali Beg habsden itlâk olunmayub uhdesinde olan mâlî bî-kusûr tahsîl olunmasın emr idüb **buyurdum ki** vardukda bu bâbda evkât-ı vechile mukayyed olub mezbûr Mir Ali zimmetinde ne mikdar mâl-i mîrî var ise aslâ ta'allül ve nizâ' itdirmeyüb Ali'nin bî-kusûr cem' ve tahsîl idüb zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî komayub ele götürüb ve ne mikdar mal tahsîl olunub üzerine ne mikdar mevâd sâbit ve zâhir olduğın mufassal ve mezûde yazub arz eylesesin ki sonra emr-i şerîfim ne vechle sâdır olursa ma'sabî ile amel oluna ve Hüseyin Beğ mal-i mîrîden hayli akçe almış ol husûsa dahi mukayyed olub aslâ ta'allül ve nizâ' itdirmeyüb bi't-tamâm tahsîl eylesesin.

Hüküm: 372

Ba hatt-ı M.

Kethüdaya virildi.

Fi 22 r sene elf

Rumeli beğlerbeğisine hüküm ki: hâlâ ıstabl-ı âmirem mühimmâtıçün arpa cem'ine varduklarında bazı re'âyâyı muâf ve müsellemdir deyu himâyet idüb dahl itdürmedüğün i'lâm olunmağın ol husûsa sen [silik] murâd idüb **buyurdum ki** vardukda min ba'd ıstabl-ı âmirem mühimmâtıçün varan kimesneye sen karışmayub kadîmden olıgeldiği üzere eğer arpa cem'idir ve gayrıdır cem' ve tahsîl eyleyeler ammâ anın gibi emrime mugâyir re'âyâya ta'ddî yazub bildiresin ki haklarından geline.

(Sayfa: 186)

Hüküm: 374

Yeniçeri ağasına virildi.

Fi evâhir sene elf

Eflak voyvodasına hüküm ki: dergâh-ı mu'allam çavuşlarından ve kapum kullarından ve Âsitâne-i Sa'âdetim yeniçerilerinden ol cânibe varub ve oturub ve reayaya teaddisi ve tecâvüz eylediklerinden mâ'adâ bazı zehâirin İstanbul'a gelmesine mâni' oldukları i'lâm olunmağın cümlesi Âsitâne-i Sa'âdetime irsâl olunmaların emr idüb **buyurdum ki** vusul buldukda emrim üzere vilâyet-i Eflak'da olan eğer dergâh-ı mu'allam çavuşlarıdır ve eğer bölük halkı ve yeniçeridir anda durgurulmayub cümlesin Südde-i sa'âdetime irsâl eylesin Müslümanları ism ve resimleriyle yazub bildiresin ki dirlikleri alına.

Hüküm: 376

Abdi Çavuşa virildi.

Fi evahir sene elf

Dobronik beğlerine hüküm ki: bundan akdem France elçisinin vekîli olan Berak nâm beğzâde Âsitâne-i Sa'âdetimde mîrî esirler altı nefer esirin yerine mâliyeden küffâra giriftâr olan yirmi dokuz nefer müslümanı ve Kayseriyye mîr-alemi olan İbrahim'i iki bin altuna halâsa müte'ahhid olmağın halâsına ta'ahhüd eyledüğü Müslümanlar ale'l-esâmî defter olunub zikr olunan altı nefer yirmi esîrler ile size irsâl olunub defter mûcibince yirmi dokuz nefer Müslüman ile mezkûr mîr-alem İbrahim bu cânibe gelmeyince mîrî esîrler öte cânibe virilmeye deyu hükmi hümayûnum ile muhkem tenbîh olunmuşdi hâlâ defterde mestûr olan Müslümanlardan dört nefer kimesne gelüb mâ'adâsı gelmeyüb ve mezkûr mîr-alem İbrahim dahi halâs olmaduğı i'lâm olunmağın **buyurdum ki** vusûl buldukda mukaddemâ irsâl olunan defter mûcibince mezkûr Berak ta'ahhüd eyledüğü üzere yirmi dokuz nefer müslümanı getürüb size teslîm itmeyince ve iki bin altuna mezkûr mîr-alem İbrahim'i tahlîs itmeyince irsâl olunan altı nefer mîrî esîrleri öte cânibe virmeyesin mezkûr Berak ta'ahhüd eyledüğü üzere zikr olunan Müslümanları getürüb teslîm idüb siz dahi bu cânibe teslîm itdikden sonra emrim üzere ol altı nefer esîri öte cânibe viresiz şöyle ki bi't-tamâm defterde mestûr olan yirmi dokuz Müslüman ve mezkûr mîr-alem İbrahim size gelüb vâsıl olmaduğın ol altı nefer

mîrî esîri viresiz netîcesi size âid olub gazâb-ı pâdişâhâneme müstehak olursuz ana göre mukayyed olasız.

(Sayfa: 187)

Hüküm: 373

Ba Hatt-ı Rahme Beg Efendi

Rum beğlerbeğisine hüküm ki: Rum'un tımarları defterdârı dergâh-ı mu'allama mektûb gönderüb vilâyet-i mezbûrede tımarında habs olanlar Rumda terkidah olanlar rûznâmelerinde tezkirecinin evinde hıfz olunagelmışdir divan-ı sipariş sandıklar yanındadurması lâzım değildir deyu yedi sekiz ve on yıllık ruznâmeleri evinden ele hıfz itmekle habz ve divana mürâca'at lâzım geldikde bulunmakla nice mesâlih-i müslimîn avk olur deyu bildirdüğü ecilden anun gibi ma'mûlün bih defter dîvân-ı sipariş icmâl ve mîrân [silik] hıfz olunmasın emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda anın gibi arz olunduğu üzere ma'mûlün [silik] olub min ba'd bundan sonra üzere kaldırmayasın.

Hüküm: 375

Abdulkadir Çavuşa virildi

Fi evahir sene elf

Anadolu beğlerbeğisine hüküm ki: beğlerbeğilikde vâki' olan fukarâdan bazılarına ziyâde ta'addî ve tecâvüz olunmağla def'-i mezâlim için seni bile mübâşir alub da'vâları görülmek lâzım geldikde ağalarından biri otuz kırk nefer kimesne ile ta'yîn olunub mezbûrlar dahi varub teftîş bahânesiyle fukarânın üzerlerine konub def'-i zulm idecek iken anlar dahi bir cânibden nice dürlü ta'addî itmekle fukarânın hâlleri diğer gün olub da'vâları görüldüğinden gayrı nice emvâl ve esbâb ve erzâkları dahi gâret olunduğu iğlam olunduğu imdi bir vilâyete hâkim ta'yîn olunmakdan murâd-ı hümayûnum ol vilâyetin re'âyâ ve berâyâ ve fukarâ ve zu'afâsı eyyâm-ı adâlet-encâmımda amûde hâl olub zalemeden himâyet olunmaktır husûsan bu tevzi'lerde mufassal ve meşrûh adâlet-nâme-i hümayûnum irsâl olunub ol bâbda muhkem tenbîh ve te'kîd olunmuş iken fukarâya bu vechle ta'addî olunmak mahzâ vilâyet zabtında adem-i ihtimâmından nâşîdir imdi **buyurdum ki** vardukda min ba'd bu husûslarda bi'z-zât gereği gibi mukayyed olub göresin anun gibi bir da'vâ için mübâşir oldukları mala kendü sancağında vâki' olmayub âhar sancakda ise ol makûle yerlere vech-i meşrûh

üzere ağaların ile ziyâde atlu ve adem gönderüb ta'addî ve tecâvüz itdirmekden ihtirâz idüb nihâyet sancakbeğlerine ve kadılarına mü'ekked mektûblar yazub muhkem ahvaline sen ki vâki' olan da'vâları emr-i şerîfim mûcibince muktezâ-yı şer' ve kânûn üzere fasl idüb kimesneye zulm ve ta'addî itmeyeler anun gibi kendü sancağına tâbi' olunduğu [silik] görüb hak ne ise icrâ idüb fi'l-isti'mâl adem varub geline ta'addî olunmakdan begâyet ihtirâz eylesesin bi'l-fi'il yanında kitâbda hizmetinde olan Zülfikar'ın dahi ol câniblerde ziyâde ta'addî ve tecâvüzü istimâ' olunursa mezbûru dahi min ba'd ol hizmetde istihdâm itmeyüb Âsitâne-i Sa'âdetime irsâl eylesesin bu husûslar tekrar görölür şöyle ki emr-i şerîfime mugâyir zikr olunan husûslarda bir vaz' olduğu istimâ' oluna gereği gibi mu'âteb ve mes'ûl olur mu ona göre mukayyed olasız.

(Sayfa: 188)

Hüküm: 377

Köse Mehmed Çavuşa virildi.

Fî 22 ra. Sene elf

Bağdad kadısına ve defterdârına ve Bağdad'da olan ümerâyâ hüküm ki: hâlâ mektûb gönderüb Bağdad mevası? ile sâbık Bağdad beğlerbeğisinin mâbeynlerinde ihtilâl olmağla beğlerbeği kal'a kılub sed idüb kul ile küllî adüvv ve husûmetleri olduğu ve bu bâbda kul tâifesi her vechle ...ve ...olub ... tedârikine itâ'at ve inkıyad olmağla her ne mikdar mahsuller? görür her ne vechle nişân-ı âli sâdır olursa can ve baş ile hizmet-i hümâyûnda mecd olunub ... deyu bildiresin beğlerbeğinin sû-i tedbîri ma'lûm-ı şerîfim olmağın Bağdad eyâleti Revan beğlerbeğisi Hassa-i Şam verilmişdir ... beğlerbeği varıncaya değin kul tâifesiyle hüsn-i tedârikâsı üzere lazım intizâm-ı memleket hıfz ve hırâset-i ra'ıyyet ve umera ve beğler emvâl-i hâssa husûsunda bezl-i makdûr ve sa'y-i mevfûr etmek emr idüb **buyurdum** kivardukda bu bâbda evkât-ı vechile dikkat ve ihtimâmla küllî teftîş mukayyed olub ol cânibde olan kul tâifesi dahi Südde-i sa'âdetimde olan ... kullarım mesâbesindedir gayrı değildir ... ol cânibe mutasarrıfve ... ile olan kullarımdan ... değin perişan nesne vaz' sudûr olmamışdır hâlâ istimâ' olunduğu üzere rızâ-yı hümâyûnuma mugâyir vaz'ın aslâ sair begler sözi yedinden idüğüne hükm-i şerîfim muhît ve ... olmağın raf' olunmuşdur ol ... kulları ki vardıği kullarımdır her du'am onlardır hâlâ olan beğlerbeğisi ... hükm-i hümâyûnum gönderilüb kullarımla dahi hüsn-i irtikânı üzere olub ve olub bu vechle istihdam olıgelmışlerse geru olıgeldüğü

üzere istihkâkları olduğu kadar istihdâm olunub mevâcibleri dahi vakt ü zamanı ile virilüb her biri fermân-ı hümayûnuma itâ'at ve inkıyâd bâbında olalar ... hılâf-ı emr-i hümayûn (...) sâdır olursa ihzâr eylesin ki haklarından geleler re'âyâ ve berâyâ hal olub kar ve kesblerinde olalar deyu tenbîh ve te'kîd olunmuşdur hâlâ olan beğlerbeğisi ...ise ...çekub kul ahvâline vâkıf umûr-ı dîn ve hakk sipâriş olub ... ve efkâr-ı nâsa i'timâdım olub ol cânibe sevk olunmuşdur inşallah ... rızâ-yı hümayûnuma ... itmek me'mûldur siz dahi işbu hükm-i hümayûnuma ... olub kullarımın ...idüb ... hümayûn evkat vechle iz'an idüb dahi kulların ile her biri teslîm dahi idüb ol ... hidemât-ı hümayûnumu göresin.

(Sayfa 189)

Hüküm Numarası Yok

Katip Tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiştir.

Hüküm: 378

Ba hattı Hazreti efendi

İskenderiye ve Uluniye sancağıbeğlerine ve zıkr olunan sancaklarda vâki' olan kadılarına hüküm ki: Bosna beğlerbeğisi Hasan dâme ikbâluhû ile defterdârı Mehmed dâme uluvvuhû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb vilâyet-i Bosna neferâtının mevâcibleri için Uluniye ve Leş mukâta'âtı ve Rüstem Paşa hâsları mukâta'âtından her sene ta'yîn olunan otuz dört yük akçeden yetmiş yük akçeden ziyâde ümenâ zimmetlerinde kalub Bosna hazînesine vâsıl olmaduğundan mâ'adâ mukâta'ât-ı mezbûre Bosna cânibinden bazı yarar ve müstakîm ve maldâr kimesneler irsâl olunub zabt itmek istediklerin müfettişler ve nâzırlar dahl itdirmeyüb kulun mevâcibi için bazı yerden istikrâz olunmuşdur şöyle ki müfettişler ve nâzırlar mukâta'ât-ı mezbûreden kat'-ı yed itmeyeler kulun mevâcibleri virilmeyüb küllî ihtilâl vâki' olması mukarrerdir deyu arz eyledikleri ecilden müfettiş ve nâzırlar dahl itmeyüb Bosna tarafında zabt itdirilmesin emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda mukâta'ât-ı mezbûreyi Bosna beğlerbeğisi ve defterdârı mektûblar ile gelen ademlere zabt ve tasarruf itdirüb min ba'd nüzzâr ve müfettişler dahl ve ta'arruz itdirmeyesin üslûb inâd idenleri yazub arz eylesin ki gereği gibi haklarından geline.

Hüküm: 379

Sâbıkan Sektüvar beği olub hâlâ Göle sancağbeği Hasan Beğ'e hüküm ki: mukaddemâ sana Göle sancağı inâyet olmuşiken sancağa varduğun i'lâm olundu imdi Göle dahi serhaddir Göle sancağı sana kemâkân mukarrerdir mu'accelen sancağı beği varmak emr idüb **buyurdum ki** vardukda bir an te'hîr ve terâhî itmeyüb livâ-i Göle'ye varub ol serhadleri hıfz ü hırâset idüb zabt ü siyânet-i re'âyâda dakîka fevt itmeyesin.

(Sayfa: 190)**Hüküm: 380**

Şam beğlerbeğisine hüküm ki: hâlâ vilâyet-i mezbûrede adâlet ve istikâmet üzere olmağla a'yân-ı vilâyet ve re'âyâ ve berâyâsından Rıza ve Şiran ve her biri emn ü emân üzere olub hıfz ü hırâset-i memleket ve zabt ü siyânet-i ra'iyet bâbında mecd ü sâ'î olduğun i'lâm olundu yüzün ağ olsun senden dahi me'mûl olan bu makûle âsâr-ı hamiyet idüğine zuhûra getirilmiş imdi sonra mezîd-i avâtıf-ı aliyye-i şâhânem ve mezîd-i avârif-i mükâsire-i pâdişâhânem zuhûra getirüb hıl'-ı fâhiremden iki tob hil'at müşarun ileyhimde ve süyûk-ı zafer-te'sîrimden bir kabza temşîr-i add ve nezîdim erzânî ve inâyet kılub **buyurdum ki** vusûl buldukda inâyet olunan hıl'at-i fâhiremi envâ'-ı iğzâz ve ikrâmla geyüb ve temşîr-i zafer-te'sîrimi kuşanub dahi min ba'd vilâyet-i mezbûrenin hıfz ü hırâsetde ve re'âyâ ve berâyânın refâhiyet ve itminâniyetinde dikkat ve ihtimâm üzere olasız ve vilâyet-i mezbûrede dürzî ve acemî arabân ve sâir eşkiyâ zuhûr idüb fesâd ve şenâ'at üzere olanları hüsn-i tedârik ile ele getirüb dahi ve sair eşkiyânın gereği gibi haklarından gelüb bir vechle eşkiyâya ruhsat ve himâyet eylemeyesin.

Hüküm: 381**Ba Hatt-ı Hazreti Efendi**

Canik sancağıbeğine ve Erih kadısına hüküm ki: sâbıkan Ökse kadısı olan Mevlânâ Sinan Südde-i sa'âdetime gelüb İbrahim nâm kimesne bazı hevâsına tâbî' eşkiyâ ile cem' olub bunun için fukarâyâ zulm ve ta'addî vardır deyu re'âyânın hayrı ve kimesneye zulm ve ta'addî yok iken teftîş altmış bin akçe kabûl idüb nısfı mîrîye ve nısfı fukarâyâ virilmek üzere iltizâm eyledim deyu bir hükm-i şerîf ihrâc eyleyüb lakin ol hükmün mahalli yoklandukda bulunmamışdır deyu inâyet ricâ itmeğin ol hükm-i

mezbûrun elinden alınub mahalli görülmek için Südde-i sa'âdetime gönderilmek emr idüb **buyurdum ki** vardukda zikr olunan emr-i şerîf mezbûrun elinden alınub der-kîse idüb mühürleyüb Südde-i sa'âdetime gönderesin ki aslı yoklanub görüle.

(Sayfa: 191)

Hüküm: 382

Fi 29 r. Sene

Yenişehir kadısına Kırcan koyunu sürdürmeğe me'mûr olan Piri kethüdâya hüküm ki: sen ki kethüdâsın Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb me'mûr olduğun kadılıklardan Kırcan koyunlarını sürüb kazâ-i Yenişehir'e geldiğinde kazâ-i mezbûre tâbi' Hasan Tatarı nâm karyede Hacı Kurd nâm kimesne Saray-ı atîk kadılarına avk kayd olunmuş iken cümle Tırhala sancağı celeblerinin koyunları ihrâcına iki yüz bin akçe iltizâm itmişimdir deyu hîle ve hud'a idüb kazâ-i mezbûr celeb keşânına hilâf olan itdürmeyüb mîrî gammâzların ihrâcına mâni' olub ve umûmen celeb keşân ve sürüciler şöyle ki mezbûr Kurd men' olunmaz ise min ba'd hîle ve hud'asından ve celeb mâl için zulm ve ta'addîsinden emîn değiller cümlemiz kazâz itmeyüz deyu tazallüm eyledüklerin i'lâm eyledüğün ecilden sen emr-i sâbık mûcibince kemâkân hizmet-i mezbûrede olub ve mezbûr Kurd'u kayd ü bend ile Âsitâne-i Sa'âdetime göndermek emr idüb **buyurdum ki** vardukda mukaddemâ virilen hükm-i hümayûnum mûcibince me'mûr olduğun kadılıkların koyunların ihrâc idüb ve yarar sürüciler ile vakt ü zamanı ile Südde-i sa'âdetime irsâl ve îsâl eylemen bâbında mecd ve mukaddem olub ihmâl ve müsâheleden ve celb ve ahz itmekle celeblere himâyet eyleyüb koyunlarını noksan üzere göndermekden ihtirâz idesin ve geldiğinde mezbûr Kurd'ı kayd ü bende ile Südde-i sa'âdetime getüresin.

Hüküm: 383

Ba hatt-ı Hümayun

Abdal Çavuşa virildi.

Fi evâsıd sene elf

Haleb beğlerbeğisine ve kadısına hüküm ki: sâbıkan Haleb beğlerbeğisi ile Haleb müftisi ve defterdârı Nuh mektûblar gönderüb Haleb müstahfızlarından Ba'iroğlu dimekle ma'rûf bölük nâibi dâimâ zaleme ve subaşları kapusunda mübâşir olub ve

yahûd tâifesiinden Merdahay nâm yahûdîye bazı isnâd idüb sicil itdirüb ba‘dehû kibel-i şer‘den şâhidleri ‘adl değıldir deyu hüccet-i şer‘iyye virilmeğın yine mezbûru tutub cebr iken üç yüz kuruş alub zulm ve hayf eyledüğinden mâ‘adâ kolay olub Müslümanlara zararın vardır hakkından gelinmek lâzımdır deyu arz eyledükleri ecilden **buyurdum ki** vardukda bu bâbda mezkûn ihzâr idüb ahvâlin hak üzere evkât-ı vechile teftîş idüb göresin fi‘l-vâki‘ vech-i meşrûh üzere arz olunduğı üzere fesâd ve şenâ‘ati ve zulm ve ta‘addîsi ve kolay olduğı sâbit ve zâhir ola mezkûru hılâf-ı şer‘-i şerif hakkını alıvirüb dahi muhkem yazub a‘dehû ol ...göresin ... eyleyesin ve bu hükm ... ammâ arz eyleyüb ve ihmâlden hazer eyleyesin.

(Sayfa: 192)

Hüküm: 386

Ba hatt-ı Efendi

Diyarbakir beğlerbeğisine ve Harirde kadısına hüküm ki: Rum beğlerbeğisi Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüb sâbıkan Diyarbakir muharriri olub bi‘l-fi‘il Çemişgezek sancağı beğı Ahmed dâme izzuhû kethüdâsı olan Abdülbâkî ve Abdüllatîf nâm kimesneleri bazı ademleriyle bî-kes gönderüb Âsitâne-i Sa‘âdetime müteveccih olmuşken eşkiyâ-yı ekrâddan Harirde kazası sâkinlerinden Şahkulı Mahmud oğlu Şah Hüseyin ve Zikri oğlu ademi Yusuf birkaç nefer ademisiyle ve Yenar oğlu ve Mansur üç nefer ademisiyle ve Kara Beğ nâm kimesne dört nefer ademisiyle cümle otuz nefer harâmi Kara Veli ve Karacaoğlan nâm kimesneler ile Kızıl Tarla nâm mevzi‘a geldiklerinde yolların basılıb mezbûr kethüdâsıyla Abdüllatîf’i katl ve yanlarında olan esbâb ve erzâkların gâret idüb akıllarınca adem gönderilüb lakin âhar sancakda olmağla ele gelmek mümkün olmayub ve ol eşkiyânın bir nicesi dahi hâlâ Yeni İl hâslarından Hüseyin Subaşı nâm kimesnenin yanında olmağla himâyet idüb ele virmeyüb müşârun-ileyhin gâret olunan esbâb ve erzâkı şer‘le tahsîl olunmak bâbında emr-i şerîfim virmeğın ricâsına arz itmeğın **buyurdum ki** vardukda bu bâbda evkât-ı vechile mukayyed olub zikr olunan eşkiyâ her kande bulunursa ele getürüb gaybet idenler şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurub getürdüb ber-def‘-i şer‘le görölüb fasl olunmuş olmayub on beş yıl mürûr itmeyen husûslarında teftîş ve tefahhus idüb göresin fi‘l-vâki‘ mezbûrların vech-i meşrûh üzere fesâd ve şenâ‘ati bâbında ve zâhir olursa ba‘de’s-sübût gâret itdükleri esbâb ve erzâkı bî-kusûr zuhûra getürdükden sonra muhtâc-ı arz olanların

habs idüb arz eylesin değil ise ehl-i fesâda aslâ himâyet itmeyüb haklarından gelesin ammâ bu bâbda hakk-ı sarîha tâbi' olup ahz ve celb sebebi ile fesâdı himâyet ve kendü hallerinde olanlara ... olunmakdan ziyâde hazer eylesiz.

Bir sûreti

Sivas beğlerbeğisine ve Arabgir kadısına

(Sayfa: 193)

Hüküm: 384

Ba hatt-ı Mehi Beğ Efendi

Şehr-i Zor beğlerbeğisine ve Şehr-i Zor ve Gergün kadılarına hüküm ki: sâbıkan Şehr-i Zor beğlerbeğisi olan Mahmud dâme ikbâluhûnun ademlerinden Kuyucu Hüseyin ve Mustafa kethüdâ ve kapucıbaşı Ahmed ve Hayaker ve Mansur subaşı ve Mehmed subaşı ve Türkmen Ahmed ve kapucıbaşı İsmail ve Derviş Hasan ve Ahur kethüdâsı Yusuf ve Zeynel subaşı nâm kimesneler eşkiyâdan olmağın Şehr-i Zor'de re'âyânın hılâf-ı şer'-i şerîf küllî malların ve emvâllerin ve esbâbların alub ve şer'-i şerîfe dahi itâ'at olmamakla hukûk-ı fukarâ alınmayub zimmetlerinde kalub fukarâya zulm olduğu ecilden mezkûrlar vilâyet-i mezbûreye irsâl olunmak için müşârun-ileyhe hükmi-hümâyûnum gönderilmiştir **buyurdum ki** dergâh-ı u'allam çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ca'fer Çavuş vardukda mezbûrûn kimesneleri şer'-i şerîfe ihzâr ve hasmı müvâcehesinde ber-def'-i şer'le tahsîl olmuş değil hak üzere teftîş idüb göresin bi-hasebi'-ş-şer'-i şerîf zimmetlerinde zuhûr idüb alıvirilmek lâzım gelen hukûku şer'le ashâbına hükmi idüb alıviresin şer'-i şerîfe muhâlif kimesneye ta'allül ve nizâ' itdirmeyesin ve ne mikdar hukûk alıvirilüb ve ne ehl-i zulm ve ta'addî olunmuşdur müşârun-ileyh çavuşumla yazub dergâh-ı mu'allama arz eylesin.

Hüküm: 385

Sâbıkan Şehr-i Zor beğlerbeğisi Mahmud Paşa'ya hüküm ki: Hasan Şehr-i Zor beğlerbeğisi iken bazı ademlerin fukarânın hılâf-ı şer'-i şerîf mallarını ve erzâk ve eşyâlarını almağla şer'le ahvâlleri görülmek için Şehr-i Zor beğlerbeğisi ile toprak kadılarına hükmi şerîf virilmiştir **buyurdum** kivusûl buldukda eğer da'vâ-yı hak idenler ile bir tarâf olursa ferman-ı avk toprak kadılarına yazılan hüküm de isimleri mestûr olan ademlerini mahal-i fesâdiyeye gönderesin ki ol hükmi şerîfim mûcibince

ahvâlleri görülüb **(bozuk satır)** ve senden dahi da'vâ-yı hak itmişlerdir sen dahi tarafından bir kimesneyi vekîl nasb idüb ademlerine bile göresin.

(Sayfa: 194)

Hüküm: 387

Mahmud Çavuşa virildi

Fi evasıd sene elf

Rumeli beğlerbeğisine Sofya Samako kadılarına hüküm ki: hâlâ yeniçerilerim ağası olan Mehmed dâme uluvvuhû tarafından şöyle arz olundu ki dergâh-ı mu'allam yeniçerilerinden otuz yedinci ağa bölükde olan Muhammed nâm yeniçeri erbâb-ı tımardan Hacı Süleyman ile İstanbul'dan Samakın mezbur almağa gidüb Samakaka?varub bir aydan mütecâviz mezbûrun evinde olub sonra mezbûr yeniçeri ve bir acem oğlanı mezbûrun evinde te'yîd iken olub bu bâbda mezbûr Süleyman virgüye Köse Ali mazanna olduklarından mâ'adâ mezkûrun yüklüğü ve bazı esbâbı muhkî Mustafa nâm kimesneden kethüdâ-i mezbûr ol bâbda hükm-i hümayûnum ricâ itmeğin **buyurdum ki** vusûl buldukda mezkûrları ihzâr eyleyüb gaybet iderlerse şer'le buldurması lâzım olanlara buldurub dahi husûs-ı mezbûr bundan akdem ma'rifet-i şer'le fasl olmayub on beş yıl bilâ-özü-i şer'î terk olunmuş değil ise evkât-ı vechile hak üzere teftîş idüb göresin kazıyye arz olunduğu gibi ise kâtil olanların şer'le üzerlerine katl husûsu sâbit ve zâhir olursa kâtil sipâhîlerden ise habs idüb arz eylesesin değil ise ol bâbda muktezâ-yı emr-i şer'-i kavîm ile amel olunub şer'le lâzım geleni edâ eylesesin hak üzere olub tezvîr itmesinden ve şuhûd-ı mezbûrdan hazer idüb medhali olmayanları dahl itdürmeyüb hılâf-ı şer'-i şerîf iş olmakdan ihtiyât eylesesin.

Hüküm: 388

Karakarye ve sâbıkan Özi kadısı olan Bekir Efendi'ye hüküm ki: hâlâ yeniçerilerim ağası olan Mehmed dâme uluvvuhû tarafından şöyle arz olundu ki nefis-i Karakarye mahallâtından Hacı Karagöz mahallesinde sâkin olub dergâh-ı mu'allam yeniçerilerinden olan Mahmud nâm yeniçeri Mumcı Pavlo nâm zımmînin evinde şarab hamr idüb ahşam tımarında su kapusu geldükde semen aldı ziyâde Kadri nâm sol cânibde âlet-i harb ile urub katl idüb bildirdiğin **buyurdum ki** vardukda mezbûru ihzâr idüb gaybet iderse şer'le buldurması lâzım olanlara buldurub dahi husûs-ı mezbûr

bundan akdem bilâ-def‘-i şer‘le fasl olmuş olmağın on beş yıl bilâ-özü-i şer‘î şerifin olunmuş değiller ise evkât-ı vechile hak üzere teftîş idüb göresin kazıyye arz olunduğı gibi ise ki şer‘le sâbit ve zâhir olan kâtil lâzımü‘l-arz olanlardan ise habs idüb arz eylesin değil ise şer‘le lâzım geleni edâ eylesin hak üzere olub tezvîr ve telbîsden ve şuhûd-ı rûzdan hazer idüb medhali olmayanı dahi itdürmeyesin ve bu bâbda dergâh-ı mu‘allam yayabaşlarından olan itdükden mübâşir ta‘yîn olunmuşdur ammâ hadd-i şer‘-i şerîfden udûl eylemeye.

(Sayfa: 195)

Hüküm: 389

Ba hatt-ı Yahya Efendi

Şam beğlerbeğisine ve kadısına hüküm ki: ceddım merhûm Sultan Süleyman hân tâbe serâhu evkâfı mütevellîsi olan kıdvetü‘l-emâsi‘l ve‘l-akrân Mehmed zîde kadruhû mektûb gönderüb evkâf-ı mezbûrenin ekserî re‘âyâsı celâ-yı vatan idüb harâb ve bîtâb olduğunun bâ‘isi beğler ve subaşılar ve ümenâ ve mukaddemler rencîde ve remîde itdüklerinden mâ‘adâ yazılı rağîlerinden bazı şakîleri efnâ ve ta‘addîlerin hizmetlerinde olmağla zira‘atden ferâğat eyleyüb ve nicesi zulme zulmden bağı ve bağce ve yarağı âhara satub zi‘l-yed olanlardan şerîf ve zaleme tâifesi olmağla mütevevccih olanı bî-kusûrdur vakfa edâ itmeyüb hatta bazı nasârâ ev...satub yarar ...tüfenk ve mızrak getirigelüb sâir re‘âyâyı dahi rencîde itmekden hâlî olmadı ve bazı mukaddemler ve temerrüd kimesneler vakfın yerlerin cebren re‘âyâsı elinden alub kendüler eküb biçüb vakfın hakkını vermeyüb hılâf-ı şer‘ ve kânûn alınan yerleri geru sâhiblerine alıvirilüb ve sâir zulümleri görölüb istimâlet ile yine vakfın re‘âyâsı yerlü yerinde görölüt kadîmden evkâf-ı mezbûre hizmetde istihdâm olunub dergâh-ı mu‘allam çavuşlarından kıdvetü‘l-emâsil ve‘l-akrân Ca‘fer Çavuş zîde kadruhû mübâşir olub vakfın re‘âyâ ve berâyâsın hılâf-ı şer‘-i şerîf beğler ve subaşılar ve efnâ ve ta‘addîler ve sâir zaleme ve gâfillerinden muhâfaza-i vesâyetin ide deyu hükm-i şerîfim virilmek ricâsına arz eylemek **buyurdum ki** vardukda hak üzere vakfın re‘âyâsının ahvâlin teftîş idüb göresin müşarun ileyh emr-i şerîfim vakfın yazılı re‘âyâsı vech-i meşrûh üzere zulm ve ta‘addîlerinden bi‘l-fi‘il âhara gitmişler ise on yıldan beri Kosruba giden re‘âyâyı gerü kadimî beratın gönderüb dahi vakfın re‘âyâsın ol vechle kimesne rencîde ve remîde itdirmeyesin ve yerlerine gelen re‘âyânın yerleri ve bağ ve bağceleri âhar keferesine

düşmen ise alundığı hakk sebîli beraber idüb hılâf-ı şer' ve kânûn zabt etmişler ise ba'de's-sübût şer' ve kânûn üzere müteveccih olub yerlerini geru evvelki sâhiblerine tasarruf itdürüb ve zalemenin zulumlerin men' ve def' itdüresin ki vakf-ı mezbûrun ve kemâkân ma'mûr olanların evleri vakfa zarar ve mürettebolmakdan ziyâde hazer eyleyesin yazılı re'âyâsının birinden cürm-i galîz sâdır olursa hüccet virildükden sonra vakfın mütevellîsi Muharrem şer'le lâzım geleni siyâsete me'mûr olanlara edâ itdürüb hârice alub gitmeye ve bedel-i siyâset deyu yerleri alıviresin.

(Sayfa: 196)

Hüküm: 391

Bâ-hatt-ı

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki: bundan akdem kılar-ı âmirem mühimmâtıçün Mısır gemilerine ve sâir zehâir tahmîl olunub lakin deryâ mevsimi geçmekle bi-hükmillah gark olub ve bir kaçı pârelenüb zikr olunan zehâir gelüb vâsıl olmağla hâlâ kılar-ı âmiremde zehâire küllî müzâyaka olmağın emr-i şerîf-i sâbıkım mûcibince matbah-ı âmireme lâzım ve mühim olan zehâir şimdiden ihzâr olunub ve deryânın vakti ve mevsimi geldikde gönderilmesin emr idüb **buyurdum ki** vardukda bu bâbda bi'l-fi'il kemâl-i takayyüd ile mukayyed olub ve bu zamanı sâir zamana kıyâs itmeyüb emrim üzere mukaddemâ gönderilen evâmîr-i şerîfe mûcibince matbah-ı âmireme müte'allik olan eğer mukarredir ve eğer sâir zâd ve zevâddür şimdiden tedârik ve ihzâr ve binâ ve hizmet gönderüb min ba'd gemileri vakitsiz göndermeyesin ve zikr olunan gemiler helâk olmağla hâlâ kılar-ı âmirem mühimmâtı bazardan alınur ana göre mukayyed olub zâd ve zehâiri vakti ile gönderesin cümlesin sâir gemilere ile gönderesin şöyle ki vakti ile yolunda zâyi' ve telef itdirmeyüb cümle zehâir [silik] tahsîl idersin ona göre mukayyed olasın.

Hüküm: 390

Katip tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiştir.

(Sayfa: 197)

Hüküm: 392

Bâ-hatt-ı Hazreti Efendi

Bozova beğine ve Akdağ kadısına hüküm ki: Kayseriye nâibi Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Hasanlu nâm karye sipâhî meclis-i şer'a gelüb karye-i mezbûre re'âyâsından Ya'kûb Fakih nâm kimesne resm-i ra'yyetin vormeyüb inâd eyleyüb mezbûrun ahvâli karye-i mezbûrdavaki olan kurâ ahâlisinden suâl olundukda mezbûr Ya'kûb Fakih mezkûr. temessükler yazub Müslümanlara cerîde-i hâlî olmayub bundan akdem telbîs zuhûr idüb ahz olunmak üzere iken gaybet idüb hâliyâ Akdağ kazâsında olub ele getirilmek mümkün olmaduğun arz itmeğin **buyurdum ki** vadukda mezbûru ihzâr idüb ahvâlin az havâle iderse evkât-ı vechile tefûş idüb göresin mezkûr [silik] olasin mezbûru ihzâr idüb gaybet ider ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurub ele getirüb dahi arz olunduğu üzere mezbûrun telbîs eylediği zâhir olur ise ba'ade's-sübût habs idüb arz eylesin.

Hüküm: 393

Menteşe sancağıbeğine hüküm ki: Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb mukaddemâ donanma-i hümâyûn gemilerine icâzet virildikten sonra Eğriboz ve İnebahtı sancaklarıbeğleri ile muhâfazada iken Galus tarafına varıldıkda küffâr-ı hâ-kesârdan eser zâhir olmayub re'âyâ âsûde-hâl iki kıt'a fırkatelerine rast gelinüb gitdikden sonra siz yalnız etrâf ve eknâfı muhâfazada iken Çamlude nâm mahalde küffârın gece olmağla ancak birisi ele getirülüb bi'l-cümle yirmi nefer mikdarı adem mahrem idilüb ve re'âyâdan birkaç nefer halâs itdüklerin bildirmişsin elimde senden oldukda bu mahkûle hüsn-i tedbîr ve tedârik ve şecâ'at idi zuhûra getürmüşsin yüzün ağ olsun eyü tedârik etmişsin **buyurdum ki**vardukda min ba'd dahi kemâkân tamâm teyakkuz ve intibâh üzere olub ol cevânibde re'âyâ ve berâyâ ve âyende ve revende olan tüccâr ve zevâd gemilerine küffâr-ı hâ-kesâr ve kendü gemilerinden zarar ve gezend irişdirilmekten ziyâde ihtirâz eylesin inşaallahu te'âla zuhûra geleni hidemât-ı mebrûren ma'lûm-ı avâtıf-ı şâhânem olub inâyet-i aliyyeme mazhar omak mukarrerdir ona göre kemâkân bâb-ı muhâfazada dakîka fevt itmeyesin.

(Sayfa: 198)

Hüküm: 394

Gümölcine ve Kavak ve İpsala ve Hayrebolı ve Mağlağra ve Yenice-i Vardar ve Karasu ve Çorlu ve Gelibolu kadılarına hüküm ki: Südde-i sa'âdetimde koyun emîni olan dergâh-ı mu'allam çavuşlarından İlyas Çavuş mektûb gönderüb hâliyâ mahrûsa-i İstanbul'da et bulunmayub ziyâde müzâyaka olmağın taht-ı hükûmetinizde celeb tâifesi uhdelerinde olan zahîre koyunları ne mikdardır şimdiden tenbîh ve ad ve dahi başka defter idüb irsâl olmasın emr idüb **buyurdum ki** Hasan çavuş vusûl buldukda her birinüz bu husûsa bi'z-zât mukayyed olub taht-ı hükûmetinizde ne mikdar celeb var ise zimmetlerinde olan koyunu şimdiden ad idüb ne mikdar koyun olursa başka defter idüb mahz ve mahtûm-ı müşârün ileyh çavuşuma teslîm idüb gönderesin husûs-ı mezbûr mühimmâtıdır şöyle ki ad olunan koyun ketm ola ve yâhud noksan üzere gele beyân olunacak öZRünüz aslâ makbûl-i hümayûnumum olmayub ve azlle konulmayub envâ'-ı itâb ve ikâba mazhar düşersiz ana göre her birinüz gereği gibi mukayyed olub zehâir koyunların cem' idüb ber-vech-i isti'câl irsâl eyleyesiz ve her birinüz taht-ı kazâsından ne mikdar koyun irsâl olunacaktır başka defter idüb müşârün ileyh çavuşuma virüb dahi mezburu gereği gibi taht-ı kazanuzda olan koyunu bin senesinde vâki' olan Şa'bânü'l-mu'azzamnın guresine dek bi't-tamâm mahrûsa-i İstanbul'a göndermek bâbında ikdâm ve ihtimâm eyleyesin şöyle ki ihmâl ve imhâl itmenüzde tarih-i mezbûrda koyunlar gelüb bi't-tamâm vâsıl olmağla et bâbında müzâyaka çekile aslâ öZRünüz makbûl olmak ihtimâli değildir ana göre mukayyed olasın.

Bir sûreti

Vire ve Mirye ve Pınarhisarı ve Kırk Kilise ve Hasköy ve Yanbolı ve Yezahi-i Yanbolu ve Yenice-i Kızılağac ve Zağre-i atîk ve Zağre-i Cedîd ve Karanlık ve Karınâbâd ve İdos ve Roskasri ve Hatunâbâd ve Mesuri ve Ayolu ve Cerpan ve Kelsûret ve Ezunce ve On ve Hasköy ve Dimetoka ve Gümölcine ve Yenice-i Karasu ve Kavala ve Sultanyeri ve Mekri Karacek ve İpsala ve Suyolu ve Mağlak kadılarına vech-i meşrûh üzere.

Hüküm: 396**Bâ-hatt-ı Hümayun**

Ruscuk kadısına hüküm ki: akdâ kudâtü'l-müslümîn mahrûsa-i İstanbul kadısı Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb mahrûsa-i mezbûre kasabalarının ekserî sınıb sermâyesiz kalub yarar ve maldâr kasab tedârîki lâzım olub Ruscuk kazâsına tâbi' Harubuk nâm karye sâkinlerinden Endun Garak Kabres nâm zımmî metmûl ve maldâr olub kasablığa yarar idüğü ehl-i vukûf haber virmeğin mahrûsa-i İstanbul'da kasablık itmek için irsâl olunmak ricasına arz itmeğin **buyurdum ki** vardukda zımmî-i mezbûru yarar ademlere koşub İstanbul'a gönderesin.

(Sayfa: 199)

Hüküm: 398**Ba Hatt-ı hazreti Efendi**

İzmir kadısına hüküm ki: Tobhâne-i Amiremde emîn olan Ali dergâh-ı mu'allama mektûb gönderüb kazâ-i mezbûr sâkinlerinden kazgancı oğlu dimekle ma'rûf Ali nâm reise zahîre mühimmi için iki kıt'a tob virilüb zikr olunan tobları Tobhâne-i âmireye teslîm itmeden gemisi pârelenüb hâlâ zikr olunan topları karaya çekdüğü istimâ' olmağla hâlâ hâssa reislerden diğer Ali nâm reis gemisi ile ol cânibe müteveccih olmağla zikr olunan toblar mezbûre teslîm olunub Tobhâne-i âmireme gönderilmek ricâsına arz itmeğin **buyurdum ki** vusûl buldukda mezbûr Kazgancı oğlu Ali'yi gönderüb zikr olunan tobları mezkûr diğer Ali'ye teslîm itdürüb mu'accelen Tobhâne-i âmireme gönderesin anın gibi inâd ve muhâlefet iderse Südde-i sa'âdetime gönderesin ki gelüb cevâb vire.

Hüküm: 397**Bâ-hatt-ı Kurd Beğ Efendi**

Akkirman müfettişine ve sâbıkan İsmail Geçidi kadısı olan Mevlânâ Abdullah'a hüküm ki: merhûm Kadem Sultan Selim Han tâbe serâhûnun evkâfından Akkirman cânibi doksân dört senesinden bu âna gelince evkâf-ı mezbûre mütevellîsi Mustafa ve kendünün tarafından ademleri zabt ve tasarruf itmekle mâl-ı vakıfdan küllî mal ekl ü bel' idüb zimmetinde küllî mal-ı vakf olduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki** vusûl buldukda bi'z-zât bu husûsa mukayyed olub mütevellî-i mezbûra ve sâir mübâşiri ve kâtib ve bi'l-

cümle ihzârı lâzım olanları ihzâr idüb ber-def‘-i şer‘le görölüb fasl olunan zamanın muhâsebesin hak üzere teftîş ve tefahhus idüb ana göre mezbûr maslahatı ve sâir mübâşirleri mal-ı vakıfdan ne mikdar nesne kabz itmişlerdir ve câbî-i vakfa teslîm ve mutasarrıflarından ana göre muhâsebelerin görüb ba‘de’t-ta‘yîn şer‘-i şerîf mûcibince zimmetinde zuhûr iden mal-ı vakfı vakf için hükm idüb cem‘ ve tahsîl itdürüb mal-ı vakıfdan zimmetinde bir akçe ve bir habbe kodurmayasın hatta teftîşde tamâm hâk üzere olub tezvîr ve telbîsden ve şühûd-ı zûrdan arz olunduğı mâl-ı vakfın tahsîlinde ihmâl ve müsâheleden ve himâyetden ihtiyâd idüb hakk-ı sarîha tâbî‘ olasin.

(Sayfa: 200)

Hüküm: 400

Bâ-tahrîr-i Hazret Efendi

Basra beğlerbeğisine ve kadısına hüküm ki: bundan akdem Hoca Yaseboğlu nâm kimesne ile Selmon nâm yahûdi iki yüz bin lari ile incir almak için Bahreyn’e gitdüklerinde Basra’da sâkin incircü dimekle ma‘rûf Daz Ahmed nâm kimesne Bayreyn vezîri ile müttefik olmağla mezbûr yahûdiyi katl idüb envâl ve erzâkın ikisi alub envâ‘-ı zulm ve hayf eyledüğün mezbûrun şerîki i‘lâm itmeğün mezbûr Ahmed Dezâz Ahmed ahz olunub ahvâli şer‘le teftîş olunmak emrim olmuşdur **buyurdum ki** vusûl buldukda mezbûru her kande şer‘a ihzâr ve da‘vâ-yı hak ider hasımlarıyla beraber idüb bu husûsu ber-def‘-i şer‘le görölmüş değil ise şer‘le dikkat ve ihtimâm ile teftîş ve tefahhus idüb göresin mezkûr Ahmed Daz arz olunduğı üzere ehl-i fesâd ve şenâ‘at olduğı ve mezkûr yahûdiyi katl idüb malın gâret eyledüğü şer‘le sâbit olursa mezkûru muhkem habs itdürüb üzerine sâbit olan sûret-i sicilleriyle ahvâlin vukû‘u üzere yazub dergâh-ı mu‘allama arz eylesesin ammâ hîn-i teftîşde hak üzere celb ve ahz ile ehl-i fesâda himâyet olunmakdan ve hılâf-ı vâki‘kifayete i‘lâmından ziyâde hazer idüb hayre-i hakdan udûl ve inhırâf etmeyesin.

Hüküm: 399

Kapucı Nasuh Beğ’e virildi .

Bekri Ağa’ya hüküm ki: mersum vâlidem Sultan tâbe serâhânın tabiyyetinde çiftliğinde hizmet iden oğlandan on beşinden olunan ulûfesi yazılan ve on oğlan dahi ihrâc olursa ricâ olunmağın mahlûlâta yerleşdirile deyu fermân-ı hümayûnumum sâdır olmuşdur

buyurdum ki müşârün ileyhânın tabiyetine ve çiftliğine hizmet iden oğlanlardan on beş mahlûlâtıdan ihrâc iden ve on beşinden kâfi ulûfe pâyelerin kayd idesin.

(Sayfa: 201)

Hüküm: 401

Bâ-takrîr-i Efendi hazretleri

Suzanizâde Mehmed Çavuşa virilmiştir.

Bağdad beğlerbeğisine ve kadısına ve Cevazer kadısına hüküm ki: sâbıkan Basra beğlerbeğisi olan emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Ahmed dâme ikbâluhû kadırga mühimmiçün fermân olunan dokuz yük akçeyi Basra a'yânı olmağla her metâ'ın tebdîl idüb yirmi dört denk esbâb alub zıkr olunan esbâb Bağdad'da bey' olunub akçesi mu'accelen dergâh-ı mu'allamda hazîne-i âmireme teslîm olunmak için Basra gemisiyle otuz kırk nefer Basra kulu ile Bağdad'a gönderüb mezkûrlar Cevazer'e varduklarında Cevazer-i a'tiye gelüb zıkr olunan gemi'i alub içinde olan metâ'ın yirmi dengin gâret idüb ve kul tâifesi ekserin gemi reisiyle katl idüb küllî fesâd eyledüklerin müşârün ileyhe i'lâm itmeğın bu fesâdı her kim itmiş ise ele getirilüb zıkr olunan malı bî-kusûr tahsîl olunub mu'accelen Südde-i sa'âdetime göndermek emrim olmuştur **buyurdum ki** vusûl buldukda bu husûsa bi'z-zât gereği gibi mukayyed olub bu fesâdı ne asıl kimesneler eylemiş ise bi-eyy-i tarîk-i kân ele getirüb dahi zıkr olunan malı şer'le bî-kusûr tahsîl eyleyüb mu'accelen dergâh-ı mu'allama gönderesin ve bu fesâdı eyleyenler muhtâc-ı arz olanlar ise habs idüb arz eylesin değıller ise fesâd ve şenâ'atler şer'le sâbit oldukdan sonra şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eylesin ammâ bu bâbda tamâm hak üzere olub celb ve ahz ile ve arz ve tahsîl ile ehl-i fesâda himâyet olunub bu bahâne ile kendü hallerinde olanlara zulm ve ta'addî olmakdan ve kable's-sübût telef-i nefsdan hazer eylesin

Bir sûreti Basra Beğlerbeğisine ve kadısına

Bir sûreti [silik] beğlerbeğisine ve kadısına

(Sayfa: 202)

Hüküm: 405

Burusa kadısına hüküm ki: mahmiye-i Burusa'da vâki' olan merhûm ve mağfûrun leh ceddim Sultan Orhan tâbe serâhû i'nayetine bundan akdem senin arzın mûcibince Abdi nâm kimesneye tevcîh olunmuş iken hâliyâ mütevellîsi âhar kimesneye arz idüb ona dahi virilmiş imdi bu makûleler kadıya arz olunmayub merkûm Abdi'ye zabt itdirilmek emrim olmuşdur **buyurdum ki** vardukda meşîhat-i mezbûreyi arz itdüğün üzere Abdi'ye zabt itdürüb mütevellîye tenbîh eylesesin ki min ba'd tevliyyete müte'allik hizmetinde olub [silik] olduğu husûsa

Hüküm: 404

Ankara kadısına hüküm ki: nâibin olan Fethullah muktezâ-yı şer'-i şerîf üzere neyâbet itmeyüb irtişâ ve zulm ve ta'addîsi olmağın re'âyâ şekvî itdikleri ecilden nâib-i mezbûru ba'de'n-neyâbet olmağın re'âyâ istihdâm oluna deyu Ankara beğine hitâben hükm-i hümâyûnum irsâl olunmuşdur **buyurdum ki** vardukda te'hîr itmeyüb sen dahi mezbûru neyâbetden raf' idüb min ba'd neyâbet itdirmeyesin şöyle ki emr-i şerîfime muhâlif neyâbet itdirdüğün istimâ' oluna azl olunub mu'âteb olmak mukarrerdir ona göre mukayyed olasin mezkûru neyâbetde istihdâm eylemekden be-gâyet hazer eylesesin.

Hüküm: 402

Ankara sancağı beğine hüküm ki: bi'l-fi'il Ankara mahkemesinde nâib olan Fethullah irtişâdan hâlî olmayub kadıya dahi irtişâ itdürüb bi'l-cümle re'âyâ ve berâyâyâ zulm ve ta'addî idüb de'âvî husûsunda vârid olan ahkâm-ı şerîfime muhâlefet eylediği arz olunmağın nâib-i mezbûr raf' olunub mahkeme-i mezbûrede âhâr nâib istihdâm itdirilmek emr idüb **buyurdum ki** vardukda göresin fi'l-vâki' arz olunduğu gibi ise nâib-i mezbûru raf' itdürüb min ba'd neyâbet itdirmeyesin şöyle ki emr-i şerîfime muhâlif min ba'd neyâbet eyleye arz eylesesin ki hakkından geline.

Hüküm: 403

Kâtip tarafından üzeri çizilmiş iptal edilmiş hüküm

(Sayfa: 203)

Hüküm: 407**Bâ-hatt**

İstanbul'da şehremânetine hüküm ki: Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb mahrûsa-i İstanbul'da yahûdiler kapusundan Balık Bazarı kapusına varınca hizâr duvarı kurbünde olan arazi-i hâliyede nice ehl-i fesâd varub fesâd iderler deyu şekvî olunmağın ahâlî-i mahalleye tenbîh olundukda arazi-i mezbûrenin sâbıkan iki başları taş duvar ile tutulmuşdı ihrâk vâki' oldukda ihrâk olmağın ehl-i fesâda himâyet olmuşdur tekrar emr idüb iki başları tutulmak ricâ eylediklerine arz itdükleri ecilden kendü yanlarından binâ itdirmek emr idüb **buyurdum ki** vardukda arazi-i hâliye-i mezbûrenin iki başlarını ahâlî-i mahalle kendü yanlarında binâ itdüresin

Hüküm: 408**Bâ-hatt-ı Yahya Çelebi**

Diyarbakir beğlerbeğisine ve Amed kadısına hüküm ki: sen ki beğlerbeğisisin Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Diyarbakir'e tâbi' Şahbasdı ve Dasti Eşak taraflarının zimmetlerinde küllî mâl-ı mîrî olup edâsında ta'allül ve inâd itdüklerinden inayetle kat'ı tarîk idüb âyende ve revendeye gâret ve hasâret itmekden hâlî olmayub isyânları mukarrerdir deyu bildirdüğün ecilden fesâd ve isyanları sâbit olanların haklarından şer'le lâzım gelen icrâ olunmak emr idüb **buyurdum ki**vardukda anun gibi tavâif-i mezbûreden fesâd ve isyân idenlerin bilâ-def'-i şerle fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr eylemiş olmayan husûsların hasımları müvâcehelerinde şer'le teftîş ve tefahhus eyleyüb üzerlerine sâbit olan eğer mal-ı mîrî ve eğer gayrıları hukûk-ı nâsıdır bî-kusûr alındıktan sonra ehl-i fesâddan sipâhî olanları habs ve arz eyleyesin olmayanları haklarında şer'le lâzım geleni icrâ eyleyesin.

Bir sûreti Musul Beğlerbeğisine

Hüküm: 409

Musul beğlerbeğisine ve kadısına hüküm ki: Diyarbekir beğlerbeğisi Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Diyarbekir'e tâbi' Şahbasdı ve Daştı ve Eşti tâifelerinin zimmetlerinde küllî mâl-ı mîrî olup edâsında ta'allül ve inâd itdiklerinden inayetle kat'ı tarîk idüb âyende ve revende gâret ve hasâret itmekden hâlî olmayub isyanları mukarrerdir deyu bildirmeğin fesâd ve isyânları sâbit olanların haklarından şer'le lâzım geleni icrâ eleyesin deyu müşârün ileyhe hükm-i hümayûnum irsâl olunmuşdur **buyurdum ki** vardukda bu bâbda sen dahi mukayye olup anun gibi tavâif-i mezbûreden ve ol cânibde bulunub fesâd ve isyânı mukarrer olanları ele götürüb Diyarbekir beğlerbeğisine irsâl eyleyesin ki ahvâlleri anda görüle.

(Sayfa: 204)**Hüküm: 409**

Şam beğlerbeğisine ve kadısına hüküm ki: hâliyâ Anadolu kadıaskerim olan a'lemü'l-ulemâi'l-müte'ahhirîn efdalü'l-fudelâi'l-müteverri 'in ve'l-yakîn mevlânâ Abdülbâkî dâme fezâiluhûnun tarafından ta'yîn olunmuş kassâm yoğiken Taloğlu dimekle ma'rûf kimesne kıbel-i şer'den kassâm nasb olundum deyu nice kimesnenin küllî mallarını ekl idüb bundan hâlî olmaduğın bildirmeğin **buyurdum** kivasûl buldukda müşârün ileyh tarafından kassâm ta'yîn olunmağın mezbûr kimesne vech-i meşrûh üzere kimesnenin malın ahz eylediği vâki' ise def' idüb min ba'd kimesnenin malına ol tarîkle dahl ve ta'arruz itdirmeyesin ve müşârün ileyh tarafından kassâmı vardukda askeriye müte'allik kimesne nesnesin kabz etmişise ba'de't-tenbîh mansûr itdiresiz.

Hüküm (...)

Kâtip tarafından üzeri çizilmiş iptal edilmiş hüküm

(Sayfa: 205)**Hüküm: 410****Bâ-hatt-ı hazret Efendi**

Sere sancağbeğine ve Tameşver ve Göle kadılarına hüküm ki: sâbıkan Segedin kadısı mevlânâ Atıf Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb kendünün müteveffâ Abdülhayyâr nâm kardaşının Gazanfer'in tahtü'ş-şer' habes ve katlini îcâb ider husûsu yoğiken hâlâ Tilvan kadısı olan mevlânâ Sinan hilâf-ı vâki' hakkında bazı sicil itdürüb Yelvad zâbiti

Hasan'ın Hüseyin'e virüb ol dahi mahbûs ve ...eyleyüb ...beğ Hüseyin'de olub ba'dehû müşârün ileyh merkûm Gazanfer'in ve bir müslümanın ve iki kâfirin boyunların urub zulm ve hayf eyleyüb mezkûr Gazanfer'in verese-i kibârı tarafından vekâlete ve Sarı tarafından vesâyeten şer'le görülmek sâbit emr-i şerîfim virilmek ricâ itmeğin **buyurdum ki** vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olub şer'le ihzârı lâzım olanları meclis-i şer'a ihzâr ve müdde'îleri ile beraber idüb ve gaybet idenleri şer'le buldurub getürdüb ber-def'-i şer'le fasl olunmayub ve on beş yıl mürûr itmiş değil ise hak üzere şer'le teftîş idüb göresin zikr olunan kimesnenin mûcib-i katl üzerlerine fesâd ve şenâ'atleri sâbit sicil olmağla mı katl olunmuşdur yohsa şer'a muhâlif mi katl olunmuşdur eğer şer'le medhal-i katl cürm-i galîz sâdır olmağla katl olunmuş değiller ise kâtil muhtâc-ı arz olanlardan ise habs idüb hak üzere arz eylesin değiller ise şer'le haklarında lâzım geleni edâ eylesin ammâ hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi' olub ber-... idüb ve arz ve tafsîle hılâf-ı şer'-i kavîm iş olunmakdan ziyâde hazer eylesin.

Hüküm: 411

Ankara beğine ve Ankara kadısına hüküm ki: Haymana mukâta'asına emîn olan Muhammed irsâline ... karîb olmağla akrabâsından za'îmleri ve mukâta'a kâtibi Ahmed ile mukâta'a-i mezbûre re'âyâsına varub rüsûm ve hukûkdan iki bin mikdarı akçe cem' idüb Ankara'ya gelürken Hamanşahlu nâm karyeden Taşyetür mezbûr oğlan ve Nasuh ve Aksan Bayram ve Kurd ve Süleyman ve Hüsam ve Süleyman nâm kimesneleri ... ise nefer eşkiyâ ile basub cem' eyledikleri malı Yaraşdı nâm ve Neteye yağma idüb ...ehl... bazı ki oldukları akçei zâviyeddâr olub Süleyman ve Dulkadir ... şer'a da'vet olundukda itâ'at-i şer' olunmayub muhârebe ... mübâşeret idüb ele gelme ve küllî mal-ı mîrî zimmetlerinde kalmağın mâliye tarafından zuhûra getürilmek için mufassal hükmi hümayûnum virmeğin **buyurdum ki** vusûl buldukda bu husûsiçün mâliye tarafından virilen hükmi hümayûnum mûcibince tahmîn idüb şer'-i şerîfe muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin.

(Sayfa: 206)

Hüküm: 414

(...) virildi

Fî 16 r .sene elf

Bâ-hatt-ı Yahya Efendi

Kars beğlerbeğisine hüküm ki: hâlâ Kars'da gönüllü gedüğü mahlûl düşdükde yarar ve tuvânâ olub elinde emri olan atlu ve tutlu yigitler virilmeyüb ellerinde emirleri olmayan ecnebîlere virilmekle ellerinde emirleri olanlara zulm ve gadr olduğu i'lâm olunmağın ellerinde emirleri olmayanlara min ba'd gönüllü gedüğüne rızâ-yı şerîfim yokdur **buyurdum ki** vusul uldukda emr-i celîlü'l-kadrim mûcibince Kars gönüllü gedüğü mahlûl düşdükde min ba'd emirleri olmayanlara virilmeyüb ellerinde gönüllü gedüğüne emirleri olan yarar Rum beğlerine tevcîh eylesin.

Hüküm: 413

Bâ Hatt-ı

Haleb defterdârına hüküm ki: Kars'da gönüllü gedüğü mahlûl deyu ellerinde emri olan yarar Rum beğlerine virilüb ecnebîden ellerinde emri olmayanlara virildüğü i'lâm olunmağla min ba'd ellerinde emri olmayanlara gedüğü tevcîh eylemeyesiz deyu Kars beğlerbeğisine hükm-i hümayûnum gönderilmişdir **buyurdum ki** vusûl buldukda sen dahi min ba'd beğlerbeği tezkire ile elinde emri yoğiken gedük olmayanları deftere kayd itmeyüb emr-i hümayûn mûcibince tevcîh olunanları defterine kayd eylesin.

Hüküm: 412

Bağdad voyvodasına hüküm ki: hâlâ İsmail Geçidi nâm mahalde binâ olunan kal'a etrafında mukaddemâ vilâyete tâbi' olan Haçlu ve Çaylu ve Babale nâm kullar bundan akdem Dersa'âdet ağası müteveffâ Mehmed Ağa'ya temlîk olunub mülk-nâme-i hümayûnum virildikten sonra ol dahi medîne-i mezbûreye vakf eyleyüb sınır-nâmesinde mestûr ve mukayyed iken kadîmî Bağdad'a tâbi'dir deyu senin ...câbîsine zabt itdirmeyüb inâd itdüğinden câbîsi varub temessükleri ibrâz itdükde ana dahi amel itdüğün bildirdüğü ecilden bu bâbda mukayyed olunmuşdur**buyurdum ki**vardukda vech-i meşrûh üzere müteveffâ-yı müşârün ileyhe temlîk olunub mülk-nâme-i hümayûn virilüb medîne-i mezbûreye vakf eylediği sınır-nâmede mukayyed olan göllerinde dahl

ve ta'arruz itmeyesin emr-i şerîfime muhâlif vaz' olunmakdan hazer eylesesin sonra mu'âteb olursun gaflet itmeyesin.

(Sayfa: 207)

Hüküm Numarası Yok

Yazub arz eylesesin ki te'hîr olunmayub fermân-ı kazâ-cereyânım gönderilüb bir vechle haklarından geline ki sâir eşkiyâ mûcib-i ibret ve nasîhat vâki' ola ve eğer re'âyânın ta'addîsi yeri birinden ise onları dahi ihzâr idüb gaflet iderlerse şer'le buldurması lâzım olanlara buldurub getürdüb mukaddemâ ber-def'-i şer'le görülmeyüb üzerinden on beş yıl mürûr itmeyen husûsların hasmı müvâcehesinde hak üzere evkât-ı vechile teftîş ve tefahhus idüb her kimin fesâd ve şenâ'ati ve zulm ve ta'addîsi sâbit ve zâhir olursa aslâ mecâl vermeyüb ve kimesneye himâyet itmeyüb şer'le mahallinde lâzım geleni icrâ eylesin ammâ hîn-i teftîşde hak üzere olub celb ve ahz ile arz ve tasaddî ile himâyet idüb kendü hallerinde olanlara zulm ve ta'addî olmakdan ve şuhûd-ı mezbûrdan ve kable's-sübût telef-i nefsdan begâyet hazer eylesesin ve beğlerbeği ve mirlivâ ve voyvodaları ve ümenâ ve amel ve sâir zaleme tâifesi ziyâde atlu ile re'âyânın üzerine çıkarmayub mufassal ve meccânen yem virdiklerin ve arpa ve saman ve koyun ve kuzu ve tavuk ve sâir me'kûlât kısmet cebren aldırmayub ve hukûk-ı şer'a ve rûsûm-ı örfiyelerin dahi şer' ve kânûn ve defter mûcibince aldırub ziyâde aldırmayasın benim bu bâbda ziyâde ihtimâm-ı hümayûnum vardır zikr olunan husûsları giru vazife yoklasam gerekdir emr-i hümayûnuma muhâlif bir kimesneye zulm ve ta'addî olduğu mesmû'-ı hümayûnum ola aslâ beyân olunacak özrünüz makbûl olmayub merhûm ve mağfûrun leh babam Sultan Selim Han ve sâir ecdâd-ı izâmım rûhiçün bir vechle haklarından geldürin ki inkırâz alınan eline nâsda meşhûr ve sadattan olur (...) olası ona göre mukayyed olub zulm ve ta'addî itmeyesiz ve a'dâyâ anu ihzar ve sâir ehl-i fesâda itdirmeyesiz ammâ bu bahâne ile kimesneye avdetten kendü hallerinde olanlara zulm ve ta'addî olmakdan ziyâde hazer eylesesin bu husûsiçün re'âyâdan hükm olub Bekren çavuşa ve gayra nâheler akçesi deyu bir akçe ve bir habbe aldırmayub re'âyâyı her vechle siyânet eylesesin sonra sizden bilinür netîcesi size âid olur gaflet itmeyesiz.

Bir sûreti Şehr-i Zor beğlerbeğisine

Bir sûreti Basra beğlerbeğisine

Bir sûreti Urmiye beğlerbeğisine

(Sayfa: 208)

Hüküm: 416

Bâ-hatt-ı Murad Efendi

Akkirman beğine hüküm ki: mektûb gönderüb bundan akdem Özi muhâfazasıçün Akkirman tarafından olan kurâdan bir toyca ve dört yüz nefer akıncı ta'yîn olunub ilâ [silik] olan Akkirman beğleriyle aşub def'-i mazarrat-ı a'dâ üzere iken hâlâ Bender beği Mehmed Beğ dernekim vardır deyu zikr olunan akıncıları yanına da'vet idüb tebgîr ve tazyîk idüb ve Akkirman sancağı hükmi hâkânîden beru müstakil sancak ve Bender sancağı ta'yîn zamanında ifrâz olmuş hâdissancak olmağla serhade dernek ve cem'iyet lâzım geldükde Bender Beği Akkirman beğine tebe'iyet idegelmiştir üslûb-ı sâbık üzere Bender beği zikr olunan akıncılara ta'arruz itmeyüb ve cem'iyet lâzım geldikde seninle yekdil ve yekcihet olmak ricâsına arz eyledüğün ecilden **buyurdum** kivusûl buldukda anın gibi ol cânibde dernek ve cem'iyet lâzım geldikde kadîmden ne vechle olugelmiş ise geru ol vechle Bender beği ile yekdil ve yekcihet olub kadîmden olıgeldiği üzere hidemât-ı hümayûnumda bezl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mahsûr idesiz.

Hüküm: 415

Bağdad beğlerbeğisine ve vilâyet-i mezbûrede vâki' olan sancakbeğlerine ve elviye-i mezbûrede olan kadılarına hüküm ki: hâlâ taht-ı hükûmetinizde olan re'âyâ ve berâyâ ve tüccâr ve züvvâr eyyâm-ı hümayûn-ı adâlet-makrûnumda isti'cal ve merkaliyal olub leyl ü nehar kâr ve kesblerine iştigâl üzere olmağla devâm-ı devlet ve sebât-ı hüsnîyetim ed'iyyesine meşgûl olmaları mühimmât-ı dîn ü devletden iken beğlerbeği ve mirlivâ voyvodaları ve ümenâ ve ammâl ve mübâşirîn-i emvâl ve zü'emâ ve erbâb-ı tımar ademleri ve sâir zaleme tâifesi her biri bir tarîk ile re'âyâ ve berâyânın hılâf-ı şer' malların olduklarından mâ'adâ hukûk-ı şer'iyye ve rusûm-ı örfiyyelerin dahi şer' ve kânûn ve defter mûcibince almayub ziyâde alub bunun emsâli zulm ve ta'addîlerine nihâyet olmamağla ahâlî-i vilâyetden nicesi terk-i diyâr idüb bir dahi mücerred celb ve ahz için tâbi' olub def'-i mezâlim ve raf'-ı müzâyaka mukayyed olmadığınız ecilden memleket harâb olmasına siz bâ'is ve bâdî olduğunuzdan istibâh yokdur bu bâbda azille konulmayub gereği gibi hakkınızdan gelmek lâzım gelmiştir **buyurdum ki** vusûl buldukda işbu fermân-ı hümayûn-ı devlet-i fesânımı ol diyârdan Celîlü'l-a'yârda kasabât ve kurâ ve sâir mücemmi'-i nâs olan mahallerde nevvâr ve re'âyânın yüzlerine

kıra'at itdürüb ma'lum-u şerîfin kemâlk-i mertebe iz'ân itdürdükden sonra anun gibi re'âyâdan biri gelüb zikr olunan zalemeden tazallüm eyledükde te'hîr itmeyüb zaleme bâ'is ve bâdi olan zâlimi ihzâr idüb dikkat ve ihtimâm ile bi'l-fi'il mukayyed olub sırran ve alenen yine teftîş ve tefahhus idüb eyledikleri fesâd ve şenâ'atleri şer'le üzerlerine sâbit olursa ashâb-ı hukûka şer'le sâbit olan hakların alıvirdükden sonra aslâ zalemeye himâyet itmeyüb mecâl vormeyüb mahallinde şer'le haklarından gelesiz muhtâc-ı arz ise muhkem habs idüb üzerine sâbit olan mevâddınsûret-i sicilleriyle ahvâlin vukû'u üzere yazub...

Sayfa: 209

Hüküm: 417

Luri beğlerbeğisine ve zikr olunan beğlerbeğiliklerde vâki' olan sancakbeğlerine ve kadılarına hüküm ki: vilâyet-i mezbûre kuvve-i kâhirem-i şâhâne ve saltanat-ı pâye-i mülûkânemle feth olunmak memleket olub re'âyâ ve berâyâsı eyyâm-ı hümayûn-ı adâlet makrûnumda [silik] ve ferîhiyyü'l-hâl leyl-ü nehâr kâr ve kesblerine iştigâl üzere olmaları ehemm ve mühimmâtdan iken siz def'-i mezâlim ve def'-i mümâyaka kemâl-i tebdîle mukayyed olmayub zalemeye himâyet etmekle ahâlî-i vilâyetden nicesi terk-i diyâr idüb memleketin bağlamasın ne bâ'is ve bâdî siz olduğunuz ecilden müntehâ haklarından gelinmek lâzım gelmiştir **buyurdum ki** vardukda işbu fermân-ı adâlet-nişânımı ol cânibde mücemmi'-i nâs olan bazarlarda ve kurâlarda nidâ itdürüb re'âyânın yüzlerine kıra'at itdürüb anun gibi re'âyâdan biri gelüb tezallüm eyledikde hasmı her kim ise beraber idüb dahi ber-def'-i şer'le görölüb fasl olunmayub on beş yıl mürûr olunan husûsların dikkat ve ihtimâmla görüb hılâf-ı şer'-i şerîf akçesin aldığı şer'le sâbit olursa ta'allül ve nizâ' itdirmeyüb bî-kusûr alıvirüb zulm ve ta'addîleri def' ve raf' idüb def'a sâbit olunanları ism ve resimleriyle yazub bildirsin ki te'hîr ve tevakkuf eylemeyüb fermân-ı hümayunum gönderilüb bir vechle haklarından geline ki sâirlere mûcib-i ibret ve maslahat vâki' ola ve bi'l-cümle bu bâbda anun gibi mukayyed olub hıfz u hırâset-i memleket ve zabt ü siyânet-i ra'ıyyet husûsunda her vechle ikdâm ve ihtimâm idüb re'âyâ ve berâyânın zaleme tâifesine ... vormeklerin ve arpa ve saman ve tavuk ve koyun ve kuzu ve sâkin me'kûlât müştemil aldırmayub ve ehl ve iyâlleriyle sâkin oldukları evlerine koydurub her nealurlar ise narh-ı rûzî üzere aldırub ve hâsıl eyledikleri terekelerinin ve mûcibince ve koyub hakkı ve yayla hakkı ve sâir rûsûm-ı

ra'ıyyetlerin şer' ve kânûn ve defter mûcibince aldırub bir akçe ve bir habbe ziyâde hakların aldırub bu husûsu yoklayub görmesi gerekdir şöyle ki eyyâm-ı hümâyûn-ı adâlet-makrûnumda bir ferd zulm ve ta'addî olduğu mesmû'-ı hümâyûnumum ola aslâ ve kat'â beyân olunacak özrûn makbûl olmayub merhûm ve mağfûrun leh babam Sultan Selim Han ve sâir ecdâd-ı izâmım rûhlarıçün bir vechle haklarından geldüresin ki ... alıvirilsin elsine-i avâtıfda meşhûr ve destân ola deyu hükm-i şerîf yazılmışdır.

Bir sûreti Kôri beğlerbeğisine ve vilâyet-i mezbûrede vâki' olan sancakberğlerine ve kuzâta yazılmışdır.

Bir sûreti Gence beğlerbeğisine ve vilâyet-i mezbûrede vâki' olan sancakberğlerine ve kuzâta yazılmışdır.

Bir sûreti Tomanes beğlerbeğisine ve vilâyet-i mezbûrede vâki' olan sancakberğlerine ve kuzâta yazılmışdır.

(Sayfa: 210)

Hüküm: 419

Fi'l-erba'a

Bâ-hatt-ı Murad Beğ Efendi

Samandıra beğine ve Belgrad kal'ası dizdârına hüküm ki:

Bosna beğlerbeğisi Hasan dâme ikbâluhû mektûb gönderüb Karka sancağı serhadde vâki' olmağın küffâr-ı hâksâr tarafından bazı eşkiyâ cem' olub memâlik-i mahrûsada olan re'âyâ gelüb ta'addî ve tecâvüzden hâlî olmayub livâ-i Karka'da yat ve yarak olmamağla küffâr def'-i mazarratı husûsunda küllî müzâyaka olduğun i'lâm itmeğın anun gibi i'lâm oldukda Belgrad kal'asından kifâyet mikdarı yarak virilmesin emr idüb **buyurdum** kivusul buldukda anun gibi küffâr-ı bed-fi'âlin mazarratı def'i içün yat ve yarak lâzım olub Karka beği taleb eyledükde Belgrad kal'asında olan yarakdan kifâyet mikdarı yat ve yarak viresin avk ve ta'allüliden ziyâde ihtiyât idesin.

Hüküm: 418

Kâtip tarafından üzeri çizilmiş iptal edilmiş hüküm

(Sayfa: 211)

Hüküm: 420

Kapucibaşılar kethüdâsına virildi

Fî 13 r sene elf

Kapucıbaşı Mehmed Ağa'ya hüküm ki: mukaddemâ voyvodası olan Vardar voyvodasının yağma olunan esbâb ve cevâhirinden dört yük akçelik mikdarı esbâb-ısâbıkâ Mustafa ve Mehmed nâm kimesne almışdır deyu i'lâm olunub zıkr olunan esbâb mezbûrlardan tahsîl olunmak lâzım olmağın **buyurdum ki** vardukda fi'l-vâki' mezbûr voyvodanın esbâb ve cevâhirinden ol mikdar nesne mezbûrlar sirka itdüğü şer'le zâhir olursa mezbûrlardan bî-kusûr tahsîl idüb ahz ile varan ademe teslîm eyleyesin ne vechle tedârik ... ammâ bu bâbda hak üzere olub kimesneye hılâf-ı şer' zulm ve ta'addî olmakdan ihtiyât idesin.

Hüküm: 421

Bâ-hatt-ı hazreti Efendi

Musul beğlerbeğisine ve Sencar kadısına hüküm ki: sen ki kadısın dergâh-ı mu'allama mektûb gönderüb zıkr olulan şâyi' ve şerîk tâifesi demekle ma'rûf tâifeden bazı ehl-i fesâd kırk elli ile gelüb Sencar ahâlisinden evânî gasb ve Musul'a giden kervanın yollarına inüb sekiz nefer kimesneyi katl ve mevcûd bulunan emvâl ve esbâbların gâret idüb bir def'a dahi Musul kerbanı Haleb'den gelüb Bağdad'a giderken anların dahi yolub basub dört nefer kimesneyi katl ve iki bin altunluk mallarını gâret ve hasâret idüb defa'atle ahkâm-ı şerîfe vârid olub da'vet olunduklarında şer'-i şerîfe ve emr-i hümâyûna itâ'at itmeyüb fesâd ve şenâ'atden hâlî değıllerdir deyu bildirdüğün ecilden **buyurdum ki** vusûl buldukda zıkr olunan ehl-i fesâdları her kande bulunmazlarsa esân vechiyle ele getürüb ahvâllerin hak üzere teftîş idüb göresin vech-i meşrûh üzere katl-i nefis idüb fesâd ve şenâ'at ütdüklerin şer'le sâbit olursa ehl-i fesâdı himâyet itmeyüb şer'le lâzım geldüğü üzere muhkem haklarından gelesin muhtâc-ı arz olan eşkiyâyı habs idüb vukû'u üzere arz eyleyesin ehl-i fesâdı behemehâl def' idüb re'âyâ ve berâyâdan bir ferd ta'addî ve tecâvüz itdirmeyesin ihmâlin istimâ' olunursa azl olunduğundan mâ'adâ envâ'-ı itâba ve ikâba müstehak olursun.

(Sayfa: 212)

Hüküm: 422

Bâ-hatt-ı hümayûn

Karaman beğlerbeğisine ve Kırşehir ve Kara Geçid ve Bozdapare kadılarına hüküm ki: siz ki Bozdapare ve Kara Geçid kadılarısız dergâh-ı mu'allama mektûb gönderüb Kırşehir sancağında sâbikan Bozda mukâta'asını iltizâm iden Şenlik ve Zuyal ve Ali ve Selim ve Mustafa ve Süleyman nâm kimesneler ziyâde eşkiyâdan olmağla re'âyânın bazısın on dokuz yük malları alub fesâd ve şenâ'at eyledükleri arz olundukda mukâta'a-i mezbûreden raf' olunub ve Rum beğlerbeisi ve dergâh-ı mu'allam çavuşlarından Mehmed Çavuş mübâşeretleri hukûk-ı fukarâ alınub haklarından gelinmek için ahkâm-ı şerîfe virilmeğın Rum beğlerbeğisi tarafından ta'yîn olunan adem ve mezbûr Çavuş ve yeniçerilerim ağası tarafından ehl-i fesâd ele getürmeğe me'mûr olan yeniçeriler ile Şa'banlu nâm karyeye varılub da'vet olunduklarında fesâd ve şenâ'ate mübâşeret idüb itâ'at itmediklerinden mâ'adâ sipâhî oğlanı neza olan Veli Nasuh nâm kimesne'i yanlarına alub seksen ve doksan nefer atlu ve yirmi aded tüfenk endâz eşkiyâ ile kendülerden da'vâ-yı hak idüb mukâta'a-i mezbûreye emîn ta'yîn olunan Etar kethüdâ nâm kimesnei nasb-ı mezbûr Veli Nasuh tutub habs eyledikten sonra küllî mallarını alub zikr olunan şenâ'atlerin ellerine teslîm itmekle mezbûrlar dahi merkûm Etar kethüdâyı iki ellerini bağlayub oka tutub bazı a'zâsın kesüb şenâ'at ile katl ve meyyitin ihrâk idüb ve şerîki Musa ve oğlanı dahi muhkem mecrûh idüb ve mukaddemâ Hüdayioğlu ve Hüseyin nâm kimesneleri katl ve iki nefer yeniçerii ve Mehmed ve Sancioğlu ve Tozlad ve Abdi nâm kimesneleri mecrûh idüb ve karye-i mezbûre halkının emvâl ve esbâblarını gâret ve hasâret idüb ve mezbûr Havi'nin dahi evin basub bir ademini mecrûh ve esbâblarını alub bu def'a dahi bilâ te'hîr haklarından gelinmeyüb fesâd ve şenâ'atleri yanlarına kalursa celâlî olub âlemi fesâd ve ...deyu bildirdüğın ecilden husûs-ı mezbûr pâye-i serîr-i sa'âdet makremeye arz olundukda haklarından gelinmek için hatt-ı hümayûnummla fermân-ı şerîfim sâdır olmağın **buyurdum ki** vusûl buldukda zikr olunan ehl-i fesâd her kande bulunur ise zikr ve şer'a itâ'at itmeyüb fesâd ve şenâ'ate mübâşeret ider ise damları heder olmak üzere ele getürüb dahi ahvâlleri hak üzere göresin arz olunduğı üzere zikr olunan ehl-i fesâdın fesâd ve şenâ'at eyledikleri üzerlerine sâbit olursa ehl-i fesâda aslâ mecâl vormeyüb iktizâ itdüğüne göre haklarından gelesin ehl-i fesâda meyl ve vikâyeden ve celb ve ahz olunmağla halâs olub

ve kendü hallerinde olanlara hılâf-ı şer‘ zulm olunmakdan hazer idesin hakk-ı sarîha tâbi‘ olasin.

Bir sûreti ... olmuşdur

Bir sûreti Rum beğlerbeğisine ve ve umûmen kadılarına

Bir sûreti Bozok beğine ve zıkr olunan kadılara

Bir sûreti Karaman beğlerbeğisine ve Bozok voyvodasına ...

Bir sûreti zıkr olunan (...) ve çavuş ve kadılarına ve mübaşir

Bir sûreti zıkr olunan (...) ve çavuş mübaşir

Bir sûreti zıkr olunan kadılara ve bir çavuş mübaşir

(Sayfa: 213)

Hüküm: 423

Köpri beğine ve livâ-i mezbûrda vâki‘ olan kadılara hüküm ki: sâbıkan Bozdapare mültezimleri olan Şenlik ve Zubal yalı ve Ali ve Selim ve Mustafa ve Süleyman nâm kimesneler ziyâde eşkiyâdan olmağla neferlerinin nâ-hak yere dokuz yük akçe anı alub fesâd ve şenâ‘at eyledikleri arz olundukda hukûk-ı fukarâ alınub haklarından geline deyu birkaç def‘a ahkâm-ı şerîfe virilmeğin Şa‘banlu nâm karyede bulunub şer‘a da‘vet olunduklarında itâ‘at eylediklerinden mâ‘adâ mukâta‘a-i mezbûreye emîn ta‘yîn olunub da‘vâ-yı hak iden Sinan kethüdâ ve Musa ve oğlu küllî ehl-i fesâd ile asıl mezbûr Sinan kethüdâyı çarmağa girüb siyâset idüb ve işe bakub ve iki nefer yeniçeri ve Mehmed ve Eşci ve Ali ve Abdi nâm kimesneleri mecrûh ve ...ve Ali ve Vasil nâm kimesneleri katl idüb fesâd ve şenâ‘at eyledükleri arz olunmağın haklarından gelinmek için hatt-ı hümayûn-ı sa‘âdet makrûnum fermân-ı şerîfim sâdır olmağın Karaman beğlerbeğisi ile Kırşehir ve Bozda ve Kara Geçid kadılarına hüküm-i şerîfim gönderilmişdir lakin zıkr olunan ehl ol taraftan inâyet idüb taht-ı hükûmetinize gelür ise ele götürilmek emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda anun gibi zıkr olunan ehl-i fesâd tâifesi taht-ı hükûmetinde bulunur ise itâ‘at-i şer‘ itmezler ise damları heder olmak üzere ele götürüb dahi ahvâllerini hak üzere göresin vech-i fesâd ve şenâ‘at bulunanların ba‘de’s-sebt şer‘le haklarından gelüb icrâ-yı hak eyleyesin ihmâl ve müsâheleden ve celb ve ahz sebebi ile kâtil ve ehl-i fesâd ve himâyet olunmakdan ziyâde ihtiyât idüb hazer tayin olasin.

(Sayfa: 214)

Hüküm: 425

Anadolu beğlerbeğine ve Lazkiye kadısına hüküm ki: Sen ki kadısın Kesdel ve Ceharşenbe ve Erle kadılarıyla Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb nefsi-i Lazkiye'de sâkin olan Hüsam ve İbrahim nâm kadıların zulm ve ta'addîsi mukaddemâ i'lâm olundukda teftîş olunub arz olunmak için emr-i hümayûnum vârid olmağla mezkûrân kadılar ber-def' meclis-i şer'a ihzâr olunub üzerlerine nice mevâd sâbit oub sicil olub def'a-i sâniyede meclis-i şer'a da'vet olunduklarında itâ'at-i şer' itmeyüb firâr idüb ashâb-ı hukûkun hakları kalduğundan mâ'adâ ahâli-i vilâyet meclis-i şer'a gelüb mezkûrân Hüsam ile İbrahim'in zulm ve ta'addîsinden âciz ve ferûmânde olduk şöyle ki vilâyetimizden raf' olunmayalar cümlemiz terk-i vatan itmek mukarrerdir deyu tazallüm eylediklerinde arz eyledüğün ecilden nice beled ola deyu hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûnumla fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur **buyurdum ki** vusul buldukda mezkûrân Hüsam ile İbrahim her kande ele getürüb dahi alâkaların ol vilâyetden kat' idüb dahi mûmâ ileyh çavuşuma teslîm idüb vilâyet-i Kıbrıs'a gönderesiz.

(Sayfa: 214)

Hüküm: 424

Musul beğlerbeğisine ve Sencar kadısına hüküm ki: sen ki kadısın Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb ekrâddan Şamiz ve Şerik tâifesi demekle ma'rûf tâifeden bazı ehl-i fesâd kırk elli nefer ile gelüb Sencar ahâlisinin evlerin basub ve Musul'a giden kerbanın yollarına inib sekiz nefer kimesneyi katl ve mevcûd bulunan emvâl ve esbâbların gâret idüb defa'ât ile ahkâm-ı şerîfe ile da'vet olunduklarında şer'-i şerîfe ve emr-i hümayûna itâ'at itmeyüb fesâd ve şenâ'atden hâlî değillerdir deyu bildirdüğün ecilden **buyurdum ki** vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub tâife-i mezbûreden vech-i meşrûh üzere fesâd ve şenâ'at üzere olanlar her kimler ise buldurub ele getürüb hakkı ahz idesiz hak üzere dikkat ve ihtimâm ile teftîş ve tefahhus idüb göresin fi'l-vâki' arz olunduğu üzere fesâd ve şenâ'at [silik] ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların bî-kusûr alıvirdükden sonra ehl-i fesâdın gereği gibi haklarından gelüb ehl-i fesâd olanları bu bahâne ile kendü hâlinde olanları celb ve ahz sebebi ile fesâd ve himâye olunmakdan ziyâde hazer idesin hakdan udûl ve inhırâf eylemeyesin.

Hüküm: 426

Kıbrıs beğlerbeğisine hüküm ki: Lazkiye sâkinlerinden olup kazâdan münfa‘il olan Hüsam ve İbrahim nâm kadılar ehl-i fesâd olmağla Kıbrıs’a sürgün olmaları fermânım olup dergâh-ı mu‘allam çavuşlarından Musa Çavuş’a teslîm olunub irsâl olunmuştur **buyurdum ki** vusûl buldukda mezkûrları evkât-ı hıfz idüb itlâklarına emr-i hümayûnum varmayınca cezîre-i Kıbrıs’dan itlâk itmeyesin ve ne zamanda sana varub vâsıl oldukların yazub arz eyleyesin.

(Sayfa: 215)

Hüküm: 427

Katip tarafından üzeri çizilmiş iptal edilmiş hüküm

Hüküm: 428

İsmail Geçidi kadısına hüküm ki: Dergâh-ı mu‘allama arz-ı hâl sunulub İsmail Geçidi Bazarına fûruht için gelen metâ‘ gece ile gemek iki perâkende olup zabtı kâbil olmamağın vakf için gümrük alınmayub vakfa gadr olmağın Berayil kal‘ası gibi İsmail Geçidi kal‘ası etrâfına dahi ...olmak lâzımdır deyu arz olmağın mâl-ı vakf ile binâ itdürilmek emr idüb **buyurdum ki** vardukda kal‘a-i mezbûre havâlisine Berayil kal‘asının olduğu gibi mal-ı vakf ile [silik] itdüresin.

Hüküm: 429

Katip tarafından üzeri çizilmiş iptal edilmiş hüküm

(Sayfa: 216)

Hüküm: 430**Bâ hatt-ı hazret**

Hâlâ Gence’nin tımar defterdârı olan Mehmed hâlâ vilâyet-i mezbûrede tahrîrden bâkî kalan berâtı mukaddemâ tahrîr için virilen mufassal berât-ı hümayûnum mûcibince seni istikâmet üzere tahrîr eylemek emr idüb **buyurdum ki** vardukda fermân-ı hümayûnum üzere ve sâbık vilâyet tahrîri için virilen mufassal berât-ı hümayûnum mûcibince tahrîrden bâkî kalan yerleri emânet ve istikâmet üzere tahrîr eyleyüb ammâ hîn-i tahrîrde havâs-ı hümayûnuma yarar karyeleri ahara vormeyüb havâs-ı hümayûnum için

kayd idüb defterleri itmâma iriřdikden sonra Südde-i sa'âdetime gönderesin tahrîr arz idüb tevzî' eyleyesin ammâ hîn-i tahrîrde tamam hâk üzere olub kimesneden celb ve ahz itmeyüb ve ber-vech-i tahrîr eyleyesin ki sonra meřkûk ve müheyyic bir nesne kalmak ihtimâli olmaya.

Hüküm: 431

Dergâh-ı âlî çavuşlarından olub Karadağ ve Üsküb ve Eştir kadılarında celeb tahrîrine me'mûr olan Hasan Çavuş hükm zıkr olunan kadılıklarda celeb tahrîri fermân olunmuşdur lakin varub tahrîrine mübâşeret eyledüğünde emr-i şerîfime muhâlif tahrîr itdirüb adem-i istikâmetiniz mesmû'um olmağın celeb tahrîrinden ferâğat olunmuşdur **buyurdum ki** vardukda atîk ve cedîd celeb tâifesine müte'allik tahrîr eyledüğün defterlerin cümlesin viren çavuşuma teslîm idüb Dergâh-ı mu'allama irsâl eyleyesin tahrîrden ferâğat idüb emr-i şerîfim mûcibince defterleri mühürlenüb müşârün ileyh çavuşum ile göndermekde ihmâl ve müsâhele itmekden ihtirâz yeleyesin sonra özrün makbûl olmayub hakkından gelünür bilmiş olasın.

Hüküm: 432

Karadağ ve Estebil ve Üsküb kadılarına hüküm ki: bundan akdem dergâh-ı mu'allam çavuşlarından Hasan çavuşa zıkr olunan kadılıklarda celeb tahrîri fermân olunmuşıdi lakin mezbûrun re'âyâyâ ta'addîsi olmağla hâlâ celeb tahrîrinden ferâğat olunub celeb tâifesine müte'allik atîk ve cedîd defter elinden alınub Südde-i sa'âdetime gönderilmek için dergâh-ı mu'allam çavuşlarından çavuş gönderilüb re'âyâyâ olan zulm ve ta'addîsi arz olunmasın emr idüb **buyurdum ki** vardukda bu bâbda her biriniz mukayyed olub fi'l-vâki' re'âyâ tâifesinden celb ve ahz için itdüğü zulm ve ta'addîsi var ise vukû'u üzere yazub Südde-i sa'âdetime arz eyleyesin ammâ hılâf-ı vâki' kaziye arz olunmakdan ziyâde ihtirâz idesin.

(Sayfa: 217)

Hüküm 433

Fi'l-erba'a fi 7 Rebiülâhir sene elf

Der-Kostantiniyye

Bâ-tahrîr-i Hazret Beğ

Erzurum Beğlerbeğisine hüküm ki: hâlâ Erzurum çavuşlarının Âsitâne-i Sa'âdetimde olan ve ... olub bir mahlûl ve yâhud ferâğatinden arz eylediklerin zamanda kayd ideceğin mahalle bulunmayub Erzurum'un çavuşları defteri müceddeden yazılıub mühürlenüb Südde-i sa'âdetime gönderilmek mühimmâtdan olmağın **buyurdum** ki vardukda bu bâbda bi'z-zât gereği gibi mukayyed olub bi'l-fi'il defter iç Erzurum'un gedükli çavuşlarından kaç neferi ise ... ve Şehridi ve Yaşı karyeleri ve yerlerin adedleri ile yazub defter idüb mühürleyüb der-kîse idüb mu'accelen Südde-i sa'âdetime gönderesiz ve defter beyaz oldukda kâtibe tenbîh eylesin ki bir sahîfede heman iki emrim yazub bizim sahîfe başına ...dahi sahîfe ortasına yanınıza gedük kayd olunmaya esân olunmayub zaman kalîlde kayda müzâyaka olmak ihtimâli olmayub Erzurum çavuşlarının gedükleri husûsunda olan şimdi ber-taraf ola şöyle ki göndermekde ihmâl olunmaya gelen çavuşluk özrin makbûl olmayub ve mahalline kayd olunmaz ana göre ma'lûmun olub müzâyaka Âsitâne-i Sa'âdetimiz her ne husûs ki arz idersiniz arzın tarih yazdurasın şöyle ki tarih yazdırmayub arzın tarihimizde ma'lûm olmaya tarih yazılmaya arzın dahi makbûl olası on göre müzâyaka arzına ki tarih yazdurasız.

Üsküdârî Mehmed Çelebi ...beğlerbeğilik...defteri muhtel ise birer sûret yazılı

(Sayfa: 218)

Hüküm: 434

Bâ hatt-ı sahib

İstanbul kadısına hüküm ki: hâlâ İstanbul Yahudileri Südde-i sa'âdetime gelüb fermân olunan avâriz ve sâir tekâlif vârid akçesin elçilerinden bazılarını mu'âf olmuşdur alınmak emr-i şerîfi vardukda ta'yîn itdiklerin bildirmeğin **buyurdum ki** göresin i'lâm eyledükleri gibi ise tâife-i mezbûrede ol vechle olan ve ta'allül itdirmeyüb herkese tahammülüne ve kudretine göre mu'âvenet itdirüb biz mu'âf olduk deyu kimesneye bahâne itdirmeyesiz.

Hüküm: 435

Katip tarafından üzeri çizilmiş iptal edilmiş hüküm

(Sayfa : 219)

Hüküm: 436

Katip tarafından üzeri çizilmiş iptal edilmiş hüküm

Hüküm: 437

Katip tarafından üzeri çizilmiş iptal edilmiş hüküm

(Sayfa: 220)

Hüküm: 438**Yevmül hams fi 20 sene elf**

Şirvan muhâfazasında olan vezîr Hasan Paşa'ya hüküm ki: mektûb gönderüb mahrûsaya müte'allik bazı husûs bildirmişsin Revan ve Çıldır ve Kâhire ve Tiflis ve Gence beğlerbeğinerlien ahkâm-ı şerîfe gönderilüb her biri eyâletine tâbi' olan ümerâ ve asâkir ile müretteb ve mükemmel düşmen yarağıyla hâzır ve düşmenin tarafına nâzır olmak fermân olunmuşdur **buyurdum ki** vardukda sen dahi bu bâbda kemâl-i teyakkuz ve intihâb üzere olub sana tâbi' olan asâkir ile bir vechile hâzır ve müheyyâ olasın ki ...billâhi te'âlâ anın gibi bir taraftan memâlik-i mahrûsaya zarar ihtimâli olursa gaflet üzere bulunmayub def'-ı mazarrat bâbında kadîka fevt itmeyesin ammâ bir vechle tedârik eylesin ki müceddeden askere tenbîh idüb dizmek üzere olmağla sulh ve salâha mugâyir dahi evzâ' zuhûr idüb memlekete ve yukarı cânibe ihtimâlden ihtilâl virmekden ihtiyât eylesin ol diyârın ahvâli senin rayı isâbet isâbet-i karînetevfîz olunmuşdur dîn ü devlete müte'allik umûrda hüsn-i ihtimâmınız zuhûra getütüb bezl-i maddûr eylesin ol câniblere müte'allik ve avk ve tezallüm olunduğun ihbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî i'lâmdan hâlî olmayasın evkât-ı vechile yazub bildiresin.

Hüküm: 439**Bâ hatt-ı hazret**

Rumeli beğlerbeğisine hüküm ki: sâbıkan Cidde-i ma'mûre beği rücû'u hâlâ paşa sancağıbeği sağ kolu tevzi'ine me'mûr olan Muhammed dâme izzuhû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb zü'emâ ve sipâhîlerin ellerinde olan berâtları mûcibince yâfteleri virilmek bâbında emrim virilmek ricâsına arz itmeğin **buyurdum ki** vusûl buldukda livâ-i mezbûrun sağ kolu zü'emâ ve sipâhîlerine ellerinde olan berâtları mûcibince yâftelerin viresin ki yâfteleri mûcibince müşârün ileyh tarafından tezkireleri virile ammâ yâfteleri berâtları mûcibince tasarruflarında olan ze'âmet ve tımarlarından virilbü havadan ve tekmîlden virmekden hazer idesin.

(Sayfa: 221)

Hüküm: 440**Şirvan beğlerbeğisi kethüdâsına virildi.****Fî evâhir-i c. sene elf**

Şemhal nâme-i hümayûnum budur ki hâlâ Gence ve Şirvan taraflarından bazı tatarlar gelüb ve Ruş [silik] tarafından memâlik-i mahrûsaya zarar u gezend ihtimâli vardır deyu istimâ' olunmağın taht-ı eyâletinizde olan asâkir [silik] ile olub Şirvan muhâfazasında olan düstûr-ı mükerrem vezîrim Hasan Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû tarafına nâzır olası deyu Luri ve Köri ve Şirvan ve Revan ve Çıldır ve Tiflis ve Tomanes beğlerbeğilerine ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdir senin dahi dîn ü devlete müte'allik olan umûrunu zuhûra gelen hüsn-i mu'âvenet ve atebe-i aliyyemize olan vüfûr-ı sadâkatiniz mûcibince tamâm basîret üzere olası i'lâm olunmağın gerekdir ki vusûl buldukda Südde-i sa'âdetime karar ve atebe-i aliyyenden inkıraz olan vüfûr-ı ihlâs ve sadâkatiniz muktezâsınca anun gibi bir tarafından düşmen zuhûr idüb dahi bakub saltanata mugâyir kasd ihtimâli olursa te'hîr ve tevakkuf olmayub müşârün ileyhe vezîrim Hasan Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû ile mesalih dahi vech ü münâsib gördüğü üzere desb bâbında kesilib hüsvâneme müte'allik olan cumhûr-ı umûrda envâ'-ı ikdâm ve ihtimâmın zuhûra getüresin İnşaallahu te'âlâ envâ'-ı avâtıf-ı aliye-i mülûkânemizle mer'î ve muhterem olası ve ol taraflara varub ve zulm olunduğun ihbâr mûcibince dahi ale't-tevâlî dergâh-ı ma'delet-müsmireye eylemeden hâlî olmalıyasız.

Hüküm: 441

Müfettiş-i emvâl olan Salzâde Mahmud Efendi adem gönderüb Dergâh-ı mu'allam çavuşlarından Tuna Eflak'ına havâle-i âimme olan Mustafa Çavuş'a hüküm ki: hâlâ Tuna Eflak'ına müte'allik tahsîl-i mâl me'mur mâliye tarafından mufassalen hükm-i hümayûnum yazılıb gönderilmiştir dâimâ ol hükm-i şerîfim muktezâsınca amel olunmak emr idüb **buyurdum ki** vardukda fermân-ı hümayûnumum mûcibince mâliye cânibinden virilen mufassal hükm-i hümayûnuma mugâyir eğer baş defterdârım ve eğer Tuna defterdârı tarafından hükm dahi vârid olursa anunla âmil olmayub dâimâ bu hükm-i hümayûnumumun mazmûn-ı şerifiyle amel eyleyüb mezbur[silik] itdirmeyesiz eğer ol emrime mugâyir inâd ve muhâlefet idenler ehl-i fesâddan ise arz oluna ki habs olunub haklarından geline ve ümenâ ve ammâl tâifesinden ise habs ve te'dîb oluna husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır ana göre mukayyed olub bâb-ı ikdâm ve ihtimâmda dakîka fevt itmeyesiz.

(Sayfa: 222)

Hüküm 442**Bâ-hatt-ı hazreti efendi**

Kastamonu beğine ve Taşköprü ve Gökçeada kadılarına hüküm ki: sâbıkan Gökçeada kadısı olan mevlânâ Hayreddin Dergâh-ı mu'allama mektûb gönderüb yine kazâ-i mezbûrede Akçasu nâm karye halkı meclis-i şer'a gelüb Kara Abdülkâdir nâm kimesneden karye-i mezbûrede gelüb sâkin oldukda kendü hâlinde olmayub mirlivâ subaşı ve sâir ehl-i örf tâifesinin sâbitlerine varub mevani nâ-hak yere gamz idüb hılâf-ı şer' hallerini ve nicesine dahi şetm-i galîz idüb envâ'-ı zarar ve ta'addîden hâlî değildir deyu bildirdüğü ecilden **buyurdum ki** vusûl buldukda mezbûr kimesnei şer'-i şerîfe ihzâr idüb da'vâ-yı hak idesin ki ...idübahvâlin hak üzere göresin mezbûr kimesne sonradan karye-i mezbûrede gelüb sâkin olmağla kendü hâlinde olmayub vech-i meşrûh üzere hılâf-ı şer'-i şerîf fukarâya ta'addî ve tecâvüz eylediği şer'le sâbit ve zâhir olursa ol günde kadîmden sâkin olmayub sonradan gelüb mükemmel olmağla fukarâya ba'de-s sübut olursa aslâ fasl-ı da'vâ itdirmeyüb kaldırub hılâf-ı şer'-i şerîf ol vechle ta'addî itdirmeyüb kimesneyi rencîde itdirmeyüb isimlerin yazub bildirsin ki hak üzere görülüb gereği yapıla.

Hüküm: 443

Bender Küllî ve İsmail Geçidi ve Akkirman kadılarına hüküm ki: hâlâ bazı tatar tâifesi sulh ve salâha mugâyir Leh cânibine akın idüb Leh re'âyâsından hayli kimesne esir idüb Tuna'dan geçüb bey' eyledikleri i'lâm olunmağın **buyurdum ki** vusûl buldukda bu bâbda her birinüz takayyüd ile mukayyed olub ve iskele emînlerine muhkem tenbîh eylesesin ki anın gibi ahde mugâhir tatar tâifesinden ve gayrıdan Leh cânibine varub re'âyâsı var ise her kimde ise ellerinden alub Akkirman sancağıbeği Mahmud dâme izzuhûya teslîm eylesesiz ki kiru mekânlarına irsâl ve îsâl eyleye sulh ve salâha ve ahd-i hümayûnuma mugâyir vaz' olunduğuna aslâ rızâ-yı hümayûnum yoktur ana göre her birinüz mukayyed olub ihmâl ve müsâhaleden hazer eylesesin emr-i hümayûnuma muhâlefet idenleri yazub arz eylesesiz ki gereği gibi haklarından geline.

(Sayfa: 223)

Hüküm: 444**Bâ hatt-ı Murad Efendi**

Mekri ve Değer ve Köyceğiz ve Pernaz kadılarına hüküm ki: Rodos kadısı mevlânâ Mehmed zîde fazluhû mektûb gönderüb mahrûsa-i Rodos'da olan ulemâ ve sulehâ ve hutebâ ve hisâr erleri ve azabân ve muhâfaza içün ta'yîn olunan yeniçeriler ve re'âyânın feth-i hâkânîden beru zahîreleri taht-ı kazânuzdan virilügelmiş iken hâlâ Karakarye reisleri İstanbul zahîresi içün tereke viresiz deyu hükm-i şerîf îrâd itmekle gemilerine zahîre tahmîl idüb İstanbul'a alınub küffâr vilâyetlerine alub gidüb küffâr vilâyeti müntefi' ve Karakarye halkına ziyâde kaht vâki' olmuşdur hâlâ zahîreye gönderdikleri ademlerine tereke virilmeyüb hâric kazâyâ tereke virilmeye deyu emr-i şerîf gelmişdir tereke vermeziz deyu bahâne ve ta'allül eylediğiniz ecilden zahîre husûsunda ahvâlleri ziyâde mükedder olmuşdur deyu arz itmeğin cezîre-i mezbûre ahâlisinden şimdiye değin virilügeldüğü üzere tereke virilmesin emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda taht-ı kazânuzdan cezîre-i mezbûre ahâlisinden zahîreleri içün şimdiye değin tereke virilügelmiş ise âdet-i kadîme üzere akçeleriyle rızâsıyla satanlardan kifâyet mikdarı tereke virdürüb emr-i hümayûnuma muhâlif kimesneye ta'allül itdirmeyesiz.

Hüküm: 445**Mehmed Çavuşa virildi**

Çorum sancağı beğine ve kadısına hüküm ki: sen ki kadısın mektûb gönderüb kazâ-i mezbûre tâbi‘ Hızır Beğ nâm karyede sâkin Ali nâm kimesne ile Mehmed nâm oğlu tâife-i revâfahdan olub ...cehâyâr idüb ve karındaşının hatununa fi‘il-i şenî‘ idüb ve sikke kazdurub Şahin’i katl eyleyüb mukaddemâ Galata’da tutulub sicil olunub hakkından gelinmek üzere iken ve istedikleri kimesnenin kızın ve avretlerin çeküb dâimâ fesâd ve şenâ‘atden hâlî değillerdir deyu şer‘le haklarından gelinmek bâbında emr-i hümayûnum ricâsına arz eyledüğün ecilden mezbûrların ahvâllerin şer‘le görülmesin emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda mezbûrları ihzâr idüb gaybet iderler ise şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurub getürdüb ahvâllerin hak üzere teftîş idüb göresiz fi‘l-vâki‘ arz olunduğu üzere tasaddî idüb ehl-i fesada himâyet olunmakdan evkât-ı vechle dahl ve celb idüb hak üzere göresiz fi‘l-vâki‘ arz olunduğu üzere [silik]

(Sayfa: 224)

Hüküm: 446**Bâ hatt-ı hazreti efendi****Yaban Çavuşa virildi.****Fi evâsıd sene elf**

Kazlıili beği Hasan beğe hüküm ki: hâlâ Kırım Hânı Gazi Giray Han Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüb etrâfda keferenin cem‘iyyet olub evvel baharda asâkir-i tatar ile sefer olmak lâzım gelürse ol diyâr hâlî kalur deyu senin için sâbıkan Azak Beği olub ehl-i vukûfdan ve kefer ve deryâ yüzünden hazerleri mütehammildir deyu cem‘iyyet-i kefer ber-taraf olunca hıfz için ta‘yîn olunmak için emr-i şerîf virilmek bâbında arz itmeğin Közlü muhâfazasında olmak emr idüb **buyurdum ki** vardukda emrim mûcibince vech-i meşrûh üzere varub Gözlü muhâfazasında olub gereği gibi hıfz ü hırâset eyleyüb dahi sancağına ademin gönderüb hıfz itdüresin.

Hüküm: 447

Han hazretlerine nâme-i hümayûn yazıla ki hâlâ Türk suyunun üzerinde Rus Mençus kal‘alar yapub günden güne fesâdları ziyâde olduğun arz kıldığı Demirkapuya el uzatmaktır ve mahişetdar han kâfirinden dahi ihtiyât iderim olunub ve Türk suyunun

üzerinde Moskov kâfiri binâ itdüği kal'asda atlu ve tüfenklü on beş bin mikdarı kâfir vardır ve Türk suyuyla sınır Demür kapuya ancak üç menzil yerlüler ...ve Demür kapuya mestûde olmak görüyüz ve hâlâ Karatay çerkesine mestûnî olub komak ve şimâl ile Hazar ihtilât eyleyesin ki yukarı cânibi ile dahi alâkaları olmaktadır deyu istimâ' olunub bu bâbda re'y-i siyânet zikr ve fikrinin üzerine der-sâbık eyâlet sakinler teşekkür-i zafer-resîde serdâr olub ve sen tâbi' olan [silik] tatar [silik] reftâr ile binâyetillâhi te'âlâ kal'alarının feth ve teshîri bu vechle mümkün ve mütesaverdir şimdiden tedâriki gerekdir ki husûs-ı mezbûr [silik] vusûl buldukda kadîmü'l-eyyâmdan [silik] istinân muhallidü'l-imtisâl ve [silik] Mençus'un fikr-i fâsidleri kârlar ve kal'alarında ol mikdar kâfir olduğu ta'dâd üzerlerine varılub kal'alarının feth ve teshîri ve içinde olan küffâr-ı hâksârın geçirilmesi bu vechle mümkün ve müyesserdir mukaddemâ tedârikleri görülmek bâbında re'y-i isâbeti [silik] bu vechle olursa mu'accelen vukû'u üzere yazub arz eyleyesin ki lâzım olanı [silik] hidemât-ı hümâyûnumda can ve baş ile çalışub hizmet itmeğin bir ayb için taleb idüb bu [silik] Giray Sultan dâme uluvvuhûya Safa Giray'ın mahlûl olan salnâmesi. eğer evlâd-ı Giray ve eğer sâir mirzalara sadâkat üzere hizmet iden istihkâklarına göre her husûsda re'âyâsı olunursa her birine gereği gibi istimâlet üzere vâkıf ve matla'ı olduğun ihbâr-ı sahîhası ale't-tevâlî ra'iiyet eyleyesin etvârı ve civârına yararçavuşlar gönderüb küffâr-ı hâksârın ve hayâl-i fâsidâtını tahsîl idüb

(Sayfa: 225)

Hüküm: 448

Boğdan voyvodasına ve Dergâh-ı mu'allam kapucılarından Muhammed'e hüküm ki: Ruhban patriği Dergâh-ı mu'allama mektûb gönderüb Koca ve Setyar ve Endriye nâm zımmîler mâl-ı mîrînin cem' ve tahsîline kâdir ehl-i vukûfdur deyu dergâh-ı mu'allama gönderilmek bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâsına arz itmeğin mezkûrlar mu'accelen Südde-i sa'âdetime gönderilmek emrim olmuşdur **buyurdum ki** vusûl buldukda te'hîr ve tevakkuf itmeyüb emrim mûcibince mezbûrûn zımmîleri mu'accelen dergâh-ı mu'allama gönderesin ihmâl ve müsâheleden hazer eyleyesin.

Hüküm: 449**Bâ hatt-ı murad**

Gelibolu kadısına hüküm ki: düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham vezâret ile kapudanım olan Sinan Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Gelibolu sâkinlerinden Hacı Mehmed oğlu Hasan ve Ali oğlu Yusuf ve Yunus oğlu Süleyman ve Genç atlı ...bezezistanın demürcisin döğüb mal-ı vakıfdan el konulan esbâbdan haylisine sirka eyledükleri ve kadîmden kal'a-i mezbûrede şekâvet ve şenâ'at üzere oldukları bazı kimesneler şehâdetleriyle sâbit olub sicil olunduğı sen ki kadısın arz sûret-i sicil ile bildirdüğün ecilden zikr olunan üç nefer mühim ve onlardan gayrı Gelibolu civârında cürm-i galîz ile mahbûs olanlar Sanadek beğı olan Mustafa dâme izzuhûnun kal'asına teslîm olunmak bâbından hükm-i hümayûnum ricâsına arz itmeğın **buyurdum ki** vardukda anun gibi cürm-i galîzleri sâbit olanlardan ne mikdar mahrem varsa müşârun-ileyhin kal'asına viresin.

(Sayfa: 226)**Hüküm: 450**

Sâbıkan sipâhi oğlanları ağası Harem ağaya hüküm ki: hâlâ vilâyet-i Rumili'nin sol kolunda vâki' olan havâs-ı hümayûnda mâl-i mîrî tahsîli fermânım olmuştur ol cânibde olan sipâhî ve dergâh-ı mu'allam yeniçerileri seninle mâl-ı mîrî tahsîlinde olmak emr idüb **buyurdum ki** vardukda emrim üzere ol cânibde olan sipâhîler dergâh-ı mu'allam yeniçerileri seninle mâl-ı mîrî tahsîlinde mu'âvenet lâzım gelürse vech ü münâsib gördüğün üzere istihdâm eyleyüb dahi mal-ı mîrî husûsunda adâlet üzere sa'y ü ikdâm idüb hılâf-ı şer'-i şerîf kimesneye ta'addî itdirmeyesin.

Hüküm: 451**Fi**

İstanbul kadısına hüküm ki: hâlâ İstanbul bezezistanında ve kuyumcularında bey' ve şirâ olunan gümüş evânînin eğer damga ve kalıbsız olub dirhemi üzer akçe değer iken sâhibleri onar ve on ikişer akçeye bey' idüb müslümanlara ve sâir müşterîlere ta'addî ve hayf olduğu i'lâm olunub Südde-i sa'âdetimde kuyucu olan Mehmed zîde mecduhû getürdilüb suâl vech-i meşrûh üzere olduğuna haber virmeğın kimesne olmağın damgalı evânî bahâsıyla bey' olunmasın emr idüb **buyurdum** kivusûl buldukda mûmâ-

ileyh kuyumcubaşı ile müşâveret idüb dahi bu husûsa bi'z-zât mukayyed ve bezezistanda ve gayrılarda ...nidâ ve muhkem tenbîh itdüresin ki min ba'd kalıb ve damgasız evânî bey' ve şirâ itmeyüb ve ellerinde kalıb evânîleri süzdürüb kalıb idüb kârhânede ve kuyumcubaşıya tamgaladub dahi bey' ve şirâ itdiresiz ba'de't-tenbîh işlemeyüb emrime muhâlefet tamgasız evânî bey' iderlerse anın gibilerin ellerinden evânî alub girift itdirüb ve muhkem habs idüb arz eylesin ki işleyenleri alub bey' idenlerin bir vechle haklarından geline ki sâirlere mûcib-i ibret ola husûs-ı mezbûrun intizâmı hukûk-ı mühimmât-ı umûrdandır ana göre mukayyed olub ihmâl ve müsâheleden hazer idüb bâb-ı ikdâmda dakîka fevt itmeyesiz.

(Sayfa: 227)

Hüküm: 452

Rumeli beğlerbeğisine hüküm ki: hâlâ Akkirman taraflarına varan eşkiyâsının hareketleri olduğu fesâd ve şenâ'at üzere oldukları istimâ' olunur eyle olsa kurâda Südde-i sa'âdetime itâ'at üzere olub lakin kazak tâifesinin onlara dahi inkıyâdları olmağın memâlik-i mahrûsadan bazı yerlere zarar ve gezend irişdirmek ihtimâli olmağla ol cânibde hâzır ve müheyây olub ve Niğbolu ve Silistre ve Akkirman ve Özi sancakları beğlerbeğisine dahi cümlesin kulları tâbi' olub askerle müretteb ve mükemmel olub senin cânibine nâzır olalar deyu ahkâm-ı şerîfe gönderilüb tenbîh olunmuşdur **buyurdum ki** vardukda bu bâbda tamâm ihtimâm idüb yanında olan ademlerinle müretteb ve mükemmel hâzır olub dahi kalkub Tuna yalısına varasın ve zikr olunan sancakbeğlerine dahi asker lâzım oldukda adem gönderüb nâibine da'vet eyleyüb vech ü münâsib gördüğün üzere dîn ü devlete müte'allik olan umûrda bezl-i makdûr eylesin tekrâr Südde-i sa'âdetime arza muhtâc ...bir vechle tedârik eylesin ki bi-inâyetillahi te'âlâ gaflet ile kazak tâifesinden bir mahalle zarar ve gezend ihtimâli olmaya ve tedârik idüb bu emr-i şerîfim vardukdan sonra ol câniblerden ne vechle haber alursan vukû'u üzere yazub arz eylesin.

Hüküm Numarası Yok

Katip tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiş hüküm.

Hüküm: 453

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Kıbrıs beğlerbeğisine hüküm ki bi'l-fi'il Bağusbaşkal'ası dizdârı Nebi mektûb gönderüb kal'a-i mezbûrenin neferâtı ve otuz beş kimesneler olub on iki gedüğü Ramazan Çavuş ve Musa Çavuş'a müte'allik olan vâki' olan kal'a hizmetine gelmeyüb ancak on sekiz nefer kimesneler hizmetde olub kadîmden mechûl vâki' oldukda giru kal'ada mütemekkin kul oğlanlarına virilegelüb âhardan kimesneye virilmeyüb üslûb-ı sâbık üzere kal'a hizmetine olmayanların gedikleri hizmetine yarar kuloğullarına virilmek ricâsına arz itmeğin kul oğlanlarına virilmesin emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda kal'a-i mezbûre neferâtının ondan fevt olub gedüğü mahlûl oldukda âhara virilmeyüb ve kal'a hizmetine gelmeyenlerin dahi gediklerini hizmete yarar kul oğlanlarına tevcih idesin.

(Sayfa: 228)

Hüküm: 454

Kapucılar Kethüdasına virildi.

Fi evahir sene elf

Bâ-hatt-ı Hazret Efendi

Ka'be-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere kadılarına ve Şefîhü'l-haremlerine hüküm ki: haremeynü's-şerîfeyn evkâfı nâzırı olub Dârü's-sa'âdetim ağası olan iftihârü'l-havâs ve'l-mu'arrabîn mu'ammedü'l-mülûk ve's-selâtîn Server Ağa dâme uluvvuhû Dergâh-ı mu'allama mektûb gönderüb kadîmü'l-eyyâmdan Haremeynü's-şerîfeyn fukarâsına ta'yîn olunan sürrelerden mâ'adâ Şam ve Haleb vilâyetlerinde vâki' olan Haremeynü's-şerîfeyn evkâfları mahsûllerinden ne mikdâr zuhûr iderse etrâf ve eknâfdan rihlet idüb Haremeynü's-şerîfeyn'de sâkin olan fukarâya emr-i şerîfim üzere tevzî' olunub defter olunmuşken hâlâ sükkân-ı kadîm mahsûl-i vakf cümle benumdur deyu defter mûcibince fukarâya ta'yîn olunan akçeler virilmesine mâni' olub fukarâdan bu makûleler emr-i ma'aşlarından muzdarib olduklarından gayrı irsâl olunan sürre-i cedîd Ka'be-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere'de sâkin olub sürreleri olmamağla ve kadîmden sürreleri noksan üzere olanlara virsün deyu fermânım olmuşken sükkân-ı kadîm bu vechle fukarâi tazyîk itdiklerin bildirmeğin **buyurdum ki** vardukda bu bâbda her biriniz mukayyed olub min ba'd cezîre-i cedîde Rumiyete ve Şamiyete ve Halebiye defter

mûcibince ta'yîn olunan fukarâyâ tevzî' itdirüb sükkân-ı kadîmi cümle vakf beru mudur deyu ta'dîl itdirmeyesiz.

Hüküm: 455

Bâ-hatt-ı Murad hazreti

Rodos beğine hüküm ki: dergâh-ı mu'allam senin tarafından arz-ı hâl sunulub sen Rodos gemileri ile deryâ muhâfazasında iken Dergâh-ı mu'allamdan bazı kimesnelerden emr-i şerîfim ile gelüb İskenderiye ve Kıbrıs'a ve yâhud Şam Trablus'una geçürmek gereksin deyu itmâm itmeğin muhâfaza ahv olunub Malta ve Duka gemileri memâlik-i mahrûsaya gezend iriştirmek ihtimâli var iken bu makûle teklîf olunub ve bundan mâ'adâ Rodos gemilerinden bir ve yâhud iki kadırğa ta'yîn idüb geçirmek gerekdir deyu ibrâm iderler lakin deryâdan ve mevsim değil iken bu makûle tekâlîfe amel olunmayub ve gemileri ayırmamak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ olunmuşken imdi muhâfaza-i deryâ umûr-ı mühimmedendir ziyâde lazım olmayınca muhâfazadan kimiler birbirinden ayrılmayub muhâfazada olmasın emr idüb **buyurdum** kivardukda umûr-ı muhâfazada ziyâde ihtimâm idüb anun gibi emr-i şerîfime gelenleri dahi vakt ve zamanı ile memûr olan câniblere geçirüb fethi lâzım olmayınca muhâfazadan gemileri ayırmayasın.

(Sayfa: 229)

Hüküm: 456

Bâ-hatt

Mısır beğlerbeğisine defterdârına hüküm ki: hâliyâ Dârü's-sa'âdetim ağası olub Haremeynü's-şerîfeyn evkâfı nâzırı olan Server Ağa dâme uluvvuhû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb mahmiye-i Mısır'da vâki' olan Deşîşe-i şerîfe karyelerine kâşifler ve dividârlar dahl idüb envâ'-ı tekâlîf ve ta'addî itmekle re'âyâyı perâkende olub vakfa küllî gadr olmağın min ba'd deşîşe günlerine kâşifler ve dividânlar dahl ve ta'addî itmemek için emr-i şerîfim virilmesin ricâ itmeğin **buyurdum ki** vardukda mahmiye-i mezbûrede vâki' olan deşîşe evkâfına müte'allik olan kurâyı keşşâf ve dividârlardan kimesnei dahl ve ta'arruz itdirmeyüb emr-i şerîfime muhâlif dahl idenlerin gereği gibi haklarından gelesin.

Hüküm: 457**Bâ-hatt-ı Murad Efendi**

Sâbıkan Musul kadısı olub Haremeyn-i şerîfeyn evkâfı muharriri mevlânâ Sanfi zîde fazluhûya hüküm ki: mektûb gönderüb Reşîdiye nâm karyede vâki‘ olan Eranye oğlu İskender Beğ câmi‘inde hatîb ve imam ve mü‘ezzin ve mum ve hasîr ve sâir müsâlaha ve Haremeyn-i şerîfeyn evkâfı mahsûlünden hılâf-ı şart-ı vâkîf altı akçe ta‘yîn olunub defter-i atîka kayd olunub emr ile ta‘yîn olunduğuna temessük taleb olunub temessük bulunmayub Haremeyn-i şerîfen evkâfı mahsûlünden âhar kimesnenin mescidine akçe ta‘yîn olunmak şer‘-i şerîfe muhâlifdir deyu raf‘ olunmak ricâsına arz eyledüğün ecilden şart-ı vâkıfa muhâlif olan raf‘ olunmasın emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda emrim üzere şart-ı vâkîf mûcibince amel idüb ve mugâyir-i şart-ı vâkîf kimesneye nesne vermeyesin.

(Sayfa: 230)

Hüküm: 458**Beğlerbeği kethüdasına virildi.****Fi evahir sene elf****Bâ-hatt-ı Hasan Efendi**

Bosna beğlerbeğisine hüküm ki: emîrü’l-ümerâi’l-kirâm Rumili beğlerbeğisi Hasan Paşa Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüb hâlâ Vulçitrin sancağıbeği olan İbrahim dâme izzuhûya sûret-i emr-i şerîf ile mektûb gönderüb livâ-i mezbûrun zü‘emâ ve erbâb-ı tımarı ile Bosna serhadde fermân olunan kal‘a-i Bosna’sına me’mûrsuz deyu taleb idüb lakin mîr-i müşârun-ileyh livâ-i mezbûrun zü‘emâ ve erbâb-ı tımarı ile Düfkin? sancağı muhâfazasına emr-i şerîfle me’mûr olmağın el ân muhâfaza hizmetindedir deyu arz itmeğın **buyurdum ki** vusul buldukda mezbûr me’mûr olduğu muhâfaza hizmetinde olmağın mukaddemâ Bosna’ya varmak içün emr-i şerîf vârid olmuştur deyu müşârun-ileyhe mektûb vâki‘ gönderüb taleb ve ta‘arruz itmeyesin.

(Sayfa: 231)

Hüküm: 460

Bâ Hatt-ı Sahib

Balçık ve Köstence ve Tuzla ve Karadamanlık kadılarına hüküm ki: zıkr olunan kazalara tâbi‘ Karadeniz bi’l-fi‘il vâki‘ olan iskelelere dergâh-ı mu‘allam yeniçerileri yayabaşlıklarından Mehmed subaşı nişancıbaşı ta‘yîn olunmuşlardır **buyurdum** kivusul buldukda muhkem mukayyed olub öte yakaya tereke geçürmeyüb gereği gibi dikkat ve ihtimâm üzere olası şöyle ki min ba‘d celb ve ahz sebebi ile öte yakaya tereke geçirile özüünüz makbûl olmayub azille konulmayub hakkınızdan gelinir ona göre mukayyed olası.

Hüküm: 461

Bâ-hatt-ı Memi

Varna kadısına hüküm ki: hâlâ öte yakaya tereke gitdüğü haberi şâyi‘ oldı min ba‘d öte yakaya gönderilmemesin emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda bu husûsu sâir umûra kıyâs itmeyüb min ba‘d öte yakaya tereke gönderüldüğü istimâ‘ oluna aslâ beyân olunan özüün makbûl olmayub mansabın alınmağla konulmayub envâ‘-ı ukûviyete mazhar olman mukarrer bilüb kemâl-i basîret üzere olası.

(Sayfa: 232)

Hüküm Numarası Yok

Kapucılar Kethüdasına virildi.

Fi evâsıd sene elf

Bâ-hatt-ı Hazret Efendi

Ve Filorine ve Cum‘a Bazarı ve Vidin ve Esterven ve Perliye ve Manastır ve Görölce kadılarına hüküm ki: sen ki Filorine kadısının dergâh-ı mu‘allama mektûb gönderüb kazâ-i Filorine re‘âyâsı meclis-i şer‘a gelüb vilâyetimizde nice eşkiyâ zuhûr idüb muttasıl âlet-i harble gezüb ehl ü iyâlimiz çeküb ve davarlarımız alub ve bazılarımızın evlerin basub esbâbımızı gâret idüb ve yollarda nice kimesneler maktûl bulunub getürdüğü zahîrei cebren çeküb envâ‘-ı ta‘addî itmekle taleb eylediğimizde zıkr olunan eşkiyâ varub her birinin kazâsına tahsîl itmekle hakkımız zâyi‘ olmuşdur deyu tazallüm eylediklerin arz eylediğin ecilden ol makûle eşkiyâ ele getirülüb şer‘le

haklarından gelinmesin emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda zikr olunan eşkiyâ her kangınızın taht-ı hükûmetinde ise hüsn-i tedbîr ve tedârikle ele getürüb da'vâ-yı hak idüb anun gibi gelüb da'vâ-yı hak idenler ta'yîn-i mâdde iderlerse hasmı ile beraber idüb bir def'-i şer'le fasl olmayub üzerinden on beş yıl mürûr itmeyen husûsların hak üzere dahl ve ihtimâli teftûş ve tefahhus idüb göresin kaziye arz olunduğı gibi ise ki bi-hasebi's-şer'i's-şerîf sâbit ve zâhir ola ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîmle âmil olub ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların ba'de's-sübût hükm idüb bî-kusûr alıvirdükden sonra ehl-i fesâd sipâhî ise habs ve arz idüb değıller ise haklarında şer'le lâzım geleni icrâ idüb yerine koyub gereğı gibi haklarından gelesin ammâ hîn-i teftûşde tamâm hak üzere olub tezvîr ve telbîsden veyahud zevinden ve arz ve tafsîlden ve celb ve ahz olunmağıla ehl-i fesâda himâyet olunmakdan ve bu bahâne ile kendü hallerinde olanlara dahl ve ta'arruz olunmakdan hazer idüb hâde-i hakdan udûl ve inhırâf itmeyesiz.

(Sayfa: 233)

Hüküm 462

Bâ hatt-ı murad efendi

Vezârete mahsusdur

Çavuşa virildi.

Fi 8 evâhir sene elf

İstanbul kadısına hüküm ki: hâlâ kasablar içün vaz' olunan akçe metropoliden alınub kasablara virilmek fermânım olmuş imdi giru üslûb-ı sâbık üzere üç on yedi kullanub bir hatum ve bir kâtib ve bir câbi alıkonulub mâ'adâsını raf' olunmasın emr idüb **buyurdum ki** vardukda zikr olunan kasablar akçesi üslûb-ı sâbık üzere evinde on bir kullandurub bir makûle ve bir kâtib ve bir câbi alıkoyub mâ'adâsını raf' eyleyesiz.

Hüküm Numarası Yok

Kattar kadısına hüküm ki: dergâh-ı mu'allama mektûb gönderüb kazâ-i mezbûra tâbi' Karadan Deli Durmuş ve Küçük ve Kara Yahya ve Nasuh ve Hacı ve İshak ve Halil ve diğêr Hacı ve Yazıcı Mahmud ve Nusret ve Koca Ali vekîl-i ümmet ve Deli nâm kimesneler dâyimü'l-evkât-ı yola ve bile itmiş Müslümanların emvâl ve erzakların gâret eyleyüb ...sürüb Ak Ayek nâm yoldaşları salb ve siyâset olunub bunlar vülât ve

hükkâma bezl-i mâl itmekle halâs olub göndere gûne fukarâ ve su‘afânun halleri diğerkün olmakda olduğuna gayzer gelüb zarar itdükleri bildürmeğın **buyurdum ki** hükm-i şerîfim vusûl buldukda bu bâbda mezbûrları gelüb da‘vâ-yı hak eyleyenlerle meclis-i şer‘-i şerîfde beraber idüb gaflet iderlerse şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurduğı getürdüb bilâ-def‘-i şer‘le fasl olunmayub üzerinden on beş yıl mürûr itmiş olan husûsları hak üzere evkât-ı vechile teftîş idüb göresin fi‘l-vâki‘ arz olunduğı gibi ise ki şer‘le sâbit ve zâhir ola üzerlerinde ne mikdar nesne zuhûr iderse ba‘de‘ş-şer‘ hükm idüb ashâbına alıvirdükden sonra üzerlerine fesâd zâhir olanlar sipâhî olanları habs ve arz eylesin olmayanlar hakkında şer‘le lâzım geleni edâ idüb yerine kimesne hılâf-ı şer‘ iş itdirmeyesin.

(Sayfa: 234)

Hüküm 465

Bâ hatt-ı Hasan Efendi

Mahmud Kethüdayavirildi.

Fi gurre-i receb sene elf

Mora beğine ve Londar kadısına hüküm ki: sen ki Londar kadısının Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüb nefsi-i Londar sâkinlerinden Hartem nâm za‘îm ve Cemşid ve Piri nâm sipâhîler ve re‘âyâdan cem‘-i gafîr şer‘-i şerîfe gelüb Londar sâkinlerinden olub sâbikan tımara mutasarrıf olan Kulak Süleyman ve karındaşları olan Kara Seydi ve Topal Mahmud ve Hoca İsmail nâm kimesneler eşkiyâdan olub bu za‘mîn evlerin basub ve erzâkımız nehb ü gâret idüb ve katl-i nüfûs idüb ve şer‘-i şerîfe da‘vet olundukda dahi mahkemei basub nâ-meşrû‘ kelimât idüb ve cumhûr ulemâtı karh ve istihzâ itdiklerinden gayrı şekvî idenleri katl kasdına yollarımızı bekleyüb ziyâde ehl-i fesâd oldukları mukaddemâ arz olmağın sürgün olub küreğre konulmak için evâmir-i şerîf vârid olmuşken bir tarîkle halâs olub kemâkân karındaşları ile fesâd ve ta‘addî üzeredir deyu şekvî itdiklerin arz itdüğün ecilden mezbûrlar hüsn-i tedbîr ve tedârikle ele getirülüb şer‘le teftîş olunub arz olunduğı üzere ehl-i fesâd idükleri sâbit olub şer‘le siyâset lâzım olursa mahâl virmeyüb mahallinde şer‘le haklarından gelinmek emr idüb **buyurdum ki** vardukda göresin fi‘l-vâki‘ arz itdüğün üzere mukaddemâ ahvâlleri muktezâ-yı şer‘-i şerîfle görülüb vech-i meşrûh üzere ehl-i fesâd idükleri sâbit ve zâhir

olmuş ise mecâl virmeýüb mahallinde şer‘le haklarından gelesin ve şer‘le siyâset lâzım gelmezse emr-i sâbık mûcibince Cezâir’e sürgün eylesin.

Hüküm: 466

Bâ-hatt-ı

Karaman beğlerbeğisine ve Konya ve Yireyaran kadılarına hüküm ki: Karaman mukâta‘âtı müfettişi Kemal ile Karaman defterdârı Eribâli mektûb gönderüb Aladağ kazâsına tâbi‘ Perlügan nâm karye re‘âyâsından Hacı Ali nâm kimesne şirret ve şekâvetle meşhûr ...yatağı olub ahâlî-i karyeye zulm ve ta‘addîsi olduğu ecilden şer‘-i şerîfe da‘vet olundukda itâ‘at-i şer‘itmeyüb iki nefer oğlu ve dört nefer hizmetkârlarıyla harble varan kimesnelere hücum idüb muhızırın birin oğlu mecrûn ihdüb mezbûr Hacı Ali’nin şirret ve şekâvetinden ahâlî-i karye perâkende olub Müslümanlara zulm ve ta‘addîsinin nihâyeti olmaduğın kadısı arz itmeğın tekrar kurbünde olan karacılıktan suâl olundukda eylediğine şehâdet itdirir kimesne bulunmayub şirret ve şekâvet üzeredir şöyle ki mezbûrun hakkından gelinmezse karyelerimizi terk etmek mukarrerdir deyu haber virdüklerin arz itmeğın **buyurdum ki** vardukda mezbûru da‘vâ-yı hak idenler ile beraber idüb dahi ber-def‘-i şer‘le görölüb fasl olunmuş olub on beş yıl mürûr itmeyen husûsları hak üzere teftîş ve tefahhus idüb göresin fi‘l-vâki‘ arz olunduğı gibi olub mezbûrun ahvâli karyeye vech-i meşrûh üzere zulm ve ta‘addîsi şer‘le sâbit ve zâhir olursa aslâ dakika ba‘de’s-sübût havâle olan hakları alıvirdikden sonra muhtâc-ı arz olanlardan ise yazub arz eylesin değil ise şer‘le hakkından gelesin ammâ hîn-i teftîşte hak üzere arz ve tafsîl ile kimesneye zulm olmakdan hazer eylesin.

(Sayfa: 235)

Hüküm: 467

Fî 22 c.Sene elf

Akdeniz yalılarının sağ tarafında olan kadılara hüküm ki: hâlâ taht-ı kazânızdan İstanbul zahîresiçün varub tereke tahmîl iden gemiler İskenderiye ta‘yîn mu‘accelen her gemiye yarar ademler ta‘yîn idüb mu‘accelen mahrûsa-i mezbûreye irsâl etmek mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki** vardukda bu bâbda her birinüz evkât-ı mukayyed olub her birinüzün taht-ı kazâsından mahrûsa-i mezbûre zahîresiçün tereke tahmîl itmeğe varan gemi reisleri gemilerine ne mikdar tereke alub tahmîl iderse defter olunub ve içine hisar

erleri ve gayrıdan yarar ademler koşub defter ile bu mezburların geldüklerin evvel defter mûcibince reislerinde taleb olduğuna ammâ bu bâbda gereği gibi basîret üzere hâssa için varan reislerden emr-i şerîf taleb idüb ... emr-i şerîf mûcibince temessük virüb taht-ı kazânuzdan bilâ-emr tereke alub hâric vilâyete gitmekden ziyâde hazer eylesin İstanbul zahîresi sâirlerine kıyâs olunmaz mühimdir her birinüz evkât-ı basîret üzere olub ikdâm ve ihtimâmda dakîka fevt eylemeyesiz.

Hüküm: 468

Bâ-hatt-ı Hazret Efendi

Seydigazi kadısına hüküm ki: kazâ-i mezbûrda vâki' kadîmden mîrî bargirlerin besledüb ve ... Olanları celb ve ahz sebebiyle olıgelene muhâlif âhar kimesneler ta'yîn itdüğün ecilden ola tamâm varan çavuşlara ta'addî olunduğı dergâh-ı mu'allam çavuşlarından Aydınzâde Mehmed çavuş haber virmeğün **buyurdum ki** vardukda kadimden mevalih alub ve mîrî bargirlerin besleyügelen kimesneler üslûb-ı sâbık üzere mîrî bargirlerinde besledüb ...hizmetinde istihdâm idüb olıgelene muhâlif tebdîl ve ta'bîr olmağla olan varan çavuşlara ta'addî olunmakdan begâyet hazer eylesin.

Hüküm: 469

Bâ-hatt-ı Hazret Efendi

Şam beğlerbeğisine ve kadısına hüküm ki: sen ki Şam kadısı mektûb gönderüb Şam'da vâki' olan evkâfın ekserîsi zü'emâ ve bölükbaşılar icâre tarîkiyle alub ve icâreden dâhil olan gallâyı der-anbar idüb vakti ile Müslümanlara satılub müzâyaka zamanında itdükleri bahâyâ satub Müslümanlara müzâyaka virüb memleketin hıfz ve gallâsına bâ'is olanlardır bu makûle kimesnelere icâre ile nesne virilmek ircâsına arz itmeğün **buyurdum ki** vardukda bu bâbda evkât-ı vechile mukayyed olub min ba'd ol makûle kimesnelere icâre ile yer virilmeyüb kadîmden ne makûle kimesnelere virilügelmiş ise Müslümanlara ve evkâfa enfa' olan kimesnelere virüb olıgelene muhâlif ve emr-i şerîfe mugâyir bir kimesnelere iş itdirmeyesin.

(Sayfa: 236)

Hüküm: 470

Boğdan vilâyetinde hizmetde olan Kapucılarım başı Mehmed Ağa'ya hüküm ki: vilâyet-i mezbûreden Setyar Endriye nâm zımmî mâl-ı mîrînin cem' ve tahsîl husûsuna vukûfu olub Sûdde-i sa'âdetime gönderilmesi lâzım olmağın **buyurdum ki** vusûl buldukda mezbûr zımmînin ol yerden alâkasın kat' idüb dahi mâlik olduğu malı ve esbâbı ile dergâh-ı mu'allama gönderesin ihmâl ve müsâheleden avk ve te'hîrden ziyâde hazer idesin mezkûr zımmînin gelmesi lâzım olmuştur behemehâl göndermemekden hazer idesin.

Hüküm: 471

Kurd ağa çavuşa virildi

Fi evahir sene elf

Eflak voyvodasına hüküm ki: iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim mîr-alem Kurd Ağa dâme mecduhû dergâh-ı mu'allama mektûb gönderüb hâlâ vilâyet-i Eflak'da işbu rûz-ı Hızır'a dekîre cem' ve tahsîl olunub vâsıl-ı hazîne oluncak iki yüz on iki yük akçe mal-ı mîrînin tahsîli için mukaddemâ emr-i şerîfimle ol cânibe gidüb varub cem' ve tahsîle mübâşeret itmek istedikde Estefan Viriden'in kâin atası olan Hızır Bâli Çavuş ol diyâra varub yan için emr-i şerîf ile kelem idüb fuzûlî gelmiştir mal-ı mîrîden taksim benim yirmi yük akçemi elbette virdün deyu tekâzî ve ta'addî eylediğinden gayrı mâl-ı mîrî tahsîli ihtilâl virdüğün mezkûr Yan kapukethüdâlarına mektûbıyla i'lâm idüb ve rûz-ı Hızır karîb olmağın yayabaşılıktan çıkan ve dergâh-ı mu'allam çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed Çavuş ol diyârın ehl-i vukûfu olmağla zikr olunan mâl-ı mîrînin üzerine olub mîrî mal tahsîl olunmadın mukaddem bir kimesneye bir akçe ve bir habbe virmeüyüb ve tahsîl-i mâle ihtilâl viren ve mezbûr Hızır Bâli Çavuş ...vukûfa ... ihtimâli kavlince ve Yani Ağa nâm kâfir ihtilâl virmemek için ol diyârdan kaldırılıb dergâh-ı mu'allama gönderilmek bâbında mü'ekked emr-i şerîfim virilmek ricâsına arz itmeğın mal-ı mîrî tahsîl olunmadın bir kimesneye saklanub bir akçe aldurmayub ve mezkûr Ahmed çavuş mal-ı mîrînin üzerine olub cem' ve tahsîl eyleyüb ve mezkûr Hızır Bali Çavuş ve gayrı kâfirleri mezkûr çavuş ile Sûdde-i sa'âdetime getürmek emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda zikr olunan mal-ı mîrîyi ta'yîn olunan zamana değin bî-kusûr ve'l-küsûr cem' ve tahsîl idüb mu'accelen Dergâh-ı Mu'allam'a gönderüb dâhil-i

hazîne eyleyüb mâl-ı mîrî cem‘ ve tahsîl olunduğın mukaddem bir kimesneye bir akçe ve bir habbe virmeysin ve mezkûr Hızır Bali çavuş ve zikr olunan kâfirleri mezkûr çavuş ile Südde-i sa‘âdetime gönderesin zikr olunan mal-ı mîrî zaman-ı mev‘ûde değin tahsîl olunub Dergâh-ı Mu‘allam’a gelmesi mühimmâtıdandır ihmâl ve müsâheleden be-ğâyet hazer idüb behemehâl tahsîl eyleyüb vakt-i mezbûreye değin Dergâh-ı Mu‘allam’a gönderesin.

(Sayfa: 237)

Hüküm: 473

Kapucılar kethüdasına virildi

Fi gurre-i Receb sene elf

Bağdad beğlerbeğisine ve defterdârına ve eyâlet-i Boğdan’da vâki‘ olan kadılara hüküm ki: hâlâ Haremeyn evkâfına nâzır olan Dârü’s-sa‘âdetim ağası olub kıdvetü’l-emâsil ve’l-müverri‘în Server Ağa dâme uluvvuhû tezkire gönderüb vilâyet-i mezbûrede vâki‘ Haremeyn evkâfının mahsûlüne bazı küberâ ve ümenâ ve zü‘emâ ve erbâb-ı tımar dahl idüb vakıf karyeleri kimi emlâkına ve kimi tımarına ilhâk idüb vakfa gardları mukarrer olmağın mukaddemâ Musul kadısı olan Mevlânâ Hanefi [silik] müteveffâ Mehmed Ağa zamanında üç yıl mikdarı takrîr idüb feth-i hâkânîden beru emlâk ve evkâf sâhibleri cebren itlâk eyledikleri Haremeyn vakfının beş yüz otuz bin altı yüz doksan iki akçe hâsıl olub car itmek içün eylediği defter-i cedîd mûcibince amel olunub vakfın mütevellîleri zabt eyledükleri kurâ ve mezâri‘a âhardan kimesne dahl itmeye deyu ol bâbda hükm-i hümayûnum virilmek ricâ itmeğın **buyurdum ki** vardukda müşârün ileyh tahrîr idüb makbûl olub defterde mestûr olan Haremeyn-i şerîfeyn vakfını eğer ümerâ ve ümenâdır ve gayrı kimesneye dahl itdirmeyüb müşârün ileyh tarafından temessük ile varasın mütevellîsine zabt itdüresin ammâ bu bahâne ile vakfa alâkası olmayan kimesnelere dahi hılâf-ı şer‘ ve kanun kimesneyi dahl itdirmeyesiz anun gibi nizâ‘a mü’eddî olur husûs demişlerse vukû‘u üzere yazub arz eylesin sonra emrim bu vechle olursa mûcibiyle amel idesin.

Bir sûreti Musul beğlerbeğisine defterdârı ve kadısına

Bir sûreti Şehr-i Zor beğlerbeğisine ve defterdâra ve kadılara

Hüküm: 474

Bağdad beğlerbeğisine hüküm ki: vilâyet-i mezbûrede Haremeyn-i şerîfeyn tahrîrine me'mûr olub mukaddemâ Musul kadısı olan Mevlânâ Hanefi mektûb gönderüb evkâf-ı mezbûreden olan olan karye-i Attane? me'mûrlarının hark-ı kadîmî hazır olunmak evkad-ı vechle vakfa enfa'a ve evlâ iken vilâyet-i mezbûrede beğlerbeği olanlar mâni' olub dahl itmek ile hazır olmayub vakfa gadr olur deyu bildirmeğin **buyurdum ki** vardukda karye-i mezbûrenin hafra muhtac olanı harkına senin tarafından ve ademlerin kimesne mâni' olmayub dahl ve ta'arruz itdirmeyesin.

(Sayfa: 238)

Hüküm: 475

Katip tarafından üzeri çizilmiş iptal edilmiş hüküm

Hüküm: 476**Bâ-hatt-ı F. Efendi**

Diyarbakir beğlerbeğisine ve Amed kadısına ve defterdârına hüküm ki: hâlâ taht-ı hükûmetinizde altun yüzük meşîr ve kuruş temşirden namıyla hâvî olduğu i'lâm olundu bu bâbda minvâl olmuşsuzdur ziyâdeye cârî olduğuna rızâ-yı hümayûnum yokdur **buyurdum ki** vusûl buldukda bu bâbda her biriniz mukayyed olub Dârü's-saltanatım İstanbul'da cârî olduğu üzere altunî yüzük ve meşrebe ve kuruşa temşîr akçeye icrâ itdirüb bir akçe ziyâdeye cârî olmaya hilâf-ı emr ziyâdeye bey' ve şîrâ idenleri yazub az eylesiz ki muhkem haklarından geline.

Bir sûreti Erzurum beğlerbeğisine ve defterdârına ve kadılarına

(Sayfa: 239)

Hüküm 476**Yevmü'l isneyn Fî 5 v. sene elf****Bâ-hatt-ı Yahya**

Kıbrıs beğlerbeğisine hüküm ki: cezîre- i Kıbrıs'da olan kul tâifesi ve kal'a neferâtı hayli zaman olub mevcûdî ve nâ-mevcûd olanlar yoklanub hâlâ defter olunub bir sûreti Südde-i sa'âdetime gönderilmek emr idüb **buyurdum ki** Dergâh-ı Mu'allam müteferrikalarından Kâsım vardukda bir an ve bir saat te'hîr ve terâhî itmeyüb emr-i

celîlü'l-kadrim mûcibince mûmâ ileyh mübâşeretiyle cezâire-i Kıbrıs'da olan kul tâifesinin ve hisar erlerinin ve bi'l-cümle ulûfeye mutasarrıf olanların mevcûdların yoklayub ale's-sevî defter eyleyüb defterlerinin bir sûretini yazub dahi mühürleyüb Südde-i sa'âdetime gönderesin nâ-mevcûd olanları hılâf-ı emr mevcûd yazmakdan hazer eyleyesin son netîcesi sana âid olur ona göre mukayyed olasın.

Hüküm: 477

Bâ-hatt-ı Yahya Beğ

Isparta ve Ezlingeri kadılarına hüküm ki: Gönderî Muslı subaşı ve Abdünnezzâr oğlu Şaban ve Şamlu Mehmed ve Erkeci Osman nâm kimesneler için kendülerin mesâlih-i şer'îyyesi yoğiken ehl-i örf yanına varub Müslümanları gamz idüb hılâf-ı şer'-i şerîf nice akçelerin aldırub ta'addîden hâlî olmamağla bundan akdem ahvâlleri arz olundukda kendülere müte'allik husûsları olmadın ehl-i örf yanına varmayub men' olunmaları için emr-i şerîfim virilmişken hâlâ memnû' olmayub evvelkiden ziyâde mezkûr Muslı mirlivâ olanların ve kethüdâlarının yanlarından kesilmeyüb gammazlık itmekle ta'addîden hâlî olmadukların arz eyledüğünüz ecilden mezbûrların ahvâlleri ol cânibde şer'le görülüb hukûk-ı nâs alıvirildikten sonra îcâb iderse kayd ü bende ile Südde-i sa'âdetime gönderilmesin emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda mezbûrları getürdüb gaybet iderler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurub getürdüb emrim üzere şer'le ahvâlleri görilüb sübût ve zuhûr bulan hukûk-ı nâsı alıvirdikten sonra sûret-i sicilleri kayd ü bend ile yarar ademlerine koşub mukayyed ve mahbûs Südde-i sa'âdetime gönderesin ve bile koşub gönderdiğin ademlere muhkem tenbîh eyleyesin ki yolda gaflet ile gaybet itdirmek ihtimâli olmaya.

Sayfa: 240

Hüküm: 478

Bâ hatt

Keşan kadısına hüküm ki: [silik] kadısı Mehmed mektûb gönderü bazı husûs için teftîş tarîkiyle taht-ı kazânıza dâhil oldukda kazâ-i mezbûrda vâki' Erbince nâm limanda gemilere tereke virilmek memnû' olup nice def'a tenbîh olunmuşken bazı kimesneler mu'âveneti ile dâhil-i kazâdan ve hâric-i kazadan tereke tedârik idüb kazaya bazı mahalden tereke virildükde kayd olmağın limana müretteb ve liman-ı mezbûra giden

yol üzerinde vâki' karye ahâlisie a'yân-ı vilâyetden bazı kimesneler ile varılub men' olunmak üzere iki liman-ı mezbûrda vâki' geminin reisi olan Ali reis nâm kimesne sabah namazından mukaddem kırk elli nefer kimesneler ile üzerine gelüb katl kasdın idüb bir tarîk ile ellerinde halâs idüb vâki'-i hâl ahâlî-i vilâyetden suâl ve kimisin ricâ eyledikde şöyle ki limana karîb olan karyelerde bu makûle kimesnelerin ve Hayfa'ya tereke almaya gelen gemicilerin ve tereke almağa mu'âvenet idenlerin haklarından gelinmeye husûs-ı mezbûrun men'ine çâre yokdur deyu ahâlî-i vilâyetde talebiyle arz olunmasın ricâ etdiklerin bildirmeğin **buyurdum ki** vardukda bu bâbda evkât-ı vechile mukayyed olub husûs-ı mezbûrî hak üzere teftîş ve tefahhus idüb göresin bu fesâdı idenler her kimler ise aslâ mecâl virmeüyüb ahz idüb muhtâc-ı arz olanlardan ise ismi ve resmi ile yazub arz eylesin re'âyâdan ise yarar ademlere koşub mukayyed ve mahbûs Südde-i sa'âdetime gönderesin ammâ bile koşub gönderdüğün ademlere muhkem tenbîh ve te'kîd eylesin ki yolda vardukda gaybet itdirmekden hazer ideler.

Hüküm: 479

Varna ve Köstence ve Balçık ve Asudumi? ve sâir yalılarda vâki' olan kadılara hüküm ki: mahrûsa-i İstanbul'da zahîre husûsu mühimmâtından olmağın her kimlerde dermahzen tereke varsa ve menkaline iskelesinde dahi dermahzen ne-mikdar tereke bulunur ise İstanbul zahîresiçün bey' itdirilmek emr idüb buyurdum ki Südde-i sa'âdetim yayabaşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed yayabaşı vardukda bu bâbda her birinüz evkât-ı vechile mukayyed olub rencîrden tereke olub matrabazlık iden eğer Dergâh-ı Mu'allam yeniçerileri ve topcular ve cebeciler ve kapum kulları ve erbâb-ı tımar ve gayrıdır te'hîr itmeyüb manzenlerden açdırub terekelerin emr-i şerîfimle zahîre içün varan elçilere narh-ı rûzî üzere satdırub doğı İstanbul'a gönderesin emr-i şerîfime muhâlefet idüb ve ihzârlarıyla mahzenlerin tahmilin inâd idenlerin mezburu girdürüb narh-ı rûzî üzere terekelerin İstanbul zahîresiçün bile itdürüb anun gibi emrime muhâlif bunları isimleri ve resimleri ile yazub tahsîl eylesin.

(Sayfa: 241)

Hüküm: 480

Kâtip tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiştir.

(Sayfa: 242)

Hüküm: 481

Yevmü'l-Ahad fi evâhir sene elf

Bâ-hatt-ı Yahya beg

Luri beğlerbeğisine hüküm ki: Gence beğlerbeğisi Dâvud dâme ikbâluhû Dergâh-ı Mu'allam mektûb gönderüb senin için beğlerbeğiliğinde olan kazak eşkiyâsını zabt eylememekle muttasıl yollara ve billere inüb re'âyâ ve berâyânın kimin katl ve kimin esîr idüb emvâl ve erzâkın gâret ve hasâret itmekle Ağca kal'a ve Ahretâbâd semletinde olan re'âyâ ve berâyâ firâr ve cilâ-yı vatan itmekle yedi sekiz günlük yerleri hâli harâbe olub ebnâ-i sebîl mürûr ve ubûr itmekden kalmışlardır bundan mâ'adâ Gence beğlerbeğisine tâbi' Hasan Suyu ve Taves suyu ve Ahretâbad nâm mahallerin dahi re'âyâsından iki bin neferden ziyâde re'âyâyı yerlerinden kaldırub gayrıya alub gitmekle Gence ve Karabağ mukâta'asına küllî kesr lâzım gelib bundan akdem bu husûs için iç def'a hükm-i şerîfim gönderilmişken yine mukayyed olmaduğın bildirmeğın min ba'd beğlerbeğilikden vâki' olan eşkiyâyı muhkem zabt idüb re'âyâ ve berâyâ bir vechle ta'addî itdirilmeyüb girü yerlü yerine getürdilmek emr idüb **buyurdum ki** vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub beğlerbeğilikde vâki' olan ve kazak eşkiyâsın muhkem zabt idüb re'âyâ ve berâyâyâ zulm ve ta'addî itdirmeyüb firâr idenlerden dahi girü yerlü yerlerine getürdüb itmâm-ı sa'âdet itmekde re'âyâ ve berâyâ ve ebnâ-i sebîl ferâğ-ı bâl ve refâh-ı hâl ile kendü kâr ve kesblerinde olub min ba'd hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye dahl ve ta'arruz olunmakdan begâyet hazer idesin.

(Sayfa: 243)

Hüküm: 482

Bosna beğlerbeğisine hüküm ki: Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Bosna serhaddinde Erdelik oğulları kendü hallerinde olmayub melâ'în-i bî-dîn mânend-i cenûr-ı şeyâtîn biri bunu izlâl eylemeğe Bosna serhaddine hayli ihtilâl virdüklerinde senin hafî nihâdında mezkûr olan celâdet ve şehâdetin mûcibince müretteb ve mükemmel düşmen yarağıyla mu'accelen kalkub ol serhadde olan cünûd-ı mü'minîn ve kemât-ı risaletin ile üzerlerine varub metâbla ve muhârebeye defa'atle eyilüb nice zaman ateş-i cenk ve cidâl ve harb ve kîtâl iştigâl bulub âharü'l-emr inâyet-i bârî-i yârî ve i'ânet-i resûl-i muhtar ve meded-i kârî olmağın ma'reke-i kîtâlde ol kavm-i şûm

dalâlet ve rüsûmdan bi-inâyetillâhi'l-meliki'l-hakkı'l-kadîm nice melâ'în-i bî-dînin başları kesilüb ve nice yarar ve nâmdar diller alınmağla mağlûb ve mağhûr ve gazâyân-ı dîn-i mansûr ve mesrûr olub envâ'-ı yüz aklıkları vücûda geldiğini arz eylemişsin yüzün ağ olsun ve senün ile gazâ ve cihâda sarf-ı evkât-ı eyleyen gâzî kullarımın dahi yüzleri ağ olsun min ba'd dahi kimi gayreti câna bed ve kemnâd idüb a'dâ-yı dîn dalâlet kurbünden gaflet eylemeyüb Bosna'ya tâbi' olan kal'aların kolun ve yât ve yarak ve sâir levâzım ve mühimmâtın tedârik itdirüb dâimâ küffâr-ı hâ-kesâr tarafına yarar câsuslar gönderüb rayi ve tedbîrlerinden cüz' alub anun gibi Bosna serhaddine gelmek ihtimâli var ise evkât-ı tedârik idüb memleket ve vilâyet ve re'âyâ ve berâyâyı fesâd ve şenâ'atlerinden gereği gibi siyânet eylemek bâbında fermân-ı celîlü'l-kadrim sâdır olmuştur vusûl buldukda emrim mûcibince a'dâ-yı dîn hîle ve hud'asından emîn olmaları dâimâ kemâl-i basîret ve intibâh üzere olmayub her gâh tedbîr ve tedâriklerinden haber alub Bosna serhaddine gelmek ihtimâli olur ise Bosna'ya tâbi' olan Kal'aların kulun ve yât ve yarak ve sâir levâzım ve mühimmâtın yoklayub eksik olanları itmâma irişdirüb dahi temaz-yân-ı dîn ile memleket ve vilâyeti bi-inâyetillâhi'l-meliki'l-mu'în hıfz ve hırâset ve re'âyâ ve berâyâyı zabt ve siyânet eyleyüb bi-fazli'l-lâhi te'âlâ envâ'-ı yüz aklıkları tahsîline sa'y-i belîğ ve cehd-i bî-derîğ eyleyesiz ki uğûr-ı hümâyûnumda vücûda gelen hizmetiniz zâyî' olmayub mâl ve melhûtlardan ziyâde ri'âyet ile mer'î ve muhterem olman mukarrerdir ona göre ol serhadde bâb-ı dikkatte dakîka fevt eylemeyesin ammâ gaflet ile Kupe'suyun geçüb asker-i İslam'a zarardan hazer eyleyesin ve min ba'd dahi lâzımü'l-arz olan ahvâli atebe-i ulyâma ale't-tevâlî sa'y eyleyesin.

(Sayfa: 244)

Hüküm: 483

Eştib kadısı mevlânâ Mustafa ve İlçe kadısı mevlânâ Abdürrahim ve Tekuş kadısına hüküm ki: sen ki Eştib kadısı Dergâh-ı Mu'allama mektûb gönderüb nefsi Eştib'de nevâhîsinde sâkin olan zü'emâ ve erbâb-ı tımar ve sâir Müslümanlardan cem-i gafîr ve re'âyân cem'-i kesîr meclis-i şer'a gelüb hâlâ cizye cem'ine emr-i şerîf ile me'mûr olan gulâm-ı şâhî üçer yüz ve üçer yüz elli ve dörder yüz akçe cem' ider deyu tazallüm idüb vukû'u üzere arz olunmasın taleb eylemekle mezbûr gulâm-ı şâhî meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr olunub hakikat-i hal suâl olundukda müvâcehesinde üçer yüz ve üçer yüz

elli ve dörder yüz akçe ahz eylediğini istimâ' eyledük deyu bî-garaz Müslümanlar haber virdüklerin arz eylediğin ecilden ziyâde aldirmayub emr-i şerîfde ta'yîn olduğu üzere cem' eylemek fermânım olmuştur **buyurdum ki** hükm-i şerîfim vusûl buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub Eştib kazasında harac akçesini gulâm-ı şâhîye emr-i şerîfim mûcibince cem' itdirüb min ba'd ziyâde bir akçe aldirmayub ve Eştib defterinin iki bin hânesi Karatağ kazasından Kocaba'dan ilhâk olunmuşidi zikr olunan iki bin hânedan dahi emr-i şerîf mûcibince aldırub bir akçe ziyâde aldirmayasın şöyle ki inâd ve muhâlefet idüb em-i şerîfimden ziyâde bir akçe alursa mezbûrun ahvâlin Dergâh-ı Mu'allama yazub arz eylesin ki emrime muhâlif iş idenlerin haklarından geline bu bâbda Dergâh-ı Mu'allam çavuşlarından Perviz çavuş sipariş olan hadd-i şer' den tecâvüz itmeye deyu hükm-i şerîf yazılmışdır.

(Sayfa: 245)

Hüküm: 484

Bâ hatt-ı Yahya efendi

Budin beğlerbeğisine hüküm ki: hâliyâ penc haracıçün irsâl olunan Dergâh-ı Mu'allam çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa çavuş zîde kadruhû mukaddemâ Mora ber-vech-i isti'câl irsâl olunub ol cânibe müte'allik mühimmâtı tedârik olunmak lâzım olmağın **buyurdum ki** vardukda müşârün ileyhi aslâ te'hîr itdirmeyüb vâki' olan mühimmâtın gerü virüb ve bi'l-cümle haracın vakti ile irsâl olunmasın bâbında lâzım olan tedârik ile hüsn-i tedbîrde taksîr itmeyesin.

Hüküm: 485

Bâ-hatt-ı Yahya Çelebi

Hâslar kadısına ve Suyolu nâzırı Mehmed çavuşa hüküm ki: Sum mahtûm (?) ağalar kıdvetü iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Cüce Halil Ağa dâme mecduhû bundan akdem kendü malıyla kandurub kazıyyei Hazret-i Ebâ Eyyüb Ensârî aleyhirrahmeti'l-bârîn Takiyyeci Batis mahallesinden ve Şahzâde Sultan Muhammed hamamı önünden geçüb emr-i şerîfimle merkûm vâlidem tâbet serâhümâ suyolundan ilhâk olunan iki buçuk Lüle suyundan bir mazarra husûsundan Ebi Eyyüb Ensârî aleyhirrahmeti'l-bârî câmi'ine virilmek emr idüb **buyurdum ki** vardukda zikr olunan iki buçuk Lüle sudan bir masara

suyunu ifrâz idüb Hazret-i Ebâ Eyyûb Ensârî aleyhirrahmeti'l-bârî câmi'-i şerîfine icrâ itdirüb ol bâbda emr-i şerîfime mugâyir kimesneye dahl ve nizâ' itdirmeyesin.

(Sayfa: 246)

Hüküm: 487

Eflak voyvodası Aleksandra voyvodaya ve Dergâh-ı Mu'allam yeniçerileri yayabaşlarından Ramazan subaşıya hüküm ki: Dergâh-ı Mu'allam müteferrikalarından olub Harem-i sa'âdet-makrûnum havâssından Şükri Beğ dâme mecduhû sen ki Aleksandre voyvosadın yirmi yedi yük akçe hakkı olub ve zikr olunan akçeye katırcı oğlu Yorgi ve Dan ve Seyan ve Yanu Yostelek ve Estad ve Desteyar ve Eskevar ve Setyar ve Demola bazirgan ve Metraverende ve Estad ve Yustelik nâm nasrânîler kefil-i bi'l-mâl olduğu bildirmeğin alvirilmesiçün hatt-ı hümayûn-ı izzet-makrûnum sâdır olmuşdur **buyurdum ki** vusûl buldukda sen ki mezbûr Ramazan subaşısın gereği gibi mukayyed olub meblağ-ı merkumu mezbûrûn nasrânîlerin temessükleri mûcibince cem' ve tahsîl idüb dahi müşârün ileyhe irsâl ve îsâl eylesin.

(Sayfa: 247)

Hüküm 488

Vezîr Mehmed Paşa hazretlerine Hacı Beğ emrim gönderildi.

Fî 7 ra.

Mar'aş beğlerbeğisine hüküm ki: sâbıkan Mar'aş beğlerbeğisi Ahmed dâme ikbâluhû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Mar'aş'da çavuşlar kethüdâsı olan Hidâyet için şakî ve ehl-i fesâd olub vilâyet-i mezbûreye gelen beğlerin kethüdâları yanlarına varub envâ'-ı fitne ilkâ idüb ahâlî-i vilâyete küllî zararı olub fesâddan hâlî değildir vilâyet-i mezbûrenin ulemâ ve a'yânı mezbûrun Kıbrıs'a sürgün olmasının ricâ itdüklerin arz idüb ve Südde-i sa'âdetimde ehl-i dîvândan dahi mezbûrun şekâsına nice kimesneler şehâdet itmeğin mezbûr Kıbrıs'a sürmeli deyu hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûnumla fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vardukda aslâ te'hîr ve terâhî itmeyüb mezbûrun vilâyet-i mezbûreden alâkasın kat' idüb dahi yarar ademlerine koşub Kıbrıs beğlerbeğisine irsâl eylesin ve teslîm itdiklerine Kıbrıs beğlerbeğisinden temessük alub arz eylesin.

Hüküm: 489**Bâ-emr-i Hazret-i Nişancı Paşa****Ve bâ-hatt-ı Yahya Beğ**

Terhaniyan kadısına küküm ki: Mağnisavî Mehmed Paşa nefsi-i Terhaniyan'da olan evkâfının mütevelliyesi olan Zâhide Hatun Dergâh-ı Mu'allam'a mektûb gönderüb kasaba-i mezbûrede olan bezezistanın içinde kumaş ve sâir bezezistana münâsib emti'a satan nâdirgânlar oturagelmışler iken bazı kimesneler sonradan taşrada kumaş dükkânları ihdâs itmekle bezezistan içinde olanların bazarında kesâd üzere bezezistanda satulub taşrada satulması men' olunmak bâbında hükmi şerîfim ricâsına arz itmeğin **buyurdum ki** vardukda bu bâbda kadîmden olıgeldiği üzere amel itdürüb kadîmden olıgelene muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin.

Hüküm: 490**Bâ-emr-i Hazret-i Nişancı Paşa**

Terhaniyan kadısına hüküm ki: Mağnisavî Mehmed Paşa nefsi-i Terhaniyan'da olan evkâfın mütevelliyesi olan Zâhide hatun Dergâh-ı Mu'allama mektûb gönderüb evkâf-ı mezbûrenin ma'mûlün bihâsında müstakil kâimmakâm-ı mütevellî ve nezâret ve kitâbet olmayub ancak bir câbi vaz' olunub mezbûre tarafından ademleri zabt iderler iken hâlâ hilâf-ı şart-ı vâkıf kâimmakâmlık ve nezâret ve kitâbet ve bazı cihât ihdâs olunmağla vakfımız küllî za'îf gelmişdir deyu mukaddemâ arz olundukda hilâf-ı şart-ı vâkıf ihdâs olunan cihât raf' olunma için mukaddemâ ahkâm-ı şerîfe virilmişken memnû' olmayub geru ol vechle def'-i özl olunmakdan hâlî değillerdir deyu hıdmette olan cihâtı raf' olmak bâbında hükmi hümayûnum ricâsına arz itmeğin **buyurdum ki** vardukda bu bâbda sâbıkan virilen ahkâm-ı şerîfe mûcibince hilâf-ı şart-ı vâkıf ihdâs olunan cihâtı raf' idüb hilâf-ı şart-ı vâkıf kimesneyi vakfa dahl itdirmeyesin.

(Sayfa: 248)**Hüküm: 491**

Gelibolı kadısına hüküm ki: bundan akdem deryâ muhâfazasıçün giden kadirgalardan hâlâ beş kıt'a kadirga Gelibolı'ya geldiği istimâ' olunmayub mahrûsa-i İstanbul'a gelmek emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda te'hîr itmeyüb Gelibolı'da olan beş kıt'a kadirga reislerine tenbîh eylesin ki mahrûsa-i İstanbul'a gelüb dâhil olasız.

Hüküm: 492**Bâ-hatt-ı hümayûn**

Yeniçeri ağasına hüküm ki: mukaddemâ mahlûl olan iki yüz seksen altı nefer bostancının yerlerine iki yüz nefer oğlan ulûfeye yazılmak fermân olmağın yüz kırk neferi yazılıb altmış nefer dahi yazılmak bâbında hatt-ı hümayûnumumla fermân-ı âlişânım sâdır olmağın **buyurdum ki** vusûl buldukda te'hîr ve terâhî itmeyüb fermân olunan iki yüz neferden bâkî kalan altmış neferi dahi mahlûl olanların ulûfesiyle fermânım üzere hizmete yarar oğlan yazub lâzım olan hâssa bağcelere tevzî' ve taksîm eylesin ki varub hizmet üzere olalar.

Hüküm: 493**Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi**

Mekke-i mükerreme kadısına hüküm ki: hâlâ Beyt-i şerîf kurbünde vâki' olan metafasın? düşmesi harabe meşrık olmağla haccâc ve züvâr tavaf iderken küllîsi zahmet ve meşakkat gelür deyu i'lâm olunmağın Cidde mahsûlünden termîm olunmak emrim oldukda Cidde mahsûlünden kifâyet mikdarı göndermek için Cidde emînine emr-i şerîf gönderilmiştir **buyurdum ki** vusûl buldukda ehl-i vukûf mahallinde tahmil itdürüb ne mikdar akçe lâzım ise Cidde emîninden taleb idüb alub dahi beyt-i şerîfe meremmete muhtâc olan yerlerini istihkâm üzere meremmet itdürüb mübâşirîn meyânında itlâk ve isrâf olunmakdan hazer idesin.

Hüküm: 494

Cidde emînine hüküm ki: hâlâ Beyt-i şerîfede vâki' olan mutâfın düşmesi meremmete muhtâc olmağın Cidde mahsûlünden meremmet olunmak emrim olub Mekke-i mükerreme kadısına emr-i şerîf gönderilmek **buyurdum ki** vusûl buldukda zikr olunan meremmet için kadı tarafından sana adem varub akçe taleb olundukda kifâyet mikdarı akçe virüb muhâsebene kayd eylesin.

(Sayfa: 249)

Hüküm: 495

Bâ-hatt-ı Hüseyin Efendi

Erzurum beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki: hâlâ Çıldır beğlerbeğisi olan emîrî'l-ümerâi'l-kirâm Yusuf dâme ikbâluhûya Gutameş? kal'asının ta'mîr ve termîmi fermânım olmağın beğlerbeğilüğün askerinden kifâyet mikdarı asker ve ona göre zahîre ihrâc idüb kal'a-i mezkûreye gönderilmesin emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda anun gibi müşârün ileyh size mektûb ve adem gönderüb asker ve zahîre taleb eyledikde emr-i şerîfim mûcibince fermân olunan askeri ve kifâyet mikdarı zahîre ile bir an tevakkuf itdirmeyüb mûmâ ileyh Yusuf dâme ikbâluhûya irsâl ve îsâl idesin varub mûmâ ileyhe mülâkî olub vech ü münâsib gördüğü üzere kal'a muhâfazasında ve saîr uğûr-ı hümayûnumda bezl-i makdûr eyleyeler.

Hüküm 496

Katip tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiştir.

(Sayfa: 250)

Hüküm 497

Bâ-fermân-ı hazret Efendi

Boğdan voyvodasına hüküm ki: Südde-i sa'âdetime gönderüb harâcdan ne mikdar bâkî kalmış ise ber-vech-i isti'câl Südde-i sa'âdetime irsâl olunmak emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda emr-i celîlü'l-kadrim mûcibince zimmetinde ne mikdar bâkî harac kalmış ise aslâ ta'allül ve bahâne itmeyüb ber-vech-i isti'câl müşârün ileyh çavuşumla irsâl ve îsâl eylesesin ihmâl ve müsâhaleden begâyet hazer eylesesin şöyle ki ta'allül ve ihmâl olunub ve te'hîr olunub isti'câl üzere gönderilmeye mu'âteb olursun ana göre mukayyed olub müşârün ileyh çavuşumu alıkoyub bilâ te'hîr harac bâkîsin hazâine-i âmireme irsâl ve îsâl eylesesin.

Bir sûreti Eflak voyvodasına yazıla

Hüküm: 498**Fi'l-yevm****Fî 17 Rebiülevvel sene ihdâ ve elf min hicreti'n-nübüvveti abd evâhir****Bâ-hatt-ı Hazret Efendi**

Biga ve Karasi sancağı beğlerine ve kadılarına hüküm ki: sen ki Karesi sancağıbeği Hüseyin dâme izzuhûsun Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Malta(?) kazâsına tâbi' Melathiler nâm karyede sâkin olan Tuzcular dimekle ma'rûf kimesne kîtâ'ü't-tarîk olub mürûr ve ubûr iden fukarânın yollarına inüb kendülerin katl ve mal ve emvâllerini nehb ü gâret idüb ele getirilmek murâd olundukda Biga'ya kaçub ol cânibde taleb olundukda Karesi'ye kaçub hakkından gelinmekle re'âyâ ve berâyâ şerrinden âciz olmağla sana gelüb mezkûrun hakkından gelinmez ise cümlemiz perâkende olmak mukarrerdir deyu tazallüm eyledüklerin arz eylemişsin **buyurdum ki** vardukda mezkûru meclis-i şer'a ihzâr ve tevileri ile beraber idüb gaybet iderlerse şer'le buldurması lâzım olan küfelâsına buldurub getürdüb ber-def'-i şer'le vasıl olmağın on beş yıl mürûr etmiş ise evkât-ı vechile hak üzere teftîş ve tefahhus idüb göresin fi'l-vâki' kaziye arz olunduğu gibi ise fesâd ve şenâ'at vâki' ise ve zâhir olan hukûku ashâbına alıvirdikden sonra muhtâc-ı arz olanlardan ise habs idüb arz eyleyesin değil ise ehl-i fesâda aslâ himâyet itmeyüb şer'le hakkında geldüresin ammâ hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi' olub tezvîr ve telbîsden ve şuhûd-ı rûzdan arz ve tafsîl veya ahz ve celb sebebi ile hilâf-ı şer' iş olmakdan begâyet ziyâde hazer eyleyesin.

(Sayfa: 251)**Hüküm: 499****Viremeye ...****Bâ-hatt-ı hümayûn**

Tırhala beğine ve kadısına hüküm ki: Avlonya beği Piri dâme izzuhû mektûb gönderüb Avlonya sancağıbeği olan Sinan bazı ehl-i fesâd teftîşine emr-i şerîfimle mübâşir ta'yîn olunub mübâşeret eyledükde livâ-i mezbûra tâbi' eşkiyâdan Dost Ali ve Dereoğlu Hasan Ağa Yalı ve Çend ve Avananve Pegar ve Uzun Mustafa ve Memi Şah ve Çerkes Ahmed ve İskender oğlu Mehmed ve İskender oğlu Sinan ve Hasan oğlu Mahmud ve Memi ve Dadire oğlu Mehmed ve Sinan oğlu Ahmed ve Kurd kethüdâ ve Ali Ağa ile nice eşkiyâ âlât-ı harb ile rencîde envâ'-ı hakâret ile katl eylemişlerdir buyurdum ki zikr

olunan eşkiyâ ele getirilüb şer‘le haklarından gelinmeye bazı hakkı re‘âyâ ve berâyâ firâr idüb âhar diyarlara gitmek mukarrerdir deyu arz itmeğin **buyurdum ki** vusûl buldukda mezkûr eşkiyâyı her kande buldurub firâr iderler ise ol ahvâlleri hakkında emr-i şerîfim mûcibince sâdır olduğuna mûcibince amel eylesesin zü‘emâ ve erbâb-ı tımar ma‘rifetiyle ele getirüb dahi ol husûsu bu husûs bundan akdem ber-def‘-i şer‘le görilüb fasl olunmuş olmağın üzerinden on beş yıl mürûr etmiş değil ise şer‘le evkât-ı vechile teftîş idüb göresiz şer‘le üzerlerine sâbit olanların iktizâ itdüğüne göre bi’t-tenbîh şer‘le haklarından geldüresin olmak lâzım olanları habs idüb ahvâllerin mûcib-i vech-i meşrûh yazub arz eylesesin Müşârün ileyhın kâtili şer‘le görülmek için ahvâlleri emr idüb şer‘le görölüb ammâ hîn-i teftîşde tamâm hak üzere olub telbîs ve tezvîrden ve şuhûd-ı rûzdan ve telef-i nefis olmakdan ve hılâf-ı vâki‘ kaziye ve alâmetden ziyâde hazer eylesesiz.

(Sayfa: 252)

Hüküm: 500

Selanik kadısına hüküm ki: taht-ı kazâna tâbi‘ Kelmerye nâhiyesinden Osman ve Nazar bin Yusuf ve nefsi Selânîk’de Ali ve Vardar nâhiyesinde Kulakaroğlu Hasan ve Yutla Yakzer nice koyun sürücileri mîrî için ziyâde koyun cem‘ idüb lakin cem‘ eyledikleri koyunun sülüsü bunda gelmeyüb anda yahûda keferî tâifesine ziyâde bahâ ile satub matrabazlık itdirilmişdir imdi **buyurdum ki** hükm vardukda göresin fi’l-vâki‘ koyun sürücileri ziyâde koyun cem‘ idüb ve tenbîh ol cânibde ziyâdde bahâ ile satdukları zâhir olan sürüciler kayd ü bend idüb varan çavuşuma koşub Südde-i sa‘âdetime gönderdesin ki sâirlerine mûcib-i ibret için haklarından gelinüb ve tenbîh eylesesin ki min ba’d erkek koyun boğazlanmayub ba‘de’t-tenbîh isteyenlere küllî hakâret idesiz.

Hüküm: 501

Bâ-hatt-ı Memi Çelebi

İlbasan sancağında vâki‘ olan kadılara hüküm ki: İlbasan beği olan ademlerinden lakin müşârün ileyh ... bazı kimesneler Südde-i sa‘âdetime gelüb mîr-i müşârün ileyhın kayd husûsundan ... ve âhâhı yokdur hatta ... bi’l-fi’l seferdedir müşârün ileyhe ... deyu zulm eyledikleri ecilden için adem katl itmişdir ehl-i fesâddır deyu Deraç kadısı bir sipâhî emr-i gulânî ile Âsitâne-i Sa‘âdetime arz ve sûret gönderdükde bu husûsu

hakîkati üzere sırran ve alenen teftîş ve tefehhus olunub sıhhati üzere arz olunmasın emr idüb **buyurdum ki** Osman Çavuş vardukda bu bâbda her birinüz evkât-ı vechile mukayyed olub müşârün ileyhin ahvâlin hak üzere teftîş ve tefahhus idüb göresin bu husûsun ... fi'l-hakîka adem kayd olunmuşdur hılâf-ı vâki' midir kayd olundğı ...sebeb ve bâ'is olmuşdur ve kadı arz itmeğın bâ'is midir tamam vâkıf ve muttali' olub müşârün ileyhin ahvâlin sıhhati ve hakîkati üzere mufassal ve meşrûh yazub arz eylesin ammâ hîn-i teftîşde hak-ı sarîha tâbi' olub arz ve tafsîl ile hılâf-ı vâki' kaziye arz ve i'lâm olunub ziyâde hazer eylesin.

(Sayfa: 253)

Hüküm: 502

Bâ-hatt-ı hümayûn

Musul beğlerbeğisine hüküm ki: Musul kadısı ile Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Musul zu'emâsından Aliman ve akrabasından Mehmed can ve Endal ve Mirza ve Abdüsselam ve karındaşı Haydar ve erbâb-ı tımardan göz ve Hüdabin nâm kimesneler eşkiyâdan olub Basra ve Bağdad ve Şehr-i Zor vilâyetlerine mürûr ve ubûr iden ebnâ-i sebîlin yollarına inüb katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl idüb mezkûr Aliman'ın hakkında nice def'a evâmîr-i şerîfe vârid olub isyân üzere olmağla ele girmeyüb ve re'âyânın nicesi zulmden cilâ-yı vatan idüb ve sâbıkan Musul kadısı ile vech-i meşrûh üzere hakkında gelinmek için arz idüb ele gelmeyüb Beradutil nâm ekrâd aşîretinden olmağla eşkiyâyı yanına cem' idüb ve Havaceye nâm mevzi'de yirmi otuz nefer tımarı katl idüp iki yük altunluk emvâl ve erzâkın gâret iden Şah Basani tâifesi ele getirilüb habs olunmuşken mezbûr Aliman gice ile adem gönderüb on sekiz nefer hırsuzları itlâk idüb tevâbi'den Satılmış nâm kimesnenin evinde saklayub ve vilâyet-i mezbûrenin a'râb ve ekrâdı hâkime mürâca'at itmek itdiklerinde men' idüb vilâyet-i mezbûre halkı kendüden ihtiyât üzere olub nicesi havfinden cilâ-yı vatan idüb ve bî-berâyâ fevt yazula tasarrufundan olan ihray-ı fevtinden senevî on sekiz bin altun hâsıl idüb zulmüne nihâyet yokdur deyu sâir eşkiyâyâ mûcib-i ibret için ze'âmetin âhara tevcîh olunub ve bilâ-sebeb zabt itdüğü mahsûlû mîrî için zabt olunub hakkında gelinmek ricâsına arz eyledüğünüz ecilden **buyurdum ki** vardukda bu bâbda evkât-ı vechile mukayyed olub mezbûrların ahvâlin hak üzere teftîş ve tefahhus idüb göresin mezbûrların ahvâli arz olunduğu gibi olub vech-i meşrûh üzere fesâd ve şenâ'atleri sâbit ve zâhir olursa ve

muhtac-ı arz olanları habs idüb arz eyleyesin değil ise ehl-i fesâda himâyet idenleri şer'le muhkem haklarından gelesin ammâ hîn-i tefûşde hakk-ı sarîha tâbi' olub arz ve tafsîl ile kimesneye zulm olmakdan ve ahz ve celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet olunmakdan ziyâde hazer eyleyesin.

Hüküm 503

Bâ-hatt-ı Yahya Beğ

İznikmîd? kadısına hüküm ki: hâlâ İstanbul zahîresiçün gelen koyunlar ol câniblerde dahi olunmayub doğru İstanbul'a gönderesin deyu hük-m-i şerîfim gönderülmek geru ol cânibe koyun dahiolunduğu i'lâm olunmasın emr-i sâbıkım mûcibince İstanbul zahîresiçün gelecek koyun doğru İstanbul'a gönderilmesin emr idüb **buyurdum ki** vardukda bu bâbda evkâd-ı vechle mukayyed olub mahmiye-i mezbûre mühimmi için kalan koyunlar ol câniblerde dahi olmayub doğru istanbula gönderesin a'rf-ı tehirden ve emr-i şerifime muhalif ol cânibderde dahi olunmağla mahmiye-i mezbûrede müzâyaka virmekden ziyâde hazer eyleyesin şöyle ki emrime muhâlif koyun dahi olunduğu istimâ' oluna azl ile konulmayub küllî mu'âteb olursun ana göre mukayyed olub İstanbul zahîresinin gelmesine doğru İstanbul'a gönderesin.

Bir sûreti İznik kadısına hüküm yazıla

(Sayfa: 254)

Hüküm: 504

Bâ-hatt-ı hümayûn

Fi'l-yevm

Fî 17 Şehr-i Saferü'l-hayr sene ihdâ ve elf min hicreti'n-nübüvveti

Haleb beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki: rikâb-ı hümayûnuma arz-ı hâl gönderüb bundan akdem beğlerbeğiliğinden bazısın olan Etrar oğlu Ali Paşa ve Kilis sancağından ma'zûl olan Hüseyin Beğ mahrûsa-i Haleb'de sâkin olub her birinin hîce tevâbi'i olmağla varan beğlerbeğisinde defterdârlara her umûrda mu'âriz olduklarından inâyet-i re'âyâyı ve bazı alâkası olan ümenâyı izlâl idüb Südde-i sa'âdetime gönderüb lâzım olan tefûş ve da'vâların görmekde kendülerin mübâşir aldırmağla ekser vârid olan evâmir-i şerîfede onlar mübâşir olub beğlerbeği ve defterdârı karışmayub eyledikleri üzere habs ve ahz idüb nice mesâlihın ve mâl-i mîrîsi te'hîr ve ihtilâline bâ'is olurlar

deyu bazı ehl-i vukûf haber virilmeğin min ba'd mûmâ ileyhimâ Ali Paşa ve Hüseyin Beğ ve vilâyet-i mezbûrede sâir ümerâ ve evâmir münâsib mâl-ı mîrîye ve hukûk-ı nâs teftîşine karışmayub ol makûle kendüleri mübâşir ta'yîn olunmuş evâmir-i şerîfe ellerinde varsa senden tekaddüm beğlerbeğiliğin zabtına ta'yîn olunub irsâl ve göndereceğin ademine teslîm eylemeleriçün emr-i şerîfim virilmek ricâ eylemişsin imdi arz eylediğin üzere ol vilâyetin beğlerbeğilerine müte'allik cumhûr umûru sana tefvîz olunub ...voyvoda olan ma'zûl beğlerbeğiler ve beğler ve gayrısının beğlerbeğiliğinle ve mal-ı mîrîye müte'allik mesâlihe aslâ karışmayub kendü hallerinde olmalarıçün mü'ekked hükm-i hümayûnum virile deyu hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûnumla fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur **buyurdum ki** vardukda min ba'd beğlerbeğiliğine müte'allik husûsları sen kendün görüb ol makûle ma'zûl beğlerbeğileri ve gayrılar aslâ dahl itdirmeyüb Südde-i sa'âdetimden onlara bazı kimesne teftîş ve da'vâya müte'allik evâmir-i şerîfede mübâşir olursa da'vâların onlara gördürmeyüb hak ve adl üzere sen görüb emr-i şerîfime mugâyir kimesneye vaz' itdirmeyesin.

Hüküm: 505

Bâ-hatt-ı Hümayun

Sâbıkan Haleb beğlerbeğisi Ali'ye hüküm ki: hâlâ Haleb beğlerbeğisi Haydar rikâb-ı hümayûnuma arz-ı hâl sunub senin içün mahrûsa-i Haleb'de sâkin olmağla mâl-ı mîrîye ve alâkası olan ümenâya ve bazı da'vâlara karışub kendün mübâşir ta'yîn itdirmekle ihtilâl virmekden hâlî olmaduğın bildirüb ol bâbda emr-i şerîfim ricâ itmeğin imdi min ba'd ol cânibe müte'allik mesâlihe karışmayub kendü hâlinde olmak içün hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûnumla fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur **buyurdum ki** vusûl buldukda emr-i celîlü'l-kadrim mûcibince min ba'd ol cânibde olan eğer mâl-ı mîrî ve eğer gayrıdır aslâ bir husûsa karışmayub kendü hâlinde olasın.

Bir sûreti Kilis sancağından ma'zûl Halil Beğ'e yazıla

(Sayfa: 255)

Hüküm: 506

Bâ-hatt-ı Yahya Beğ

Hâliyâ Bağdad eylâyeti inâyet olunan Ca'fer Paşa'ya hüküm ki: vilâyet-i Tebriz'de bi'l-fi'il mevcûd ne mikdar kul tâifesi varsa cümlesi ale'l-esâmî defter idüb mühürleyüb

Âsitâne-i Sa'âdetime irsâl olunmak mühimmâtından olmağın **buyurdum ki** vardukda bi'l-fi'il Tebriz'de ne mikdar mevcûd kul tâifesi var ise ale'l- ... bölükleri ve esâmîleri ve ulûfeleriyle defter idüb mühürleyüb mu'accelen Südde-i sa'âdetimee irsâl eylesin ki min ba'd ol defter mûcibince amel olunub kul tâifesi bir târikle ziyâde olmak ihtimâli olmaya.

Hüküm: 507

Bâ-hatt-ı Efendi

Müşârün ileyhe hüküm ki: vilâyet-i Bağdad eyâleti sana sâbıkan Bağdad muhâfazasında olub hâliyâ vezâretle kapudanım olan düstûr-ı mûkerrem vezîrim Sinan Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû mutasarrıf olduğı üzere tevcih olunmuşdur **buyurdum ki** vardukda müşârün ileyh ne mikdar sâliyâne ile mutasarrıf olmuş ise sen dahi ol minvâl üzere mutasarrıf olasın.

(Sayfa: 256)

Hüküm: 508

Fi'l-yevm

Fî 11 s sene ihdâ ve elf

Bâ-hatt-ı Yahya Beğ

Bursa kadısına hüküm ki: Südde-i sa'âdetime sûret-i sicil gönderüb düstûr-ı mûkerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem-i eyyaf vezîrim Mehmed Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehûnun voyvodasın katl idüb esbâbı garet iden Seyyid İbrahim mahrûsa-i İstanbul'da habs olunub Bursa'da evinde ...debinde altı yüz kuruş ve kapu üzerinde Kırmid altında altmış filori hıfz eyledim Garib oğlu Mahallesinde sâkin ağacı Ahmed bin Abdullah zıkr berâyı bilür denüb emr-i şerîf virilüb zıkr olunan beradı kılınub zıkr olunan yerleri bilinür deyüb bu husûs itmeyüb ve mezbûr İbrahim'in malı itlâk olunur esbâbı bey' olunmak için emr-i şerîf virilüb zıkr olunan yerler yoklanub Sulfarlarının altında kuruş ve kapunun kiremidi altında filori bulunmayub lakin üç aded hasırlardan biri birinden kalkmış ve onunun mühri bozulmuş bulunub ve mezbûr ağaccı Ahmed'in ahvâli teftîş olundukda mahalle-i mezbûre ahâlisi hâzır olub mezbûr ağaccı Ahmed'in câriyeleri nerdüban koyub duvardan aşub ayrığördüğün gördük ve mezbûr İbrahim'in şerîki olan Abdal nâm şakî ile Rum ilinden geldiklerinde esbâbı mezbûr İbrahim'in

evine yıkub atları mezkûr ağaccı Ahmed'in evine bağlayub ve bi'l-cümle mezbûr ağaccı Ahmed mezbûr İbrahim'in yatağıdır deyu haber virdüklerin i'lâm itmeğin mezbûrun câriyeleri ihzâr olunub örf-i ma'rûf ile görülmesin emr idüb **buyurdum ki** vardukda mezbûr ağaccı Ahmed'in câriyelerini ihzâr idüb Müslümanlar haber virdüğü üzere örf-i ma'rûf ile görüb lakin telef-i nefis olmakdan ziyâde hazer eyleyesin.

(Sayfa: 257)

Hüküm: 509

Bâ-hatt-ı hümayûn

Bosna beğlerbeğisine hüküm ki: Budin beğlerbeğisi emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Mehmed dâme ikbâluhû Dergâh-ı Mu'allam mektûb gönderüb bu seneye değin haracı gelmek mestûr olmuş ilen senün için eskuk? tâifesinin üzerine akın itsem gerekdir deyu itrâf vusûlüne haber gönderüb asâkir cem' etmek üzere olduğun istimâ' olunmağla gönderilen haraca avk ve te'hîr ne bâ'is ve bâdî olduğundan mâ'adâ serhadlerin ihtilâline sebep olmuşdur deyu arz eyledi imdi nice kurâ tarafındanmalı ... mukayyed olan sulh ve salâha ve ahidnâme-i hümayûnuma muhâlif vaz' hareket sâdır olunca bu cânibden dahi hilâf-ı ahidnâme-i hümayûnum bulunan sulh ve salâhı ...ve ... ve zâyî' ve etvâr zuhûr ve aslâ rızâ-yı hümayûnum yokdur min ba'd asâkir-i mansûrdan ve sâir serhad gazilerinden yerlerde ahidnâme-i hümayûnumuma mugâyir vaz' itdirilüb kendü hallerinde olanların emr idüb **buyurdum ki** vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub beğlerbeğiliğine mahı olan memâlik-i mahrûsamın hıfz ü hırâsetine mecd ü merdâne olub lakin asâkir-i mansûrdan ve bagurlu?tâifesinden ve gayrıdan bir ferd fermân-ı hümayûnuma mugâyir hılâf-ı sulh ve salâh ve mugâyir-i ahd-i hümayûn bir vechle vaz' ve hareket itdirmekden ziyâde ihtiyât eyleyesin el-iyâzu billâhi te'âlâ ırz-ı nâmus-ı saltanatuma hâlel virir bir vaz' zuhûr itdirecek olursa netîcesi sana âmil olub mes'ûl olman mukarrerdir deyu ana göre mukarrerin idüb aklından hazer eyleyesin.

(Sayfa: 258)

Hüküm: 510

Fi'l-yevm

Fî 26 şehri-i Muharremü'l-harâm sene ihdâ ve elf

Bâ-hatt-ı hümayûn

Yerekümi ve Ayaş kadısına hüküm ki: kıdvetü'l-havâs ve'l-müverri'în itlaka Dârü's-sa'âdetim ağası Mustafa dâme uluvvuhû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb merhûm ve mağfûr ceddım Sultan Bâyezid aleyhirrahmeti ve'l-gufrânın nefsi-i Amasya'da vâki' olan câmi'-i şerîf âmireleri evkâfından nefsi-i Ayaş'da ve karye-i Yerekümi'de vâki' olan vakıf yerlerde evkâf-ı mezbûre mütevellîsine ricâ bildiğin izin ve ma'rifet yoğiken bazı kimesneler evlerinde ...vakf için aslâ mukâta'a tahyir itdirmeyüb fuzûlen binâ eylediği vakfa gadr olduğın mütevellîsi i'lâm itmekle herkesin binâ eylediği emirlerin yerlerine varılıb ehl-i vukûf ma'rifetleriyle tahammillerine göre bir mukâta'a takdîr olunub sâliyâl-i vakfa zabt olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâsına arz itmeğin **buyurdum ki** hükm-i şerîfim vardukda bu husûsa evkât-ı vechile bi'z-zât mukayyed olub şöyle ki arz olduğu üzere işbu zikr olunan kaziye ve karyede vâki' olan evkâf-ı mezbûre yerlerinde izn-i mütevellî yoğiken fuzûlen evler ve binâlar yapub vakfa bir mukâta'a takdîr itdirüb fuzûlen tasarruf eyledükleri mukarrer ise ol makûle vakıf yerlerde fuzûlen binâ ihdâs idenleri ihdâs iden dahi herkesin yerine ve tahammülüne göre ehl-i vukûf her mesalible vakf için bir mukâta'a takdîr idüb deftere kayd itdirüb sâl-bâl-i vakf için mütevellîsine ve kadısına zabt ve kabz itdirilmesine inâd ve muhâlefet itdirmeyesiz ammâ bu bahâne ile min ba'd hilâf-ı şer'-i şerîf vakıf yerlere evler binâ ve yâhud vakf yerlerde mütevellî izniyle evler yapub sâliyâl-i vakfa mukâta'ası edâ iden kimesneleri rencîde itmekden ziyâde hazer eyleyesin şer'-i şerîfe muhâlif iş eylemeden ziyâde ihtirâz eyleyesin.

Hüküm 511

Bâ-hatt-ı Yahya Efendi

Gelibolı kadısına hüküm ki: ferzend-i ercümend erşed-i ebed garet-şi'âr meth-ü deşar mahz-ı ahz itmeğınathar oğlum Mehmed tâle bekâhû zahîresiçün öte yakaya on bin koyun geçüb ziyâde koyun geçmeye deyu emr-i şerîf göndermişken hâlâ hılâf-ı emr-i şerîf ta'yîn olunan on iki bin koyundan gayrı bütün geçmek ihtimâli olmağın

buyurdum ki vusûl buldukda bu husûsa gereği gibi mukayyed olub fermân olunan on iki bin koyunu bî-kusûr geçdikden sonra ittikleri öte yakaya bir re's koyun dahi geçürmeyüb geçürmek isteyenleri men' ve def' eylesin bu husûs ehem-i umûrdandır işbu emr-i şerîfime muhâlif Gelibolı iskelesinden bir re's koyun ziyâde geçmekden ziyâde hazer idesin şöyle ki ana göre sebebi ile emrime muhâlif bir re's koyun geçdüğü istimâ' oluna azl ile konulmayub mu'âteb ve mu'âkib olman mukarrerdir ona göre mukayyed olub emrime muhâlif iş olunmakdan ihtiyât eylesin.

(Sayfa: 259)

Hüküm: 512

Bâ-hatt-ı hümayûn

Anadolu beğlerbeğisine Kütahya kadısına hüküm ki: Kastamonı'da mesalib olan müteveffâ Şeyh Şaban kuddise sirruhûnun kendü yerinde ve üç tahlîfesi Dâre etrâfında Şeyh olub yanlarında olan fukarâi sunub câlib-i zikr-i ümmetde devrân iderler deyu ... i'lâm olunmağın o makûle kimesneleri katl oluna deyu Şeyh Hacı Bayram salından bir kimesne emr ihrâc itmekle varub mukırr-ı leh rencîde itdüğün istimâ' olunmağın imdi o makûle asl yokdur **buyurdum ki** vardukda min ba'd mezburu elimde bu vechle emr-i şerîf vardır deyu fukarâyâ hazer itdirmeyüb kayd ola deyu ...ve elinde bu vechle emr varsa alub münâsib Südde-i sa'âdetime gönderesiz.

Hüküm: 513

Bâ-hatt-ı Hazret Efendi

Kütahya kadısına hüküm ki: emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Anadolu beğlerbeğisi Mehmed dâme ikbâluhû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb hâlâ İstanbul kasablarına mu'âvenet için Kütahya ahâlisi yüz bin akçe ve her sene ziyanlarına kırk bin akçe vireler deyu emr-i şerîf vârid olmağın cümlesi müşârün ileyhe varub Kütahya'da Burusa ve Karahisar-ı sâhib ve gahrı kazalara resmî yük bağlayub çözülmemekle kâr ve kesbleri vech-i ma'îşetlerine ancak kifâyet idüb ziyâde fakîrû'l-hâl olduklarına bildirüb avn olunmak ricâ itdüklerin arz itmeğün ol bâbda Kütahya ahâlisi rencîde olunmamasın emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda fermân olunan yüz bin akçe ve her sene kırk bin akçe kasab akçesi husûsunda Kütahya ahâlisin rencîde ve remîde eylemeyüb işbu emr-i celîlü'l-kadrim mûcibince amel eylesin hilâfına cevaz göstermeyesin.

Bir sûreti Karahisar'a yazılıb sadr olmuştur.

Bâ hatt-ı tâhir efendi

Sayfa: 260

Hüküm: 515

Bâ-hatt-ı Efendi

Ankara ve Çukurca ve Çubuk ve Mernuzâbâd? kadılarına hüküm ki: Dergâh-ı Mu'allama arz-ı hâl sunulub bazı ehl-i fesâd yeniçeri ve acemî oğlanı ve topcu ve cebeci ve kapum kulları libâs giyüb bir tarîk ile re'âyâ ve berâyâyâ zulm ve ta'addîden hâlî olmadıkları i'lâm olunmağın anun gibi kimesneler ele getirülüb vâki' olan zulm ve ta'addîleri hasımları müvâcehelerinde şer'le teftîş olunub üzerlerine sâbit olan hukûk ashâbına alıvirilmek emr idüb **buyurdum ki** vardukda anun gibi bu tarîkle re'âyâ ve berâyâyâ zulm ve ta'addî idenlerin ele getirilüb dahi ber-vech-i şer'le fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyen husûslarda hasımları müvâcehelerinde şer'le teftîş ve tefahhus eyleyüb göresin üzerlerine sâbit olan hukûkı ...hükm idüb ashâbına alıvirildikten sonra muhtac-ı arz olanlar isim ve resimleriyle yazub arz eyleyesin arza muhtac olmayanların şer'le haklarından gelesin lazım geleni edâ eyleyesin bu bâbda dikkat ve ihtimâm üzerinde olub ihmâlden ehl-i fesâda aslâ ruhsat vormeyüb muhtac-ı arz olanı arz idüb olmayanlara aslâ mecâl vormeyüb şer'le haklarından gelesin.

(Sayfa: 261)

Hüküm: 516

Bâ-fermân-ı Efendi

Akdeniz yalılarında vâki' olan kadılara hüküm ki: hâlâ İstanbul'da zahîre bâbında müzâyaka olmağın taht-ı kazânuzda der-anbar olmuş ne mikdar tereke varsa ve Südde-i sa'âdetime şimdiye değin ne mikdar tahmîl olunmuş gemi ve şimdiden sonra dahi ne mikdar zahîre ile tahmîl olunacak mevcûd gemi varsa cümlesi ma'lûm olmak mühimmâtından olmağın Dergâh-ı Mu'allam çavuşlarından Yusuf çavuş zîde kadruhû irsâl olunmuştur **buyurdum ki** vardukda bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olub taht-ı kazânuzda ne mikdar zahîre ve şimdiye değin Südde-i sa'âdetim tarafına ne mikdar gemi tereke ile tahmîl olunub irsâl olunmak tereke kimin gemisi ile irsâl olunmağın ale'l-esâmî defter olunub ber-vech-i isti'câl müşârün ileyh çavuşumla arz ve

i'lâm eyleyesiz bu husûs sâir umûra kıyâs olunmayub ihmâl ve müsâheleden ziyâde hazer eyleyesiz ammâ mukayyed olası ki terekesi ahara gitmeyüb doğru İstanbul'a irsâl olunan sonra kangunuz ile kiffâr-ı hâ-kesâr câniblerine tâbi' gitmek ihtimâli olmağın doğru Südde-i sa'âdetime cânibine irsâl olunan ki defterinüz ile tatbîk olduğu mûcibiyle taleb oluna şöyle ki küffâr-ı hâksâra virilmesin memnû' eğer zahîre ve sâir me'kûlâtıdır girdüğü mesmû'-ı hümayûnum olan ecdâdım rûhiçün bir vechle haklarınızdan gelinür ki sâirlere mûcib-i ibret olursuz ona göre mukayyed olası.

(Sayfa: 262)

Hüküm: 517

Cezâir-i garb beğlerbeğisine hüküm ki: bâ-tarîk-i ehl-i fesâd olub bazı umûr-ı kâr-ı halâle bâ'is olmağla Cezâir'e sürülmek emrim olmağın Dergâh-ı Mu'allam çavuşlarından çavuşum ile gönderilmişdir **buyurdum ki** vardukda vezîr Mustafa Cezâir'de bir münâsib mahalde hıfz idüb hârice salıvmeyesin mûmâ ileyh çavuşum mezbûr sana teslîm eyledüğüne eline temessük virilüb arz eyleyesin.

Hüküm: 518

HükümKatip tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiştir.

(Sayfa: 263)

Hüküm: 519

Trablusşam beğlerbeğisine hüküm ki: Ebu Reyş oğlu Ebû Tâhir kavm ve kabîlesiyle ol câniblere geldükde re'âyâ ve berâyâyâ zulm ve ta'addîden hâlî olmadıkları i'lâm olunmağın min ba'd mezbûr Ebu Tâhir Trablus-Şam eyâletine gelmekden men' olunmak emr idüb **buyurdum ki** vardukda bu bâbda mukayyed olub mezbûru Trablus-Şam eyâletine getürmeyesin anun gibi gelürse bi'z-zât üzerine varub eyâletinden ihrâc eyleyüb re'âyâ ve berâyâyı itmâm-ı adâlet-i encâmı ... sa'âdet isti'âbın zulm ve ta'addîsinden siyânet eyleyesin bu bâbda ikdâm ve ihtimâm üzere olası.

Bir sûreti Haleb beğlerbeğisine ve Haleb eyâletine getürtmeyesin.

Hüküm 520

Selîmiye sancağı beği Ebu Reyş oğlu Ahmed'e hüküm ki: min ba'd sen kendü sancağın toprağına müte'allik umûra karışub ve âhar sancaklara dahl itmeyüb ve emîr Tâhir dahi senin sancağına müte'allik umûra dahl itmeyüb dahl iderse sen men' itmek emr idüb **buyurdum ki** vardukda min ba'd emr-i celîlü'l-kadrim mûcibince ancak kendü sancağına müte'allik umûra karışub ve Emîr Tâhir kendü sancağı ve sancağına müte'allik umûrdan men' idüb dahl itdirmeyesin zü'emâ ve erbâb-ı tımar itmâm-ı adâlet-encâmımda zulm ve ta'addîden sıyânet ve himâyet üzere olasın.

Hüküm: 521

Ana ve Harişe sancağıbeği Ebu Tahîr'e hüküm ki: kavm ve kabâilin ile Haleb ve Trablus-Şam eyâletlerine varub Ana Emîrü'ş-Şam deyüb re'âyâ ve berâyâyâ tecâvüz üzere olduğun i'lâm olunmağın mes'ûl olmuşsun buyurdum ki vardukda min ba'd Haleb ve Trablus-Şam eyâletlerine varmayub kendü sancağında olub hârice dahl ve tecâvüzden ziyâde hazer eylesin ve Arar nâm ahâlî fesâdları ziyâde fesâdlar üzere olub katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl itdüğü i'lâm olmağın her kande ise anı dahi ele götürüb mukayyed ve mahbûs Südde-i sa'âdetime gönderesin emrime muhâlif vaz' ve hareketden ihtiyât eylesin ve mezbûr ...emrim üzere ele götürüb kayd ü bend ile gönderesin.

Hüküm: 522

Selîmiye sancağı beği Ahmed Beğ'e hüküm ki: Arar nâm ehl-i fesâd Karamus nâm sancağıbeği katl idüb ebnâ-i sebîli dahi katl ve nehb ü gâret itmekden hâlî olmadığı i'lâm olunmağın mezbûr her kande ise hüsn-i tedbîr ve tedârikle ele getirilüb itâ'at itmez ise başı kesilüb Südde-i sa'âdetime gönderilmek emr idüb **buyurdum ki**vardukda bu bâbda evkât-ı vechile mukayyed olub emr-i celîlü'l-kadrimi icrâ itmeğın mezbûr ... itâ'at itmeğın muhâlefet itmeyesin ikdâm ve ihtimâm eylesin.

Sayfa: 264)

Hüküm 523

Yevmü'l-isneyn

Karazümre ve Balçık ve Akkirman ve Keli ve Peramin'de vâki' olan kadılara hüküm ki: taht-ı kazânuzda olan kadılıklarda etmeğin vukiyyesi eksik olmağla buğday ziyâde bahâya çıkub mahrûsa-i İstanbul'a zahîre getüren gemiciler buğdayı ziyâdeye alub İstanbul'a getirüb ziyâde bahâya bey' itmek ile zahîre bâbında müzâyaka ve ihtilâl lâzım geldiği i'lâm olunmağın taht-ı kazânuzda olan kasabâtda min ba'd bir buçuk vukiyye etmek bir akçeye olub buğday dahi ana göre bey' olunub andan mâ'adâ zü'emâ ve sipâhî ve gayrıdan terekelerin der-anbar idüb inkar idenleri ve sâirleri yoklayub anun gibilerin ettiklerin.

Hüküm: 524

Bâ-hatt-ı Yahya Efendi

Tırhala sancağı beğine ve Karakarye kadısına hüküm ki: sen ki kadısın Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb bundan akdem emr-i şerîfim livâ-i Tırhala'da vâki' kadılıkların celeb tahrîri fermân olunub virilen celeb defterinde olan celeblerin ekserî ferd ve nâ-bedîd bulunmağın yerlerine basub emr-i şerîf mütemevvil ve maldâr olan kimesneler celebe yazılmalu oldukda bazı evkâf re'âyâsı biz mu'âfız deyu inâd idüb ve toprak kadıları ve sancakbeğleri ve voyvodaları min ba'd husûs-ı mezbûra dahl eylemeyeler deyu virilen emr-i şerîfde mukayyed iken yine dahl eylediklerin bildirmişsin imdi evkâf-ı mezbûre re'âyâsından gayrı maldâr ve mütemevvil olan kimeneleri sâbıkan virilen emr-i şerîfim üzere celeb yazub mezbûrları dahl ve ta'arruz itdirmemek emr idüb **buyurdum ki** Vusûl buldukda sen ki sancakbeğisin mukaddemâ virilen emr-i şerîf mûcibince min ba'd celeb tahrîrine müte'allik husûsa dahl itmeyüb ve kadıları ve voyvodaları dahi dahl itdirmeyüb hılâf-ı emr-i şerîf dahl itmekden hazer idesin ve sen ki kadısın evkâf-ı mezbûre re'âyâsından gayrı maldâr ve mütemevvil olub celebin hizmetine iktidârı olanları emr-i şerîf-i sâbık mûcibince celeb yazub defter idüb Südde-i sa'âdetime îsâl eylesin.

(Sayfa: 265)

Hüküm: 525

Bâ-hatt-ı Memi Beğ

İstanbul kadısına hüküm ki: Dergâh-ı Mu'allama mektûb gönderüb mahrûsa-i mezbûrede iskelede işleyen hamallar ve peremeciler ve sakalar birkaç senedir ki küllî ücret ahz idüb mekân-ı karîb icâre-i kesîre almağla ahâlî-i şehir-i mezbûrlardan küllî küllî sahret ve ızdırâb üzere olmağın ahâlî-i vukûf ma'rifeti ile her birisine birer mekâna ücretler takdîr olunub mufassal ve meşrûh defter olunub mahall-i mahfûza kayd olunub cümlesi ana göre ücretden alub şöyle ki ziyâde alasız hakkından gelinmek için ...emr-i şerîfim virilmek ricâsına arz eylemişsin imdi ahâlî-i şehirde mezbûrlar bu vechle ta'addî itdüklerine kat'an rızâ-yı hümayûnum yokdur arz eyledüğün üzere ehl-i vukûd ma'rifeti ile ücret ta'yîn olunmasını emr idüb **buyurdum ki** vardukda bu bâbda bi'z-zât mukayyed olub hamallar ve parameciler ve sakalar getürdüb dahi ehl-i vukûf ma'rifeti ile dahi her birisine bir mahliden bir yere varınca hak karar üzere ücretler ta'yîn idüb dahi her birere tamâm ücret ta'yîn itdükden sonra tâife-i mezbûrünün kethüdâlarına muhkem tenbîh ve te'kîd eylesin ki ta'yîn olunan ücretden ziyâde almayalar ba'de't-tenbîh ziyâde alunub yazub arz eylesin ki emrime muhâlefet itdirmek için mecâl virilmeyüb haklarından geline ve bu husûsu mahall-i mahfûza kayd eylesin ki min ba'd bu hükm-i hümayûnumun mazmûnu ile âmil olub hilâfına cevâz gösterilmeye.

(Sayfa: 266)

Hüküm: 526

Bâ-hatt-ı Efendi

Anadolu beğlerbeğisine hüküm ki: Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb sefer-i şarkaolundukdan beru bu âna gelince bazı gelmedik ve mahlûlden tımar olunub ekserî Südde-i sa'âdetimden berât itdürüb getürdüb mahalline kayd itmemekle hasmı zuhûr eyledikde Südde-i sa'âdetimden berât idüb defterlere kayd düşürmedikleri ecilden nâ-hak kangı cânibin itdüğü bilinmemekle fazl-ı husûmet olmayub defterden cevâb virilmemekle muhtel ve müşevveş olmağın anun gibi Südde-i sa'âdetimden berât eyleyenler her kim ise kânûn-ı kadîm üzere gelüb kayd-ı berât itdirenenler ba'de't-tenbîh kayd-ı berât eylemeyenlerin ze'âmet ve tımarları mahlûlden âhara virilmek için hükm-i şerîfim ricâsına arz itmeğın imdi mücerred kayd-ı berât itmekle ze'âmet ve tımarı âhara

virilmez lâkin muhkem tenbîh eyleyüb ba‘de’t-tenbîh mütenebbih olmayanlar arz olunmak emr idüb **buyurdum ki** vardukda muhkem tenbîh ve nidâ itdüresin ki eyâlet-i Anadolu’da ze‘âmet ve tımar alanlar berât eylediklerinden sonra kadîmden olıgeldüğü üzere gelüb kayd-ı berât itdireler anun gibi tenbîh ile mütenebbih olmayub kayd-ı berât itdirmeyenleri yazub arz eylesin.

Hüküm 527

Nişancı beğ virildi

Bolu beğ ve kadısına hüküm ki: bundan akdem vezîrim iken vefât iden Zal Paşa’nın kızı hâlâ müzerra?olmayub ol cânibde olan dört ve küllî almayub üzerlerini ve nükûdu her ne ise mühürlenüb ve kul ve câriyeleri ve tavarları her ne mikdar ise meblağolunub dahi telbîs ile defter olunub Südde-i sa‘âdetime i‘lâm olasin emr idüb **buyurdum ki** müteveffâ itmesin ol cânibde olan emrinde ve esbâbdan ve erzâkdan her nesi var ise mühürleyüb dahi kul ve câriyeleri ve davarları her ne mikdar ise tamam meblağ itdürdikden sonra defter itdürüb Südde-i sa‘âdetime arz ve i‘lâm eylesin ammâ bu bahâne esbâb ve erzâkdan bir nesne zâyî‘ ve telef olmakdan ve tam‘-ı hâm ile bazı nesne deftere yazılmasın ketm olmakdan iş zarar ider bu cânib i‘lâm eyledükden sonra emrim ne vechle sâdır ider ise mûcibince arz idesin.

(Sayfa: 267)

Hüküm: 528

Bâ-hatt-ı Memi Efendi

Karesi ve Biga ve Hüdâvendigar sancaklarında vâki‘ olan kadılara hüküm ki: Sındırgı kadısı olub taht-ı kazânuzda muhâsebe müfettişi olan Mevlânâ Mahmud zîde fezâiluhû Dergâh-ı Mu‘allama mektûb gönderüb taht-ı kazânuzda zuhûr ien eşkiyânın şer‘le haklarından gelinmesi bâbında Dergâh-ı Mu‘allam çavuşlarından Mustafa çavuş mübâşeretile vârid olan emr-i şerîfim mûcibince mübâşeret olundukda yer kadılığında olan eşkiyânın âhar kazâda etmekcisin ve yatağı olub fesâd itdiklerince Müslümanlardan aldıkları emvâl ve erzâk ile varub anda ...itmekle ol makûleleri mürâsele ile mezbûr çavuş gönderilüb eşkiyânın gereği gibi haklarından gelinmek ricâsına arz itmeğin taht-ı kazânuzda olan eşkiyânın ele getirülüb şer‘le haklarından gelinmesin emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda bu bâbda her birinüz mûmâ ileyh

Mahmud zîde fezâiluhûya mu'âvenet idüb anun gibi taht-ı kazânuzda zuhûr iden eşkiyâyı hüsn-i tedbîr ve tedârikle görüb da'vâları hak idenler ile şer'-i şerîfe ihzâr ve hak üzere teftîş idüb göresin fi'l-vâki' fesâd ve şenâ'atleri sâbit ve zâhir olur ehl-i fesâd var ise ashâb-ı hukûka ba'de's-sübût şer'le müteveccih olan hakların hükm idüb bî-kusûr alıvirdikden sonra ehl-i fesâd muhtâc-ı arz ise haklarında kendülerini habs idüb vâki' olan sûret-i siciller ile ahvâllerin yazub arz eylesin değıller ise ba'de's-sübût şer'le haklarında lâzım geleni edâ idüb ehl-i fesâda ruhsat vermeyesin ammâ hîn-i teftîşde hak-ı sarîha tâbi' olub arz ve ta'assub ile kendü hâlinde olanlara zulm ve ta'addî olmayub celb ve ahz sebebi ile ehl-i fesâda himâyet itmekden ziyâde hazer eylesin.

(Sayfa: 268)

Hüküm: 529

Bâ-hatt-ı Memi

Avlonya sancağı beğine hüküm ki: sâbıkan Avlonya sancağıbeği olan kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm kal'a binâsına mübâşeret üzere iken katl olunub kâtilleri kimlerdir şer'le teftîş olunub buldurulub ve sen bi'z-zât kal'a-i mezbûre binâsın kalub lâzım gelürse zü'emâ ve erbâb-ı tımarı alaybeği ile sefere göndermek emr idüb **buyurdum ki** vardukda bu bâbda evkât-ı vechile mukayyed olub müşârün ileyhın kâtilleri kimdir şer'le teftîş ve tefahhus eyleyüb buldurub ve sen bi'z-zât kal'a-i mezbûre binâsında kalub lâzım gelürse zü'emâ ve erbâb-ı tımarı alaybeğiye koşub sefere gönderesin şöyle ki kal'a-i mezbûre binâsına senin ademlerin kifâyet itmeyüb livâ-i mezbûrun zü'emâ ve erbâb-ı tımarı mu'âvenet itmek lâzım gelürse zü'emâ ve erbâb-ı tımar ile kal'a binâsına kalub kal'a-i mezbûrei istihkâm üzere binâ eylesin ve mîr-i müşârün ileyhın kâtilleri kimler idüğü sâbit ve zâhir olduğı üzere sûret-i sicilleriyle yazub arz eylesin.

Hüküm: 530

Rumeli beğlerbeğisine hüküm ki: bundan akdem livâ-i Çirmen'i tahrîr ve tevzî' eyleyen kimesne nâ-ehl olmağın livâ-i mezbûrun zü'emâ ve erbâb-ı tımar ve Müslümanların icmal ve mufassal defterleri muhtel ve müşevveş yazılıb mûcibince muhtâc olmağın Südde-i sa'âdetimde olan zü'emâ ve erbâb-ı tımar ve Müslümanların icmâl ve mufassal defterleri tashîhi iftühârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir perşehim olan Hamza dâme uluvvuhûya

fermânım olub sende olan icmâl ve mufassal defterleri dahi tashîh olunduğu üzere tatbîk olunmak lâzım olmağın **buyurdum ki** vardukda te'hîr itmeyüb livâ-i Çirmen'in icmâl ve mufasal defterlerin bir kiseye koyub ve mühürleyüb bir mu'temedün aleyh çavuş ile Südde-i sa'âdetime göndresin ki Südde-i sa'âdetimde tashîh olunan defter ile tatbîk olundukdan sonra gerü sana irsâl oluna.

(Sayfa: 269)

Hüküm 531

Bâ-hatt-ı Hazret Efendi

Rodos beğine ve İstanköy kadısına hüküm ki: sen ki kadısın mektûb gönderüb kazâ-i mezbûra tâbi' cezâre-i Matlu zımmîlerinden olub bundan akdem mürd olma Yegerdi oğlu dimekle şuhûr zımmînin oğlu ile ve zevcesi Kali nâm zımmiye meclis-i şer'a gelüb cezâre-i mezbûrede kadı olmağla bâzı üşerâ mücerred celb-i mal için âhar vilâyet kadısına ve Dergâh-ı âlî çavuşlarından mübâşir olmağla toprak kadısı ma'an mübâşir olmamağın ziyâde zulm ve hayf idüb rencîde ve remîde itmeden hâlî olmağın vâki' olan husûsumuz İstanköy mahkemesinde toprak kadısı medhali istimâ' eylemek bâbında için emr-i şerîfim ricâ eyledüklerin arz eylemeğın **buyurdum ki** vardukda anun gibi cezâre-i mezbûre halkının şer'î da'vâları vâki' oldukda âhar kadı ve çavuş mübâşir olub varıldıkda her ne husûsları var ise İstanköy mahkemesinde muktezâ-yı şer'-i kavîm üzere siz ma'an görüb icrâ-yı şer'-i şerîf eyleyesin inâd ve muhâlefet idenleri isim ve resimlerin yazub Südde-i sa'âdetime arz eyleyesin.

Hüküm: 532

Kapucılar kethüdâsı vech-i meşrûh üzere haber virmeğın yazılmışdır.

Kırşehir beğine hüküm ki: Sabanca kadısı nâibi Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Budak Özi kazâsında Pir Hasan oğlu İsmail nâm kimesne üşerâdan olub ben cebeciyim deyu nice kimesneleri hılâf-ı şer'-i şerîf rencîde idüb ve bazı kimesnelere ve cezâ-yı din idüb ikrâr itdirüb ehl-i fes'âddır deyu arz itmeğın Südde-i sa'âdetimde deftere mürâca'at olunub görüldükde mezkûr İsmail Dergâh-ı Mu'allam cebecilerinden olmaduğu zâhir olmağın **buyurdum ki** vardukda te'hîr itmeyüb mezbûr İsmail'i ele götürüb Südde-i sa'âdetime gönderesin ammâ koşub gönderdüğın ademlerine tehbîh eyleyesin ki yolda bir tarîkle halâs olub gaybet itmek ihtimâli olmaya.

(Sayfa: 270)

Hüküm 533

Şam beğlerbeğisine ve Kudüs-i şerîf kadısına hüküm ki: rikâb-ı hümayûnuma arz-ı hâl sunub Kudüs-i şerîf sancağıbeği olan Ahmed Beğ oğlu ve babası Sefer beğ [silik] olan babası Ahmed zâlim olub fukarâ ve re'âyâya zulm ve ta'addîsi olduğu arz olunmağın müşârün ileyhın sancağı dahi virilüb vâki' olan zulm ve ta'addîsi dahi şer'le teftîş ve tefahhus olunub üzerlerine sâbit olan hukûk ba'de's-sübût ashâbına alıvirilmek bâbında hatt-ı hümayûnumla fermân-ı şerîfim sâdır olmuştur **buyurdum ki** vardukda mezkûrlardan da'vâ-yı hak idenlerin ber-def'-i şer'le görilüb fasl olmuş olmayub üzerinden on beş yıl mürûr itmiş olmayan husûsların müvâcehelerinde şer'le hak üzere teftîş ve tefahhus eyleyüb fi'l-vâki' arz olunduğı üzere her kimin ne makûle hakkın sâbit ve zâhir olursa ba'de's-sübût hükm idüb geru ashâbına alıvirdükden snra ne alıvirilüb ve kimin bi'l-cümle müşârün ileyhânın zulm ve ta'addîler defter idüb dahi mufassal ve meşrûh yazub Südde-i sa'âdetime arz eylesin.

Hüküm 534

Bâ-hatt-ı Memi Efendi

Katur beğine ve kadısına hüküm ki: iftihârü'l-havâs ve'l-müverri'în Dârü's-sa'âdetim Ağası olan Hacı Mustafa dâme uluvvuhû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb nâzırı olduğu ceddım merhûm ve mağfûrun leh Sultan Bâyezid Han aleyhirrahmeti ve'l-gufrân evkâfı zâbiti olan Abdülkerim mâl-ı vakıfdan tahsîl eylediğı akçe kendülerinin Hayi nâm karye sâkinlerinen Ali oğlu cebeci Mehmed nâm mezbûr Abdülkerim'in yoluna varub kendüyı katl idüb kendü ile olan mâl-ı vakfı gâret eyleyüb sonra ihzâr olundukda [silik] ikrâr idüb sicil ve hüccet olmağla el ân Kâtur kal'asında mahbûs olan gâret eylediğı mal-ı vakfı şer'le tahsîl olundukdan sonra şer'le hakkından gelinmesi bâbında emr-i şerîf ricâ eylediğı ecilden şer'le mahallinde görülmesin emr idüb **buyurdum** **kivusûl** buldukda bu bâbda mezkûru meclis-i şer'a ihzâr ve müdde'îleri ile beraber idüb ve gaybet iderse şer'le buldurub lâzım gelen sene buldurub getürdüb ve ber-def'-i şer'le fasl olunub ve on beş yıl mürûr itmiş ise hak üzere evkât-ı vechile teftîş idüb göresin fi'l-vâki' kazıyye i'lâm olunduğı gibi ise sâbit ve zâhir olan şer'le sâbit olan hukûkı ashâbına alıvirdikden sonra muhtâc-ı arz olanlardan ise habs ve arz eylesin değil ise

ehl-i fesâda aslâ himâyey itmeyüb şer‘le mahallinde lâzım geleni icrâ eylesin ammâ hîn-i teftîşde hak-ı sarîha mâni‘ olan bir yerde [silik] bu vechle ahz ve celb ile hilâf-ı şer‘-i kavîm iş olunmakdan ziyâde hazer idesin.

(Sayfa: 271)

Hüküm: 535

Bâ-hatt-ı hümayûn

Yegine ve Kelsar kadısına Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüb kazâ-i mezbûrdan Süleyman ve Umur nâm kimesnelerin üzerine ... idüd ehl-i sa‘âdetlerinden Pir Ahmed nâm kimesne dört nefer karındaşları ile fukarânın yollarını basub emvâl ve eşyâların gâret idüb ve kendüler yay ve kılıç ile mecrûh idüb ta‘addî eyledükleri mukaddemâ arz olundukda tumarları âhara virilüb kendünün ve karındaşlarının haklarından gelinmek fermân olmağla mîr-i müşârün ileyh Ahmed kethüdâ nâm ademi gönderüb ele getürmek murâd itdükde merkûm Pir Ahmed mezbûr sipahinin mahalli yerine alub şer‘-i şerîfe ihzâr olunmayub itâ‘at-i şer‘ itmeyüb şirret ve şekâvet ve fesâd ve şenâ‘at üzere olduklarını i‘lâm olunmağın ele getirilmesine şer‘le haklarından gelinmek için hatt-ı hümayûn-ı sa‘âdet-makrûnumla fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur **buyurdum ki** vusûl buldukda bu bâbda mezkûrları meclis-i şer‘a ihzâr ve müdde‘îleri ile beraber idüb ve gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzım olanlara teklîf idüb buldurub getürüb ber-def‘-i şer‘le fasl olmayub ve on beş yıl mürûr itmeyen husûsları hak ve adl üzere evkât-ı vechile teftîş idüb göresin fi‘l-vâki‘ kaziye i‘lâm olunduğı gibi ise ba‘de’s-sübût şer‘le müteveccih olan hukûk-ı ashâbına alıvirdikten sonra ehl-i fesâda aslâ ruhsat ve mec‘âl vermeyüb şer‘le mahallinde lâzım geleni edâ eylesin ammâ hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi‘ olub beru ...arz ve ma’kule ahz ve celb sebebiyle hilâf-ı şer‘-i kavîm iş olunmakdan ziyâde hazer idesin.

Hüküm: 536

Bâ-hatt-ı hümayûn

Arz-ı kemînedir çavuşa virilüb

Mat ve Manastır kadılarına hüküm ki: sen kim Mat kadısısın Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüb Mat kazâsına tâbi‘ Kalos nâm karyede sâkin Dergâh-ı Mu‘allam yeniçerilerinden Mehmed nâm yeniçeri kulum şer‘-i şerîfe gelüb hâlâ kazâ-i Mat cizyesi

cem'ine gelen Yusuf Ağa nâm kimesne cebren atların evim içinde koyub bağladukda evim içinde at bağlama didiğim için mezbûr Yusuf Ağa'nın karındaşı olan Ali ve oğulları ve ademleri beni devlet-i kavîminden nakd altı bin akçe harac bin akçeli kılıcı ve beş yüz akçelik destarlarımı ve iki bin akçelik ferâcemi ve üç yüz akçelik men' ... kuşağımı ve nice kuruşumu cebren aldıklarından gayrı beni sabaha dek rencîde idüb muhkem darb ve ... itdürüb bana küllî istimâlet itmeğin şer'-i şerîfe da'vet itdükde itâ'at-i şer' itmemişdir deyu tazallüm eyledikde sahîhdir mezbûr yeniçeri Mehmed'e bu vechle emânde idüb esbâb ve akçesin almışlardır deyu şehâdet olunduğun arz eyledüğün ecilden mezbûr Ali'nin tımarı âhara virilüb şer'le hakkında gelinmek fermânım olmuştur.

(Sayfa: 272)

Hüküm: 537

Bâ-hatt-ı hümayûn

Kıbrıs beğlerbeğisine hüküm ki: Dergâh-ı âlî çavuşlarından İsmail Çavuş bundan akdem Biramlu kadısı iken evinde katl olunan Osman ve Sinan ve sipâhî oğlanlarından Dulkadir nâm kimesneleri mezkûr katl idüb üzerine şer'le sâbit olmağla ze'âmetin ve çavuşluğu alınub Kıbrıs'a sürgün ola deyu fermân-ı hümayûnum sâdır olub lâkin ele girmeyüb hâlâ ahz olunub tekrar ahvâli pâye-i serîr-i sa'âdet-i mesîrime arz olundukda giru ze'âmet ve çavuşluğu alınub emr-i sâbık üzere sürgün olmuş fermânım olmağın mezkûr Ahmed subaşı Dergâh-ı Mu'allam çavuşlarından Kerim Çavuş koşulub ol cânibe irsâl olunmuştur **buyurdum ki** vusul buldukda mezkûr İsmail cezîre-i Kıbrıs'da bir münâsib mahalde iskân itdirüb cezîreden hârice salıvirmeyüb vezîr sana teslîm olundukda müşârün ileyh çavuşumun eline temessük virüb arz eylesin.

Hüküm: 538

Sâbıkan Dimyat kapudanı Hamza Beğe hüküm ki: Dergâh-ı Alî çavuşlarından İsmail Çavuş habs itmeğe çavuşluğu âhara virilüb yine Dergâh-ı âlî çavuşlarından Kerim Çavuş'a koşulub cezîre-i Kıbrıs'a sürgün olmak emrim olmuştur **buyurdum ki** vusul buldukda mezkûr çavuşa sen kendün kâdir inayet ile alub cezîre-i mezbûreye irsâl eylesin ve alub gidüb teslîm eyledüğün Kıbrıs beğlerbeğisinden temessük alub arz eylesin.

Hüküm: 539

Serem sancağı mültezimine hüküm ki: bundan akdem livâ-i mezbûrun defterleri tahrîr için sana virilmiş idi hâlen umûm üzere tahrîrler terfi' olunub livâ-i mezbûrun senün yanında olan defterleri Südde-i sa'âdetime göndermek lâzım olmağın mu'accelen getürmek emr idüb **buyurdum ki** vardukda te'hîr itmeyüb emrim üzere livâ-i mezbûrun senün yanında olan defterleri mu'accelen Südde-i sa'âdetime gönderüb ihmâlden hazer idüb aslâ öZRün makbûl sonra mu'âteb olursun ona göre mukayyed olasın.

(Sayfa: 273)

Hüküm: 540**Bâ-hatt-ı Efendi****Fî 6 Muharremü'l-harâm sene ihdâ ve elf**

Ankara beğine ve kadısına hüküm ki: kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Bolı sancağıbeği Bayram dâme izzuhû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Haymana tâifesinden kıtâ'ü't-tarîk olan Dede Yani oğlu Hamza ve Piri dimekle ma'rûf haramzâdeler için her kande bulunursa haklarında geline deyu defa'atle evâmîr-i şerîfem vârid etmiş iken mezbûr haramzâdeler kendü hevâlarına tâbî' eşkiyâdan kırk elli nefer kimesne ile sâbık Haymana emîni olub zimmetinde on yük akçe yakînde olan Osman nâm âmilin evin basub mezkûr Osman'ı Bâyezid ve cümle esbâb ve erzâkın gâret eyledikde mezbûr Osman'ın ademlerinden ve küfelâsından bazı kimesnelerdir Südde-i sa'âdetime varub emr-i şerîfi ihrâc itmeğın mezbûr haramzâdeler dahi Anadolu beğlerbeğisine hitâben emr-i şerîf ihrâc itmekle beğlerbeği tarafından bir mübâşir ile gelüb merkûm Osman emîn tarafından emr-i şerîf ihrâc idüb üç ademini katl idüb mübâşiri evlerine getürüb kazlığa koyub basub küllîlerine Piri ve Veli nâm sipâhiyi dahi sen Osman Emin'e müte'alliksin deyu üç dört yerinden mecrûh itdikden sonra tutub katl itmeleri mukarrer oldukda Ankara sancağıbeği kâimmakâmı olan Sinan çavuş feryâdcılar gelmeğın nâibü'ş-şer' ile üzerlerine vardukda itâ'at-i emr itmeyüb sonra mübâşeret idüb mezbûr çavuşu üç dört yerden tüfenk ile mecrûh idüb ve nice yoldaşların ve atların yaralayub bir vechle ele getürmek mümkün olmayıcak bi'z-zarûre beğlerbeği tarafından gelen mübâşire on beş bin akçe virüb mezbûr Hamza'nın yoldaşları olub kıtâ'ü't-tarîk olan Ebu'l-has ve Topal İbrahim dimekle ma'rûf olan maznûn-ı lehi ele getürüb kendü firâr

idüb mûcib-i ahd olmuş için Topal İbrahim'e sipâriş olunub Ebu'l-hâs Kal'a'da habs olunub ve mezbûr Hamza'yı buldurması l'âzım olanlara şer'le buldurub ele götürüb mahallinde teftîş idüb ashâb-ı hukûkun hakları ba'de's-sübût alınıvirdükden sonra şer'le lâzım gelen icrâ olunmak için hükm-i şerîfim virilmek ricâsına arz itmeğin **buyurdum ki** vardukda mezbûr Hamza'yı şer'-i şerîfe da'vet idüb gaybet iderse şer'le buldurması lâzım olanlara buldurub bi-hasebi's-şer'i's-şerîf teftîş ve tefahhus idesin şöyle ki mezbûrun ve yoldaşlarının hakkında arz olunan mevâd şuhûd-ı udûl ile sâbit ve zâhir ola ashâb-ı hukûka hakların alıvirdikden sonra ehl-i fesâd olanlar sipâhî ise habs idüb değiller ise şer'le lâzım geleni icrâ idüb emr-i şerîfime mugâyir kimesneye inâd ve muhâlefet itdirmeyesin.

(Sayfa: 274)

Hüküm: 541

Bâ-hatt-ı hazret Efendi

Mısır beğlerbeğisine mahrûsa-i Mısır'da ezelden beru mal-ı hazinenin...ve kul tâifesinin zabt ü siyânetinde ve re'âyâ ve berâyânın refâhında ve atlar (?) ahzinde zuhûr iden hizmet ve istikâmetin her vechle müstecib-i râfet ve âtîfet olmağın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürdi hıl'-i fâhiremden iki sevb-ı hıl'at-ı müşârün ileyhimden erzâni kılınub **buyurdum ki** vusûl buldukda zikr olunan hıl'atleri giyüb dahi min ba'd eğer mâl-ı mîrînin ezdiyâdın ve eğer memâlik-i mahrûsamın hıfz ü hırâsetinde ve sâir hidemâtında mezîd-i bezl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mahsûr idüb vâki' olan ahvâlî ale't-tevâlî arz ve i'lâmdan hâlî olmayasın.

Bir sûreti Tebriz subaşıasına

İki sevb hıl'at virüb sâbit erzânı

Hüküm: 542

Bâ hatt-ı Yahya Efendi

Fî gurre-i Rebiülevvel sene ihdâ ve elf

Hayrebolı kadısına hüküm ki: Südde-i sa'âdetime mühürlü sûret-i sicil gönderüb kazâ-i mezbûre tâbi' Seret nâm karyede sâkin olub ba'dehû Muradlu nâm karyede temekkün iden Memi nâm kimesne meclis-i şer'de şerîklerinden tatar Receb ve Nazır ve Katini Halil ve Toy Yusuf nâm kimesneler ile kasaba-i mezbûreyeiki celeb zimmîlerini katl ve

yalılarında sekiz bin akçe bulub mâbeynlerinde müştemil idüb ve mezbûrân zımmîlerin birin mezbûr Memi arkasından kılıç ile çalub yoldaşlarıyla katl eyledik ve bundan gayrı üç re's su sığırın sirka idüb birini mezbûr Memi onda ... ikisi zikr olan yoldaşları alub ol ...olan Dergâh-ı Mu'allam çavuşlarından Süleyman Ağa zide kadruhû mübâşirimle gidin deyu bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf eylediklerin i'lâm eyledüğün ecilden zikr olan beş nefer kimesneler ele getirilüb mukayyed ve mahbûs Âsitâne-i Sa'âdet irsâl olmaların emr idüb **buyurdum ki** hükm-i şerîfim vardukda mezbûrûn Memi ve Tatar Receb ve Nazar ve Katini Halil ve Toy Yusuf nâm kimesneleri ele getirüb gaybet iderlerse şer'le buldurması lâzım olanlara buldurub dahi mûmâ ileyh çavuşum ile ve kifâyet mikdarı adem ile Âsitâne-i Sa'âdetime irsâl eyleyesin koşub gönderdiğün ademlere tehbîh eyleyesin ki yolda gafet ile gaybet itdirmekden ihtiyât eyleyesin.

(Sayfa: 275)

Hüküm: 543

Bâ-hatt-ı Hümayun

Rodocuk kadısına hüküm ki: Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb bundan akdem Ebrice ve Karaincir ve Ereklü ve Magarizöni ve Karakörönü nâm limanlar Boğazhisar'dan taş olmağla zikr olunan limanlarda tahmîl olunan zahîre küffâr-ı hâksâra gitdüğü ecilden ol limanlara gemi yanaşdırmayub zahîre tahmîl itdirmeyesin deyu mü'ekked evâmîr-i şerîfim virilmişken Memi Reis ve bir kâfir reis ve dier Memi Reis ve bazı reisler dahi terekenin kefîl yirmişer akçeye alınub satulur ki altmış ve yetmiş akçeye kazâ-i İbsala'da ve Keşan'da ve Eğriboz ve Kavak'da ve Mağlağara'da ve Hayrebolı'da olan zahîreleri tahmîl idüb küffâra virdükleri mukarrer ve mezbûrların gemileri tob ve tüfenk ve âlât-ı harb ile memlû olub ele getirmek mümkün olmamağın min ba'd zikr olunan limanlarda yanaşan gemilere tereke virenler muhtâc-ı arz ise ismi ve resmi ile yazub arz olunub ve muhtâc-ı arz olmayanların haklarından gelinmek bâbında hükm-i hümayûnum ricâsına arz itmişsin **buyurdum ki** vardukda zahîre bâbında ziyâde ihtimâm idüb İstanbul'dan gayrı yerlere zahîre virdirmeyüb emr-i şerîfime muh'âlif amel idenleri yazub Südde-i sa'âdetime arz eyleyesin ki haklarından geline

Hüküm: 544**Bâ-hatt-ı hazret-i Efendi**

Merzak kadısına hüküm ki: mektûb gönderüb düstûr-ı Ekrem müşîr-i eham ilâ Siyâvüş Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû hâslarınan taht-ı kazânda Dıramur nâm karye halkından mukaddemâ vezîr-i a'zâmım iken vefât iden Mehmed Paşa'nın hâslarından iken ademlerinden Süleyman ve voyvoda olan Serverzâde karye-i mezbûrei zabt idüb nicesin katl idüb ve nicesin dahi katle müstehakdır deyu cerîhalarına tuza eyüce yarar olub ve bazıların götürüb yerlerinizi bana satdınız deyüb elinden alub bir kisenin içine bir mikdar akçe koyub devr itdirüb geri akçe kendi alub bir akçe virmeyüb cümle yerlerin alub voyvodalığı zamanında temlîk idinüb ba'dehû yerine gelen Dilaver voyvoda yanında dahi havflerinden yerlerin taleb idemeyüb ba'dehû mezbûr Süleyman fevt olub mezkûr Dilaver Paşa'ya deyni vardır deyu çiftliği âhara satub sonra kırk bin akçeye aldım deyu mezbûr Dilaver mu'âraza idüb hüccet itdirüb ba'dehû yerlerini taleb itdiklerinde mezbûr ol zamanda mirlivâya bazı nesne virmekle bî-günâh karye-i mezbûrei urdurub cemî' emvâl ve esbâbları gâret olunub ve niceleri katl olunmuşdur deyu karye-i mezbûre ahâlisi haber virüb fi'l-vâki' husûs-ı mezbûr tefahhus olundukda vech-i meşrûh üzere zulm ve ta'addî olunduğı tamâm ma'lûmum olub mezbûr Dilaver mu'âraza tarîkiyle bazı hüccetler almağla zulm ider deyu arz itdüğün ecilden karye-i mezbûre ahâlisinin vech-i meşrûh üzere hılâf-ı şer' ve kânûn alınan yerleri geru ashâbına alıvirilmek emr idüb **buyurdum ki** vardukda vech-i meşrûh hılâf-ı şer' ve kânûn alınan yerleri emrim mûcibince geru ashâbına hükm idüb alıvirüb tasarruf itdüresin min ba'd edâ-yı hılâf-ı şer'-i şerîf ve kânûn dahl ve ta'aruz itdirmeyesin.

(Sayfa: 276)**Hüküm: 545****Bâ-hatt**

Tımeşvar beğlerbeğisine hüküm ki: Erdel voyvodası Dergâh-ı Mu'allama arz-ı hâl sunub Erdel köylerinden bazı [silik] ve nevâhî ve araziye dahl ü tecâvüz olunmakdan hâlî olunmaz husûsan hâlâ muharrir ta'yîn olunmağla vilâyet-i Erdel'den bazı mevâzi'a dahl olunub defter-i cedîde kayd olunmağla nizâ'a mevcû olur deyu havf itdüklerin bildirmeğün bundan akdem vilâyet-i Tameşvar'ı tahrîr iden Halil Beğ defterinde mukayyed olmağın kadîmden Erdel'e tâbi' olan kasabât ve varoş ve kurâlarına ve

yeniden ma'mûr olan köylerine dahl olunmayub Halil Beğ defteri ve ahidnâme-i hümayûn mûcibince musallah amel olunub ona muhâlif kadîmden Erdel'e tâbi' olan yerlerine dahl olunmayub Halil Beğ defteri ve ahidnâme-i hümayûnum mûcibince amel olunmak bâbında fermân-ı hümayûnum sâdır olmuştur **buyurdum ki** vardukda mûmâ ileyh Halil Beğ defteri ve ahidnâme-i hümayûnum mûcibince amel eyleyüb kadîmden Erdel vilâyetine tâbi' olan kasabât ve varoş ve karyelere vardukda Halil Beğ defterine ve ahidnâme-i hümayûna muhâlif dahl ve ta'arruz eylemeyüb bir vechle tevzî' eylesin ki sonra nizâ' olmak ihtimâli olmaya lâzımü'l-arz olan husûsları yazub bildüresin bu bâbda evkât-ı vechile basîret üzere olub hılâf-ı emr-i şerîf iş olunmakdan hazer eylesin zü'emâ ve erbâb-ı tımar tam'ıyla Erdel'e tâbi' olan mahallere tecâvüz itmeyesin sonra mu'âteb olursun şöyle bilesin.

Hüküm: 546

Bâ-hatt-ı hümayûn

Düstûr-ı Ekrem vezîr-i a'zam Siyavüş Paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehûnun hâsları olan Mirlük kadılarına hüküm ki: müşârün ileyh mukaddemâ vezîr-i a'zam iken hâsların bazı ademleri zabt idüb ba'dehû mahsûlü getürüb teslîm itmeyüb firâr idüb hâlâ gelüb zabt itdikleri zamanın mahsûlü taleb olundukda re'âyâ üzerinde kaldı deyu virmekde inâd eyleyüb anun gibilerden şer'le zimmetlerinde zuhûr iden alınub bunda sâbit olmağla kâin olmayanları yolda firâr itmesün deyu kayd ü bend ile zabt itdikleri yerlere gönderilüb yerlû her biri şer'le teftîş olunmak lâzımdır deyu i'lâm olunmağla emr virile deyu hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûnumla fermân-ı âlişânım sâdır olmağın bu bâbda fermân-ı âlişânım mûcibince kâil olmayanlar kayd ü bend olunub irsâl olunmuştur **buyurdum ki** vardukda her biriniz taht-ı kazânuzda müstakillen mukayyed olub müşârün ileyhin mukaddemâ hâsların zabt itdikleri müfredât defterlerin getürdüb zabt idenler eğer kayd ü bend ile gönderilendir ve gayrıdan re'âyâ ile mürâfa'a idüb ve teslîm-i temessükleri dahi getürüb yerlû yerinde teftîş idüb müşârün ileyhe âid olanzevayir ve küllî ebvâbı mahsûlâtından her ne kabz itmişler ise teslîm temessüklerinden mâ'adâ defterlerine lâzım gelib evkât-ı vechile hak üzere malı bî-kusûr tedârik ve tahsîl idüb müşârün ileyhe âid olandan zimmetlerinde bir habbe bâkî kodurmayasın bî-kusûr alıviresin.

(Sayfa: 277)

Hüküm: 547

Budin beğlerbeğisine Erdel voyvodası tarafından Südde-i sa'âdetime arz-ı hâl sunulub bundan akdem Tımeşvar tahrîr olundukda Halil Beğ tahrîr idüb defter eylemiş idi hâliyâ müşârün ileyh Halil Beğ defterinde mukayyed olmayub kadîmden Erdel'e tâbi' olan kasabât ve varoş ve kurâ ahidnâme-i hümayûnuma muhâlif ve Halil Beğ defterine mugâyir memâlik ve re'âyâlarına dahl ve tecâvüz ve ta'addî olunur deyu i'lâm eyledikleri imdi Erdel vilâyeti re'âyâsı sâir memâlik-i mahrûsam re'âyâsı görölüb ahd ü emâna muhâlif ta'addî ve tecâvüz ve Halil Beğ defterine muhâlif kasabât ve varoş ve karyelerine dahl ve ta'arruz olunduğuna kat'an rızâ-yı şerîfim yokdur **buyurdum ki** vardukda bu bâbda bi'z-zât mukayyed olub min ba'd fermân-ı hümayûnuma muhâlif ve Halil Beğ defterinde mukayyed olmayub kadîmden Erdel'e tâbi' olan kasabât ve varoş ve karyelerine ahidnâme-i hümayûnuma muhâlif dahl ve ta'arruz eylemeyüb ve sancak beğlerine ve zü'emâ ve erbâb-ı tımara ve gayrıya muhkem tenbîh ve te'kîd eylesesin ki onlar dahi fermân-ı celîlü'l-kadrime muhâlif ta'addî ve tecâvüz eylemeyeler ba'de't-tenbîh her kim dahl ve ta'arruz ider ise yazub arz eylesesin ki ahidnâme-i hümayûnuma muhâlif ve emr-i şerîfime mugâyir vaz' itdükleri için gereği gibi haklarından gelinüb sâirlerine mûcib-i ibret ola bu bâbda mukayyed olub emr-i şerîfime muhâlef iş olmakdan ziyâde hazer olunub ve memleket ve vilâyetlerine seğirdüb emvâl ve esbâbları gâret ve evlâd ve ezvâcları es'î olmakdan ziyâde hazer eylesesin emr-i hümayûnuma muhâlif vaz' sâdır olursa mes'ul ve mu'âteb olursun ona göre mukayyed olasin.

Bir sûreti Tımeşvar Defterdarı vech-i meşrûh üzere

(Sayfa: 278)

Hüküm: 549

Bâ-hat-ı Yahya Efendi

Fi'l-yevm fi 23 r sene elf

Rumili beğlerbeğisine hüküm ki: Avlonya beği mektûb gönderüb bundan akdem Avlonya sancağında emr-i şerîfimle kal'a binâsına sâbıkan Avlonya beği Sinan'a fermân olunub lakin alaybeğisi ve zü'emâ ve erbâb-ı tımar hıdmat-ı hümayûnuma müteveccih olmağla livâ-i mezbûr eşkiyâsı mezbûr katl idüb kal'a binâ olunacak

mevzi‘ etrâfında fesâd ve şenâ‘at hâlî olmayub kal‘a-i mezbûrenin alaybeği ve zü‘emâ ve erbâb-ı tımarı mevcûd değil iken binâsı mümkün olmayub kendüsi livâ-i mezbûra tâbi‘ zü‘emâ ve erbâb-ı tımarla kal‘a-i mezbûre binâsı hizmetinde olmaların emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda müşârûn ileyh bu def‘a zü‘emâ ve erbâb-ı tımarıyla sefere varmayub kal‘a-i mezbûre binâsı hizmetinde olub sefer-i hümayûnumda mevcûd değil idiler deyu ze‘âmet ve tımarlarına âhardan kimesneyi dahl itdirmeyesiz.

(Sayfa: 279)

Hüküm: 550

Fî 20 r sene elf

Bâ-hatt-ı hümayûn

Karaman beğlerbeğisine ve Emki İl kadısına hüküm ki: Emki İl kadısı Dergâh-ı Mu‘allama sûret-i sicil gönderüb Bâyezid ve Ali nâm kimesneler meclis-i şer‘-i şerîfe gelüb akrabâlarından Şah Ali nâm kimesnenin gece ile evi basılıb kendüyi kayd ü bende ile alub gitdüklerinde Erikli tarafına adem gönderilüb tecessüs iserler iken İbrahim nâm kimesne yolda bir kürdi bulub sual eyledikde Tenrivirmiş çavuş ile karındaşı Hacı Bekir ve Memduh ve karındaşı Yusuf ve Mahmud Çavuş birkaç hadd-i mikdar ile mezbûrun evini basub helâk idüb iki karye yanında bir makbereye koduk deyu cevap vermekle sür‘at-i kesîre ile üzerine varılıb fi‘l-vâki‘ başı kesilmiş meyyiti bulunub ve emrine varılıb kapısı dahi takılmış bulunub hândeninden suâl olundukda vech-i meşrûh üzere haber virüb ve mezbûr İbrahim dahi ikrâr eyledüğün bildirdüğü ecilden kâtillerden tımarı olanların tımarları Südde-i sa‘âdetimden âhâra virilmeğün mezbûrlar ... fesâd ile ele getirilüb dahi aslâ mecâl virilmeyüb şer‘le haklarından gelinmek emr idüb **buyurdum ki** vardukda mezkûrûn ehl-i fesâdı ele getürüb dahî aslâ mecâl virilmeyüb şer‘le mezbûrlara ele getirilüb haklarından gelesin mezbûr cümle haklarından gelündüğün yazub Südde-i sa‘âdetime arz eylesin bu bâbda ona göre mukayyed olub ahz ve celb sebebi ile aslâ halâs olub bî-günâh olanlara zulm ve ta‘addî olub hılâf-ı şer‘-i şerîf iş olmadan begâyet ihtiyât eylesin.

Hüküm: 551**Bâ-hatt-ı Yahya Efendi**

Kefe beğlerbeğisine Kırım Hanı Gazi Giray Han Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb küffâr-ı hâksârın ol câniblerde hareketi olmağın ol vilâyetlerin hıfz ve hırâseti için bir kal'a lâzım olmağın Dergâh-ı Mu'allam kapudanlarından olub kadırgasıyla sizi ol canibe alub giden Kurd ol cânibde istihdâm için lâzım olduğın bildirdiğın Kurd reis mezbûr kasım gününe değın müşârün ileyhın yanında ol cânibin yalıları hıfz ve hırâseti hizmetinde olunmak emrim olmuştur **buyurdum ki** vardukda mezbûr kapudanı emrim üzere rûz-ı kasıma değın müşârün ileyh reis vech ü münâsib gördüğü üzere ol câniblerde istihdâm itdirüb rûz-ı kasımda mezbûr reis Kurd ... Südde-i sa'âdetime irsâl ve îsâl eylesin.

(Sayfa: 280)**Hüküm: 552****Fî 1 z. sene elf****Bâ-hatt-ı Memi Efendi**

Rodos beğine ve İstanköy kadısına hüküm ki: sen ki mirlivâsın ve Kocaili sancakları beğleri ile ve Serarlay? kadısı ile Dergâh-ı Mu'allama mektûb gönderüb bazı eşirrâ mücerred celb ve ahz için kazâ-i mezbûre tabi ...zimmetlerinde ve Aslı nâm zımmîye ve hatuna ve sâirlerine sizde hakkımız vardır tezvîr ve telbîs eyleyüb küllî mal taleb idüb âhar vilâyetden kadı ta'yîn itdirüb ve menal hâvî alub şer'le te'mîn eyledüb dahi hılâf-ı şer'-i şerîf rencîde ve zulm ve ta'addî itmeyüb hâli oldukların arz eylediğın ecilden şer'le taraf-ı kadı ve haziresi getürmek emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda bu bâbda tamâm mukayyed olub anun gibi da'vâ-yı hak eylediklerinde hüsn-ü raz idüb bu husûsu hak ve adl üzere evkât-ı vechile teftûş idüb göresiz fi'l-vâki' kaziyye i'lâm olunduğı gibi ise ol bâbda emr-i şer'i kavîm her nice ise edâ eyleyüb hılâf-ı şer' dahl ider ise men' ve def' idüb kimesneye min ba'd hılâf-ı şer'-i kavîm iş itdirmeyesin ammâ hîn-i teftûşde hakk-ı sarîha tâbî' olub ve arz ve ta'addî hılâf-ı şer'-i kavîm iş itdirmeyesin.

Hüküm: 553**Ba hâttü Memi efendi**

Sol kolda vâki‘ olan kadılara hüküm ki: taht-ı kazânuzdan ta‘yîn olunan müzâyaka koyunlar bi‘l-fi‘il sürüciler üzerlerine der-uhde olmuş mudur yohsa varan çavuşlar mukayyed olmamağla kalmış mıdır sürüciler üzerlerine ne mikdar koyun der-uhde olunmuştur defter olunub dahi Çorlu‘ya gelecek koyun doğru Çorlu‘ya gelüb ve İbsala‘ya gelecek koyun doğru İbsala‘ya gönderilüb İstanbul zahîresiçün ber-vech-i isti‘câl irsâl olunmasın emr idüb **buyurdum ki** Şaban Çavuş vusûl buldukda bu bâbda her birinüz kemâl mertebe mukayyed olub taht-ı kazânuzda ne mikdar müzâyaka koyunu olduğun yoklayub dahi sürüciler üzerlerine der-uhde olmuş koyun var mıdır yohsa varan kimesneler ekl ü bel‘ eylemişler midir yohsa dahi sürücilere der-uhde olmuş mudur olduğu takdîrce ne mikdar koyun der-uhde olmuşdur mufassal ve meşrûh yazub müşârun-ileyh çavuşum ve der-uhde olmayan kadılıkarın koyunlarından mezkûr çavuşum mübâşeretiyle der-uhde eyleyüb ve defter eyleyüb defterin gönderüb arz eylesin ve ta‘yîn olunan koyunları ber-vech-i isti‘câl gönderilmek bâbında kemâl-i takayyüd ile mukayyed olasız şöyle ki ihmâl ve müsâhelenüz sebebi ile ta‘yîn olunan koyun keçi ve yâhud ahz ve celb olunmağla noksan üzere gele aslâ öZRünüz mesmû‘ olmayub haklarınızdan gelinür ana göre mukayyed olasız.

Bir sûreti sağ kolda vâki‘ olan kadılara

(Sayfa: 281)

Hüküm: 554**Fî 18 Saferü‘l-hayr sene ihdâ ve elf****Bâ-hatt-ı hümayûn**

Musul beğlerbeğisine ve kadısına hüküm ki: hâlâ Dergâh-ı Mu‘allam arz-ı hâl ile sûret-i sicil gönderüb nefsi-i Musul sâkinlerinden Hacı Kasım ve oğlu Ali nâm kimesneler şirret ve şekâvetle meşhûr ve muzdar da‘vâlara sâir zor ve kîtâ‘ü‘t-tarîk-i halk ve efrâda yatağlı olub ebnâ-i sebîl-i tüccârın yollarına inüb nice nüfûs katl eyledikleri muakddemâ sizden Südde-i sa‘âdetime arz olundukda ahvâllerini bî-garaz Müslümanlar zarûretde şer‘le hak üzere görölüb vukû‘u üzere Südde-i sa‘âdetime arz olunmak için emr-i şerîf vârid olmağla mahmiye-i mezbûrede vâki‘ olan câmi‘-i kebîrde akd-i meclis ve mezbûrân Hacı Kasım ve oğlu Ali ihzâr olunub a‘yân-ı memleket ve eşrâf-ı vilâyet ve

ulemâ ve hutebâ ve etrâfda olan kurâ halkının mahzarında ahvâlleri şer'le teftîş ve tefahhus olundukda mezbûrular şirret ve şekâvetle ma'rûf şâhidleriz ve harâmi ve kîtâ'ü't-tarîk olub mezbûr Hacı Kasım Hazret-i Ömer radiyallahu anh evlâdından geçünir ki evlâdından değilim gönderüldükleri iftirâ itmişim deyu ikrâr ve i'tirâf idüb ve harâmi ve kîtâ'ü't-tarîk oldukları mu'temedün aleyh bî-garaz Müslümanlar şehâdetleriyle defa'atle sicil olunmağla mezbûrlar ahz ve habz olunb haklarından gelinmek ricâsına arz eyledikleri ecilden **buyurdum ki** hükm-i şerîfim vusûl buldukda arz eylediğin üzere meslurların hakkında sicil olunan mevâlât bî-garaz Müslümanlar şehâdetleriyle sâbit ve zâhir olmağın ehl-i fesâd olanlar himâyet olunmağın mukaddemâ şer'-i kavîm ile lâzım olanı icrâ eylesesin ammâ bu husûsda ziyâde dikkat ve ihtimâm idüb garaz ve teftîş ve tefahhus ile hılâf-ı şer'i katiller mezbûrlara zulm ve ta'addî olmakdan ziyâde hazer eyleyüb hakk-ı sarîha tâbi' olasın.

(Sayfa: 282)

Hüküm: 555

Bâ-hatt-ı Yahya Efendi

Mektûb üzerinde yazıldı.

Cum'a kadısına hüküm ki: taht-ı kazâna tâbi' Dimoşayago nâm şakî Sinan nâm şakî ile bir çinganeyi katl idüb ve mezkûr Dimoşayaka Oruç havasın bir al atın sirka idüb üzerine sâbit ve zâhir olmuşken mezbûru yeniçeriyim ve acemî oğlanım deyu bahâne idüb nice kimesneleri rencîde eylediği i'lâm olunmağla mezbûr Sa'i'nin ahvâli bi-hasebi's-şer'-i şerîf görölüb hakkından gelinmek bâbında Südde-i sa'âdetimde Dergâh-ı mu'allam yeniçerileri Ağası olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Muhammed dâme uluvvuhû mühürlü mektûb virmeğın **buyurdum ki** vusûl buldukda mezbûru taht-ı kazânda olan yeniçeri kullarım mu'âvenetiyle ele götürüb mûmâ-ileyhin mühürlü mektûbu mûcibince ahvâlini a'yân-ı vilâyetden bî-garaz Müslümanlardan hak üzere teftîş ve tefahhus idüb göresin fi'l-vâki' yeniçeri ve yeniçeri nâmına bu makûle fesâd ve şenâ'at eylediği bi-hasebi's-şer'-i's-şerîf sâbit ve zâhir olursa ashâb-ı hukûka hükm idüb bî-kusûr alıvirdükden sonra muhtâc-ı arz olanlardan değil ise şer'le lâzım geleni icrâ idüb ehl-i fesâda ruhsat vermeyesin ammâ bu bahâne ile kendü hâlinde olanlara zulm ve ta'addî ve ehl-i fesâda himâyetden ziyâde hazer idesin.

Hüküm: 556**Bâ-hatt-ı Yahya Beğ**

Bursa kadısına hüküm ki: taht-ı kazânızda koyunun vukiyyesi dörder akçe üzere fûruht olunmak emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda bu bâbda tamâm mukayyed olub emr-i celîlü'l-kadrim mûcibince mahrûsa-i Burusa'da koyunların vukiyyesin dörder açke üzere fûruht itdirüb ziyâdeye satdırmayasın bu bâbda dâimâ mukayyed olub emrime muhâlif ziyâdeye satdırmadan ihtiyâd eylesin.

Hüküm: 557

Katip tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiştir.

(Sayfa: 283)**Hüküm: 558****Bâ-hatt-ı Yahya Beğ**

Cum'a beğine ve Külhisar ve Siroz kadılarına hüküm ki: Gülhisar kazâsına tâbi' Beğ nâm karyeden eşirrâ ve eşkiyâdan olmağla hakkından gelinmek için emr-i şerîfim gönderilmişken firâr idüb ele girmemekle hakkından gelmeyüb fukarâyâ zulm ve ta'addîsi dahi ziyâde olduğundan mâ'adâ karye-i mezbûrdan Hüseyin nâm kimesne olub elinde sikke bulunduğu üzerine şer'le sâbit ve sicil olmuşken mezkûr Hüseyin merkûm Eklen ile yatak idüb dâimâ Müslümanları rencîde itmeden hâli olmadukların karye-i mezbûreden bazı kızlar hatunları ile Südde-i sa'âdetime çeküb arz hâlâ getüre tazallüm eyledükleri ecilden mezbûrlar yola gönderilüb şer'le haklarından gelinmesin emr idüb **buyurdum ki** vusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub mezkûrları hüsn-i tedbîr ve tedârikle ele getürüb da'vâ-yı hak idüb ta'yîn-i madde idenler ile beraber idüb şer'le ahvâllerin teftîş ve tefahhus idüb hak üzere göresin fi'l-vâki' ehl-i fesâd ve kullâb oldukları şer'le sâbit ve zâhir ola ba'de's-sübût şer'le müteveccih olan hukûku ashâbına alıvirdükden sonra ehl-i fesâd muhtâc-ı arz olanlardan ise muhkem habs idüb arz eylesin değiller ise ehl-i fesâd ve şenâ'ate aslâ himâyet itmeyüb şer'le mahallinde bir vechle haklarından gelesin ki sâir ehl-i fesâd ve şenâ'ate mûcib-i ibret ve nasihat vâki' olan ammâ hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi' olub tezvîrden ve şühûd-u zurdan ve arz ve tafsîle ve yâhud celb sebebiyle ehl-i fesâd himâyet olub kendü hâlinde olanlara zulm ve ta'addî olmakdan ziyâde hazer eylesin.

Hüküm: 559**Bâ-hatt-ı hümayûn**

Yeniçeri ağasına hüküm ki: hâssa etmek firununda ve simidhânede kadîmden altmış nefer hizmet idegelüb her âleti ide birer ver ikişer oğlan kapuya çıkagelmişken iki üç seneden beru men' olunmağla kimi girihşe?ve kimi fevt olmağla hâlâ otuz oğlan noksan üzere olmağın otuz nefer oğlan dahi lâzım idüğü arz olunmağın on beş oğlan ta'yîn olunmak emr idüb **buyurdum ki** vardukda on beş oğlan dahi hâssa etmek firununa ve simidhâneye yazub ta'yîn eylesin mukayyed olub on beşden ziyâde yazmayasın.

(Sayfa: 284)

Hüküm: 560**Fî 4 Saferü'l-hayr sene ihdâ ve elf****Bâ-hatt-ı Ahmed Efendi**

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki: hâlâ Habeş beğlerbeğiliği tevcîh olunan emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Hasan dâme ikbâluhû ile Mısır kullarından bazı kimesneler hüsn-i ihtiyâr ile bile gitmeğe rızâ virmekle ol makûle ihtiyârlarıyla gidenlere mâni' olmayub müşârun-ileyh ile Mir hizmetde olduklarınca ulûfelerin sâir yoldaşlarıyla hazînesinden virüb gediklerine hazer iriştirmemek için hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki** hükm-i şerîfim vardukda müşârun-ileyh Hasan dâme ikbâluhûya Mısır kullarından hüsn-i ihtiyâr ile Habeş'de beklememek isteyenlere mâni' olmayub ihsar-ı müşârun-ileyh ile hizmetde olduklarınca vâki' olan ulûfelerin ve sâir ... Mısır hazînesinden virüb yoklamada mevcûd bulunmayanlar deyu gedüklerine zarar iriştirmeyüb defter dahi ol vechle kayd uasâra itdirmeyesin.

Hüküm: 561**Bâ-hatt-ı Efendi**

Müşârun-ileyhe hüküm ki: Hâlâ Habeş beğlerbeğiliği tevcîh olunan Hasan dâme ikbâluhû adem gönderüb kendüden mukaddem Habeş beğlerbeği olan Mustafa ve defterdârı Mısır'dan Habeş'e geldiklerinden Mısır'da ne tarîkle çıkub Habeş'e varınca hazîne-i Mısır'dan mühimmât mu'accel hazineyene vechle gönderilmiş ise müşârun-ileyhin dahi mühimmât levâzımın ol vechle tedârik itdirüb bilâ-tevakkuf Habeş'e irsâl

itmek bâbında mu‘âvenet ve müzâheret olunmak ricâ itmeğin **buyurdum ki** vardukda müşârun-ileyhden mukaddem Habeş beğlerbeği olan mûmâ-ileyh Mustafa Paşa ve defterdârı Mısır’dan Habeş’e geldiklerinde Mısır’dan ne vechle çıkub Mısır hazînesinden mühimmât ve levâzımâtı ne tarîkle görülmüş ise müşârun-ileyhin dahi levâzım ve mühimmâtı ol vechle tedârik itdirüb bilâ-te’hîr îsâl itdirmek bâbında mu‘âvenet ve müzâheret eyleyüb kadîmden olıgelene mugâyir ziyâde masrafdan hazer eylesin.

(Sayfa: 285)

Hüküm: 562

Sâbık Tımeşvar defterdârı İbrahim’e hüküm ki: mukaddemâ tahrîr eylediğin yerleri gerü sen tevzi‘ eylesin deyu fermân-ı şerîfim olub mübâşeret üzere iken livâ-i Zahsayı sancağıbeği olan Ali tevzi‘ eyleye deyu hükmi- hümayûnum virilmiştir lakin sâbık sayır itmekle hâlâ livâ-i Zahsayı sâbık olan fermân-ı şerîfim üzere göresin tevzi‘ etmek emr idüb **buyurdum ki** vardukda livâ-i Zahsana’i dahi tevzi‘ husûsu için gönderilen hükmi- hümayûnum mûcibince sen tevzi‘ idüb müzekkire viresin.

Hüküm: 563

Bâ-hatt-ı Hazret Efendi

Aydın sancağıbeğine ve livâ-i mezbûrede vâki‘ olan kadılara hüküm ki: sen ki mirlivâsın dergâh-ı mu‘allama mektûb gönderüb zikr olunan kadılıklarda yerlûden ve hâricden bazı kıtâ‘ü’t-tarîk ve ehl-i fesâd olan livâ-i mezbûrda evler basub yollar kesüb katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl ve esbâb eyleyüb ve avret ve oğlan çeküb küllî fesâd ve şenâ‘at itmekle ele getürmek murâd olundukda bazı serbest ve emlak ve evkâf karyelere varub tahsîl ve ilticâ itmekle karyeler serbesttir deyu ele virmeyüb günden güne fesâd ve şenâ‘atleri onlar üzere oldukları i‘lâm eylediğin ecilden ele getirilüb şer‘le görülüb ehl-i fesâdın hakkından gelinmek emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda bu bâbda tamâm mukayyed olub dahi arz olunduğı üzere fesâd idenler zikr olunan evkâfdan ve emlâk ve serbest karyelere varub ilticâ ve tahsîl iden ehl-i fesâdı serbest ve emlâk hâslarından ve evkâf zâbitlerinden taleb eyleyüb getürüb teslîm itdirirlerse da‘vâ-yı hak idüb ta‘yîn-i makar idenler ile meclis-i şer‘de beraber idüb ve gaybet iderlerse şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurub getürdüb ber-def‘-i şer‘le fasl olunmayub ve erbâb-ı

tımarın ve itminân husûsların hak ve adl üzere evkât-ı vechile teftîş idüb göresin fi'l-vâki' kazıyye i'lâm olunduğu gibi ise ba'de's-sübût şer'le müteveccih olan hukûk ashâbına alıvirdükden sonra ehl-i fesâd muhtâc-ı arz olanlardan ise habs idüb arz eylesin değil ise şer'le meclisde haklarında lazım geleni icrâ eylesin anın gibi serbest ve emlâk hâsları ve evkâf zâbitleri zikr olunan esbâbı fermân-ı hümayûnuma mugâyir ele virmekte inâd ve muhâlefet ider ise ol eşkiyâyı ele vermeyenleri isim ve resimleri ile yazub mufassal ve meşrûh arz eylesin ki ehl-i fesâd ve şenâ'ate olunmak cesaret iden onlara ola ammâ hin-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi' olub virdüğü ve arz ve tafsîl veya ahz ve celb sebebi ile ehl-i fesâdı himâyet olunub kendü hâlinde olanlara zulm ve ta'addî olmakdan begâyet hazer idesin.

(Sayfa: 286)

Hüküm: 564

Tiflis beğlerbeğisine hüküm ki: hâlâ Kartil'in hâkimi olan Simon Çak Halus Karadel ile Südde-i sa'âdetime itâ'at ve inkıyâd üzere olmağın min ba'd ol kâsibe müte'allik olan yerlere dahl olunmamak emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda müşârun-ileyh Simon atebe-i ulyâ-i hüsvâneme itâ'at ve inkıyâd üzere oldukça min ba'd ol kâsine müte'allik olan kurâ ve mezâri'a ve ademlerine dahl ve ta'arruz eylemeyesin emrime muhâlif hususdan ihtiyât eylesin.

Bir sûreti Akçakale Tarnasa'ya

Bir sûreti Şemseddin aşîreti beği Ali Han zîde mecduhûya

Hüküm: 565

Tomanes sancağıbeğine hüküm ki: livâ-i mezkûr hâlâ Çıldır beğlerbeğiliğine ilhâk olunmuşdur **buyurdum ki** vusûl buldukda sen sancağın askeriyle Çıldır üzerine aşub vâki' olan husûslarda hâlâ Çıldır beğlerbeğisi olan emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Yusuf dâme ikbâluhuya mürâca'at eylesin.

Bir sûreti Köri sancağıbeğine

Bir sûreti Kürtanes sancağıbeğine

(Sayfa: 287)

Hüküm: 566

Kâribend hâkimi Simon Han'a hüküm ki: hâlâ Çıldır beğlerbeğiliği emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Yusuf dâme ikbâluhûya tevcîh ve inâyet olunub ol vilâyetin cumhûr-ı umûru müşârün ileyhe tefvîz ve taklîd olunmuşdur imdi senün dahi Âsitâne-i Sa'âdetime ikbalı vüfûr-ı sadâkat ve ihlâsın muktezâsınca dosta ve düşmana düşman olub dahi mûmâ ileyh Yusuf dâme ikbâluhû ile yekdil ve yekcihet olub kadîmden olıgeldüğü üzere zahîrelerin teslîm itdikden sonra asâkir-i İslam'dan vilâyetine müte'allik olan yerlere min ba'd dahl ve ta'arruz olunmamak bâbında etrâfında olan beğlerbeğilere ve ümerâyâ mü'ekked ahkâm-ı şerîfe yazılıb mûmâ ileyh Yusuf dâme ikbâluhûya virilmiştir **buyurdum ki** vusûl buldukda atebe-i ulyâ-i hüsrevâneme olan teb'îde ve ihtisâsın mûcibince mûmâ ileyh Yusuf dâme ikbâluhû ile yekdil ve yekcihet olub vâki' olan husûslarda ve bi'l-cümle cumhûr-ı umûrda ve müşârün ileyhe mürâca'at idüb ve etrâfında olan kılâ'lara kadîmden viregeldüğün üzere zahîrelerin virüb ve ol asâkir-i İslam'ı terkîde rencîde idüb emn ü sâlim geçürdüb uğûr-ı hümâyûnumda vâki' olan hizmetlerde ve yoldaşıklarda bulunmağa ikdâm ve ihtimâm eylesin inşaallâhu te'âlâ sudûr bulan hizmetin zâyi' olmayub envâ'-i inâyet-i hüsrevâneme mazhar olman mukarrerdir ana göre mukayyed olub lâzım ki bazı husûsları dahi yazub Südde-i sa'âdetime arz ve i'lâm itmekden hâlî olmayasın.

Bir sûreti Zekem hâkimi kaşifine

Hüküm: 567

Dâdyan melikine hüküm ki: mukaddemâ Südde-i sa'âdetime adem gönderüb atebe-i ulyâ-i hüsrevâneme itâ'at ve inkıyâd üzere olub harac virmeğe ta'ahhüd idüb haracın göndermek için Dergâh-ı Mu'allam çavuşlarından (boş) çavuşu ademlerinle gönderilmişdi bu ana gelince haracın göndermemeğe bâ'is ne olmuşdur ve hâlâ Çıldır beğlerbeğiliği emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Yusuf dâme ikbâluhûya tevcîh ve inâyet olunub ol cânibde cumhûr-ı umûru mûmâ ileyhe tefvîz olunmuşdur **buyurdum ki** vusûl buldukda atebe-i ulyâ-yı hüsrevâneme hizmetinde mezkûr olan itâ'at ve inkıyâdların muktezâsınca mukaddemâ gönderilen hükm-i hümâyûnum mûcibince vâki' olan haracla mu'accelen bî-kusûr göndermeğe ikdâm idüb ihmâl ve müsâhele eylemeyesin.

Bundan hân kâşifine yazıla

Bir sûreti Baş evkaf melike

Hatt-ı hümayûnum mezkûre tevcîh oluna deyu hatt-ı hümayûndur.

(Sayfa: 288)

Hüküm: 568

Bâ-hatt-ı Yahya Efendi

San'la beğine ve livâ-i mezbûrda olan kadılara hüküm ki: sen ki mirlivâsın Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb livâ-i mezbûrda ehl-i fesâd ve eşkiyâ kesret üzere olub ve ekserî tüfenk endâz olub ele getirilmek murâd olundukda sahib-i sukunetten yerlere tahsîl idüb ele getirilmemeğin şenâ'atleri yevmen fe-yevmen ezdiyâd üzere olmağın livâ-i mezbûrdan cem-i gafîr gelüb livâ-i mezbûrda re'âyâ ellerinde bulunan tüfenkleri mîrî için alınub kabz olunmak için mukaddemâ emr-i şerîf virilüb re'âyâ ellerinden alınub Südde-i sa'âdetime irsâl olunmak ile ehl-i fesâd tüfenk bulunmayub fi'l-cümle âsûde-hâl olmuşduk hâlâ giru re'âyâ ellerinde bu tüfenk ziyâde olub ehl-i fesâde virmekle fesâd ve şenâ'atleri ziyâdedir deyu şevvî idüb üslûb-ı sâbık üzere re'âyâ ellerinde bulunan tüfenkleri mîrî için alınub kabz olunmak hükm-i hümayûnum ricâ etdiklerin arz eylediğiniz ecilden **buyurdum ki** vardukda bu bâbda hükm-i sâbık mûcibince amel idüb re'âyâ bulunan tüfenkleri alub mîrî için kabz eylesin kaç kabza tüfenk zabt olunub ol makûle tüfenkler idüğün aynı ile defter idüb dahi defter ile Südde-i sa'âdetime gönderüb cebehâne-i âmireme teslîm itdüresin zabt olunan tüfenklerden bir kabzasın zâyî' itdirmeyüb cümlesin gönderesin.

(Hüküm: 289)

Hüküm: 569

Fî 20 Muharremü'l-harâm sene ihdâ ve elf

Bâ-hatt-ı Yahya Beğ Efendi

Hâlâ Karesi sancağıbeği olan Hüseyin dâme izzuhûya hüküm ki: Balıkesri kadısı mevlânâ Ahmed ve Edremid kadısı Abdüllatif ve Ayazmend kadısı Mehmed arz ve sâir a'yân-ı vilâyet Südde-i sa'âdetime muhızır gönderüb livâ-i mezbûrun bir cânibi deryâ ve sâir cevâbını Kazdağı ve eşirrâ yatağı olmağla ehl-i fesâd ve kıtâ'-ı tarîkden nice kimesneler cem' olub kara câniblerinde fesâd eyledüklerinde fırkate ile deryâya ve deryâda fesâd itdüklerinde gemiden çıkub ol etrâfda olan dağlara ve evkâf-ı selâtîn ve

sâir serbest olan ze'âmet ve tımarlara tahsîl idüb dâimâ re'âyâyı rencîde eyledüklerinden gayrı oğullarını ve avretlerden çeküb ve maldâr mülâhaza eyledüklerinin gece ile evlerin basub ve evinde derûndeden mürûr iden ebnâ-yı sebîlin emvâl ve esbâbını nehb ü gâret ve kendülerin katl eyledükleri ecilden şimdiye değin bu makûle ehl-i fesâdı mirlivâ olanlar teftîş ve tefahhus idegelmişken müteveffâ mezbûrlar birûn vatan ve amel-mânde olmağla memleket ve vilâyetin ve ehl-i fesâdın zabtından kâdir olmağla şimdiki halde eşirrâ küllî hareket üzere olmağın tettebbu' ve tefahhusa küllî ihtiyâc olub ve seninçün eben an ced livâ-i mezbûrda neşv ü nemâ bulmağla ol diyârın kemâl mertebede ehl-i vukûfu olduğundan mâ'adâ hüsn-i tedbîr ve tedârike kâdir zâbitlerinden ve yarar ademlere mâlik olub zuhûr iden ehl-i fesâdı ve livâ-i mezbûrda tuğyân ve isyân üzere olanları teftîş ve ilticâ itdükde ve etrâf ve cevânibden gelüb keffîli olmayanlardan keffil taleb olunub şer'le cürmi ve günâhı ve zâhir olanların hakkından gelinmek ricâsına arz eyledükleri ecilden **buyurdum ki** vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub anın gibi ehl-i fesâd zuhûr itdükden ve evkâf-ı selâtîn ve serbest tımarlara ilticâ itdükde zâbitlerinden taleb idüb hüsn-i tedbîr ve tedârikle ele getürdükde dahi hasımları ile beraber idüb ber-def'-i şer'le görilüb fasl olunmayub on beş yıl mürûr itmeyen husûsların toprak kadıları ma'rifeti ile ber-mûceb-i şer'-i kavîm hak üzere teftîş ve tefahhus idüb göresin kaziye arz olunduğu gibi ise şer'le sâbit ve zâhir olan hukûku ba'de's-sübût ashâbına alıvirdükden sonra ehl-i fesâd tâifesinden ise şer'le üzerine sâbit olan ve kendüsin habs eyleyüb sûret-i sicilleri ile Dergâh-ı Mu'allama arz eyleyesin sonra emrim ne vechle sâdır olursa mûcibi ile amel eyleyesin sipâhî olmayanlar hakkında emr-i şer'-i kavîm-i hazinesi icrâ eyleyesin ammâ hîn-i teftîşte hakk-ı sarîha tâbî' olub celb ve ahz ve arz ve tafsîl sebebi ile hılâf-ı şer' iş olmakdan ziyâde hazer idesin.

(Sayfa: 290)

Hüküm: 570

Bâ-hatt-ı Yahya Efendi

İstanbul kadısına hüküm ki: Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb mahrûsa-i İstanbul'da sığır kasabları kethüdâsı ve yiğitbaşları ve sâirlerin cem-i gafîr şer'-i şerîfe gelüb kadîmden kasablarıma boğazlanan kasablar üstâd olub ehl-i hizmet mâbeynlerinde ma'lûm kimesneler olub müştêrî varmadı kasablar sığır boğazlamayub ve kimesne

karşu çıkmayub ve itdükden sonra yarar olan gelmesin ki hâlâ kasabluk bilen kimesneler gelüb kasablarıma boğazlayub ve müşterî olmadın sığır boğazlayub bazı ziyâde bahâ ile satub ve karşu çıkub ve ikinüzden sonra bazar olmağla küllî vesâdlar olur deyu zikr olunan husûslar men' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediklerin arz eyledüğün ecilden **buyurdum** ki vardukda bu bâbda kadîmden olıgeldüğü üzere amel itdürüb min ba'd olıgelene mugâyir kimesneye iş itdirmeyesin emrime mugâyir amel idenleri arz eylesin ki haklarından geline.

Hüküm: 571

Mohaç beğine hüküm ki: livâ-i mezbûr sana tevcîh olunub lâkin icmâllü hâsları istihkâkından ziyâde olmağla ziyâdesin mîrî için giru sen zabt eylemek emr idüb **buyurdum** ki vardukda emr-i celîlü'l-kadrim mûcibince livâ-i mezbûrun icmallü hâslarından istihkâkından ziyâde gelen hâsları mîrî için sen zabt eyleyüb vakti ve zamanı ile Âsitâne-i Sa'âdetime gönderesin hazîne-i âmireme teslîm itdüresin berâtım mûcibince ziyâde ihtimâm idüb hazîne-i âmireme âid olanı bî-kusûr gönderüb teslîm-i hazîne eylesin.

(Sayfa: 291)

Hüküm: 572

Mısırlı Rıdvan Çavuşa virildi.

Fî 26 ha. Sene elf

Sadr-ı a'zam hazretlerine ...

Haleb defterdârına hüküm kü işbu sene-i mübârekede haccâc kullar muhtacı mühimmâtıçün Haleb hazînesinden yirmi bin altun virilmek emr idüb buyurdum ki Dergâh-ı Mu'allam çavuşlarından Rıdvan Çavuş vardukda te'hîr ve terâhî itmeyüb emrim üzere hazine-i halebden bin altunı bî-kusûr hazine-i Haleb'den mezbûr alub çavuş-ı müşârün ileyhe teslîm idüb gönderesin bu husûsu sâire kıyâs itmeyüb çavuşum avk idüb kim göndermekden hazer eylesin ki vaktiyle varub irişüb mahtur olduğu hizmeti itmâma irişdire ona göre mukayyed olub ikdâm ve ihtimâmda dakîka fevt eylemeyesin.

Bir sûreti Trablus-Şam defterdârına

Hüküm: 573**Bâ-hatt-ı Hazret Efendi****Mezbûrun kethüdâsına virildi.**

Rodos beğine hüküm ki: adem gönderüb işbu sene-i mübârekede Rodos'da olan gemilerle deryâ muhâfazasında olman fermân olmağın livâ-i mezbûr alaybeğisi zü'emâ ve erbâb-ı tımar ile gemine gidüb ma'an deryâ muhâfazasında olmak lâzımdır deyu i'lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki** vusûl buldukda kadîmden olıgeldüğü üzere sancağın zü'emâ ve erbâb-ı tımarları gemine alub me'mûr olduğun üzere deryâ muhâfazasında olub a'dâ-yı bed-re'yi tarafından vâkit ve muzallam olduğun ahvâli ale't-tevâlî i'lâm ve inhâ idüb hâlî olmayasın ammâ bu bahâne ile zü'emâ ve erbâb-ı tımarlardan bedel akçesi deyu akçe alınub himâyet olmadı gemiler hâlî olmağla inşaallahu te'âlâ ... hazer idesin.

Hüküm: 574**Bâ-hatt-ı Hazret Efendi**

Menteşe beğine hüküm ki: Rodos beği Murad Beğ adem gönderüb şimdiye değin Rodos gemileri deryâ muhâfazasına fermân olundukda Mentese sipâhilerinden iki yüz nefer alçak hallü sipâhi gemiye girüb muhâfazada bile olıgelmeğın işbu sene-i mübârekede Rodos gemileri deryâ muhâfazasına fermân olunmağla olıgeldüğü üzere Mentese sipâhîlerinden iki yüz nefer alçak hallü sipâhi gemisine girüb ma'an deryâ muhâfazasında olmak bâbında hükm-i hümayûnum taleb itmeğın **buyurdum ki** vusûl buldukda olıgeldüğü üzere sancağın alçak hallü sipâhilerinden iki yüz nefer sipâhiyi Rodos gemilerine ta'yîn idüb müretteb ve mükemmel düşman yarağıyla ihrâc idüb müşârün ileyhime irsâl eylesesin varub kimesne görüb ma'an deryâ muhâfazasında olalar ve ta'yîn eyledüğün sipâhîleri isimleriyle ve tımarlarının baş karyeleriyle defter itdürüb [silik] göresin ki yoklama zamanında ol defter mûcibince yoklana deryâ muhâfazası umûr-ı mühimmedendir ihmâl ve müsâheleden hazer eylesesin.

(Sayfa: 292)

Hüküm: 575

Bâ-hatt-ı Yahya Beğ

Dire Pınarhisar kadısına hüküm ki: mektûb gönderüb sâbıkan Dergâh-ı Alî çavuşlarından Suhavuş taht-ı kazânda vâki‘ celeb-keşânın ...hüccetlerin yoklanub ve koyun süricilerine der-uhde idüb gönderilmek için emr-i şerîfimle gelüb hizmet-i mezbûrede iken yine Dergâh-ı Alî çavuşlarından Kerimzâde Muhammed Çavuş mübâşeretıyla tekrar ol vechle emr-i şerîf vârid oldukda beher celebden bu yoklama akçesi deyu kırkar akçe kendüsi beşer akçe hizmetkârı ve ikişer akçe kâtibi için taleb idüb olmağla tâife-i mezbûre her sene bizden ol vechle akçe taleb olunur ise zulm olunur deyu tezellüm eylediklerin bildirdüğün ecilden kimesneden akçe taleb olunmayub mezbûr Muhammed Çavuş’un elinde olan emr-i şerîf mûcibince mu‘accelen behâr koyunu cem‘ olunub irsâl olunmasın emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda mezbûr çavuşa muhkem tenbîh eylesin ki kimesneden bir akçe ve bir habbe alınmayub elinde olan emr-i şerîfim mûcibince behâr koyunu mu‘accelen cem‘ idüb vakt ü saat ile Mahrûsa-i İstanbul’a göndere ba‘de’t-tenbîh mukayyed olunub ol vechle ta‘addî ve tecâvüz iderse vukû‘u üzere arz eylesin ki gereği gibi hakkından geline husûs-ı mezbûr mühimmiâtındandır avk olunmayub behâr koyunu vakti ile îsâline sa‘y ve ihtimâm eylesin.

Hüküm: 576

Bâ-hatt-ı hümayûn

Köstendil beğine Tekuş ve Rasta kadılarına hüküm ki: siz ki sancakbeği ve Tekuş kadısız mektûb gönderüb Tekuş kazâsında Dobrı nâm karye sâkinlerinden Osman ve Suyut nâm karye sâkinlerinden Ali nâm kimesnelerin dâimâ şekâvet üzere oldukların mukaddemâ Eşteb kadısı arz itmekle mezkûr Osman’ın tımarı olub kendüsi habs olunub hâlâ bazı yeniçeri eşkiyâsıyla Tekuş kadısının mahkemesin basub kadıya ben hazır deyu şetm idüb ve iki Müslüman oğlanların kâfir idüb her vechle haklarından gelinmek lâzımdır deyu arz eylemişsin **buyurdum ki** vusûl buldukda mezkûrları ihzâr idüb dahi vech-i meşrûh üzere fesâd ve şenâ‘atleri vâki‘ ba‘de’s-sübût haklarında şer‘le lâzım geleni icrâ eylesin ammâ tamâm hak üzere olub arz ve ta‘kîbden ve hılâf-ı şer‘ mutahhar iş olmakdan begâyet hazer idüb celle-i hakdan udûl itmesin.

Sayfa: 293

Hüküm: 577

Bâ-tahrîr-i Hazret

Gence beğlerbeğisine hüküm ki: hâlâ Zekem hâkimi olan İskender hân atebe-i ulyâma itâ'at ideliden beru uğûr-ı hümayûnumda fermân olunan hizmetleride bezl-i makdûr idüb ve haracın dahi vakti ve zamanı ile gönderüb Dergâh-ı Mu'allama kemâl-i ubûdiyetde ve itâ'at üzere olub haracınız olmağla ülkesi sâir memâlik-i mahrûsam gibi olmuştur re'âyâsına ve emvâl ve erzâkına ve davarlarına ve ülkesine hâricden gelen tüccâr ve âyende ve revendeye ve bi'l-cümle Zekem ülkesine eğer senin tarafından ve eğer kul cânibinden bir vechle dahl olunduğuna aslâ rızâ-yı şerîfim yokdur **buyurdum ki** vusûl buldukda emrim mûcibince mûmâ ileyh İskender hânın ülkesine ve re'âyâsına ve mal ve davarlarına ve hâricden gelen tüccâr ve âyende ve revendeye dahl ve ta'arruz eylemeyüb eylemek isteyenleri men' ve def' eyleyüb kul tâifesine dahi muhkem tenbîh ve yasâğ eylesin ki min ba'd mezkûrun ülkesine ve re'âyâsına ve mal ve davarlarına dahl ve ta'arruz eylemeyeler ba'de't-tenbîh mütenebbih olub isti'maları isim ve resimleri ile yazub bildüresin ki hılâf-ı emr-i şerîf iş idenlerin haklarından geline.

Bir sûreti Şirvan'da vezîr Hasan Paşa'ya yazıla

(Sayfa: 294)

Hüküm: 578

Bâ-hatt-ı Hazret Efendi

Şa'ban Çavuşa virildi fî ihdâ ve elf

Eğriboz beğine ve Atina kadısına hüküm ki: Atina sâkinlerinden Benizlü ve Dimitri Benizlü ve Nikola Poladi ve Konduladi ve Yodi ve Yorgaki ve Harahi ve Lamir Yanokleb ve Dimitri Estereti ve Kötekakaçı ve Mamulan Ekline ve Kancalazi hâlik ve Aleksî Tacer ve Paşa Koluca ve Yorgolava Deyuti ve Polukara ve Kancalazı Dimitri nâm zımmîler mukaddemâ Yedikule kadılarından Sasar Yani ve Kara Todar nâm kasablara yamak ta'yîn olunub vekîlleri olan Yorgi nâm zımmî Dergâh-ı Mu'allam çavuşlarından Mehmed Çavuş ikrârıyla vardukda bizgerbaş virmekle cemî' tekâlif-i örfiyeden ve kasablukdan mu'âf ve müsellemez elimizde mu'âf nâmuz vardır deyu ta'allül ve muhâlefet eyleyüb mezkûrların ziyâde maldâr ve meşmûl oldukların bazı Müslümanlar şehâdetleriyle sen ki kadısın sâbıkan mirlivâ ile i'lâm eylediğin ecilden

mezkûrlar kasab yazılmak fermânım olub hükm-i hümâyûnum virildiği i'lâm olunmağın zikr olunan zımmîler mu'âf-ı tâm ile Dergâh-ı Mu'allam çavuşlarından Musa Çavuş'a teslîm olunub Âsitâne-i Sa'âdetime irsâl olunmaların emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda zikr olunan zımmîleri ellerinde mu'âf-ı tâm ile mûmâ ileyh çavuşuma teslîm idüb mu'accelen Bâb-ı sa'âdetime irsâl ve îsâl eyleyüb ta'allül ve bahâne itdirmeyesin.

Hüküm: 579

Bâ-hatt-ı Hazret Efendi

Erzurum beğlerbeğisine ve kadılarına hüküm ki: sâbıkan Erzurum defterdârı olub hâlâ Bosna defterdârı olan İsmail dâme uluvvuhû mektûb gönderüb Canha sâkinlerinden olub hizmetkârı olan Turemiş hazîneye müte'allik muhâsebe defterlerin ve bazı temessükât ve bin sikke altun ve iki yüz bin akçelik murassa' hançer ve altmış bin akçelik bir yüzüğü alub firâr eyledüğüne bildirmekde mezbûr her kande bulunursa ele getirilmesin emr idüb **buyurdum ki** vusul buldukda bu husûsa gereği gibi mukayyed mezbûr Turemiş her kangınızın taht-ı hükûmetinde bulunursa ele götürüb alub gördüğü defâtir ve altun ve esânî ile hükm-i şerîfimle varan ademi ile Südde-i sa'âdetime gönderesin emr-i hümâyûnuma muhâlif ta'allül ve bahâne eylemeyesiz.

(Sayfa: 295)

Hüküm: 580

Bâ-hatt-ı Hazret Efendi

Pınarhisarı kadısına hüküm ki: Dergâh-ı Mu'allam çavuşlarından olub kazâ-i mezbûrun bahar koyunun sürmeğe me'mûr olan Mehmed Çavuş mektûb gönderüb kazâ-i mezbûrun bin senesinde vâki' olan bahâr koyunun emr ile sürmeğe vardukda ihmâl ve müsâhele eyledükden mâ'adâ koyun başına celeblerden dörder akçe taleb idüb ve sonra Sefer Çavuş nâm kimesneden emr ile varmağla onunla yekdil ve yekcihet olub kendüye virilen emrin tarihi mu'ahhar iken amel itmeyüb Sefer Çavuşa dahl itdirdüğün bildirmediğin bu bâbda mes'ûl ve mu'âteb olmuşundur **buyurdum ki** vusûl buldukda celeblerden akçe taleb itmeyüb vâki' olan bahar koyunun mukaddemâ irsâl olunan emr-i şerîf mûcibince mûmâ ileyh Mehmed mübâşeretile mu'accelen ihrâc idüb İstanbul'a irsâl ve îsâl eylesin şöyle ki celeblerden akçe alunduğu i'lâm olunan aslâ özrün

makbûl olmayub mu'âteb ve mu'âkeb olman mukarrerdir ana göre mukayyed olub celeblerden akçe almakdan ve avk ve te'hîrden begâyet ihtirâz idesin et husûsunda ziyâde müzâyaka vardır bahar koyunun mu'accelen ihrâc idüb İstanbul'a irsâl ve îsâl eylesin.

Hüküm: 581

Mustafa Çavuş'a virildi

Boğdan ve Eflak voyvodalarına hüküm ki: vilâyet-i Erdel'de baki kalub hâlâ Südde-i sa'âdetime irsâl olunan harac akçesi taht-ı hükûmetine dâhil oldukda emin ve sâlim bir bir yekunulaştırırsın emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda zikr olunan harac akçesi taht-ı hükûmetinize dâhil oldukda yanlarına kifâyet mikdarı ademler koşub mehduf ve muhâtara yerlerden geçirüb emîn ü sâlim bir bir yekun ulaştırırsın ve lâzım olan zevaddan vakt ve zahîrelere akçeler ile tedârik itdüresin.

Bir sûreti Eflak vilâyetinden Südde-i sa'âdetime gelince yol üzerinde olan sancakbeğlerine ve kadılara hüküm ki: emîn ü sâlim yeryerime ulaştıralar.

(Sayfa: 296)

Hüküm 582

Bâ-hatt-ı hümayûn

Karaman beğlerbeğisine ve Seydişehir kadısına hüküm ki: sen ki mîr-i mîrânsın Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb kasaba-i Seydişehir ulemâ ve sulehâ ve sâir eşrâf ve a'yânı sana gelüb kasaba-i mezbûre sâkinlerinden İbrahim nâm kimesne dâimâ şirret ve şekâvetden hâlî olmayub gelen ümerâ ve kasabâtın mühürlerin taklîd idüb mukaddemâ elinde mezbur arz-ı hâlleri olub ber-def'-i katl-i nefis idüb ehl-i fesâd olduğu mukaddemâ arz olunmağın Kıbrıs'a sürgün olmak için emr-i şerîfim vârid olmuşken bir tarîkle halâs olub kemâkân tezvîr ve fesâd üzeredir deyu şekvî itdiklerin arz itdüğün ecilden şer'le teftîş olunmak emr idüb **buyurdum ki** vardukda mezkûru ihzâr idüb ahvâlin ol vilâyet ahâlisinden ve gayır sonra alâkasın ... idüb göresin fi'l-vâki' vech-i meşrûh üzere fesâd ve şenâ'at ve ta'addî ve [silik] muhkem habs idüb ahvâli sahiha üzere yazub bildiresin ki ma'luma gelüb ... olub hilâf-ı vâki' ise bildirmeğın hazer idesin.

Hüküm: 583**Bâ-takrîr-i Hazret Efendi**

Bosna beğlerbeğisine hüküm ki: sâbıkan Karka beği olan kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm İbrahim dâme izzuhûyu bundan akdem sancağı içinde Venedik'e tâbi' olan Senk nâm kal'anın eşkiyâsı basub cümle emvâl ve erzâkın gâret ve hasâret eyledüklerinden maada niceademlerin şehîd ve nicesin esîr eyleyüb sulh ve salâha ve ahd ü emâna mugâyir vaz' eyledükleri ecilden bu husûs Venedik balyosundan suâl olundukda bu fesâdlı eyleyenler Venedik'e tâbi' değildir Beç kralına tâbi'dir deyu cevâb virmeğin müşârün ileyh İbrahim Beğ dahi Dergâh-ı Mu'allam'a gelüb bu fesâdı eyleyenler eğer Venediklü'dir ve eğer Beç'e tâbi'dir ve bi'l-cümle her kangısına tâbi' olursa olsun bu fesâd ahde mugâyir olmuşdur ahidnâme-i hümayûn mûcibince gâret olunan emvâl ve erzâkım virilüb ve esîr olanlar itlâk olunursa Fiha ve Ella sancağım fezzar olub esbâbım tahsîline izn-i hümayûn virüb bu fesâdı eyleyenlerden kendü hakkım alduğımdan mâ'adâ nice kâfirleri esîr ve nice mahalleri gâret ve hasâret ve ihrâk idüb cezâ ve nizâasın virmeğe iktidârım vardır deyu da'vâ ider bu husûsu dikkat ve ihtimâm ile teftîş olunub bu fesâdı eyleyenler Beç kralına mı tâbi'dir yohsa Venedik'e mi tâbi'dir tamam ma'lûm itdikden sonra eğer Beç'e tâbi' ise Beç kralına ve eğer Venedik'e tâbi' ise Venedik Doje'ne kendü cânibinden mektûb gönderüb bu asıl fesâd ahidnâme-i hümayûna mugâyirdir müşârün ileyhimin gâret eylenen emvâl ve erzâkı kendüye teslîm olunub esîr olanlar ilhâk olunmak lâzım ve lâ-büddür ve bu fesâdı eyleyenlerin gereği gibi haklarından gelinmek gerekir ihmâl ve müsâhele iderseniz mûmâ ileyhe sancağı karşı kılınub kendü esbâbın gâret eyleyenleri urmağa izn-i hümayûnum virilür deyu i'lâm idüb bu bâbda cevâbları ne ise mu'accelen yazub Dergâh-ı Mu'allama arz eylemek emr idüb **buyurdum ki** Vusûl buldukda bu husûsa gereği gibi mukayyed olub bu fesâdı eyleyenleri eğer venedik'i tâbi' ise Venedik dojine ve eğer Bec kralına tâbi' ise Bec kralına ber-vech-i meşrûh üzere emrim mûcibince mektûb gönderüb bu bâbda cevâbları ne ise mu'accelen yazub Dergâh-ı Mu'allama arz eylesin.

(Sayfa: 297)**Hüküm: 584**

Bursa kadısına hüküm ki: mektûb ve sûret-i sicil gönderüb Bursa'da olan Yahudi tâifesinden Merdasahay. nâm kimesneyi ... alub görüb ...sarub... iki lakin idüb iç

evlerine gıtdüklerine mezbûr kimesne ... olub meclis-i şer‘a gelüb husûs-ı mezbûru takrîr itdükde ...

Hüküm: 585

Hüccet Efendi hazretlerinde hıfz olunmuşdur

Bâ-hatt-ı hümayûn

Ol Efendi Hazretleri ba‘dehû toplanub bu vechle muhtelif virilmiştir

Fî 13 ca. Sene elf

Bursa beğine ve kadısına hüküm ki: Südde-i sa‘âdetime mektûb ve sûret-i sicil gönderüb mahrûsa-i Bursa ahâlisi ve mirlivâ Hüseyin nâm kimesnei ihzâr idüb Yahudi tâifesinden sekiz nefer Yahudi mezbûr alıvirmeğe evlerine almayub birdir ki bağlanub malderleri yazub irsal eyleyesin lâkin kadın alub ba‘dehû halâs olmuşdur deyu da‘vâ eyleyüb birkaç nefer Yahudi dahi davaların tasdîk eyledükleri ve mezbûrîn yahudiler ahz olunub habs olundukların bildirdüğünüz ecilden mezbûr sekiz Yahudi Rodos cezâresine gönderilmesin emr idüb **buyurdum ki** vardukda emrim üzere te’hîr itmeyüb mezbûr sekiz nefer yahudiyi emrim üzere varub çavuşumla Rodos cezâresine gönderüb ve teslim olduğuna dair yekundan temessük alub fermân-ı şerîfim yerine varduğın yazub bildirsin.

(Sayfa: 298)

Hüküm: 586

Kırşehir beğine ve livâ-i mezbûrede vâki‘ olan kadılara hüküm ki: sâbıkan yüzde pare mültezimleri olan Zeyal oğulları Şenlik ve Mayi ve Ca‘fer ve Ali ve Selim ve Mustafa nâm şakîler Süleyman nâm şerîkleriyle nâ-hak yere fukarânın on dokuz yük akçelerin alub fesâd ve şenâ‘atden hâlî olmadıkları arz olundukda hukûk-ı fukarâ alınub haklarından geline deyu çavuş mübâşeretiyle birkaç def‘a ahkâm-ı şerîfe virilmeğın mîr-i mîrân tarafından ta‘yîn olunan mübâşir ve mirlivâ kethüdâsı ve me’mûr olan kazâda ve yeniçerilerim ağası tarafından ehl-i fesâd eline getürmeğe ta‘yîn olunan yeniçeriler ile Şabanlu nâm karyeye varub konuldukda zikr olunan kimesneleri şer‘-i şerîfe da‘vet etmek üzere iken iki yüz mikdarı atlu ile karye-i mezbûrede bunları basub mukâta‘a-i mezbûreye emîn ta‘yîn olunan Behar kethüdâ ve Musa oğlu tutub mezbûr Behar kethüdâyı çarmuğa gerüb bazı a‘zâsın kesüb siyaset ile katl idüb ve mezbûr Musa’i dahi

katl ve iki nefer yeniçeri ve müdde'îlerinden Mehmed ve Sencer ve Tûrabi ve Abdi nâm kimesneleri mecrûh idüb ve Sezaive Ali ve Hüseyin nâm kimesneleri dahi katl idüb fesâd ve şenâ'at itmekle bilâ te'hîr haklarından gelinmezse âlemi fesâda vermesi mukarrerdir deyu i'lâm eyledikleri rikâb-ı hümâyûnuma arz olundukda haklarından gelinmek için hatt-ı hümâyûnumla fermân-ı şerîfim sâdır olmağın Karaman beğlerbeğisi ile ilhâk kadılarına hitâben gönderilmesidir olmak üzere mufassal hükm-i hümâyûnum ele getirilmek için virilmiştir lâkin ol eşkiyâ yanlarına nice eşkiyâ cem' itmekle şer'a itâ'at itmeyüb fesâd ve şenâ'ate mübâşeret itmemeğın siz dahi mübâşir olub ele getürmekde mu'âvenet itmenüz emr idüb **buyurdum ki** vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub zikr olunan ehl-i fesâd her kande bulunursa zikr olunan hükümde mestûr olan mübâşir ile haberleşüb hüsn-i tedârik idüb ol hükm-i hümâyûnum üzere ele getirilüb icrâ-yı hak olmasına mu'âvenet ve müzâheret idesin ihmâl ve müsâheleden ve himâyet olmağla ehl-i fesâda halâs olmakdan ziyâde hazer idüb hakk-ı sarîha tâbi' olasın.

Hüküm: 587

Bâ-hatt-ı Murad beğ efendi

Karaman beğlerbeğisine ve Aksaray kadısına hüküm ki: Aksaray beği Perviz dâme izzuhû mektûb gönderüb Aksaray sâkinlerinden Kurak Hasan ve hükm Alâaddin nâm kimesneler ziyâde eşkiyâdan olmağla elli nefer mikdarı kimesneleri yanlarına cem' idüb ve re'âyâyı getirüb ve biz serdarız deyu her karyeye birer kimesneyi yiğitbaşı idüb ve yiğitbaşı olanların emrime muhâlefet itmemek için re'âyâyı şer talîb ve sen ki kadısın kadılığında hâzır olmağın nâibin Hasan nâm kimesne dahi hevâlarına tâbi' olub ellerine hüccet ve arz virmekle hilâf-ı emr-i şerîf ahâliyi rencîde idüb şirret ve şekâvetden hâlî değillerdir celâli olmak mukarrerdir deyu bildirdüğü ecilden **buyurdum ki** vusûl buldukda mezbûr re'y-i esân vechle ele getirüb dahi ahvâllerini hak üzere teftîş idüb göresin mezbûrân kimesneler hilâf-ı emr-i şerîf vech-i meşrûh üzere re'âyâ ve berâyâyı rencîde ve remîde eyledikleri vâki' emr-i şerîf üzere haklarında lâzım geleni icrâ idüb arz ile habs idüb ahâli-i vilâyetde bi'l-fi'il ehl-i fesâd senâ'atidahi olmağla hükm mukarrer olmuştur ve ol vechle emr vârid olduğu ... vârid olmuştur memleket ... bu asıl umûra ne tarîke mübâşeretde ...

(Sayfa: 299)

Hüküm: 588

Bâ-hatt-ı Efendi

Siroz kadısı olup teftûş-i emvâl olan Mevlânâ Mehmed'e hüküm ki: hâliyâ Rakiye kadısının hılâf-ı şer'-i şerîf evzâ'ı ve fukarâyâ ziyâde ta'addî ve tecâvüzü ve sâir husûslarda dahi tuğra derketi olduğu i'lâm olunub sıhhati ma'lûm olmak lâzım olup bi-teval i'lâm-ı hümayûnum olmak **buyurdum ki** vardukda bu bâbda bi'z-zât evkât-ı vechile mukayyed olup mezbûrun ahvâliin a'yân-ı vilâyet ve ehl-i vukûf ve bî-garaz Müslümanlardan olan Hafite ve Alayete tettebbu' ve tecessüs idüb göresin fi'l-vâki' memleket halkına ve re'âyâ ve berâyâyâ hılâf-ı şer'-i şerîf ta'addî ve tecâvüzü ve aslı var mıdır ve ne makûle ta'addî idüb kimlere zulm itmişdir ve sâir tuğra derketi bezîr yohsa hılâf-ı vâki' inhâ mıdır ve bi'l-cümle tamâm urbine ve sıhhatine vâkıf olup aslâ bir nesnesin ketm itmeyüb vukû'u üzere yazub bildüresin hılâf-ı vâki' nesne arz olunmakdan ve kimesneye arz ve ta'addî ve himâyet olunmakdan ihtirâz üzere olasın.

Hüküm: 589

Koyun eminleri virildi

Fî evâhir sene elf

Dergâh-ı Ali çavuşlarından Köstendil ve ol câniblerde celeb tahrîrine me'mûr olan Mehmed Çavuşa hüküm ki: me'mûr olduğun celeb tahrîri raf' olunub sen dergâh-ı mu'allama gelmen emr idüb **buyurdum ki** vardukda celeb tahrîrinden ferâğat idüb mu'accelen Südde-i sa'âdetime gelüb yanında olan defterin tahrîr itmeyesin hılâf-ı emr iş olmakdan hazer idesin sonra hakkınızdan gelinür bilmişolasın.

(Sayfa: 300)

Hüküm: 590

Fî Gurre-i Cemaziyelevveli li-sene elf

Kostantiniyye

Bâ-hatt-ı Murad Beğ

Erzurum ve Diyarbekir beğlerbeğilerine ve kadılarına hüküm ki: sâbıkan Erzurum beğlerbeğisi Mehmed ve Erzurum kadısı ve müfettiş ve Hınıs sancağibeği ve a'yân ve eşrâfı Südde-i sa'âdetime mektûb ve muhzır gönderüb Kem? sancağibeği Süleyman

Beğ Hınıs sancağına tâbi‘ Hasanaylar nâm karyenin cümle re‘âyâsın cebren kendü sancağına alub gidüb ve Hınıs beği Ali beğin iki yıllık mahsûlün fuzûlî kabz idüb ve iki nefer karındaşların iki yüz mikdarı ehl-i fesâd kürde baş ve buğ idüb Ali beğin altı nefer ademin katl idüb ve nice karyeleri gâret ve emvâl ve erzâkın yağma idüb mezbûrun zulm ve ta‘addîsinden yirmi pare hak harâb olub re‘âyâsı perâkende olmuştur ve bundan mâ‘adâ Kümüküm nâm hâssının içinde müşârun-ileyh Ali beğin Hüseyin nâm subaşısın basub Hasan ve Piri nâm ademlerin katl idüb ve altı nefer kimesnei kayd ü bend ile alub gidüb nâ-bedîd idüb ve yirmi dört re’s atların çekmek rızâları ile ve cümle emvâl ve esbâbların yağma idüb ve karye-i mezbûrenin ehl ve iyâllerine fi‘il-i şenî‘ idüb küllî fesâd eylediği mukaddemâ i‘lâm olundukda görölmesiçün emr-i şerîf virilüb mîr-i mîrân-ı sâbık tarafından ve kibel-i şer‘den ademler gönderilüb şer‘-i şerîfe da‘vâ olundukda itâ‘at itmedükden mâ‘adâ bi‘l-fi‘il Karga bazarı dimekle ma‘rûf mahalde iki bin mikdar ekrâd ile cem‘iyet üzere olub mürûr ve ubûr iden Müslümanların yolun kesüb cilâ-yı ...küllî fesâda mübâşeret itmesi mukarrerdir deyu arz eyledikleri ecilden mezbûr ele getirilüb teftîş olunmasın emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda mezbûr Süleyman beğ ve yanında olan ehl-i fesâdı hüsn-i tedbîr ve tedârik ile ele götürüb da‘vâ-yı hak idenler ile şer‘-i şerîfe ihzâr ve ahvâlin a‘yân-ı vilâyetten ve bî-garaz Müslümanlardan hak üzere teftîş idüb göresin fi‘l-vâki‘ arz olunduğı üzere fesâd ve şenâ‘atleri toprak kadıları huzûrunda şer‘le sâbit ve zâhir olursa ashâb-ı hukûka şer‘le müteveccih olan hakların hükm idüb alıvirdükden sonra mezbûru habs idüb hakkında vâki‘ olan mevâdın sûret-i sicilleri ile ahvâlin mufassal ve meşrûh yazub Südde-i sa‘âdetime arz eyleyesin ve arza muhtac olmayanların şer‘le haklarından gelesin ammâ hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi‘ olub arz ve mufassal kendü hallerinde olanlara dahl olunmayub ve celb ve ahz sebebi ile ehl-i fesâda himâyet itmekden ziyâde ihtirâz üzere olasız.

(Sayfa: 301)

Hüküm: 591

Bâ-hatt-ı Hazret Efendi

Tameşvar beğlerbeğine hüküm ki: Erdel voyvodası ademîsi Âsitâne-i Sa‘âdet arz-ı hâl sunub bundan akdem vilâyet-i Tameşvarı Halil Beğ tahrîr eyledükde bazı kasabât ve varoş ve kurâ re‘âyâsın bu cânibe ve hem Erdel tarafında virgü virmek üzere deftere

kayd idüb feth-i hâkânîden beru ol re'âyâ virgülerin tarafına virmekle üslûb-ı sâbık üzere tasarruf olunmak için mukaddemâ ahkâm-ı şerîfe virilüb hâlâ sipâhîleri ahidnâme-i hümayûnuma ve emr-i şerîfime muhâlif bize dahl itdirmeyüb kendüler zabt ider ma'ahâzâ ol kurâ re'âyâsı iki cânibe virgü virmek üzere sipahilere virilmiştir Halil Beğ tahrîr eylediği defterde mukayyed olmayan kurâyâ dahl olunmayub ve iki cânibe virgü vire deyu kayd olunan üslûb-ı sâbık üzere tarafeyne zabt itdirilüb sâbıkan Erdel voyvodaları ne vechle zabt idegelmişse kendüsi dahi ol vechle zabt itdirmek bâbında inâyet ricâ itmekde evvelde olgeldüğü üzere zabt olunmasın emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda nizâ' olunan kurâ Halil Beğ defteri mûcibince kadîmden ne vechle zabt ve tasarruf olunugelmişse sipâhilerine ve ol vechle zabt ve tasarruf itdirüb deftere olgeline muhâlif ve sâbıkan irsâl olunan emr-i şerîfe mugâyir iş itdirmeyesin.

Bir sûreti Budin beğlerbeğisine

Bir sûreti Tameşvar beğine virilüb hâlâ dahi defter-i cedîdde ol vechle yazılmak bâbında inâyet ricâ itmeyin Halil Beğ defterinde ne vechle kayd olunmuş hâlâ dahi defter-i cedîde ol vechle yazılmasın emr idüb buyurdum ki vusûl buldukda ol...tevdî ve tHalil Beğ defterinde ne vechle olunmuşsa hâlâ defter-i cedîd-i hâkânîye dahi ol vechle kayd eyleyesin Halil Beğ defterine muhâlif bir nesne yazmayasın.

Hüküm: 592

Bâ-hattı Murad Efendi

Tameşvar beğlerbeğisine hüküm ki: Erdel voyvodası ademi Südde-i sa'âdetime arz-ı hâl sunub bundan akdem vilâyet-i Tameşvar'ı Halil Beğ tahrîr eyledikde Ruşkan ve Mihaliş ve Sarmaşur ve Lapuk nâm karyeleri Tameşvar'a yazub lakin kurâ-i mezbûre Erdel serhaddinden içeri olmağla sonradan Tameşvar tahrîr olundukda kurâ-yı mezbûre deftere yazılmayub Erdel vilâyetine ta'yîn olunub hâlâ serhad sipâhileri zikr olunan kurâları urub emvâl ve erzâkın gâret ve nice re'âyâsın esîr idüb zikr olunan kurâ re'âyâsı her kande bulunursa alınub itlâk olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ itmeğin **buyurdum ki** vusûl buldukda bu bâbda bi'z-zât gereği gibi mukayyed olub göresin zikr olunan kurâ Halil Beğ defterinde olub Erdel'e tâbi' göresin ... hilâf-ı defter

...

Bir sûreti Budin beğlerbeğisine

(Sayfa: 302)

Hüküm: 593

Akkirman müfettişine ve Akkirman ve İsmail Geçidi kadılarına ve sâbıkan Akkirman kadısı Mehmed'e hüküm ki: merhûm ceddım Sultan Selim Hân tâbe serâhû evkâfından Akkirman'da vâki' evkâfına câbi iken mahtûn olan Fethullah'ın bekâsından evkâf-ı mezbûre mütevellîsi Mustafa ve ademi Hasan ve oğlu küllî mal kabz idüb ve doksın dört tarihinde mütevellî Sinan zamanında bekâyâdan ve kışlak rûsûmundan ve mîrîden yüz binden ziyâde ve doksın altı senesinde beş yükden ziyâde mal-ı vakf tahsîl itmiş iken câbi muhâsebede ancak dört yük akçe gösterüb ve doksın sekiz ve doksın tarihlerinde dahi küllî mal-ı vakf kabz eylediklerinden sonra ol senelerin muhâsebesin dahi nokdan üzere virüb küllî mal ekl ü bel' eyledüğü i'lâm olunmağın **buyurdum ki** vusûl buldukda mütevellî-i mezbûru ve kâtib ve mübâşir ve sâir ihzârî lâzım olanları ihzâr idüb îrâd ve masraf defterlerini getürdüb ber-def'-i şer'le görilüb fasl olunan zamanın ve görilüb tesmiye olan mevâdın muhâsebesi tamam dikkat ve ihtimâmla hak üzere teftîş ve tefahhus idüb göresin fi'l-vâki' mütevellî-i mezbûr ve sâir mübâşirleri vech-i meşrûh üzere kabz eyledikleri mal-ı vakfı bi't-tamâm edâ olunub muhâsebelerini noksan üzere virüb ekl ü bel' eyledikleri vâki' ise aslâ ta'allül ve nizâ' itdirmeyüb zimmetlerinde zuhûr iden malı vakf için hükm idüb alıviresin ve bi'l-cümle mezbûr mütevellînin ve sâir mübâşirlerinin îrâd ve masrafları tedariki emvalisine mutâbık mıdır nicedir mal-ı vakıfdan zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayub mezbûrlardan ve sâir tahsîli lazım gelenlerden bî-kusûr alıvirüb ihmâl ve müsâheleden ve mal-ı vakfa zarar ve ziyân olmakdan ziyâde ihtiyât eylesin.

(Sayfa: 303)

Hüküm: 595

Marmara ve Alaşehir kadılarına hüküm ki: ceddım merhûm Sultan Selim Han tâbe serâhu evkâfından Marmara kazasında nehr-i Sâyis çeltüğü mahsûlün doksın beş senesinde mütevellî olan Meryemzâde iki yük akçeye fûruht idüb amel alanlar zabt itmek üzere iken zikr olunan evkâfına mütevellîsi Mustafa'ya virildikde doksın altı senesinde kendü hevâsına tâbi' bir nâibe yetmiş altı bin akçeye almak mahsubdur deyu bir defter imzâlatub bir vech ammâ evla husûs-u mezbûr merkûm Meryemzâde'nin muhâsebesi görölürken suâl olundukda müfettiş-i evkâf olan kadı mezbûr otuz bin

akçeye bazı kimesnelere merdub idüb sonra tuzak ve Ali nâm kimesnelere mahrûsa-i İstanbul'a gelüb ziyâde itmekle amel ve bir kadem doksan beş senesinde mahsûl-i mezbûrların bundan dahi ziyâdeye mütehammil idüğüne bazı temessükât ibrâz itmekle merhûm Mustafa'ya suâl olundukda inkârla cevâb virüb sonra bir vech-i emân oğlunan zabt itdirdüğü küllî mal el idüb ve bundan gayrı evkâf-ı mezbûreden avm getürüb ve sâbikan cabisi Hacı Mehmed oğlu Mustafa Meryemzâde emânet virdükleri muhâsebeleri eksik muhâsebe gösterüb mâbeynlerinde mal-ı vakfı ekl ü bel' eyledükleri i'lâm olunmağın **buyurdum ki** Dergâh-ı Mu'allam çavuşlarından Sinan Çavuş'a vardukdazıkr olunan çavuşları ve sâir mübâşirleri ve bi'l-cümle ihzârı lâzım olanları ihzâr idüb îrâd ve masraf defterlerini getürdüb ber-def'-i şer'le görölüb fasl olunmayan asârın muhâsebesin hak üzere tefîş idüb göresin mezbûrun mal-ı vakfı ekl ü bel' eyledikleri vâki' ise min ba'd alınub zimmetlerinde zuhûr iden mal-ı vakfı vakf için hükm idüb aliviresin zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasın ve doksan beş senesinde mahsûl-i mezbûrdan ne hâsıl olmuşdur fi'l-vâki' Meryemzâde dahl eyledüğüne mütehammil kayd ve celbin küllî ise ne mikdaraa müdâhil olunmuşdur çelüğün hüdamın ve sâir ehl-i vukûfdan getirdüb tefîş idüb dahi sâbit ve zâhir olan mevâdı başka defterler idüb Dergâh-ı Mu'allama gönderesin ve zıkr olunan câbîler tamam mahsûslarını evkâf-ı mezbûra mütevellîsine teslîm eyledüklerine temessükât-ı şer'îyye ibrâz iderler ise muhâselerini gördükensonra kendüler mahrûsa-i İstanbul'a getüresin tnessüklerini teklîf-i mütevellî ile murâfa'a olanların mal-ı vakfa zâyî' ve telef olmayub tevcih olanlardan eline ihmal ve müsâheleden ve mal-ı vakfa ne mikdar olduğın ziyâde hazer eylesin.

(Sayfa: 304)

Hüküm: 596

Rodoscuk kadısına hüküm ki: ceddin merhûm Sultan Selim Han tâbe serâhu evkâfının mütevellîsi Mustafa'nın muhâsebesi görölmek gelinmekle Rodoscuk ve Hayrebolı kazalarında Emirhanlu ve Emir Ya'kûb mahsûlâtı defterleri taleb olunukda defterlerinde değildir kâtibdedir deyu cevâb virüb kâtib Ali ve sâbikan alâkası olan cabi Vasıl Hoca nâm kimesneler taht-ı kazânda olmağla cümlesi defterleriyle mu'accelen Südde-i sa'âdetime gelmek lâzım olmağın buyurdum ki vardukda zıkr olunan kâtib ve câbi ile vakf-ı mezbûre müte'allik olan defterlerini gönderüb der-kise idüb mühürleyüb mezkûr

çavuşa teslîm idüb Dergâh-ı Mu'allama gönderesin ihmâl ve müsâheleden ziyâde ihtiyât eylesin anın gibi ta'allül ve inâd iderler ise hüsn-i hüsn-i kiyâsetin mûcibince göresin.

Hüküm: 597

Bâ-hatt-ı Murad Beğ Efendi

Kavala kapudanına hüküm ki: bazı gemiler tereke ve sâir zahîrei mahrûsa-i İstanbul'a getürmeyüb küffâr tarafına alub bey' eyledükleri i'lâm olunmağın **buyurdum** kivusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olasın ki gemiler tereke ve sâir zehâiri ne ise doğru mahrûsa-i İstanbul'a getürüb âhar diyâra alıb gitmeyeler anun gibi küffâra tereke alub gitmek murâd iden kimesnelerin gemileri mahrûsa-i İstanbul'a getürüb dahi mezbûrî üzere arz eylesin ammâ bu bahâne ile kimesneden celb-i mâl olmakdan ziyâde hazer idesin sonra istimâ' olundukda gemilerine olacak inâyet ıkâbın sana olur.

(Sayfa: 305)

Hüküm: 598

Bâ-hatt-ı hazreti Efendi

Beğpazarı kadısına hüküm ki: hâlâ Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb kazâ-i mezbûrdan Davud oğlanı nâm karyeden Mehmed Reis meclis-i şer'a gelüb Beğpazarı eynâr emîni olan Ahmed ve karındaşı Mir Mehmed ve karye-i mezbûreden Yahya ve Divane Mustafa ve Kavak Şaban ve Abddi ve Ahmed nâm kimesne Eminu ile mezkûr Mehmed'in gice ile evin basub Süleyman Şah nâm sağır oğlanı taşıyla urub mecrûhen katl idüb ber-def'-i emr-i şerîfimle varub da'vâ-yı cürm eyledikde mîrîye alâkam vardır deyu itâ'at-i şer' itmeyüb ve ...Mustafa nâm kimesnenin dahi evini basub kapusın pârelenüb ve demir her birinden cümle terekesin gâret eyleyüb ta'addî eyledüklerin arz eyledüğün ecilden şer'le görölmesin emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub mezkûrları meclis-i şer'a ihzâr ve müdde'îleri ile berâber idüb gaybet iderler ise buldurması lâzım olanlara buldurub mezkûrları ber-def'-i şer'le fasl olmayub ve on beşsenesi mürûr etmiş değil ise şer'le teftîş idüb göresin fi'l-vâki' kaziye i'lâm olunduğı gibi ise mukayyed olub şer'le müteveccih olan hukûk ashâbına alıvirdükden sonra muhtâc-ı arz olanlardan ise habs idüb arz eylesin değiller ise aslâ bir vechle ta'allül ve nizâ' itdirmeyüb şer'le mahallinde lâzım geleni icrâ eylesin

ammâ hîn-i teftîşte hakk-ı sarîha mâni‘ olub her birinüz ta‘hil ve tahsile hılâf-ı şer‘-i kavîm iş olunmayub ziyâde hazer eyleyesin.

Hüküm 599

Katip tarafından üzeri çizilmiş ve iptal edilmiştir.

(Sayfa: 306)

Hüküm 600

Bâ-takrîr-i Efendi

Sâbıkan Tatar Bazarcık kadısı olan İbrahim’e hüküm ki: bundan akdem fermân-ı şerîfim üzere Sofya ve tevâbi‘inde vâki‘ olan celebkeşân tâifesin tahrîr idüb cümle kazâ-i mezbûrda dokuz yüz altmış bir nefer celeblerin üzerlerine otuz bir bin iki yüz koyun yazılıb defterin Âsitâne-i Sa‘âdetime irsâl etmiş idin hâliyâ hizmet-i mezbûreye me’mûr olanlar varub cümle dört yüz yirmi bir nefer celeb üzerinde on üç bin yüz otuz aded koyundan ziyâde tahsîli kâbil nesne olduğuna müfettiş Sofya kadısı Mevlânâ Ca‘fer zîde vezâiluhûnun müzmî ve mühürlü defterin getirüb mukaddemâ tahrîr itdüğün üzere bâkî kalan celeblerin ve koyunların yerlü yerinden bulunub zuhûra getirilmesin uhdene lâzım olmağın **buyurdum ki** vardukda bi’z-zât kalkub kazâ-i mezbûre mukaddemâ tahrîr idüb gönderdiğün defter mûcibince yazılan eğer celeb ve eğer koyunları yerlü yerinden bulub ihrâc idüb hizmet-i mezbûreye me’mûr olanlara bî-kusûr teslîm idüb Âsitâne-i Sa‘âdetime irsâl eyleyesin bir hâl defterinde mestûr ve mukayyed olan eğer celeb ve eğer koyunları bulmak üzere ki vâcibdir şöyle ki mevâdın yazub göndermiş isen bi’l-külliyeye sana tazmîn itdirilür ana göre mukayyed olub mu‘accelen varub yerlü yerine bulub zuhûra getirüb göndermekde aslâ ihtimâm idüb ihmâl ve müsâheleden ihtirâz üzere olasin.

Hüküm: 601

Suzani çavuşa virildi.

Fi evâsıd-ı sene elf

Bâ hatt

Kastamonı beğine ve Ergani kadısına hüküm ki: erbâb-ı tımardan Bekir nâm kimesne kendü hâlinde olub mesâlih-i müslimîne ta‘arruz idüb ve tekâlif divânı vâki‘ oldukda

mübâşir yanına varub Müslümanlardan küllî akçe ahz idüb ve Müslümanlardan irtişâ itmeyince mezbura murad itdükleri müslümana virmeyüb zarar-ı âm olduğu i'lâm olunub **buyurdum ki** vusûl buldukda muhkem tenbîh itdüresin mezbûr kimesne min ba'd ol vechle umûra ta'ahhurz olmayub kendü hâlinde ola ba'de't-tenbîh işlemeyüb eğer ol vechle Müslümanlara ta'addî iderse habs idüb [silik] zulm ve ta'addîsi vukû'u üzere yazub bildirsin.

(Sayfa: 307)

Hüküm: 602

Şehriyârî Ağaya virildi.

Fi evâyil-i Sene elf

Karaman beğlerbeğisine ve Konya hüküm ki: sâbıkan Karaman beğlerbeğisi olan Hasan dâme ikbâluhû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Dergâh-ı Mu'allam çavuşlarından Mehmed çavuş yedinden emr-i şerîf vârid olub çavuş-ı mezbûr ile kaza-i mezbûre tâbî' Yeniçekayı ve Suluzemki ve Bozok ve Çeltuk ve Ebsarı ve Küker nâm kurâ ahâlisi Südde-i sa'âdetime adem gönderüb zikr olunan kurâ ahâlisinin tarlalarına ve bağce ve bostanlarına ve cayırlarına ve mezkûr çavuşun değirmenlerine zikr olunan Suluzengi nâm karyenin etrâfında olan pınarlardan cârî olan ırmağın suyu kadîmü'l-eyyâmdan akagelmış iken hâliyâ Dergâh-ı Mu'allam müteferrikalarından Dilaver zikr olunan zengi karyesinde bir bâb değirmen ocağın iştirâ itmekle kadîmî cârî olan harkı bırağub gayrı yerde hark ihrâk idüb zikr olunan pınarların önünde ve yanından mürûr iden tarîk-i âma sedd binâ eylemekle zarar ve ziyândan hâlî değildir deyu şer'le görülmesi fermân olunmağla karye-i mezbûre ma'îyyetin menzil olmağla üzerine varub nazar olundukda fi'l-hakîka merkûm Dilaver bir değirmenden iki üç vukiyye hisse iştirâ idüb kadîmî harkı koyub âhar yerde fuzûlen hark ihrâk eylemek üzere mezbûr değirmenin alâyiminden eser yoğiken cârî olan suyun önüne bir azîm sed peydâ idüb hatta su cârî olmaduğıyla göl şeklinde olub karye-i mezbûre mu'ayyen selâtîn konağı olmağla Şahrâhı ve ordu-yı hümayûnum konageldüğü çayırı bile ihâta idüb ebnâ-yı sebîlin mürûr ve ubûru asîr kalduğundan gayrı mezkûr Mehmed Çavuş ol zamanda Südde-i sa'âdetimde olub hâzır değil iken zikr olunan kurâ ahâlisi gelüb şikâyet idüb suâl lâzım gelmekle bî-garaz ve ehl-i vukûf Müslümanlardan suâl olundukda hâliyâ sed bina olunmağla göl olan mahalde nice başlu pınarlar olub eyyâm-ı kermâde sularda killet

vâki‘ oldukda zikr olunan pınarların suyuna killet vâki‘ olmayub ahâli-i kurâ inkıtâ‘ idegelmişlerdir ammâ o güne sed peydâ olmağla zikr olunan pınarlardan bazısı sed altında kalub bazısı dahi göl olmağla bahar vaktinde kesret-i bâranda yukaru dağlardan gelen seyler ile kum ve toprak gelüb zikr olunan gözler dolub pınarlar kör olub suya müzâyaka çekilür bi’l-cümle sed olmasa zarar-i âmdır deyu bi-tarîki’ş-şehâde haber virüb fi’l-vâki‘ suyun önüne sed peydâ olub göl olmağla ol pınarlara zarar mukarrer olub lâkin mezbûr Dilaver mevcûd olmamağla istimâ‘ı ve ihbârda olunan seddin raf‘ı müyesser olmayub hâli üzere kalub zikr olunan kurâ ahâlisi tekrar kendüsine varub sed-i mezbûr karyelerimizin harabe olmasına sebep olmuştur deyu merkûm Dilaver ol cânibe gönderilüb ahidlerin eyledüğü seddin raf‘ı bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâsına arz itmeğin mezkûr Dilaver ol cânibe gönderilmiştir **buyurdum ki** vardukda bu husûsa mukayyed olub mahall-i hâdise üzerine varub masmı müvâcehesinde hak üzere tefûş idüb göresin zikr olunan sed husûsu arz olunduğı üzere olub bi-hasebi’ş-şer‘i’ş-şerîf ebnâ-yı sebîli ve gayrı zararı var ise şer‘le vâki‘ olan zararın def‘ idüb ahdim ider ise üslûb-ı sâbık üzere eyleyesin.

Bir sûreti vilayet-i rumda vâki‘ olan kadılara

(Sayfa: 308)

Hüküm 603

Bâ-hatt-ı Ferd Beğ

Mısır beğlerbeğisine ve kadısına hüküm ki: hâliyâ Mısır’da bazı Yahudiler Müslüman olan Arab câriye ve kul istihdâm eyleyüb bu husûs için tâife-i yahûd Müslüman olan Arab câriye ve kul istihdâm eylemeleri şer‘an câiz olmaz deyu fetvâ-yı şer‘iyye olduğu i‘lâm olunmağın şer‘i şerîfe muvâfık olan fetvâ mûcibince amel olunmasın emr idüb **buyurdum ki** vardukda bu husûs için olan fetvâ-yı şer‘iyye mûcibince amel idüb hılâfına cevâz göstermeyesin.

Hüküm: 604

Bâ-hatt-ı Yahya Çelebi

Sakız ve San‘la sancakları beğlerine ve Çeşme ve Sakız kal‘aları dizdarlarına hüküm ki: hâlâ Nakşa sancağıbeği olan kıdvetü’l-ümerâi’l-kirâm Musa dâme izzuhû ol cânibde yalılar muhâfazasına ta’yîn olunmağın kal‘a-i Çeşme neferâtından on nefer ve kal‘a-i

Sakız'dan yirmi nefer müşârün ileyh kadırgasına virmek ricâ itmeğin **buyurdum ki** vardukda kal'a-i Çeşme'den on nefer ve kal'a-i Sakız'dan yirmi nefer yazub müşârün ileyh kadırgasıyla irsâl eyleyesin emrime mugâyir iş itdirmeyesin.

Hüküm: 605

Bâ-hatt

Hâslar kadısına hüküm ki: Büyükdere'de vâki' olan Has bağcenin tokatı vîrân olub ta'mîri lâzım ve mühim olmağın meremmât olmasın emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda zikr olunan tokatı kadîmden ne asıl karye halkı meremmât idegelmiş ise olıgeldüğü üzere gereği gibi istihkâm üzere ta'mîr ve termîm itdüresin.

(Sayfa: 309)

Hüküm: 606

Bâ-hatt-ı hazreti

Mevasıd?kâtibi Mehmed Efendi'ye virildi.

Erikli kadısına hüküm ki: taht-ı kazânda Gökçedere nâm mevzi'den Gelseme nâhiyesine câri olan Elakmak? demekle ma'rûf mâ-i cârînin hakk-i mîzâyesi mâ-takaddümden Haremeyn vakfı için zabt olunagelüb vakf iken sonradan muharrer vilâyet beş bin akçe tımar kayd idüb sipâhiye virilmekle tımar tarîkiyle tasarruf olunub lâkin husûs-ı mezbûr ehl-i vukûf bî-garaz kimesnelerden teftîş olundukda muharrer sâbıkü'l-vâ'izle gelince hak-i meyrâmetine vakf-ı mezbûr için zabt olunub sonradan tımar kayd olunmağla vakfa ziyâde gadr olmuşdur deyu şehâdet itdikleri sicil olunmağın vakf-ı mezbûr zâbiti tarafından rikâb-ı hümayûnuma arz-ı hâl sunuldukda mahallinde görölüb amel olmak için hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-i makrûnum ile fermân-ı şerîfim sâdır olmuşdur **buyurdum ki** vusûl buldukda bu husûs evkât-ı vechile mahallinde teftîş idüb göresin mâ-takaddümden bu vechle zabt ve tasarruf olunıgelmişdir vakfa gadr olmağla vakfa tasaddî olunur ...sipahiye tımar virilmekle tımarı zabt olunıgelmişdir.

Hüküm: 607

Göynük kadısına hüküm ki: Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb kasaba-i mezbûrede sâkin Yahya bin Yusuf eşkiyâdan olub müslimînin ehl ü iyâline ta'arruz idüb meraren fi'il-i şenî' itdüğü sâbit olmağın iyalden hukûk-ı nâs görölmeyüb icrâ-yı şer'-i şerîf

olunmayub hâlâ kasaba-i mezbûre halkı gelüb mezbûrdan ziyâde tazallüm etdiklerin arz itdükleri ecilden teftîş olunub hukûk-ı nâs alıvirdikden sonra hakkından gelinmek ricâ eylediklerin arz eyledükleri ecilden **buyurdum ki** vardukda mezbûru ihzâr idüb dahi bu makûleden ber-def‘-i şer‘le fasl olunmayub üzerinde on beş yıl mürûr itmeyen husûsları hasımları müvâcehesinde şer‘le hak üzere teftîş idüb üzerine sâbit olan hukûku ba‘de’s-sübût hükm idüb alıvirdikden sonra üzerine sâbit olan mevâdın sûret-i sicilleriyle mezbûrun Südde-i sa‘âdetime gönderesin ki gör ki konıla.

(Sayfa: 310)

Hüküm: 608

Katip tarafından üzeri çizilip iptal edilmiştir.

Hüküm: 609

Şehzâde hazretlerinin kapu kethüdâsı virildi.

Fî evâhir-i ca sene elf

Şehzâde-i sultan tahtü’l Manisa ve Manisa kadısına sen ki kadısın sûret-i sicil gönderüb müşârün ileyhın çavuş-ı sâbiti olan Ahmed Emrullah Efendi eşkiyâd teftîşine varub geldüğün Karesi beğlü nâm karye kurbünde mahbuslarının biri zebûn olmağla yol üzerinde bir ferdin yolun üzerine tedariklekarye-i mezbûre halkından Mustafa oğlu nâm kimesneler karye halkının önüne düşüb âlet-i harble bazı kimesneleri mecrûh idüb ve müşârün ileyhın ... ruhsatların alub ... itdükleri fesâda def‘ için üç gün mukaddem fevt olmuş bir avret mezardan çıkarub ber-vech-i ... görüb ve üzerine tavuk kanu döküb bir çobana nikâh itdirüb siz katl eylediniz deyu da‘vâ idüb lakin vech-i meşrûh üzere nâ-meşrû‘ vaz‘ itdükleri şuhûd-ı udûl ile sâbit olduğun bildirdüğün ecilden **buyurdum ki** vardukda te’hîr itmeyüb mezburları mukayyed ve mahbûs yarar ademlere koşub Südde-i sa‘âdetime gönderesin ki gereği konula ammâ koşub gönderdiğün kimesnelere tenbîh eylesin ki yolda gafet ile gaybet itdirmekden hazer eylesin ve üzerlerine sâbit olan mevâdın sûret-i sicilin bile gönderesin ki ona göre sicil defterine işâret oluna.

Hüküm: 610**Gölenin Kethüdası Sultan Çavuşa virildi.****Fî evâyil-i sene elf**

Göle ve Suluk sancakları muharririne hüküm ki: Suluk sancağına tâbi‘ olan bazı karyeler Göle tahtında olmağın sipâhîleri Göle sancağında sâkin olup lakin livâ-i Suluk serhad olup askere ihtiyâcı olmağın hâlâ tahrîrde evkât-ı tecdîd ve yemînler olunub her sipâhî yed-i berâtı mûcibince gerü sancağında ze‘âmet ve tımar tevcîh olunup âhar sancakdan virilenler dahi gerü sancağında virilmek emr idüb **buyurdum ki** vardukda bu bâbda evkât-ı vechile mukayyed olup âhar sancakda tımar tevcîh itmeyüb sancaklarda her sipâhinin beratı ve yâftesi mûcibince üzerinde bulunan bedelin gerü sancağında tevcîh idüb defter-i cedîde kayd idüb bu kere izin viresin.

(Sayfa: 311)**Hüküm 611****Fî'l-yevm fî 13 Zilka‘de sene ihdâ ve elf**

Van beğlerbeğisine hüküm ki: hâlâ Bitlis hâkimi olan Şerefcan kendü sancağından mahlûldür sen ze‘âmetin ve tımar ve gedükleri Âsitâne-i Sa‘âdetime kendüsi arz idüb kendün arz ile istediği kimesnelere tevcîh olunmak için bir tarîkle emr ihrâc idüb lakin hilâf-ı kânun olmağla min ba‘d livâ-i mezbûrda düşen ze‘âmet ve tımarı ve gedükleri üzere müstehak olanlara sen tevcîh idüb mûmâ ileyh Şerefcan aslâ karışmamasın emr idüb **buyurdum ki** vardukda min ba‘d livâ-i mezbûrda düşen tımar ve gedükleri üslûb-ı sâbık üzere müstehak olanlara sen tevcîh eylesin elimde ol vechle emrim vardır deyu mûmâ ileyhe nizâ‘ itdirmeyesin.

Hüküm: 612**Bâ-hatt-ı Nu‘man Efendi****Tekrar müsvedde olmuşdur**

Üsküdar’dan Karaman’a ve Adana ve Haleb etrâfına varub gelince yol üzerinde vâki‘ olan sancakbeğlerine ve kadılara hüküm ki: hâlâ Mahrûsa-i İstanbul’da et bâbında müzâyaka olmağın taht-ı hükûmetinizde olan kasab veyahudlardan min ba‘d koyun boğazlanmayub sâhibleriyle İstanbul’a gönderilmesin emr idüb buyurdum ki taht-ı kazânuzda vâki‘ olan nevâhi ve kasabalarda hâs olan koyunları emîn kasablara

boğazlatmayub sâhibleriyle doğru İstanbul'a gönderesin ki İstanbul'da boğazlanub et müzâyakası ber-taraf oluna ve taht-ı kazânuzdan ne mikdar koyun getürdüğüne sâhibleri eline mühürlü mektûb viresin ki İstanbul'a geldükde mektûbun mûcibince taleb olunub noksan gelürse aslâ tahsîl olunmaya.

(Sayfa: 312)

Hüküm: 613

Bâ-hatt-ı Hazret Efendi

Olıgeldiği üzere

Sinob ve Amasra ve Kastamonı kal'ası dizdârlarına hüküm ki: hâlâ Azak kapudanı Hasan Dergâh-ı Mu'allama adem gönderüb Azak cânibine gönderilen muhâfız gemilerine kal'a-i Sinob'dan otuz nefer kal'a-i Amasra'dan on nefer ve Kastamonı'dan otuz nefer cenkci ta'yîn olınagelmekle bu seneden dahi muhâfaza için zıkr olunan kal'alardan ol mikdar cenkci ta'yîn olunmak emrimdir deyu i'lâm itmeğin **buyurdum ki** vardukda zıkr olunan kal'alardan şimdiye değin Azak muhâfazasına ta'yîn olunan muhâfaza gemilerin ne mikdar nefer ta'yîn olınagelmiş ise bu senede dahi yararlılık ve sâir mühimmâtlarıyla ol mikdar cenkci yazub defterleriyle mûmâ ileyh kapudanın yanına gönderüb ihmâl ve müsâheleden hazer eylesin.

Hüküm: 614

Bâ-hatt-ı Yahya Çelebi

Erzurum beğlerbeğisine ve kadısına hüküm ki: ol câniblerde Dergâh-ı Mu'allam yeniçerilerinden bazıları etrâfda olan kurâyâ perâkende olub bizi yeniçeriler kethüdâsı yasakçı göndermişdir deyu re'âyâ ve berâyâyâ zulm ve ta'addî eyledikleri i'lâm olmağın bu makûleler men' ve def' olunmak için Dergâh-ı Mu'allam yeniçerilerinin subaşılardan olan Arslan subaşıya Sûdde-i sa'âdetimde yeniçerilerim ağası tarafından mufassal mektûb irsâl olunmuşdur buyurdum ki vardukda bu bâbda müşârün ileyh tarafından irsâl olunan mufassal mektûb mûcibince amel itdirüb ehl-i fesâdı men' ve def' itmekde mu'âvenet eylesin.

(Sayfa: 313)

Hüküm 615

Bâ-hatt-ı Yahyâ Çelebi

İstanbul kadısına hüküm ki: hâssa mi'mârbaşı Davud mektûb gönderüb mahrûsa-i İstanbul'da mîrî binâlar ve evkâf-ı selâtîn binâları mühimmâtıçün işlenen tuğla ve kiremid için kiremidçilere gelen dış budak yazma odunu kiremidcilere mahsûs olub bazar yerinde kethüdâları ma'rifeti ile fûruht olunub murâd olunduğı üzere kiremid ve tuğla işlenürken hâlâ zikr olunan dış budak odunu çömlekci ve harccı ve bozacı ve kahveciler dahi almağla kiremidcilere bulunmağın ziyâdet ısrat çekilür deyu kadîmden olıgeldüğü üzere pazar yerlerine gelüb kethüdâları ma'rifeti ile fûruht olmağın onlara kifâyet mikdarı alınınca âhara virilmek bâbında hükmi hümayûnum ricâsına arz itmeğın **buyurdum** ki vardukda bu bâbda kadîmden olıgeldüğü üzere amel itdirüb kadîmden olıgelene muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin.

Hüküm 616

Şam beğlerbeğisine ve kadısına ve defterdârına hüküm ki: bundan akdem Şam şehrinde mukâta'acı olan Yasin'in defterinde küllî mâl-ı mîrî olub ehl-i fesâddan olmağla habs olunub teftîş olunmak için mâliye tarafından emri şerîfim virilmiştir **buyurdum ki** vardukda mâliye tarafından virilen emri şerîfim mûcibince amel idüb hılâfına emri getürmeyesin.

Köpri beğlerbeğisi Mustafa Paşa'ya hüküm ki

(Sayfa: 314)

Hüküm 617

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki: hâlâ Gazze beği Ahmed dâme izzuhû defter gönderüb kendüsi Şam cânibinden Emir-i hac ta'yîn olunub sancağı muhâfazasıçün Arış mollasının ağası cezzanib? Mahmud ta'yîn olunmak ricâsına arz itmeğın ta'yîn olunmasın emri idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda kal'a-i mezbûre ağası olan mezkûr cezzanib? Mahmud'u emrim üzere livâ-i mezbûrun muhâfazasına ta'yîn idüb müşârün ileyh hacc-i şerîfden gelince arâbandan vesayireden muhkem hıfz itdüresin

Hüküm: 618**Bir sûreti****Şam beğlerbeğisine**

Şam beğlerbeğisine hâlâ Torbalı? beği olan beği dâme izzuhû sancağının hıfz ve hırâsetinde olmak ricâsına arz itmeğin ta'yîn olunmaların emr idüb **buyurdum ki** mûmâ ileyhimâyı livâ-i mezbûrun muhâfazasına ta'yîn idüb müşârün ileyh hacc-i şerîfden dönüb Süleymaniye'ye gelince ahar arabândan ve gayrıdan muhkem hıfz ve hırâset itdüresin.

Bir sûreti sâbıkan Kudüs-i şerîf beği olan Süleyman Beğ'e yazıla

(Sayfa: 315)

Hüküm 619**Bâ-hatt-ı Mahmud Çelebi**

Şam beğlerbeğisine ve hazîne defterdârına hüküm ki: hâlâ Şam emîr-i hacı Ahmed dâme izzuhû mektûb gönderüb Şam yeniçerilerinin eşkiyâsı ağalarına hizmet virmekle hacc-i şerîfde yolu hizmetine yazılıb haccâc-ı havası rencîde ve remîde itdiklerinden mâ'adâ enfa' menâzil ve merâhilden ve kılâ'a zahîre getüren arabânın ellerinden cebrle zahîrelerin bahâsıyla alub haccâca ziyâde bahâ ile bey' itmekle benim zahîre gelmez olub ve selh-i haccâc-ı müslimîne küllî müzâyaka virdüklerin kendi ve hac serdârı ma'rifetleriyle yarar ve güzîde yeniçeriler yazılmak ricâsına arz itmeğin yarar ve sâlih ve mütediyyin kimesneler ta'yîn olunmasın emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda bu bâbda bi'z-zât mukayyed ve ağalarına muhkem tenbîh ve te'kîd eylesesiz ki min ba'd hac yoluna Şam yeniçerisinin eşkiyâsını yazmayub müşârün ileyh ma'rifetiyle yarar ve sâlih ve mütediyyin yeniçerileri ihtiyâr ve yayabaşlarından suâl idüb gelüb zahîrelerine dahi haccâc zî-intihâsı siyânet için ta'yîn ve irsâl eylesesiz ve muhkem tenbîh eylesesiz ki yolda haccâcın zâd ve zevâdelerin ve sularına ve kandelerine gelen ve haklarına vechen mine'l-vücûh dahl ve ta'arruz itmeyüb âsûde haldir kâmiyet-bâl üzere hacc-ı mezbûrı varub edâ idüb geleler şöyle ki haccâcdan bir ferdin hakkına veya zahîre ve suyuna dahl ve ta'arruz itdikleri istimâ' oluna dirlikleri alınmağla konmayub gereği gibi gelinür ana göre basîret üzere olalar.

Hüküm: 620

Şam beğlerbeğisine ve dizdârına hüküm ki: hâlâ Şam emîr-i hacı Ahmed dâme izzuhû defter gönderüb bazı kimesneler vacibü'r-re'âyâ hakkından ist'imağla hak virilmek için emr-i şerîf îrâd itmekle âdet-i kadîmden ziyâde hak taleb idüb ve fukarâya ta'yîn olunan haklara tecâvüz itmekle fukaraya himmet çekdiklerin i'lâm itmeğin **buyurdum** kivusûl buldukda fukarâ hak senden vâcibü'r-re'âyâ birden vermeyüb ve âdet-i kadîme üzere ta'yîn olunan vâcibü'r-re'âyâ hak tevzî' olundukdan sonra ziyâde kimesneye bir hak vermeyesin şöyle ki fukarâya virildüğü ve âdet-i kadîmeden ziyâde vâcibü'r-re'âyâya bir hak ziyâde virildüğü istimâ' oluna mes'ûl ve mu'âteb olursuz ona göre mukayyed olub ihmâl ve müsâheleden hazer idesiz.

(Sayfa: 316)**Hüküm: 621****Bâ-hatt-ı Mahmud Çelebi**

Karahisar-i Şarkî beğine ve Bayramlı ve Yakub Beğ Derbendi ve Bulman kadılarına hüküm ki: siz ki Bayramlı ve Bulman ve Yakub Beğ Derbendi kadılarısız Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Atsuz Kemal ve Topal Hasan dimekle meşhûr şakî suhteler kendülerine tâbi' seksen mikdarı suhteye baş ve buğ olub cem'iyet idüb âlet-i harble gezüb zikr olunan kadılıklarda Müslümanların ittifâkla evlerin basub esbâb ve emvâllerin gâret ve kendülerin katl idüb ve avret ve oğlanların çeküb ahâlî-i kasabât ve kurâdan nicelerin bi'z-zarûre terk-i diyâr ve cilâ-yı vatan idüb zulm ve ta'addîlerine nihâyet olmamağın livâ-i mezbûr beği sancağı sipâhîlerinden üç nefer yarar kimesneleri serdâr ta'yîn idüb ahâlî-i vilâyetde ittifâk itmekle eşkiyâ-i mezbûrdan birkaç neferin ele götürüb şer'le haklarından gelinüb lakin sancakbeği zikr olunan kadılıklardan ba'îd olmağla eşkiyâ-i mezbûre ile tekayyüd itmek mümkün olmayub fesâd ve şenâ'atleri günden güne ziyâde olmağın sancakbeği neferâtı kifâyet mikdarı sancağı sipâhîleriyle zikr olunan kadılıklarda devz? idüb eşkiyâyı hüsn-i tedbîr ve tedârikle ele götürüb ahâlî-i vilâyete zulm ve ta'addîlerinden hâlâ hak itmek ricâsına arz eyledüğü ecilden sen ki mirlivâsın kifâyet mikdarı sancağın sipâhîleriyle zikr olunan kadılıkları devez idüb anun gibi suhte ve eşkiyâ nâmında olanları hüsn-i tedbîrle ele götürüb toprak kadıları ma'rifetleriyle şer'le haklarından gelmek emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda aslâ te'hîr ve terâhî itmeyüb sancağın sipâhîleriyle zikr olunan kadılıkları devz idüb suhte ve

eşkiyâ nâmında olanları her kande bulunursa hüsn-i tedbîr ve tedârikle ele götürüb ve zıkr olunan kadılıklarda kurâ halkına muhkem tenbîh ve te'kîd ve nidâ itdirüb kadıları ma'rifetiyle yasağ eylesin ki anun gibi eğer suhte tâifesidir ve eğer gayrı ehl-i fesâddır zuhûr itdükde birbirine haber idüb ittifâk ve ittihâd ile üzerlerine varub muhârebe ve mukâtele idenlerin def'leri mukarrer olmak üzere ehl-i fesâdı ele götürüb şer'le ehl-i fesâd oldukları sâbit ve zâhir olanlara mecâl virmeyüb ma'rifet-i kadı ile mahallerinde haklarından gelinüb aslâ ehl-i fesâda ruhsat virilmeye bu makûle ehl-i fesâd gezüb ol vechle ta'addî eyledikleri sipâh ve re'âyânın ve a'yân-ı vilâyetin ittifâkı olmayub ve şartlanmayub birbiriyle müttetik oldukları asıldandır re'âyâ ittifâk idüb şartlu olsalar vilâyet aslâ ehl-i fesâd olmaz imdi siz dahi ona göre muhkem tenbîh ve tedârik itdirüb hüsn-i ittifâk ve tedbîr ile dâimâ hâzır olub suhte ve sâir eşkiyâ ele götürüb muktezâ-yı şer'-i kavîmle haklarından gelesin ki eyyâm-ı adâletimde re'âyâ ve berâyâ emn ü itminân üzere olalar bu bâbda ehl-i fesâda mu'âvenetde ittifâkve ittihâd üzere olmayan eğer sipâh ve eğer kurâ halkından vukû'u üzere yazub arz eylesin ki emr-i celîlü'l-kadrime muhâlefet idenlerin haklarından geline bu husûs için tekrar şikâyet olunmalı eylemeyesiz.

Hüküm: 622

Bâ-hatt-ı Yahya Efendi

Tiflis beğlerbeğisine hüküm ki: Tiflis bir köprü ve kal'asında mahall-i münâsibde müceddeden bir kapu dahi ihdâs olunmak lâzım olduğu i'lâm olunmağın lâzım ise mahall-i münâsibde bir kapu dahi ihdâs olunub köprü dahi binâ olunmak emr idüb **buyurdum ki** vardukda sen göresin arz olunduğı üzere lâzım ise kal'a-i mezbûrede mahall-i münâsibde bir kapu dahi açub ve köprü dahi binâ itdüresin.

(Sayfa: 317)

Hüküm: 623

Kocaili beğine hüküm ki: hâlâ Rumili yakasının Rodos câniblerinin hıfz ü hırâseti mühimmâtından olub ve düstûr-ı mükerrerrem vezâretlü kapudanım olan Sinan Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû donanma-i hümayûnumla deryâyâ teveccüh üzere olmağın sen dahi sancağın sipâhîleri ile gemin donadub dahi müşârün ileyh ile deryâyâ varub hizmetde bulunmak emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda te'hîr ve terâhî itmeyüb

sancağın içinde hallü sipâhilerin livâ-i mezbûr muhâfazasıçün alınmayub dahi sâir zü‘emâ ve erbâb-ı tımara kanun üzere cebe ve çavuş ve cebelûleriyle gemini alub müşârün ileyh kapudanım edâmallâhu te’âlâ iclâlehû ile deryâya teveccüh idüb vech ü münâsib gördüğü üzere eğer deryâ mukâfazasıdır eğer sâir husûslar hizmetnde ve yoldaşlarda bulunub geç varmakdan deryâda dir etmekden kusûr ve noksan olmakdan ve müşârün ileyh vezîrime inâd ve muhâlefetden hazer idesin.

Bir sûreti San‘la

Bir sûreti ...

Bir sûreti ...

Bir sûreti ...

Bir sûreti

Bir sûreti

Bir sûreti

(Sayfa: 318)

Hüküm: 624

Ba-hatt-ı Yahya Efendi

Batum beğlerbeğisi Mustafa dâme ikbâluhûya Trabzon ve Keşan kadısına hüküm ki: sen ki beğlerbeğisisin Dergâh-ı Mu‘allama mektûb gönderüb livâ-i Trabzon’a tâbi‘ kaza-i Keşay sâkinlerinden olub Çepni tâifesinden olub şirret ve şekâleriyle şuhûr olan Muharrem reis ve Ramazan ve Sefer ve Murad ve Divâne Hasan ve Veli ve Ali Reis ve Ferhad ve Yusuf ve Mehmed ve Derviş ve erbâb-ı tımardan Hüseyin ve karındaşı Ramazan ve Hasan nâm kimesneler ittifâk ile şirret ve telbîsâtı kâr ve pîşe idinüb bilâ-sebeb bazı Müslümanları tutub bu denlü bana vireceğin vardır deyu kimi müdde‘î olub ve kimi dahi şehâdet idüb nice müslümanların emvâl ve erzâkın bi-gayr-ı hakkın bu tarîk ile ellerinden alub pâyimâl ve zelîl idüb ve mezbûrûn eşkiyâ gemiciler ve gemi reisleri olmağla ticâret için ekser Âsitâne-i Sa‘âdete varub bazı Müslümanlara adâvetleri vâki‘ oldukda şirret idüb tutub vech-i meşrûh üzere bazısı müdde‘î ve bazıları yalan şehâdet itmekle nâ-hak nice kimesneyi habs itdirüb ve sâkin oldukları kazâ ahâlisini mezbûrûn eşirrânın bu minval üzere hîle ve hud‘alarından nice fukarâ cilâ-yı vatan idüb ve erbâb-ı tımardan olan merkûm Hüseyin ve Nâzid nâm karyede sâkin bir fakîre avretin nısfü’l-leylde evin basub envâ‘-i hakâret eylediği sicil olub ve bundan

mâ'adâ Yahya nâm kimesnenin bir hayli metâ' ve müstakîsi ve küllî meblağı olub ticâret için mezbûr Hüseyin'in karındaşı ve Ramazan ve Hasan'ın gemilerine yoldaş olub Âsitâne'ye gider iken mezbûr Yahya'nın metâ' ve nükûduna tama' ve mezbûru deryâyâ gark idüb metâ' ve nükûdun ekl eyledikleri zâhir olub mezbûrdan eşkiyânın bu makûle ef'âl ve evzâ'larının nihâyeti olmaduğın ahâlî-i vilâyet haber virüb lâkin vech-i mezkûr üzere da'vâ ve şehâddet ile bilâ-sebeb müslümanların mal ve menâllerin ellerinden almak pîşeleri olmağla herkes mezbûrlardan havf itmekle şikâyete mecâlleri olmayub ve min ba'd mîr-i mîrân olanlara ve şer'-i şerîfe itâ'at itmeyüb mezkûrların şirret ve şekâlarından kazâ-i mezbûre ahâlisi mükedder imhâl olmuşlardır deyu şer'le haklarından gelinmek bâbında er-i hümayûnum ricâsına arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki** vusûl buldukda mezbûrûn eşkiyâyı meclis-i şer'a ihzâr ve da'vâ-yı hak idenler ile beraber idüb gaybet iderlerse şer'le buldurması lâzım olanlara buldurub getürdüb ber-def'-i şer'le fasl olunmayub üzerinden on beş yıl mürûr itmeyen husûsların hasımları müvâcehesinde şer'le teftîş ve tefahhus idüb göresiz ba'de's-sübût ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların hükm idüb bî-kusûr alıvirdükden sonra ehl-i fesâd muhtâc-ı arz olanlardan ise habs idüb arz eyleyesiz değil ise şer'le lâzım geleni mahallinde icrâ eyleyesiz ammâ hîn-i teftîşde hak-ı sarîha tâbi' olub tezvîr ve telbîsden ve celb ve ahz sebebi ile ehl-i fesâda ruhsat ve himâyet olunub ve kendü hallerinde olanlara dahl ve ta'arruz olunmakdan be-gâyet hazer eyleyesiz.

(Sayfa: 319)

Hüküm: 625

Bâ-hatt-ı Yahyâ Efendi

Batum beğlerbeğisi Mustafa dâme ikbâluhûya hüküm ki: hâlâ Dergâh-ı Mu'allama mektûb gönderüb eyâlet-i Batum'a tâbi' Künye kal'ası serhad olub etrâf ve eknâfın her sene bahâr eyyâmında Abaza ve dadyan keferesi nehb ü gâret idüb ve gemi ile gelen tüccârın dahi malların yağma ve kendülerin katl ve esîr eyleyüb ve kal'a-i mezbûreye zarar kasdında olmağın bahâr oldukda livâ-i Trabzon sipâhîlerinden her sene bir mikdar sipâhî muhâfazada olmak lâzımdır deyu arz eyledüğün ecilden kal'a-ı merzbûre muhâfazasıçün lâzım geldükde kifâyet mikdarı sipâhî ta'yîn eylemek emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda anın gibi küffâr-ı hâksârdan hareket olub kal'a-i mezbûre üzerine gelmek ihtimâli olursa muhâfaza için Trabzon sancağı sipâhîlerinden kifâyet

mikdarı sipâhî ta'yîn idüb kal'a-i mezbûreyi ve etrâfını muhkem hıfz ve hırâset itdirüb iyâzen billâhi te'âlâ düşmen bed-endîş tarafından zarar ve gezend irişmekden begâyet ihtirâz idesin ve ne mikdar sipâhî ta'yîn olunursa aynı ile defter idüb sûretin Âsitâne-i Sa'âdetime gönderesin.

Hüküm: 626

Bâ-hatt-ı Yahya Efendi

Senaveter? beğlerbeğisine hüküm ki: kal'anın hıfz ve hırâseti ehem ve mühimmâtından olmağın içinde olan neferâtın mevâcibleri eğlendirilmeyüb müstehak oldukları üzere vakt ü zamanı ile virilüb hizmetlerinde kusûru olmamak emr idüb **buyurdum ki** vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub kal'ada mevcûd olan kulun vazîfelerin emrim üzere vakt ü zamanı ile bî-kusûr virüb hıfz ve hırâsetde dakîka fevt itmeyesin.

(Sayfa 320)

Hüküm 627

Fî 15 r sene ihdâ ve elf

Kostantiniyye

Bâ-hatt-ı Yahya Beğ Efendi

Edirne hâkimine hüküm in Nihavend kal'asına hazîne ve zahîre îsâlinde mu'âvenet ve müzâheret eyledüğünüzden mâ'adâ mürûr ve ubûr iden âyende ve revende ve sâir ebnâyı sebîlin emvâl ve erzâklarına zarar ve ziyân müterettib olmayub emn ü emânüzere olmaları mühimmât-ı umûrdan olmağın **buyurdum ki** vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub eğer kal'a-i mezbûreye irsâl olunan zahîre ve hazîne irsâlinde ve eğer âyende ve revendenin mürûr ve ubûrundadır dikkat ve ihtimâm idüb bi-inâyetillâhi te'âlâ bir ferde zarar irişmek ihtimâli olmaya.

Bir sûreti Kerner? beği Haydar beğ

Bir sûreti Vekhur beği Şehbaz beğ

Bir sûreti Mansur beğ

Bir sûreti Hersin beğ Şahkulu beğ

Bir sûreti Yuristan hâkimi Şahvirdi hana

Bir sûreti Vernek? beğine

(Sayfa: 321)

Hüküm: 628

Bâ-hatt-ı hümayûn

Yeniçeri Mehmed Çavuş'a virildi.

Selanik beğine ve Biruz kadısına Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Paşa sancağında tımara mutasarrıf olan Mehmed eşkiyâdan ve harâmî yatağı olub mukaddemâ Yörük tâifesinden iken tımara dâhil olmağın re'âyâyâ zulm ve ta'addîden hâlî olmayub virdüğün boynun urub avretin cebren bir hizmetkârına alıvirüb ve on iki bin nakd akçe elli re's koyunlardan kendü alub ve arz olmamağın erzâkın beytü'l-mâl emîni taleb eyledikde virilüb nemâlar itmekde şer'-i şerîfe da'vet olundukda şer'-i şerîfe dahi itâ'at-i şer' itdükde a'yân-ı vilâyet haber virdüklerin bildirdüğün nâm her bir ilmi hususa arz olundukda mezbûr şakînin tımarı alınub hakkından gelinmek emrim olmuştur **buyurdum ki** vardukda mezbûru hasmıyla meclis-i şer'a ihzâr idüb göresin şöyle ki mezbûr şakî vech-i meşrûh üzere fesâd ve şenâ'at itdüğü şer'le müvâcehesinde sâbit olursa bi-hasebi'ş-şer' lâzım geleni mahallinde icrâ idesiz ammâ hîn-i teftîşde hak-ı sarîha tâbî' olub tezvîr ve telbîsden ve şuhûd rûz idüb hılâf-ı şer' ta'addî olunmakdan begâyet hazer idesin mahal-i hakdan tekevvül eylemeyesin.

Hüküm: 629

Bozok sancağbeğine hüküm ki: Rumeli beğlerbeğisi kâimmakâmı Mustafa ile Rum defterdârı Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb emr-i şerîfim vârid olub eşkiyâdan Kaya ve Muharrem ve Fethullah nâm kimesneleri mukayyed ve mahbûs Südde-i sa'âdetime göndermek fermânım olmağın ele getirilmek için ademler gönderilüb hâlâ irsâl olunan Fethullah'ı ve sizin için Muharrem'i senin yanında bulub ketürilmek istediklerinde virmemek murâd eyledüğünde irsâl olunan emr-i şerîfimin sûretin sana gösterdiklerinde mezkûr Kaya'ya haber gönderüb mezkûr Kaya firâr idüb bu Haşan nâm za'îm yanına sığınub ile'l-ân mezbûrlar emr-i şerîfim mûcibince ele getirildüğün arz eylemişler imdi mezbûrân şakîleri sen ve kethüdân ve Seydi Çavuş ile za'îm ve Haşan kaçırdıkları mukarrerdir deyu i'lâm olunmağın mezbûrân aşkîler elbette bulunub ele getirilmek emr idüb **buyurdum ki** vardukda bu bâbda evkât-ı mütenebbih olub mezbûrân şakîleri dahi elbette ele getüresin şöyle ki ihmâl idüb veyâhud mu'âvenet idüb ve yâhud firâr itdirüb veyâhud bir vechle özr ü bahâne eyleyesin bir vechle özrün

makbûl olmayub ve Seydi Çavuş'un çavuşluğu ve za'îm Haşan'ın ze'âmeti alınub kendülerün ve kethüdâların muhkem haklarından gelinür sen dahi azl ile konulmayub muhkem mu'âteb ve mu'âkab olursun ana göre bâb-ı ihtimâmda vaktiyle kul taifesin mu'accelen mezbûrân şakîleri ele getürüb mukayyed ve mahbûs Südde-i sa'âdetime gönderesin.

(Sayfa: 322)

Hüküm: 630

Fî Recebü'l-mürecceb sene ihdâ ve elf

Tebriz beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki: Süleyman bin Hüseyin Gelizerân ve Şerif nâm ...düstûr-ı Ekrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem ilâ âhar vezîr-i a'zam Sinan Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehûnün iştirâ olunmuş mülk olub bu bâbda olan temessükât-ı şer'îyye mûcibince zikr olunan karyelerden kendüye âid olanı kabz idenlerden alıvirilmek lâzım olmağın **buyurdum ki** vardukda müşârün ileyhın zikr olunan mülk karyelerinden temessükât-ı şer'îyye mûcibince kendüye âid ve mürâkı' olandan her kim ne denlü nesne kabz etmiş ise ba'de's-sübût bî-kusûr alıviresin min ba'd şer'-i şerîfe muhâlif kimesneye ta'allül ve nizâ' itdirmeyesin ve bi'l-cümle müşârün ileyhe âid olandan kimesne zimmetinde bâkî kodurmayub tahsîl ve tedârik idüb ihmâl ve müsâhele eylemeyesin.

Hüküm: 631

Mahmud Efendi

İzmir kadısına hüküm ki: bundan akdem kilâr-ı âmirem mühimmâtıçün zehâir cem'ine hâssa bazara gidenlerden Ebu Bekir vardukda mîrîye alınacak zahîreyi alıvirüb ve mîrî zahîre bahânesiyle re'âyâdan küllî meblağ ekl eyleyüb ta'addî eyledüğü i'lâm olunub emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda nâib-i mezbûru ihzâr idüb da'vâ-yı hak eyleyen Müslümanlarla beraber idüb ber-def'-i şer'le fasl olunmayub üzerinden on beş yıl mürûr etmiş olmayan husûsların hak üzere teftîş idüb göresin fi'l-vâki' arz olunduğu gibi ise ki şer'le bu bâbda zâhir olan ba'de's-sübût her kimden ne mîkdar nesne almışsa hükm idüb bî-kusûr ashâbına alıvirüb kimesneye hılâf-ı şer' iş itdirmeyüb ammâ hak üzere olasin.

(Sayfa: 324)

Hüküm: 632

Fî 4 Şehr-i Receb

İzmir kadısına ve Lala'ya ve Aydın ve Saruhan mukâta'âtı müfettişine hüküm ki: bundan akdem kilâr-ı âmirem mühimmâtıçün üzüm ve şem'-ı asel cem'ine ta'yîn olunan hâssa bazara gidenlerden Bekir irsâl olmuş iken hayli zaman mürûr idüb ile'l-ân emr olunan zehâirden kilar-i âmireme nesne dâhil olmayub avk ve te'hîre bâ'is ne idüğü ma'lûm olmak lâzım olmağın ol bâbda mâliye tarafından mü'ekked emr-i şerîfim irsâl olunmuşdur **buyurdum ki** vusûl buldukda bu bâbda her biriniz bi'z-zât gereği gibi mukayyed olub göresiz şimdiye değin te'hîre sebep ne olmuşdur mezbûrun ihmâl ve müsâhelesi mukayyed ve yâhud sizün tarafınızdan adem-i takayyüdden mi nâşîdir ve mezbûr Bekir'in bu bahâne ile fetvâya ziyâde ta'addîsi olduğu i'lâm olunur anı dahi hafîyen ve alâniyeten tetebbu' ve tecessüs idüb göresiz anun gibi gelüb da'vâya hak ider kimesne varsa hususu buldurasın hak üzere teftîş ve tefahhus idüb göresiz şöyle ki emr-i şerîfime mugâyir ve şer'-i şerîfe muhâlif nesne olduğu sâbit ve zâhir olursa ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların bî-kusûr ve'l-kusûr alıvirüb inâd ve muhâlefet itdirmeyesiz ve emr olunan üzüm ve şem'-i aselden dahi kalmış varsa mu'accelen tekâmîl idüb ber-vech-i isti'câl Âsitâne-i Sa'âdetime irsâl ve îsâl eyleyüb avk ve te'hîr itdireyesiz şöyle ki emr-i şerîfime muhâlif zahîre husûsunda ihmâl olunub veyâhud mezbûra himâyet olunub fetvâ ketm olunan sonra yoklanub gereği gibi mes'ûl ve mu'âteb olursuz ona göre mukayyed olası bâb-ı ikdâmda dakîka fevt eylemeyesiz.

(Sayfa: 325)

Hüküm Numarası Yok

Muhâlefet üzere olursa mûmâ-ileyhimâ ile bi'z-zât üzerlerine varub her ne vechle mümkün ve müyesser ise hüsn-i tedbîr ve tedârikle ele götürüb dahi mahbûsları itlâk ve gâret olunan emvâl ve erzâkı ashâbına bî-kusûr alıvirüb ve yât ve yarak ve topları ve zahîreyi alub kal'alara kılıc idüb dahi kemâkân Nihavend kal'asının ve sâir kal'aların zahîrelerin ve kulların birleştireüb mezbûrların şer'le gereği gibi haklarından gelesin ki bir eşkiyâ mûcib-i ibret ola ammâ ne vechle tedârik olub ahvâllerin mütehayyer olursa vukû'u üzere yazub Südde-i sa'âdetime arz eylesin.

Bir sûreti Bağdad'da vezîr Ca'fer Paşa'ya

Müşârun-ileyh vezîre vardukda ta'rîz olunmayub hâlâ Bağdad eyâleti virilen vezîr Hızır Paşa'ya hitâben virildi fî 27 zâ. Sene elf

Bir sûreti Mara'a beğlerbeğisi İsmail Paşa'ya

Bir sûreti Mara'a beğlerbeğisi Hasan Paşa'ya

(Sayfa: 326)

Hüküm 633

Şehr-i Zor beğlerbeğisine Mihriyan beğlerbeğisi İsmail dâme ikbâluhû mektûb gönderüb mukaddemâ vârid olan emr-i hümayûn mûcibince Nihavend Kal'ası mühimmi için zahîre tedârik olunub irsâl ve îsâline me'mûr olan ümerâdan oğlu Mehmed ve Davudân Beği Uğurlu ve Çakan Beği ve Ferharad zü'emâ ve erbâb-ı tımar ve müteferrikalar zahîre ile gönderildikde sâbıkan Mihriyân beğlerbeğisi olan Helvehân ve sâir Kızılca sancağbeği olan Yusuf Kızılca nâm kal'a kurbünde ale'l-fi'il üzerlerine varub mezbûr oğlu Mehmed ve Uğurlu beği ve nice zü'emâ ve erbâb-ı tımar ve müteferrikayı tutub habs idüb ve mezkûr Ferkazad beği ve nice zü'emâ ve erbâb-ı tımarı katl idüb zıkr olunan mahbûs ve ka'tûl olanların emvâl ve erzâkın nehb ü gâret eyledükden gayrı Mihriyân ve Kızılca nâm kal'alarda olan mîrî tob ve tüfenk ve sâir pâre ve yarağı alub müstahfızlarının kimin habs idüb ve kimin nâ-bedîd eyledüğü mukaddemâ arz olundukda mahbûslar itlâk olub gâret eyledükleri zahîre ve esbâb ve pâre ve yarak ve toblar kal'alara ve ashâbına teslîm olunmak bâbında hükm-i hümayûnum gönderildikde itâ'at-i emr itmeyüb eğer bu def'a dahi mahbûsları itlâk ve gâret eyledükleri emvâl ve erzâkı ashâbına ve pâre ve yarağı ve tob ve tüfenki ve zahîreyi teslîm itmeyüb ve kul tâifesinin kal'aya girmesine mâni' olur ise haklarından gelinmek ricâsına arz eyledüğinden gayrı bu bâbda Şehr-i Zor'ün kol ağaları ve defterdârı ve kethüdâları ve alaybeği ve sâir a'yânı dahi muhzır gönderdükleri pâye-i serîr-i a'lâma arz olundukda emr virile deyu hatt-ı hümayûnumla fermân-ı âlişânım sâdır olmağın bu bâbda Bağdad eyâletinde olan vezîrim Ca'fer Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû ile mûmâ ileyh Merağa? beğlerbeğisine ahkâm-ı şerîfe gönderilmiştir **buyurdum ki** vusûl buldukda bir an te'hîr ve tevakkuf itmeyüb müşârün ileyhimâ ile haberleşüb dahi mezbûr Helvehân'a ve Yusuf Beğe bu hükm-i hümayûnumun sûreti ile kendü cânibinden mektûb ve adem gönderüb muhkem tenbîh ve te'kîd eylesiz ki yanında olan mahbûsları ve gâret eyledikleri emvâl ve erzâkı bî-kusûr ashâbına ve tob

ve tüfenk ve sâir pâre ve yarağı ve zahîreyi müşârün ileyh İsmail dâme ikbâluhûya teslîm idüb ve kul tâifesinin kal'alara girmesine mâni' olmaya şöyle ki ba'de't-tenbîh itâ'at-i şer' itmeyüb emrime muhâlefet idüb habsleri itlâk ve sâirleri teslîm itmekde ve kal'alara kul göndermekde inâdlarında musır olub.

(Sayfa: 327)

Hüküm 634

Fî 3 Şehr-i Recebü'l-mürecceb sene ihdâ ve elf

Bâ-hatt-ı hümayûn

Rum beğlerbeğisine hüküm ki: Amasya kadısı ile Kedegre kadısı mektûb gönderüb debbağ tâifesinden Yaramaz Ahmed nâm kimesne şirret ve şekâvetle meşhûr ve fesâd ve şenâ'at ile ma'rûf olub fukarâya hadden ziyâde zulm ve ta'addîsi olmağla bir def'a gör ki ve bir def'a celbine emr-i şerîfi vârid olmuşken gaybet idüb ele girmekle halâs olub ba'dehû Şehad Mustafa dimekle ma'rûf mültezimle gelüb re'âyâyâ ta'addî ve tecâvûze mübâşeret eyledüğinden gayrı Sivas müfettişinin din ve îmânına şetm ve hâşâ seyr-i nebî? eylediği sicil olundukdan mâ'adâ Dergâh-ı Mu'allam müteferrikalarından Ali ile erbâb-ı tımardan diğeri Ali'nin evlerin basub her vechle haklarından gelinmek lâzım olduğun bildirdükleri pâye-i serîr-i a'lâyâ arz olundukda hakkından gelinmek fermânım olmuşdur **buyurdum ki** vardukda bu bâbda mezbûrun üzerine bi-hasebi'-ş-şer'ü'-ş-şerîf sâbit ve zâhir olan sûret-i siciller ve fetvâ-yı şerîfe mûcibince mecâl virmeyüb şer'le hakkından gelüb emr-i şerîfim yerine varduğun yazub bildüresin.

Hüküm 635

Bâ-hatt-ı hümayûn

İskenderiye beğine ve İskenderiye ve Burgurice kadılarına hüküm ki: mektûblar gönderüb kazâ-i İskenderiye'ye tâbi' reis ve kağarın ve kurât ve esferin?ve selâk ve bodğum kazâsına tâbi' Koca ve Buber ve Merasnujbek? ve Belupadlık ve Rısça ve Hud ve Kalmine ve Garude nâm karyeler sa'b ve Nekistan? yerlerde olmağın ahâlisi isyân ve tuğyân üzere olub cebe ve çavuşun ve âlat-ı harble gezüb yollara ve billere inüb ebnâ-yı sebîlin emvâl ve erzâkın gâret eylediklerinden mâ'adâ etrâflarında olan harac-güzâr zımmîlerin karyelerin basub davarların sürüb ve bazı karyeleri deryâda olmağla etrâf ve eknâfdan gulâmı cem' idüb bazı memnû' olan metâ' ile kâfir kimesneye virüb Viş

iskelesine işleyen tüccâr tâifesin basub emvâl ve erzâkın gâret eylediklerinden gayrı nicesin dahi kâfire virüb leyr idüb ve cizye ve avârizlardan virmeyüb ve şehre inmeyüb şer‘-i şerîfe da‘vet olunduklarında itâ‘at-i şer‘ itmeyüb defa‘atle haklarından gelinmek için evâmir-i şerîfe vârid olub ümerâyâ tebeddülât vâki‘ olmağla avk olunub şöyle ki bu def‘a zikr olunan kurâlar virilüb gayrı .kılıçdan geçüb sığârı esîr ve evleri ihrâk olub sahrâ ve düz yerlere indirilüb tevattun itdirilmeye yanlarında olan nice kurâ dahi mu‘âbeset idüb fesâd-ı a‘zimet iderler deyu a‘yân-ı vilâyet iltimâsıyla arz eylediğiniz ecilden haklarından gelinmek için emr virile deyu hatt-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-i makrûnum sâdır olmuşdur **buyurdum ki** vusûl buldukda zikr olunan kurâ ahâlisin evvelen şer‘a da‘vet idüb itâ‘at iderlerse ahvâllerin şer‘le görüb sübût bulan hukûku ashâbına alıvirdikden sonra haklarında şer‘le lâzım geleni icrâ idesin [silik] itdirüb tevattub itdiresiz ve evvelen şer‘-i şerîfe itâ‘at itmeyüb muhârebe ve mukâteleye mübâşeret iderlerse livâ-i mezbûrun alaybeğisi ve zü‘emâ ve erbâb-ı tımarlarıyla ve sâir neferât ve işleriyle dahi ittifâf ve ...ileüzerlerine varılub başları kılıçdan geçirüb ve ehl ü iyâllerden esîr ve mâl ve menâllerin gâret ve itlak idüb şûr ve şer iden re‘‘âyâ ve berâyâyı istihlâs idesiz ammâ bu bahâne ile isyân ve tuğyânı olmayub kendü hallerinde olanlara ta‘addî ve tecâvüz olunmakdan be-gâyet hazer idesiz müşarun ileyh gelesiz ki haklarından bir vechle itlakın dutmayasız haklarından gelinmesi emrim üzerine tamâm sâkin olub zikr olunan kurâda beş altı

(Sayfa: 328)

Hüküm: 636

Bâ-hatt-ı Yahya Beğ

Rum beğlerbeğisine hüküm ki sâbıkan Rum beğlerbeğisi olan Osman ...gönderüb vilâyet-i Rum’da beş bin ve beş binden aşma vâki‘ olan tımar mahlûllerin mîr-i mîrân tarafından bazı ma‘zullere tevcîh olunub berât eylediklerinden sonra bazıları dahi varub ya mukaddem veya mu‘ahhar tarihiyle Âsitâne-i Sa‘âdetimden almakla mâ-beynlerinde mütâreke-i kesîre vâki‘ olub Âsitâne-i Sa‘âdetimden mü‘ahhar tarihle alanlar bir emr ile Südde-i sa‘âdetimden alduk deyu muttasıl da‘vâları fasl olmaz deyu bildirmişsin imdi ol mikdar tımara mutasarrıf olanlardan vilâyet-i mezbûrede fevt olanların tımarlarının taraflarından virilenlere zabt itdirilmesin emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda emr-i celîlü’l-kadrim mûcibince vilâyet-i mezbûrede olan kimesnelerin ol mikdar tımarlarını

beğlerbeği tarafından alanlara zabt itdirüb ol vechle dahl idenleri men‘ ve def‘ eylesiz.

Vâhidi hattıyla

Hüküm: 637

Sipâhi oğlanlarım zümresinden olup vilâyet-i Erzurum’da olan bölük halkına kethüdâyeri olan Hasan’a hüküm ki hâlâ vilâyet-i Erzurum’da olan bölük halkının re‘âyâ ve berâyâyâ küllî zulm ve ta‘addîleri olduğu i‘lâm olduğundan gayrı nice seng-ü ecilleri dahi gelinmeğin bu bâbda mes’ûl ve mu‘âteb olmuşsundur imdi bu husûs için bölük ağaları tarafından sana mü’ekked mektûblar yazılub irsâl olunmuşdur **buyurdum ki** vusûl buldukda zikr olunan bölük ağaları tarafından gönderilen mektûblar mûcibince vilâyet-i mezbûrede sâkin olan sipâhi oğlanlarıma ve silahdarlara ve sâir bölük halkına muhkem tenbîh ve te’kîd eylesiz ki min ba’d re‘âyâyı rencîde ve remîde itmeyüb her birini gereği gibi zabt idüb bir ferde zulm ve ta‘addî itdirmeyesiz şöyle ki ba‘de’t-tenbîh mütenebbih olmayub sözüne muhâlefet idüb giru re‘âyâyı rencîde eyleyeler ol makûleleri isimleri ve resimleri ve ulûfeleriyle toprak kadıları ma‘rifetiyle ma‘an yazub Südde-i sa‘âdetime arz eylesin ki ulûfeleri kat‘ olunub gereği gibi haklarından geline.

Hüküm 638

Bir sûreti

Dergâh-ı mu‘allam yayabaşlarından Erzurum’da olan Arslan subaşıyla itmeleri mektûbu mûcibince her biri muhkem zabt idüb min ba’d subaşı yanlarında görölüb bir ferdi rencîde itmeyeler şöyle ki eyleyüb inâd iderler ise isimleri ve resimleriyle yazub ağalarına arz eylesiz.

(Sayfa: 329)

Hüküm: 639

Anadolu beğlerbeğisine hüküm ki: hâlâ taht-ı eyâletinde zü‘emâ ve erbâb-ı tımarın berâtları mûcibince mutasarrıf oldukları ve berâtının malumatları içinde bazı mahallatından senin beratın ile lakin zü‘emâ ve erbâb-ı zü‘emâdan nice kimesnelerin tımarları tarafından olan yerlere bu vechle isti‘mâlet ve nizâ‘dan ve ihtilâlden hâlî olmadığı istimâ‘ olundu imdi mahall-i mühimden kimesne ol vechle tımar virilmek câiz

değildir **buyurdum ki** vardukda bu bâbda mukayyed olub tımar dahi üzerine virdikde muhkem tenbîh eylesin ki kimesne bâki ile haric-i ez-defter mahall-i muhtelden tımara için tezkire yazub tımar eylemeye ... vilâyetleri zabt itdirmeyüb ve aslâ ... sahib-i tımar itdiresiz deyu hükm-i şerîfim virilmeğin emrim olmuştur min ba'd evkât-ı vechile takayyüd idüb emr-i hümayûnuma mugâyir bu ahaliye berâtı virilmekten hazer eylesiz.

Hüküm: 640

Bâ-hatt-ı Dal Efendi

Şehr-i Zor beğlerbeğisine ve Kerkük kadısına hüküm ki sancağbeği Mehmed dâme izzuhû mektûb gönderüb Dakuk nâhiyesinde Arab kendisiyle sâkinlerinden Yunus ve Mustafa nâm kimesnelerden hırsuz ve harâmi yatağı olub dâimâ Müslümanların emvâl ve erzakların nehb ü gâret idüb dâimâ fesâd ve şenâ'atden hâlî değillerdir deyu ahâl-i vilâyet tazallüm eyledüklerin arz itmeğin mezbûrlar ele getirilüb şer'le ahvâlleri göölmesi emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda mezbûrları ele getürüb da'vâ-yı hak idenler ile şer'-i şerîfe ihzâr ve üzerinden on beş yıl geçmeyen husûslarını a'yân-ı vilâyetden ve bî-garaz Müslümanlardan sâbit ve zâhir olur ise ashâb-ı hukûka ba'de's-sübût şer'le ahz olan hakların hükm idüb alıvirildikten sonra ehl-i fesâd muhtâc-ı arz ise habs idüb haklarında vâki' olan mevâdın sûret-i sicilleri ile ahvâllerin yazub arz eylesin değiller ise şer'le mahallinde lâzım geleni icrâ idüb ehl-i fesâda himâyet eylemeyesin ammâ hîn-i tefîşte hakk-ı sarîha tâbî' olub arz ve nasb ile kendü halinde olan dahl ve celb ve ahz sebebi ile ehl-i fesâda himâyet olunmakdan ziyâde hazer idesiz.

(Sayfa: 330)

Hüküm: 641

Vilâyet-i Rumelinde darbhone olan yerlerin beğlerine ve kadılarına hüküm ki hâliyâ taht-ı hükûmetinizde vâki' olan darbhanelerde kat' olunan akçe ve altun ve sâiri sahihü'l-a'yâr olmayub ve dokuz akçe hesabı üzerine kesildüğü istimâ' olunub ve bunlardan gayrı nice kimesneler kalıb kuruş ve akçe kesmekle sikke ahvâli muhtel olub anun gibilerin ele getürilüb haklarından gelinmesin mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki** vardukda bu bâbda her biriniz bi'l-fi'il gereği gibi mukayyed olub göresin taht-ı hükûmetinizde anun gibi kallablık iden kimesneleri Hafite ve Alaniye tettebbu' ve

tecessüs olan her kimler ise mecâl virmeyüb ele götürüb olan ve esbâbları ve kesdükleri akçe ve kuruşları ile ve üzerlerine sâbit ve zâhir olan mülûk sûret-i sicilleriyle mukayyed ve mahbus Âsitâne-i Sa'âdetime irsâl eylesin ki haklarından geline ve darbhanelerde kesilen akçe ve altun dahi min ba'd sahîhü'l-a'yâr olub mağşûş ve muhtel akçe kesilmeğın ve yâhud fermân olunan ayârdan ziyâdeye kat' olunmakdan ziyâde ihtiyâd ve ihtirâz idüb memnû' olmayanlar kimler ise ism ve resimleri ile yazub bildiresiz ki haklarından geline şöyle ki min ba'd emr-i şerîfime mugâyir iş olub ve yâhud ehl-i fesâd ve kallâb olanlara mücerred celb ve ahz için veya hatır için himâyet oluna onlara olunacak mu'âvenet size olur ana göre mukayyed olası amma bu bahâne ile kendü hallerinde olanlara mücerred ehl-i garaz ve eşirrâ ilkâsıyla ta'addî ve tecâvüz olunmakdan ve hılâf-ı vâki' kaziye arz olunmakdan dahi ihtiyât ve ihtirâz üzere olası.

Hüküm: 642

Yahya Beg hattıyla

Gence beğlerbeğisi Davud Paşa'ya hüküm ki hâliyâ vilâyet-i mezbûreye dâhil olalıdan beru hıfz ve hırâset-i memleket ve zabt ve siyânet ve ra'yyet bâbında ve sâir uğûr-ı hümayûn-ı ebed-perverime müte'allik cumhûr-ı umûrda zuhûra gelen hidemât-ı mezbûre müstelzim-i inâyet-i mevfûre olmağın sonra mezîd-i inâyetim zuhûra getirilüb bir kabza neşîr tutaşır ile binüb hil'at irsâl olunmuşdur **buyurdum ki** varub vusûl buldukda kılıcı kuşanub ve hil'at-i hümayûnumu giyüb min ba'd dahi vilâyet-i mezbûrenin zabt ve rabtı ve re'âyâ ve berâyânın refâhı bâbında bezl-i makdûr ve sa'y-i meşkûr zuhûra götürüb vâkıf olduğun ihbâr-ı sahîha ale't-tevâlî i'lâmda hâvi olmayasın.

(Sayfa: 331)

Hüküm: 643

Bâ-hatt-ı Efendi hazretleri

Anadolu beğlerbeğisine hüküm ki Tavas kazasına tâbi' Tekfur nâm karyesi sipâhîlerinden sâki ve sâir müşterekleri ve bazı fukarâ Dergâh-ı Mu'allama arz-ı hâl ve sûret-i siciller sunub karye-i mezbûrede şirret ve şekâvet ile meşhûr ve müte'ârif olan evsakdan ve Mehmed ve Hacı Hızır ve Çukalı Mehmed ve İsmail ve Kara Yani ve Hasan ve Demirci Mehmed ve bazı kimesneler haklarında birkaç def'a evâmir-i şerîfe vârid olmuşken mezkûrı ber-mûceb-i emr-i şerîf şer'a da'vet olunduklarında şer'-i şerîfe

ve emr-i hümayûnuma itâ'at itmedi mücerred ıskât-ı hak itmek için sene ihdâ ve elf Şabanü'l-mu'azzamında mat'ûnan fevt olub defn olunan Mehmed nâm kimesneyi sonradan mezarından çıkarub karyeleri sipâhilerine siz katl eylediniz deyu emr idüb yine ol diyardan reis-i eşkiyâ olub çavuş geçinen Muzaffer nâm kimesnenin medhali olmaduğı âharın umûruna karışub Sofi kadı dimekle ma'rûf kimesnenin dülbendi boğazına takub karye seferine gezdürüb envâ'-ı hakâret eyledükden mâ'adâ mezkûru şakîlerin hevâlarına tâbi' olmağla mezkûrûn sipâhîleri bilâ-emr ve bilâ-müferrikatü's-şer' kayd itdüğü mücerred bunları müttehim itmek için haklarında hilâf-ı vâki' şuhûd ile sicilleri tedârik idüb fukarâ umûruna karışub anun tazyifleri fukarâ kızlarını âhara tezvîc idemeyüb ahvâl-i fukarâ mahal ve müştavveş olduğı i'lâm olmağın bu husûs toprak kadısı ile Karaağaç kadısı nâibini tefahhus itmek mezkûrlar ele getirilüb toprak kadıları yanında şer'le ahvâlleri görülmek emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda bu bâbda gereğı gibi kayd olub mezkûrları hüsn-i tedbîr ve tedârikle ele getirüb ve gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım gelenlere buldurub getürdüb toprak kadıları huzûrunda şer'le ahvâllerini hak ve adl üzere evkât-ı vechile teftîş idüb göresin fi'l-vâki' kaziye i'lâm olunduğı gibi ise şer'le münâsib ve tal olan şer'le müteveccih olan hak ashâbına alıvirdükden sonra arz olunduğı üzere üzerlerine fesâd ve şenâ'atleri sâbit olanlar muhtâc-ı arz olanlar ise muhkem habs idüb üzerlerine sâbit olan mevâdın sûret-i sicilleri ile mufassal ve meşrûh yazub arz eylesin muhtâc-ı arz olanlardan değil ise ehl-i fesâda aslâ ruhsat ve mecâl vermeyüb cürmlerine göre şer'le mahallinde bir vechle haklarından gelesin sâir ehl-i fesâd ve şenâ'ate mûcib-i ibret ve nasihât vâki' ola ammâ hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi' olub tezvîrden be-gâyet hazerden ve arz ve tevsil ahz ve celb sebebiyle hilâf-ı şer'-i şerîf iş olunmakdan ziyâde hazer idesin.

(Sayfa: 332)

Hüküm: 644

Vilayet-i Rumilinin sağ kolunda vâki' olan kadılara ve alaybeğler ve çeribaşlara ve sâir zü'emâ ve erbâb-ı tımara hüküm ki vilâyet-i mezbûrede cizye cem'ine varan kullarım olıgelen âdet-i kadîmede ve hükm-i hümayûnda kendülere ta'yîn olunana kanâ'at itmeyüb her cizye başına dörder beşer yüz akçelerin alub vilatyeti itmam tahsîline varanlar dahi emrim üzere anı kapuda bir akçe itmeyüb hilâf-ı emr âdet-i kadîmede mugâyir bî-bahâne akçelerin almağla re'âyâ ve berâyâ tahammül idemeyüb havâs-ı

hümâyûnda ve ümerâ ve zü'emâ ve sipâhi köylerinden nice ma'mûrlara icrâ olub re'âyâsı etrâf ve cevânibe gerîzân ve perâkende olub cizye ve koyun cem' idenler malımı vakt ü zamanı ile getürmeyüb kendü hevâlarında gezüb mîrî akçeyi sermâye itdirüb kâr ü kesb itdükleri istimâ' olunmağın min ba'd fermân-ı hümâyûnuma mugâyir bir akçe ziyâde alduğına rızâ-yı hümâyûnum yokdur **buyurdum ki** vardukda bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olub [silik] cizye cem'ine ve koyun hakkı tahsiline varan kullarım [silik] şirret idegeldikleri ... siz ki alaybeği ve zü'emâ ve erbâb-ı tımar ve sipâhîlersiz cümleliz bile hâzır olub tahsîl olunmak üzere kemâl-i adâlet ve istikâmet üzere tahsîl itdirüb hükümlerinde ta'yîn olunandan mâ'adâ varan ... bir vechle tedbîr ve tedârik ideler ki ziyâde aldirmayasız ne malına noksan gelüb ve ne re'âyâ ve berayâyâ zulm ve ta'addî oluna ...kulları ... geldirmeyüb bi't-tamâm malımı tahsîl olunub göndermekde ihtimâmınız zuhûra getüresiz ammâ gereği gibi mukayyed olası tahsîle varan kullarım malımı bi't-tamâm tahsîl itdüklerinden sonra malım ile kimesne dahl itdirmeyüb ... yanına ademler koşub Südde-i sa'âdetime irsâl eyleyesin ve ammâ bu husûsa mübâşir olanlar re'âyâyâ hakkının hükme getürdüb teklîfe etdik deyu ahz ve celb eylemeyeler her kimden bu makûle vaz' sudûr iderse haklarında olunmak mukarrerdir ana göre mukayyed olub kemâl-i adâlet ve istikâmetden hâli olmayalar ve bu hükmi-şerîfim varduğı gibi kazâ ve kurâda ve mücemmi'-i nâsda olan bazarlarda re'âyânın tekâlifî tahsîl olunduğı bedel ile ve hükmi- hümâyûnumu aynı ile sicil ve mahûta kayd itdiresiz ki dâimâ mazmûn-ı hümâyûnumla amel oluna deyu hükmi-şerîfimin sûreti sipâhilere virile ki mûcib-i hümâyûnumla amel idesin.

Bir sureti ...

Bir sûreti Erzurum Beğlerbeğisine ve vilâyet voyvodası Vade olan sancakbeğlerine ve kadılara ve alaybeği ve ... zü'emâ ve erbâb-ı tımara hüküm ki

(Sayfa: 333)

Hüküm: 645

Urumce kadısına hüküm ki kazâ-i mezbûre cizye ve âdet-i ağnam cem'ine kul tâifesi deftere kalem katub ... karyeye nice hâne ziyâde yazduğunda maldan hilâf-ı emr ü defter ziyâde akçe taleb idüb ve ... bu ta'addî ve ... nice karye ahâlisi mütehammil ...firâr idüb ve nicesi dahi firâr itmek üzere oldukları i'lâm olunmağın kazâ-i mezbûrede vâki' olan dergâh-ı mu'allam müteferrika ve küttâbî çavuşları ve zü'emâ ve

erbâb-ı tımar ile yekdil ve yekcihet olub min ba'd hâlâ ta'addî itdirilmeyüb defter ve emr-i şerîfim mûcibince aldırılmasın emr idüb **buyurdum ki** vusûl buldukda anun gibi âdet-i ağnâm ve cizye cem'ine defter ve emr ile kul vardukda emrim üzere taht-ı kazânda vâki' olan dergâh-ı mu'allam müteferrika ve küttâb çavuşlarına ve zü'emâ ve erbâb-ı tımarlarıyla yekdil ve yekcihet olub köyler sürmeğe kul ademlerin göndertmeyüb Seni nâm karyeyi sipâhilerine getürdüb eğer adet-i ağnâmdır ve eğer cizyedir memleketde defter ve emr-i şerîf mûcibince aldırub ziyâde bir akçe ve bir habbe aldırımayasın bu husûs şöyle ki ahz ve celb sebebi ile köyler sürmeğe kul varub defter ve ...ziyâde re'âyâdan akçe alunduğı istimâ' oluna senin kadılığın ve onları müteferrikalığı ve çavuşluğu ve dirlikleri alınmağla konmayub envâ'-ı ıkâb ile mu'âkeb olursuz ana göre mukayyed olub emr-i hümâyûnuma muhâlif re'âyâdan ziyâde akçe alınmaktan begâyet hazer idesiz ve bu hükm-i hümâyûnumu sicillinize kayd idüb ve re'âyâ okuyub vilâyetden birinde koyub hıfz itdiresiz.

Bir sureti ... ve Tekdi ve ...ve Benderic ve Ahreşte kadılarına

(Sayfa: 334)

Hüküm: 646

Rumilinde vâki' olan kadılara hüküm ki hâlâ avârız cem'ine giden kullarım emr-i şerîfimde ta'yîn olunan akçeden ziyâde akçe aldıkları istimâ' oldu imdi min ba'd emr-i şerîfimde ta'yîn olunanlardan bir akçe ve bir habbe ziyâde alındığına rızâ-yı şerîfim yokdur **buyurdum ki** vusûl buldukda emr-i celîlü'l-kadrimle ta'yîn olunan akçeden ziyâde aldırdukda şöyle ki emr-i şerîfime muhâlif ta'yîn olunanlardan ziyâde bir akçe alunduğı istimâ' olunan sizin hakkınızdan gelinür ona göre basîret ve intibâh üzere olasız.

Hüküm 647

Mahmud'a virildi fî 29 l. Sene ihda ve elf

Bâ-hatt-ı Yahya

Selanik kadısına ve sancağı beğine hüküm ki düstûr-ı mükerrem ve müşîr-i mufahham ve nizâmü'l-âlem vezîrim İbrahim Paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehûnun gemisinde reis olan Kaya Şaban nâm reis Mısır İskenderiye'sinden ...kimesne bir gemi tahmîl eyleyüb varub Selanik iskelesine yanaşub hâlâ anda olduğu i'lâm olmağın mezkûr reis Hasan

olunub ve geminin içine ve birkaç hisar eri konulub reis ve gemi mu‘accelen Südde-i sa‘âdetime gönderilmesin emr idüb **buyurdum ki** vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub mezkûr Kaya Şaban reis ele götürüb dahi hüsn idüb ve gemiye birkaç hisar eri koyub reisleriyle mu‘accelen Südde-i sa‘âdetime gönderesin.

Mahmud reise virildi fî 29 L. Sene ihdâ ve elf

Bir sûreti ... Paşa hazretlerine mezkûr reis gemileriyle her kande reis gelürsen girift idüb mu‘accelen Südde-i sa‘âdetime gönderesin.

(Sayfa: 335)

Hüküm: 649

Bâ-hatt-ı Mahmud Efendi

Tebriz Beğlerbeğisine hüküm ki düstûr-ı mükerrer müşîr-i mufahham sâbika Tebriz muhâfazasında olan vezîrim Ca‘fer Paşa mektûb gönderüb Tebriz’de Acısı üzerinde olan köprünün ortasında bir köprü yıkılıb ve bazı gözleri harabe meşrık olmağla âyende ve revende mürûr ve ubûr itmekde ziyâde zaruret ve usret çekerler deyu Dergah-ı mu‘allam çavuşlarından Ahmed zîde kadruhû hasibeten lillahi te‘âlâ kendü malı ile ta‘mîr ve termîm itmek murâd itmekle kimesne dahl ve ta‘arruz itmemek ricâsına arz itmeğin buyurdum ki müşârun-ileyh Ahmed çavuş zikr olunan köprünün harab olan gözlerin ve ta‘mîre muhtac olan yerlerin kendü malı ile ta‘mîr ve termîm itmek istedikde kimesneye dahl ve ta‘arruz itdirmeyesin.

Hüküm: 650

Bâ-hatt-ı Yahya Efendi

Ahmed Efendi’ye verildi fî 3 ca.sene elf

Köstendil beğine ve Tebikuş? kadısına hüküm ki sen ki mirlivâsın mektûb gönderüb düstûr-ı mükerrer vezîrim Ferhad Paşa edâmallâhu te‘âlâ iclâlehûnun haklarından kazâ-i mezbûrede Kurdlar nâm karye sâkinlerinden Garavan nâm zımmî şakî ve haramî olmağın dâimâ ve vilâyet-i mezbûreye gelen koyun ve haracılara ve bir tekalif-i örfiye kayd için gelen mübâşirlere fukarâlara gamz idüb nâ-hak yere Müslümanların mallarının ... ve kendisi ve mübâşirlerine aldırub ba‘dehû mübâşirîn hizmetlerin tamâm idüb gidecekleri esnâda re‘âyâdan hevâsına tâbî eşkiyâyı yanına alub mübâşirînin etrâfın muhâsara idüb [silik] husûs isnâd idüb ... için Âsitâne’ye emrimiz gitmişdir sizi

komazız deyu küllî akçelerin alub dâimâ tezvîr ve telbîsden hâlî olmaduğundan gayrı kilise ve binâ yerlerde kendü Efendi‘âli zımmî min ba‘d vezîrimdir deyu kelimât itdüğü ve nice tezvîr ve telbîs defa‘atle üzerine sâbit ve tescîl olmuşken bazı kuzât ve nüvvâba ...halâs ... sicil-i mah‘utdan ihrâc idüb vech-i meşrûh üzere şakî ve ehl-i fesâd olduğun a‘yân mahallinde haber vermişlerdir deyu şer‘le görülüb mürâfa‘a idüb def‘-i şer‘le fasl olunmuşidi on beş yıl mürûr itmeyen husûslardan hak üzere teftîş ve tefahhus idüb arz idüp ba‘de’s-sübût şer‘le müteveccih olan ...ashâbına alıvirdikden sonra dahi mezkûr muhtâc-ı arz olanlar ise muhkem habs idüb sûret-i sicilleriyle ahvâllerin yazub arz eylesin değil ise şer‘le hakkında lâzım geleni icrâ eylesin ammâ arz ve tefassul ile kendü halinde olana hilâf-ı şer‘-i şerîf dahl ve ta‘addîden ve ahz ve celb sebebi ile ehl-i fesâd himâyet olunmakdan hazer idüb [silik] hakkında udûl eylesin.

4.3.BİTİRİLMEMİŞ HÜKÜMLER

(Sayfa: 183)

Hüküm: 366

Diyarbakir beğlerbeğisine Burusa ve Diyarbakir’e varınca yol üzerinde olan kadılara hüküm ki: sâbikan Musul beğlerbeğisi olan ... Ahmed dergâh-ı mu‘allama adam gönderüb Gence defterdarı olan Mehmed bundan akdem üç bin filori karz-ı hasen üç bin...

(Sayfa 229)

Hüküm: 459

Rumili beğlerbeğisine hüküm ki: sâbikan Cidde-i ma‘mûresini temessük olub hâlâ Paşa sancağının sağ kolu tevzî‘ine me‘mûr olan Muhammed dâme izzuhû Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüb zü‘emâ ve sipâhîşere berâtları mûcibince yâftelerin alub ...

(Sayfa: 246)

Hüküm: 486

Eflak voyvodasına ve Dergâh-ı Mu‘allam yeniçerilerinden yayabaşlarından Ramazan subaşıya hüküm ki: Dergâh-ı Mu‘allam müteferrikalarından Şükri Beğ zîde mecduhûsun sen ki Eflak voyvodası Aleksadre’sın nâm zımmîlerin kefâleti yirmi kere yüz bin akçe akçe hak alıvirilmekiçün hatt-ı hümayûnum dahi sâdır olmağın buyurdum ki...

(Sayfa: 260)

Hüküm: 514

Fi'l-yevm fi 6 M. Sene ihdâ ve elf

Balyebaden kadısına hüküm ki: kasablar kethüdâsı Pervâne Dergâh-ı Mu'allama adem gönderüb bundan akdem kasablar zararıçün mahrûsa-i Burusa'dan altı yük akçe Karahisar'dan ve Kütahya'dan dört yük akçe tahsîl olunub

(Sayfa: 278)

Hüküm: 548

Üsküdar kadısına hüküm ki: Karahisar-i şarkî' sancağı beği Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb kazâ-i mezbûre tâbi' karye-i Hamza'da şeyh olan Kel Efşan ve karındaşı Halil...

(Sayfa: 336)

Hüküm Numarası Yok

Beğlerbeğine ve Karaağaç kadısına hüküm ki: senki kadısın ile ... Kadısı Südde-i sa'âdetime mektub ve sureti siciller gönderüb...

SONUÇ

Osmanlı Devleti kendinden önce kurulan Türk devletlerinin uygulamış olduğu idari yapıyı en üst seviyeye çıkararak dönemi itibariyle çağdaşlarına nazaran çok iyi bir devlet sistemi oluşturmuştur. Bu sistem içinde en iyi isleyen ve devletin karar organı olan Divân-ı Hümayun idareyle alakalı ele alınması gereken tüm konuları görüşür ve karara bağlardı. Türk devlet geleneğinin bir uygulaması olarak şekillenen ve Osmanlı Devleti'nde en üst düzeyde tatbik edilen, yazılı evrakı muhafaza etme olayı günümüze çok değerli arşiv hazinelerinin ulaşmasını sağlamıştır. Bu arşiv kaynaklarının içinde en önemli olanlardan birisi hiç şüphesiz Mühimme defterleridir. Mühimme defterleri Osmanlı devletinin idari sosyal, ekonomik pek çok yönünü anlamamızda bize önemli bilgiler vermektedir.

İncelemede bulunduğumuz 69 numaralı mühimme defteri III. Murat döneminin 1591-1592 yıllarını ihtiva etmektedir. Osmanlı Devleti, kökleri XVI. yüzyıla kadar inen siyasî, idarî, sosyal ve iktisadî olmak üzere birçok alandaki bozulmalar sonucu XVII. yüzyılda bir buhran ve sarsıntı içine düşmüştür. Avrupa ve İran ile olan sürekli savaşlar, devleti bir hayli yıpratmış, zaten kötü bir durumda olan ekonomik yapıyı daha da kötüleştirmiştir. XVI. yüzyılın sonlarında İran (1578-1590) ve Avusturya (1593-1606) ile girişilen uzun süreli harpler Osmanlı devlet düzenini iyice yıpratmıştı. Ayrıca XVI. yüzyılda şehirlerin nüfusundaki artış ve enflasyon Osmanlı düzenini tamamıyla altüst etti.

Defterde genel itibariyle eşkıyalık meselelerine ait hükümler ağırlıktadır. Bu dönemde İranla barış imzalanmış devletin uzun seferlere girişmesi ve maliyetlerin artması halka fazladan külfet olarak yansımıştır. Dönemin siyasi olaylarını göz önüne aldığımızda devletin içersinde bir takım bozulmaların başladığı anlaşılmaktadır. İlerleyen süreçte celali isyanlarının baş göstermesi bu durumu destekler mahiyettedir.

Defterde eşkıyalıkla ilgili hükümler dışında dönemin anlaşılmasına yardımcı olabilecek sosyal idarî ve iktisadî konularla ilgili hükümler de bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Ahışhalı, Recep, “Divanı-ı Hümayun Teşkilatı”, *Osmanlı, Yeni Türkiye Yay.*, Ankara 1988, IV.
- Akdağ, Mustafa, *Türkiye’nin İktisadi ve İctimai Tarihi (1453-1559)*, C. II, Cem Yay. İstanbul 1995.
- Aşıkpaşazade (Ahmed Âşıkî), *Tevarihi-i Âl-i Osman*, (Düzenleyen: N. Atsız Çiftçioğlu) İstanbul 1949.
- Barkey, Karen, *Eskiyalar ve Devlet Osmanlı Tarzı Devlet Merkezilesmesi*, (Çev. Zeynep Altok), Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul 1999.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, 3 Numaralı Mühimme Defteri, (966 - 968 / 1558 - 1560), DAGM. Yay., Ankara 1994.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, 5 Numaralı Mühimme Defteri, (973/1565 - 1566), DAGM. Yay., Ankara 1994.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, DAGM. Yay. (Yayına Haz.: Yusuf İhsan Genç ve Diğerleri), İstanbul 2000.
- Çerçi, Faris, Gelibolulu Mustafa Âlî ve Kühnü’l-Ahbâr’ında II. Selim, III. Murat ve III. Mehmet Devirleri, C. I, Kayseri 2000.
- Danışmend, İsmail Hami, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, c.III, İstanbul 1972.
- Emecen, Feridun, II. Bayezid Dönemine Ait 906 / 1501 Tarihli Ahkâm Defteri, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay. İstanbul 1994.
- Ergenç, Özer, *Osmanlı Klasik Dönemi Kent Tarihçiliğine Katkı XVI. Yüzyılda Konya ve Ankara*, Enstitüsü Vakfı Yay., Ankara 1995.
- Eş, Mecit, Tarihsel Bir Bakışla Klasik Osmanlı Maliyesi, Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları, Eskişehir 1991.
- Faroqhi, Suraiya, "İstanbul'un İaşesi ve Tekirdağ-Rodosçuk Limanı." *ODTÜ Gelişme Dergisi, Türkiye İktisat Tarihi Üzerine Araştırmalar*, C. II, 1981.
- Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yay., Ankara 2010.
- Halaçoğlu, Yusuf, *Osmanlı Devlet Teşkilatı*, TTK. Yay., Ankara 2003.
- , “Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilatı”, *Genel Türk Tarihi*, Yeni Türkiye Yay., Ankara 2002.

- İlgürel, Mücteba, “Zirveden Dönüş: II. Selim’den III. Mehmed’e” *Türkler*, C. 9, Yeni Türkiye Yay., Ankara 2000.
- İnalçık, Halil, "İaşe." *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, Cilt 4, 1994.
- , *Osmanlı İmparatorluğu’nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, Eren Yay.c.1, İstanbul 2000.
- Jorga, Nicolae, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, Yeditepe Yay., İstanbul 2005.
- Kazıcı, Ziya, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*, Bilge Yay., İstanbul, 2003.
- Kılıç, Orhan, "Mühimme Defterlerine Göre XVI. Yüzyılın İkinci Yarısında Meydana Gelen Depremler", *Osmanlı*, C. 5, Ankara, 1999.
- Kütükoglu, Mübahat S., “Tarih Boyunca Paleografya ve Diplomatik Semineri”, *Bildiriler*, İstanbul 1998.
- , *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, Kubbealtı Neş. Yay., İstanbul 1994.
- Kütükoglu, Bekir, “Murad III”, *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul 2006.
- Mufasssal Osmanlı Tarihi*, Baha Matbaa, İstanbul 1959.
- Mumcu, Ahmet, *Divan-ı Hümayun*, Birey ve Toplum Yay., Ankara 1986.
- , *Osmanlı Devleti’nde Siyaseten Katl*, Birey ve Toplum Yay., Ankara 1985.
- Peçevi İbrahim Efendi, *Peçevi Tarihi*, Haz. Bekir Sıtkı Baykal, Kültür Bakanlığı Yay. Ankara 1992.
- Solak-zâde Mehmed Hemdemi, *Solak-zâde Tarihi*, C.II, [Haz.] Vahid Çabuk, Kültür Bakanlığı, Ankara 1989.
- Streck, M., “Kale”, *İA*, C.VI.
- Tarih-i Selanik-i*, Haz. Mehmet İpşirli, TTK. Yay. Ankara 1999.
- Tural, Erkan, *Osmanlı İmparatorluğu ve Avrupa’da Devlet Sistemi*, Q Kültür-Sanat Yay. 1. Baskı, İstanbul 2009.
- Uzunçarsılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, C. III/I, TTK Yay., Ankara 1998.
- , *Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, TTK. Yay., Ankara 1988.
- Ünal, Mehmet Ali, *Mühimme Defterleri 44*, Akademi Kitabevi Yay., İzmir 1995.
- , *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Fakülte Kitabevi Yay., Isparta 2005.
- Yayınları, Ankara 2000.

EKLER

Ek-1 Neşredilen Ve Tez Olarak Hazırlanan Mühimme Defterleri

MÜHİMMEDEFTERLERİ

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Tarafından Yayımlanan Mühimme Defterleri

3 Numaralı Mühimme Defteri 966-968/1558-1560, *Tıpkıbasım*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1993.

3 Numaralı Mühimme Defteri 966-968/1558-1560, *Özet ve Transkripsiyon*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1993.

5 Numaralı Mühimme Defteri 973/1565-1566, *Tıpkıbasım*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1994.

5 Numaralı Mühimme Defteri 973/1565-1566, *Özet ve İndeks*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1994.

6 Numaralı Mühimme Defteri 972/1564-1565, *Tıpkıbasım*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1995.

6 Numaralı Mühimme Defteri 972/1564-1565, *Özet, Transkripsiyon ve İndeks*, c. I, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1995.

6 Numaralı Mühimme Defteri 972/1564-1565, *Özet, Transkripsiyon ve İndeks*, c. II, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1995.

7 Numaralı Mühimme Defteri 975-976/1567-1569, *Tıpkıbasım*, c. I, Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1997.

7 Numaralı Mühimme Defteri 975-976/1567-1569, *Tıpkıbasım*, c. II, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1997.

7 Numaralı Mühimme Defteri 975-976/1567-1569, *Özet, Transkripsiyon ve İndeks*, c. I, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1999.

7 Numaralı Mühimme Defteri 975-976/1567-1569, *Özet, Transkripsiyon ve İndeks*, c.I, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1999.

12 Numaralı Mühimme Defteri 978-979/1570-1572, Tıpkıbasım, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1996.

12 Numaralı Mühimme Defteri 978-979/1570-1572, Özet, Transkripsiyon ve İndeks, c.I, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1996.

12 Numaralı Mühimme Defteri 978-979/1570-1572, Özet, Transkripsiyon ve İndeks, c. II, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1996.

82 Numaralı Mühimme Defteri 1026-1027/1617-1618, Özet, Transkripsiyon, İndeks ve Tıpkıbasım, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 2000.

83 Numaralı Mühimme Defteri 1036-1037/1626-1628, Özet, Transkripsiyon, indeks ve Tıpkıbasım, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 2001.

85 Numaralı Mühimme Defteri, Özet, Transkripsiyon, İndeks ve Tıpkıbasım, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 2002.

Başbakanlık Arşivi Dışında Yayımlananlar

H.951-952 Tarihli ve E-12321 Numaralı Mühimme Defteri, Topkapı Sarayı Arşivi, Hızr, Halil Sahillioğlu, İstanbul 2002.

44 Numaralı Mühimme Defteri, Hızr. M.Ali Ünal, İzmir 1995.

51 Numaralı Mühimme Defteri (Sultan ı'n Emir Defteri), Hızr. Hikmet Ülker, İstanbul 2003.

90 Numaralı Mühimme Defteri, (Hızr. İsmet Miroğlu vd.), Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul 1993.

3.Yüksek Lisans Tezi Olarak Hazırlanmış Mühimme Defterleri

Özlem TAŞ, 3 Numaralı Mühimme Defteri (966-968/1558-1560) Tasnif ve Analiz, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2004.
Zülfiye KAYGUSUZ, 10 Numaralı Mühimme Defteri'nin (s.1-178) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2006.

- İ. Etem ÇAKIR, **10 Numaralı Mühimme Defteri'nin** (s.179-356) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2006.
- Kazım Kürşat YÜCEL, **18 Numaralı Mühimme Defteri, (Tahlil-Metin)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1996.
- Muharrem BOSTANCI, **19 Numaralı Mühimme Defteri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2002.
- Sıtkı ÇELİK, **21 Numaralı Mühimme Defteri, (Tahlil-Metin)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.
- Gülay KAHVECİ, **29 Numaralı Mühimme Defteri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998.
- Hasan KARAMAN, **38 Numaralı Mühimme Defteri, (Tahlil-Metin)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.
- Mustafa ÖZATA, **38 Numaralı Mühimme Defteri, (101-322 Sayfaları Arası Tahlil ve Metin)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.
- Hasan YILDIZ, **49 Numaralı Mühimme Defteri, (Tahlil-Metin)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1996.
- Meltem KARABABA, **50 Numaralı Mühimme Defteri, (991-993/1583-1585)**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2004.
- AlimeÇUKURYURT, **50 Numaralı Mühimme Defteri (993-1585) Değerlendirme Transkripsiyon (s. 84-166)**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2005.
- Hikmet ÜLKER, **51 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-Metin)**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1996.
- Fatime YAZICI, **54 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (1-154) Yüksek Lisans Tezi** Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2010.
- Musa GÜNAY, **55 Numaralı Mühimme Defteri, (Tahlil-Metin)**, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 1996.
- Oğuzhan YÜCE, **59 Numaralı Mühimme Defterinin Özetli Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2007.
- Recep Burhan ERTAŞ, **60 Numaralı Mühimme Defteri (s. 105-208, hüküm 258- 491, tarih 993-94/1585-86), Tahlil-Metin**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,

İstanbul 1997.

Cevat Yıldız, "**60 Numaralı Mühimme Defteri**, (s. 209-314, hüküm 492-942, tarih 993-94/1585-86)", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998.

M. Ali ATICI, **61 Numaralı Mühimme Defteri**, (Tahlil-Metin), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.

Serdar KAR, **63 Numaralı Mühimmine Deften**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2002.

Mustafa KARACA, **68 Numaralı Mühimme Defteri** (Tasnif-Transkripsiyon), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2000.

Selçuk DEMİR, **75 Numaralı Mühimme Defter'inin** Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2008.

Cevat YILDIZ, **80 Numaralı Mühimme Defteri** (s.209~314, hüküm 492-942, tarih 993-94/1585-86), İstanbul Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998.

Neşat SÜT, **83 Numaralı Mühimme Defteri**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2000.

Durmuş KANDIRA, **84 Numaralı Mühimme Defteri** (Tahlil-Metin), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1995.

Murat ALANOĞLU, **86 Numaralı Mühimme Defteri'nin** Özetli Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2010.

Fatma KAYTAZ, **88 Numaralı Mühimme Defteri** (Transkripsiyon-Özet), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2006.

Murat ATEŞ, **88 Numaralı Mühimme Defteri** Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2008.

Eren Bahri GÖK, **89 Numaralı Mühimme Defteri**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2003.

Selçuk OSMANOĞLU, **92 Numaralı Mühimme Defteri**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2004.

Müjge KARACA, **94 Numaralı Mühimme Defterinin** Özetli Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2008.

Bekir GÖKBUNAR, **105 Numaralı Mühimme Defteri** (Özet-Transkripsiyon), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya 1996.

Mustafa KILIÇ, **107 numaralı Mühimme Defteri**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 1996.

Necati GÜLTEPE, *H. 1106-1107 Tarihli Mühimme Defterine (107 Numaralı) Göre Devlet Kararları*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1992.

M. Hanefi DEMİRİSOY, **109 Numaralı Mühimme Defterinin** Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2001

Yusuf İhsan GENÇ, **113 Numaralı ve 1113-1] 15/1701 -1703, Tarihli Mühimme Defteri**, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Uzmanlık Tezi, İstanbul 1987.

Ömer BIYIK, **124 Numaralı Mühimme Defteri**, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2001.

İlker KÜLBİLGE, **141 numaralı Mühimme Defteri**, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2002.

Tuğba KARA, **170 No'lu Mühimme Defteri** (H 1185-1188 / M 1771-1774)"nin Transkribi ve Değerlendirmesi", Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 2007.

Vedat TURGUT, **208 Numaralı Mühimme Defterinin** Transkripsiyon ve Tahlili 1798-1800 (H 1213-1215)", Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya 2006.

Fatih AKARSU, **213 Numaralı Mühimme Defteri'nin** Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (1801-1802/H 1215-1217)", Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya 2006.

Abid YAŞAROĞLU, **888 Numaralı Mühimme Defteri** (la-260a), Tahlil ve Transkripsiyon, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Koğuşlar, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1995.

4. Hazırlanmış Mühimme Zeyilleri

Harun BİNGÖL, **5 Numaralı Mühimme Defteri'nin** Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi (Mühimme Zeyli Kataloğundaki), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2002.

Dilek ŞAHİN, **8 numaralı Mühimme Zeyline Göre (481-1121 hkm.) XVIII. Yüzyılda/ Anadolu'da Celali Hareketleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2003.

Mehmet ŞAHİN, **Kuyucu Murad Paşa'nin Celali Defteri Mühimmesi (8 Numaralı 1-480 hkm)** İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

Zeynep KURT, 13 Numaralı ve 1727-1730 Tarihli Mühimme Zeyli Defteri(Değerlendirme, Transkripsiyon ve Dizin)", Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005.

Ek-2 69 Numaralı Mühimme Defterinden Örnekler

[illegible]

239.

239

١٥٢ و اسم الى

[illegible][illegible]

652

A.DVN.MHM.d 069

11/11/11

۱۰۰
 ۹۹
 ۹۸
 ۹۷
 ۹۶
 ۹۵
 ۹۴
 ۹۳
 ۹۲
 ۹۱
 ۹۰
 ۸۹
 ۸۸
 ۸۷
 ۸۶
 ۸۵
 ۸۴
 ۸۳
 ۸۲
 ۸۱
 ۸۰
 ۷۹
 ۷۸
 ۷۷
 ۷۶
 ۷۵
 ۷۴
 ۷۳
 ۷۲
 ۷۱
 ۷۰
 ۶۹
 ۶۸
 ۶۷
 ۶۶
 ۶۵
 ۶۴
 ۶۳
 ۶۲
 ۶۱
 ۶۰
 ۵۹
 ۵۸
 ۵۷
 ۵۶
 ۵۵
 ۵۴
 ۵۳
 ۵۲
 ۵۱
 ۵۰
 ۴۹
 ۴۸
 ۴۷
 ۴۶
 ۴۵
 ۴۴
 ۴۳
 ۴۲
 ۴۱
 ۴۰
 ۳۹
 ۳۸
 ۳۷
 ۳۶
 ۳۵
 ۳۴
 ۳۳
 ۳۲
 ۳۱
 ۳۰
 ۲۹
 ۲۸
 ۲۷
 ۲۶
 ۲۵
 ۲۴
 ۲۳
 ۲۲
 ۲۱
 ۲۰
 ۱۹
 ۱۸
 ۱۷
 ۱۶
 ۱۵
 ۱۴
 ۱۳
 ۱۲
 ۱۱
 ۱۰
 ۹
 ۸
 ۷
 ۶
 ۵
 ۴
 ۳
 ۲
 ۱

258

200
202

2, 13, 20, 27, 34, 41, 48, 55, 62, 69, 76, 83, 90, 97, 104, 111, 118, 125, 132, 139, 146, 153, 160, 167, 174, 181, 188, 195, 202, 209, 216, 223, 230, 237, 244, 251, 258, 265, 272, 279, 286, 293, 300, 307, 314, 321, 328, 335, 342, 349, 356, 363, 370, 377, 384, 391, 398, 405, 412, 419, 426, 433, 440, 447, 454, 461, 468, 475, 482, 489, 496, 503, 510, 517, 524, 531, 538, 545, 552, 559, 566, 573, 580, 587, 594, 601, 608, 615, 622, 629, 636, 643, 650, 657, 664, 671, 678, 685, 692, 699, 706, 713, 720, 727, 734, 741, 748, 755, 762, 769, 776, 783, 790, 797, 804, 811, 818, 825, 832, 839, 846, 853, 860, 867, 874, 881, 888, 895, 902, 909, 916, 923, 930, 937, 944, 951, 958, 965, 972, 979, 986, 993, 1000

DİZİN

A

Adana 27, 68, 208
 Akdağ 44, 102,
 Akdeniz Yalıları 33, 52, 53, 137, 160
 Akkırman 39, 41, 44, 45, 53, 61, 98, 106, 119,
 123, 156, 193
 Aksaray 66, 196
 Alaşehir 61, 194
 Amasra 63, 203
 Amasya 12, 34, 51, 75, 76, 77, 151, 215
 Amed 40, 48, 102, 135
 Anadolu 1, 12, 24, 25, 36, 40, 52, 53, 65, 86,
 157, 158, 217,
 Ankara 40, 41, 52, 55, 101, 104, 153, 164, 165
 Arapgir 92
 Ardeş Kalesi 82
 Atina 59, 185
 Avlonya 54, 145, 159, 159, 170
 Ayaş 52, 151
 Aydın 58, 65, 212,
 Ayolu 97
 Azak 120, 203

B

Bağdad 27, 37, 39, 40, 410, 47, 50, 51, 65, 68,
 87, 100, 105, 107, 110, 133, 134, 146, 149, 213,
 214
 Bağusbaş 45, 124
 Bahreyn 39, 99
 Balçık 46, 48, 53, 127, 137, 156
 Balıkesri 180
 Basra 21, 22, 25, 34, 39, 41, 50, 73, 75, 99, 100,
 106, 146
 Batum 64, 208, 209
 Beç 187, 188
 Beğce 196,
 Beğpazarı 61, 196
 Bektaş Sultan 174, 175
 Belgrad 16, 42, 109,
 Bender 106, 107, 119
 Berayıl kal'ası 215,
 Biga 50, 54, 144, 158
 Boğdan 45, 47, 50, 60, 122, 132, 133, 144, 186
 Bolu 53, 158
 Bosna 15, 37, 46, 48, 51, 77, 88, 109, 127, 138,
 150, 188,
 Boyalıca Nam Karye 177
 Bozdapare 42, 110, 111,
 Bozok 62, 65, 111, 198, 211
 Bozova 38, 96
 Budin 21, 35, 49, 56, 77, 78, 140, 150, 169, 192,
 193
 Burgurice 66, 215

Burusa, 34, 72, 81, 100, 150, 153, 174, 188,
 225,

C

Cafer Paşa 21, 34, 51, 65, 73, 74, 149, 213, 214,
 223
 Canik 37, 89
 Ceharşenbe 112
 Celiye 84
 Cerpan 97
 Cevazer 39, 100
 Cezâir 130, 154
 Cezâir-i Garb 53, 154
 Cidde 44, 50, 117, 143, 225
 Cum'a 46, 57, 128, 173, 174
 Cum'a Pazarı 46, 128

Ç

Çamlude 198,
 Çemişgezek 38, 91
 Çıldır 12, 44, 50, 58, 116, 117, 143, 178, 179
 Çirmen 54, 160
 Çorlu 39, 56, 97, 172
 Çorum 45, 120
 Çubuk 52, 153
 Çukurca 52, 153

D

Dadyan 58, 178
 Davut Paşa 66, 219
 Değer 44, 119
 Demür Kapı 121
 Dimetoka 97
 Dimyat 55, 164
 Diyarbekir 38, 47, 60, 74, 91, 102, 135, 191, 225
 Dobronik 36, 85

E

Edirne 11, 65, 210
 Eflak 16, 35, 36, 44, 47, 49, 59, 80, 85, 118,
 132, 140, 144, 186, 225
 Eğriboz 38, 59, 96, 166, 185,
 Erdel 16, 49, 56, 60, 61, 138, 168, 169, 186, 192,
 193
 Ergani 62, 197
 Erih 37, 89,
 Erikli 62, 170, 200
 Erle 112
 Erzincan 21, 35, 78,
 Erzurum 12, 15, 21, 35, 43, 47, 50, 59, 60, 63,
 65, 78, 115, 135, 143, 185, 191, 203, 217, 221,

Estebil 43, 115
 Esterven 46, 128
 Eştib 49, 139,
 Eştir 114
 Ezunce 97

F

Fereste 35, 79,
 Florine 46, 128
 Françe 186,

G

Galata 44, 120
 Galus 96
 Gazi Giray Han 56, 120, 171
 Gazze 63, 82, 204
 Gelibolu 35, 38, 45, 51, 79, 97, 122,
 Gence 15, 34, 43, 44, 49, 59, 66, 72, 108, 114,
 116, 117, 137, 184, 219, 225
 Gergün 37, 92
 Gökçeagaç 44, 118
 Göle 37, 40, 62, 89, 103, 201
 Görölce 46, 128
 Göynük 62, 200
 Gümülcine 39, 97

H

Habeş 57, 175, 176,
 Haleb 21, 34, 36, 37, 45, 51, 53, 58, 62, 74, 83,
 90, 105, 110, 125, 148, 149, 155, 182, 202,
 Hamanşahlu 205,
 Haremeynü's Şerîfeyn 124, 125
 Harirde 38, 91
 Harişe 53, 155
 Harubuk 198
 Hasan Paşa 13, 15, 16, 21, 127
 Hasköy 97
 Haslar 49, 62, 140, 190
 Hatunâbâd 97
 Havza 34, 75, 76,
 Haymana 41, 55, 104, 164,
 Hayrebolu 39, 55, 97, 166, 195
 Hazar 121
 Hüdâvendigar 54, 158

I

Isparta 48, 135

İ

İdos 97
 İlbasan 51, 146
 İnebahtı 38, 96
 İpsala 39, 97

İskenderiye 27, 37, 65, 88, 125, 131, 215, 222
 İsmail Geçidi 39, 43, 44, 61, 98, 105, 114, 119,
 193,
 İsmail Paşa 213
 İstanbul 11, 15, 27, 29, 32, 40, 43, 45, 46, 47,
 48, 51, 53, 57, 58, 63, 98, 116, 119, 123, 129,
 131, 137, 147, 153, 157, 172, 181, 203,
 İstanköy 54, 56, 160, 171
 İzmir 39, 65, 98, 212,

K

Ka'be-i mu'azzama 83
 Ka'be-i Mükerrreme 124, 125
 Kahire 116
 Kara Geçid 42, 110, 112
 Karacek 97
 Karadağ 43, 114, 115
 Karadamanlık 46, 127
 Karadeniz 46, 127
 Karahisar-i Şarkî 64, 206, 226
 Karakarye 38, 53, 93, 119, 120, 156,
 Karaman 21, 33, 42, 47, 56, 60, 62, 63, 71, 110,
 111, 112, 130, 170, 187, 189, 190, 197, 202
 Karaman, 172
 Karanlık 97
 Karasu 39, 97
 Karazümre 53, 156
 Karesi 50, 54, 144, 158, 201
 Karınâbâd 97
 Karibend 58, 178
 Karka 42, 60, 79, 109, 187
 Karlı, 170
 Kars 12, 41, 104, 105,
 Kastamonu 44, 52, 62, 118
 Katıy 213,
 Katif 34, 75
 Katiye 36, 82
 Kavak 39, 97, 166, 196
 Kavala 61, 97, 195
 Kayseriye 96
 Kazlılı 45, 120
 Kefe 14, 56, 64, 94, 120, 121, 146, 171, 209
 Kelsar 54, 162
 Kelsûret 97
 Kerkük 66, 218
 Kesdel 112
 Keşan 48, 136, 166, 208
 Ketler Nam Karye 176
 Keyir Nam Karye 177
 Kıbrıs 17, 42, 45, 48, 49, 55, 113, 124, 125, 135,
 141, 163, 164, 187
 Kırım 13, 14, 45, 56, 120, 171,
 Kırk Kilise 97
 Kırşehir 42, 54, 60, 110, 112, 160, 189
 Kocaili 64, 171, 207
 Konya 47, 62, 130, 197,
 Kostantiniyye 217

Köpri 42, 111, 204
 Köri 108, 117, 178
 Köstence 46, 48, 127, 137
 Köstendil 59, 61, 67, 183, 191, 223
 Köyceğiz 44, 119
 Kudüs-i Şerif 54, 161, 205
 Külhisar 57, 174
 Kütahya 52, 152, 153, 225

L

Lazkiye 42, 84, 112, 113,
 Ley 34, 73, 75
 Liva-i Karka 210,
 Lond,173
 Londar 47, 130
 Luri 41, 49, 107, 117, 137

M

Mağlak 97
 Mağlara 39, 97
 Mahmud Paşa 21, 38, 92,
 Malta 125, 144
 Manastır 54, 128 163
 Manisa 12, 18, 201
 Manya 35, 79
 Mara'a 213
 Maraş 49, 141
 Marmara 61, 194,
 Mat 54, 163
 Medîne-i Münevvere 124, 125
 Mehmed Paşa 141, 142, 150, 167
 Mekke-i Mükerrreme 50, 82, 143,
 Mekri 34, 44, 73, 74, 97, 119
 Menteşe 38, 58, 96, 182,
 Mernuzâbâd 52, 153
 Merzak 55, 167
 Mesuri 97
 Mısır 3, 4, 7, 38, 45, 55, 57, 62, 63, 95, 126,
 165, 175, 176, 181, 199, 204, 222
 Mihaliç 35, 80
 Mihriyan 65, 214
 Mirye 97
 Mohaç 58, 181
 Mora 47, 69, 130, 140
 Mudaniye81
 Musul 40, 42, 51, 57, 102, 110, 113, 126, 134,
 146, 147, 172, 225

N

Nakşe 68,
 Nic 35, 77, 78
 Niğbolu 35, 81, 123

O

On 97
 Osmanî 83

Ö

Ökse 89
 Özi 28, 38, 41, 87, 93, 106, 123, 160

P

Peramin 53, 156
 Perliye 46, 128
 Pernaz 44, 119
 Pınarhisari 60, 97, 183, 186

R

Revan 13, 14, 43, 68, 87, 116, 117
 Rodos 44, 46, 54, 55, 56, 59, 61, 64, 119, 125,
 160, 166, 171, 182, 183, 188, 195, 207,
 Rodoscuk 55, 61, 166, 195,
 Roskasri 97
 Rum Beglerbeğliği 21, 34, 36, 65, 75, 86, 91,
 110, 111, 115, 215, 216
 Rumeli 1, 16, 25, 36, 38, 44, 45, 46, 53, 66, 84,
 93, 117, 123, 160, 211, 218,
 Rus 121
 Ruscuk 39, 98
 Ruş 117
 Rüstem Paşa 37, 88

S

Sabanca 160
 Samako 38, 93
 Samandıra 42, 109
 Saruhan 12, 65, 212,
 Secvan 36, 82
 Segedin 103
 Sektüvar 37, 89
 Selanik 51, 65, 67, 145, 210, 222
 Selimiye 53, 155, 156,
 Sencar 42, 110, 113,
 Sere 40, 103,
 Seydişehir 60, 187
 Seyidgazi 47, 131
 Sındırgı 54, 158
 Silistre 196,
 Silistre 33, 35, 70, 81, 123
 Simon Han 58, 178
 Sinan Paşa12, 13, 14, 15, 16, 18, 51, 65, 122,
 149, 207, 212
 Sinob 63, 203
 Siroz 57, 61, 174, 190
 Sivas 11, 33, 70, 92, 215

Siyavuş Paşa 167, 168
 Sofya 38, 61, 93, 196, 197
 Sultan Bâyezid Han 54, 161
 Sultan Orhan 40, 100
 Sultan Selim Han 61, 98, 106, 108, 194, 195
 Sultan Süleyman 38, 94
 Sultanyeri 97
 Suluk 63, 201
 Suyolu 49, 97, 140

Ş

Şah Yurdu 40, 79
 Şahbastı 203,
 Şam 31, 42, 43, 44, 46, 51, 53, 58, 60, 69, 90,
 93, 95, 99, 100, 109, 131, 138, 162, 210
 Şehr-i Zor 43, 47, 56, 71, 72, 98, 112, 140, 153,
 220, 224
 Şirvan 12, 13 14, 21, 22, 44, 116, 117,

T

Taşköprü 50, 125
 Tatar Pazarcık 67, 203
 Tebriz 18, 19, 20, 21, 27, 40, 57, 70, 73, 79, 80,
 155, 156, 218, 229,
 Teke 39, 77
 Tercan 27, 41, 84,
 Tımaşvar 83
 Tırhala 41, 56, 59, 85, 96, 151, 163
 Tiflis 19, 20, 49, 63, 64, 123, 124, 184, 213
 Tilvan 46, 109
 Tobhâne-i Amire 104,
 Tomanes 63, 115, 124, 184
 Torbalı 211
 Trablusşam 42, 58, 75, 90, 161
 Trabzon 70, 214, 215
 Tuna 50, 91, 125, 126, 130, 176
 Tuzla 52, 134
 Türk Suyu 50, 127,128

U

Uluniye 37, 88
 Urmiye 12, 41, 106
 Urumce 67, 221

Ü

Üsküb 114, 115
 Üsküdar 21, 63, 202, 226

V

Van 21, 68, 208
 Vardar 48, 116, 152
 Varna 54, 134, 143
 Venedik 18, 23, 65, 193, 194
 Vezir Hasan Paşa 27, 49, 123, 124, 191
 Vidin 52, 134
 Vire 103

Y

Yanbolu 41, 88, 103
 Yaşı 122
 Yegine 60, 169
 Yelvad 109
 Yenice-i Karasu 103
 Yenice-i Kızılağac 103
 Yenice-i Vardar 44, 103
 Yeniçeri Ağası 27, 38, 55, 63, 88, 91, 149, 182,
 Yenişehir 21, 37, 90,
 Yerkümi 52, 151
 Yezahi-i Yanbolu 97
 Yireyaran 47, 130

Z

Zağre-i Atık 103
 Zağre-i Cedid 103

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	FATİH ÇİÇEK
Doğum Yeri ve Tarihi	ERZİNCAN – Ekim/1980
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi, Fen Edebiyat FakültesiTarih Bölümü
Y. Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Bildiği Yabancı Diller	İNGİLİZCE
İş Deneyimi	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	Erzincan Üniversitesi
İletişim	
E-Posta Adresi	
Tarih	